

Skupina CK ZKS na obisku v kočevski občini

bisk v OO ZK s področja ozdarstva, zdravstva in KS

Na prvem sestanku skupine CK ZKS, ki je bila 9. in 10. februarja na bisku v kočevski občini, je gostom ajprej predstavil občino Peter Šoar, sekretar OK ZK Kočevje.

Na predlog izvršnega sekretarja K ZKS Alojza Gojčiča so se nato ogovorili o enotnem načinu dela med obiskom in o tematici razgovorov, med katerimi da bodo predvsem "fotografirali" stanje v sredinah, ki so jih nato obiskali.

Skupino so nato razdelili na tri odskupine. Prvo je vodil sekretar OK ZK Kočevje Peter Šoar, drugo sekretar Medobčinskega sveta ZK Ljubljana Franc Svetelj in tretjo izvršni sekretar CK ZKS Alojz Gojčič. Skupine so v ponedeljek in torek obiskale 11 osnovnih organizacij ZK (v občini je skupno 80 OO ZK), od tega 8 s področja gospodarstva, dve s področja zdravstva in eno v KS (Osilnica). O ugotovitvah obiskov bodo nato izdelana poročila o katerih bodo razpravljali tudi v vseh obiskanih OO ZK, končno pa konec marca tudi na seji občinske konference ZK, kateri bo prisostvoval tudi predsednik CK ZKS Franc Popit. Podrobneje bomo o obiskih poročali prihodnjč.

ŠTIRINAJSTA SPET NA POHODU

Republika konferenca ZSMS, odbor za izvedbo pohoda po poteh XIV. divizije in posamezne občinske mladinske organizacije so pripravili tretji pohod po stopinjah slavne partizanske divizije. Poprej so bili organizatorji pohodov Laščani. Štirinajsta je krenila na pohod 6. februarja v Sedlarjevem, mladinci in vojniki pa so 7. in 8. februarja hodili tudi po krški in sevniški občini. Revolucio narne tradicije NOB so obujali na Bohorju, Razborju in Okroglicah, kjer jih je čakala najtežja preizkušnja - nočni marš. Pohod, ki se ga bo predvidoma udeležilo skupno 630 mladincev, vojakov in borcev, bodo končali v nedeljo, 15. februarja, na Ljubnem.

MARIBORSKA DRAMA V KOSTANJEVICI

"Neskončno smo zadovoljni, da na tak praznik, kot je 8. februar, lahko nastopamo prav v Kostanjevici", je povezovalac Marjan Kralj v nedeljo pred nastopom SNG sporočil občinstvu. Gostje so uprizorili dramo Toneta Partljiča "Za koga naj še molim". Predstavi je prisostvoval tudi avtor dela. Njemu in igralcem so obiskovalci ob koncu prisrčno zaploskali.

PLAKETE OBČINE ČRNOME LJ

Žirija za podeljevanje plaket občine Črnomelj se je izmed številnih predlogov odločila, da ob letošnjem občinskem prazniku podeli to najvišja občinska priznanja Janezu Vipotniku, predsedniku republiškega odbora ZZB NOV, Radetu Vrličiču, predsedniku občinskega sveta Zveze sindikatov, Mirku Miheliču, vodji Novoteksovega tozda Konfektija na Vinici, Kovinarju iz Črnomlja in črnomaljskemu dijaškemu domu.

VREME
Ob koncu tedna bomo imeli suho, deloma jasno in hladno vreme.

PROSLAVA NA SENOVEM - V počastitev slovenskega kulturnega praznika in senovskega krajevnega praznika smo učenci osnovne šole 7. februarja pripravili proslavo v domu XIV. divizije.

Kulturne slovesnosti

V počastitev slovenskega kulturnega praznika

Osvrednja posavska počastitev spomina na pesnika vizionarja in duhovnega velikana slovenske kulture preteklosti Franca Prešerna je bila v nedeljo v Kostanjevici. To je bila obremenjena priložnost, na kateri je občinska Zveza kulturnih organizacij v Krškem prvič podeljevala srebrne Prešernove plakete usmerjene

amaterski kulturi (pridružitve bodo potekale do 15. februarja), so na drugem koncu Posavja, v sevniški občini, imeli kulturno življenje, ki je bilo bogatejše od napovedanega. V avli sevniške šole so odprli razstavo likovnih del Mirka Bogoviča, v jedilnici Lisce so bila na ogled likovna dela šolarjev iz vse občine (razstava bo obiskala še nekatere kraje in delovne kolektive); galerijski svet je avtorje 15 del nagrajil s knjigami. Žal so bile nekatere pridružitve slabše obiskane. Recitalu Odra mladih je prisluhnilo 92 ljudi. Na koncert mednarodno uveljavljenega pihalnega orkestra Štorkskih železarjev so razposlali 500 vabil, odziv pa je bil vse prej kot zadovoljiv. Prosvetno društvo Anton Umek - Okiški iz Boštana je pripravilo proslavo v nedeljo.

V novomeški občini kaže od pridružitve, ki so se zvrstile minul teden, omeniti petkov nastop z nanege gledališkega igralca Branka Miklavca in koncert Koroskega akademskega okteta, ki je bil za njim. Miklavc je pred obiskovalci Dolenjske galerije, ki je pridružitve tudi organiziral, izvedel lastno delo "Moja nezizpeta pesem, moje nenasičene podobe", ki mu je dodal še recitacijo Prešernovih sonetov. Koroski akademski oktet je nastopil v Domu kulture. Prav tam je v ponedeljek nastopilo več opernih prvakov iz Novega Sada. Popoldne je bila pridružitve za šolarje, večerna pa je veljala za koncertni abonma.

Bogati kulturni dnevi v počastitev slovenskega kulturnega praznika so se zvrstili v obeh belokranjskih občinah, pridružitve pa so bile v več krajih. Nastopile so pretežno domače kulturne skupnosti. Na kočevsko-rbniškem koncu je bila berba manj bogata. Na osrednji občinski proslavi v Trebnjem so predstavili številnim obiskovalcem galerije likovnih samorastnikov novo "Samorastniško besedo" in podelili pisna priznanja najzaslužnejšim doletnim ljubiteljskim kulturnim delavcem. J. T., A. Z., I. Z.

Medtem ko so imeli v sosednji brežiški občini teden, posvečen

Ob krepko zategnjenih pasovih

Posvet kot spodbuda k hitrejšemu uresničevanju stabilizacijskih nalog na Dolenjskem, kjer je padec življenjske ravni občutnejši kot v celotni Sloveniji

Skokovita, nerazumna rast cen in s tem življenjskih stroškov, ki je boleč zunanji izraz naših nakopičenih problemov in slabosti, v sedanjem času najbolj vzbuja skrb med dolenjskimi ljudmi. Predvsem zato, ker na Dolenjskem osebni dohodki precej zaostajajo v primerjavi s prejemki v drugih regijah, saj, kot je bilo rečeno v razpravi, "mnogi delavci s skrbjo, če ne celo solzami v očeh", na izplačilni dan razporejajo zaslužek za najnujnejše izdatke.

Pod vtisom tudi takih ugotovitev je potekal prejšnji teden v Novem mestu celodnevni regijski posvet družbeno-političnih delavcev Dolenjske, CK ZKS in ZSS o uresničevanju stabilizacijskih nalog ter o pri-

• Kljub lansnemu uspehu v izvozu Dolenjska se zdalec ni na zeleni veji glede trgovanja s tujino. Da bi bil uvoz pokrit z izvozom, ji bo letos primanjkovalo vsaj 40 milijonov dolarjev, ki jih bo treba združiti, to je v bistvu kupiti drugje, kar bo zahtevalo dodatne napore našega gospodarstva, je na posvetovanju poudaril Luka Dolenc, predsednik medobčinske gospodarske zbornice za Dolenjsko.

pravah na III. kongres samoupravljalcev. Uvodno poročilo je prebral Jure Perko, predsednik medobčin-

skega sveta ZSS za Dolenjsko, ki je naglasil, da so gospodarski rezultati za lansko leto v povprečju kar ugodni in v skladu z resolucijo o družbenoekonomskem razvoju v letu 1980, predvsem kar zadeva akumulacijo gospodarstva, pa tudi izvoz, še vedno pa uspeh kazijo nekatere slabosti in stara žarišča izgub ali vsaj ne dovolj učinkovitega gospodarjenja. Sem lahko prištevamo še znano kasnitev nekaterih velikih gospodarskih naložb, kar večja proizvodne stroške, pa tudi nekatere neuresničene organizacijske naloge, kot je na primer organiziranje agroživilske poslovne skupnosti, ki obstaja samo na papirju. Samokritično je med vzroki za premajhno učinkovitost družbenopolitičnih akcij navedel, da je tudi na tem področju precej jalovega dela, govoričenja, nepotrebnega podvajanja, kar vse je mogoče odpravi-

ti le z dobro organiziranostjo ter predvsem zavestnim in resnim delom. Drugi poročevalci in razpravjalci so dopolnili podobo družbeno-gospodarskih razmer na Dolenjskem in opozorili na to, kaj je predvsem treba narediti, da bi hitreje premagova-

li težave in ustalili gospodarske tokove. Delovni ljudje - samoupravljalci so pripravili podpirati stabilizacijske napore, vendar le ob zavesti, da to počno vsi, na vseh ravneh. Potem tudi verjamejo v boljše čase, saj morajo priti, ni hudčič (kot bi dejal Drečnik Andrej). M. LEGAN

Samo v delu je rešitev

Višje cene bodo letos še bolj pritisnile na standard - Delavec še ne odloča o dohodku

Kaže, da gospodarstvo ljubljanske regije lani ni imelo izgub (ta podatek seveda še ni dokončen). V večini občin je izvoz porastel, najbolj v rbniški. Gospodarstvo se je otepalo s pomanjkanjem reprodukcijskega materiala in hitrim naraščanjem cen tega materiala. Žal so hitro naraščale cene.

To je le nekaj misli iz uvodnega poročila na posvetu o uresničevanju stabilizacijskih nalog, ki je bil 4. februarja v Ljubljani, udeležili so se ga predstavniki občinskih vodstev ZK, SZDL in sindikata z ljubljanskega območja, posvet pa je sklical Medobčinski svet ZK Ljubljana. V razpravi je bilo izraženih več kritičnih misli. Tako na primer vsi govorimo o ugodnih gospodarskih rezultatih, hkrati pa imamo veliko

inflacijo, kar seveda ne gre skupaj. Pri oceni izvoza in uvoza vsaka občina upošteva le uvoz svojih OZD, ne upošteva pa uvoza nafte, plina in še mnogo drugega, kar pripomore končno k deviznemu primankljaju.

Neodgovorno obnašanje do naraščanja cen lahko razvrstimo dosežke stabilizacije in nas spet zapelje na pot inflacije. Težave bodo letos še večje, kot so bile lani. Zato je treba že zdaj predvideti, kakšni ukrepi bodo potrebni. J. PRIMC

Slovenski film pet dni doma v Novem mestu

Posebej opozarjamo na kratke filme jublanta Novomeščana D. Povha

Odbor za filmsko dejavnost v Novem mestu pripravlja Teden slovenskega filma, ki se bo začel v ponedeljek, 16. februarja, zaključil pa v petek, 20. februarja. Pridružitve poteka v začetku leta že nekaj let in je postala v Novem mestu tradicijska. Tokratni teden je posvečen življenjskemu jubileju, šestdesetletnici filmskega ustvarjalca Dušana Povha, ki je po rodu Novomešan.

Kot običajno bodo vse dneve Teda slovenskega filma na sporedu slovenski filmi. Zgodnje popoldanske predstave so namenjene šolski mladini, predstave ob 17. in 19. uri pa vsem ljubiteljem filma. V dvorani doma kulture se bodo zvrstili tile slovenski filmi: Sedmina, Ubij me nežno, kratki filmi Dušana Povha, Vesna in Na svidenje v naslednji vojni. Pridružitvi posebej opozarjajo na program Povhovitv kratkih filmov, ki bo na sporedu v sredo. Ta dan se bo sta obiskovalcem predstavila avtor predvajanih filmov Dušan Povh in filmski sodelavec Ivan Marinček. Povedala bosta, kako sta naredila prve korake v svet filma v dolenjski metropoli.

Organizatorji bodo poskušali privabiti v Novo mesto še nekaj drugih filmskih ustvarjalcev. Če jim bo uspelo, bo letošnji Teden pravi filmski dogodek za vse ljubitelje te umetnosti. MiM

Več bremen na rame mlajših

S posveta v Posavju - Pripravljenost za delo naj bo vodilo za prevzem dolžnosti

Na posavskih posvetih o stabilizacijskih nalogah o pripravah na 3. kongres samoupravljalcev in drugih problemih v tem delu Slovenije, ki so se jih udeležili Franc Šetinc, Roman Ogrin, Ljubo Jasnić, Miloš Prosenec, Vinko Kovacič, Marjan Zupan in drugi, so pretehtali najprej rezultate skrbnejše kadrovske politike.

Tako so v zadnjem mandatu sprejeli v ZK 168 novih članov, pretežno mladih delavcev iz proizvodnje.

V krški občini so povečali število osnovnih organizacij ZK od 31 na 79 in le redke krajevne skupnosti so še brez njih. Nove občinske konference v vseh treh občinah so se pogosteje sestajale, povprečno enkrat na mesec, in se uveljavile kot najvišji organi ZK.

Po besedah Franca Šetince so se premalo posluževali možnosti za sklicevanje programskih in tematskih konferenc, kar ostaja njihova naloga za prihodnji mandat. "Pri kadrovskih rešitvah naj postane poglavito vodilo pripravljenost kandidata za delo," je dejal Franc Šetinc.

Bolj kot do sedaj bi morali izkoristiti ambicije in energijo mladih in doseči, da bi pri kadrovanju poslej

ž. Izvoz za vsako ceno najbrž ni vselej smotrna. J. T.

NOVI PROSTORI SENOVSKO METALNE - V tem srednjeročnem načrtu namenjajo v delovnem kolektivu precej denarja za razvoj lastne tehnologije in novih proizvodov. Nove proizvodne prostore, ki pomenijo začetek boljše organiziranega dela in boljših delovnih razmer, so si z zanimanjem ogledali Senovčani. (Foto: Pavel Perc)

Ronald Reagan je poskrbel, da njegovo ime ne zapušča časopisne stolpce naslovnice skorajda vseh svetovnih časopisov tudi v prvih dneh štiri letnega predsedniškega mandata. Mnogi so napovedovali že v predvolilnem spopadu, da Reagan ne bo imel uspeha na volitvah zaradi nevsakdanje grozljivih tonov v njegovih javnih nastopih, po presenetljivo visoki zmagi, pa so napovedovali manj vroče krvi, ko se bo

je glasilo: „ali mogoče ameriški predsednik tudi boj Američanov za svobodno in samostojnost ocenjuje kot teroristično dejavnost“. Sledil je washingtonski odgovor, ki je predsednikove izjave nekoliko „omilil“.

Reagan je oživel idejo o proizvodnji nevtronske bombe (za uničevanje ljudi in ne tudi materialnih dobrin), ki naj bi jih postavili na zahodnoevropskih tleh in s tem dosegli vojaško „ravnotežje“. V Zahodni Evropi so to napoved doživeli kot neprijetno presenečenje, saj jih nihče ni niti vprašal za mnenje, sledili so ostri ugovori, nemški kancler Schmidt in francoski predsednik D'Estaing, pa sta se takoj za tem srečala in velik del pogovorov posvetila novim poskusom Združenih držav, da vsilijo svojo dominacijo, razburjenje so hoteli pomiriti s ponovno nekotikaj blažjo obrazložitvijo predsednikovih besed.

Reaganove izjave s popravki

novi predsednik soočil z nič kaj lahko realnostjo današnjega sveta.

Toda že po prvih javnih nastopih je bilo očitno, da bo Reagan poskušal izpolniti obljube, saj v večini perečih problemov ni stopil nazaj niti za korak, nekatere njegove prve poteze pa so povzročile odmeve (največkrat negativne) tako v Ameriki kot tudi izven nje. Začelo se je z imenovanjem generala Heiga na mesto državnega sekretarja, torej človeka katerega ime je v tesni povezavi z NATO paktom, omenja pa se tudi v aferi Watergate.

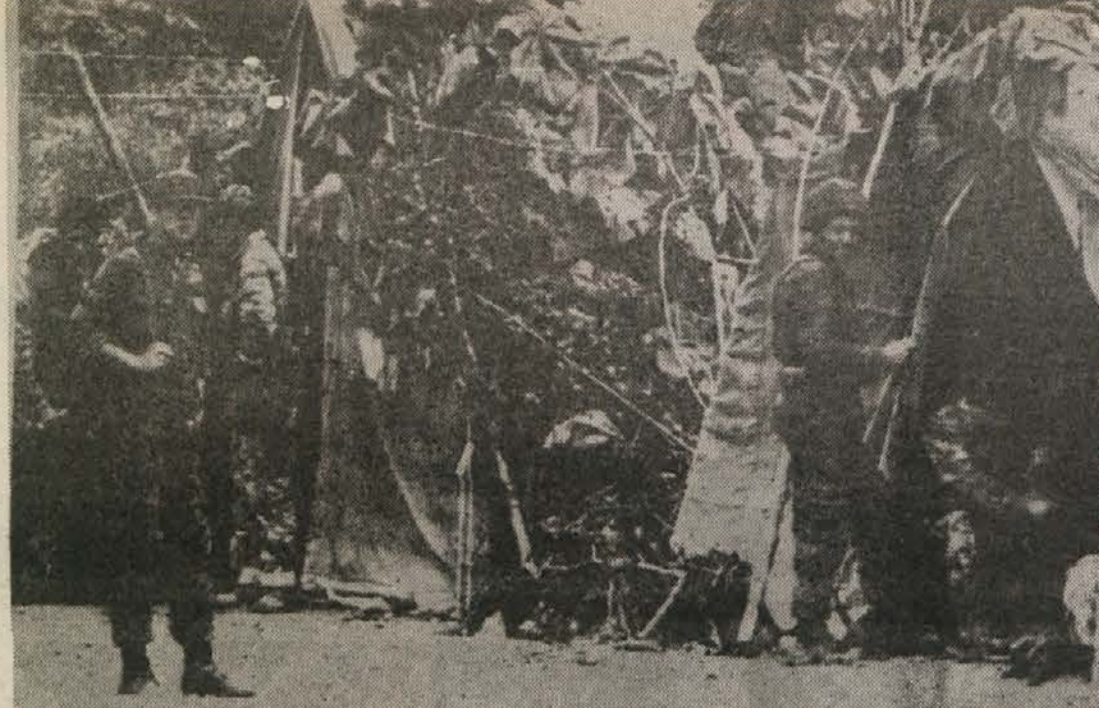
V prvih Reaganovih pogovorih s tiskom je po pričakovanju bilo v ospredju vprašanje odnosov s Sovjetsko zvezo in predsednik ZDA ni varčeval z ostrimi besedami. Ne le, da je sporazum SALT-2 postavil pod velik vprašaj in da je vse nadaljnje stike s Sovjetsko zvezo pogojeval z njenim „obnašanjem“, ampak je pomoč Sovjetske zveze narodnoosvobodilnim gibanjem označil kot podporo mednarodnemu terorizmu.

Seveda je bila reakcija Moskve temu primerno ostro, vprašanje Reaganu pa se

In nenazadnje naj bi Reagan začel svoj anti-inflacijski boj z zategovanjem pasu najnižjih najrevnejših slojev v ZDA. Sredstva za bone za nakup hrane zelo revnemu prebivalstvu naj bi zmanjšali za tretjino, da četrtno pa sredstva za nakup mleka revnim učencem. Pomoč otrokom brez staršev naj bi ukinili v celoti, obenem pa naj bi zaprli osem bolnic za brezplačno zdravljenje revnih. Tisti, ki poskušajo najti opravičila za takšne ukrepe ne bi smeli pozabiti podatka, da ameriška vlada že predvideva povečanje doslej rekordnega vojaškega proračuna (196,4 milijarde dolarjev) še za nadaljnjih 30 milijard dolarjev.

Očitno si Reagan prizadeva (to je tudi sam dejal) povrniti Ameriki staro slavo in moč, toda pot, ki jo je ubral, je predvsem pot za ostrovanja mednarodnih in notranje političnih razmer.

ZORAN SENKOVIČ

ZAČASNO (?) ZATRTO ŽARIŠČE – kratkotrajna in ne preveč krvava vojna med Perujem in Ekvadorjem, ki pa je grozila, da se spremeni v še eno krizno žarišče v svetu, je doživela svoj srečen konec. Toda podpis premirja ne zagotavlja tudi stalnosti miru, kajti vzroki za oborožen spopad, (ne)priznavanje dela dosedanje meje, še vedno niso odpravljeni. Zato so se deli ekvadorske armade utaborili nadaleč od sporne meje, kjer čakajo nadaljnji razplet dogodkov. (telefoto: UPI)

Rast stroškov privabi zmrzal

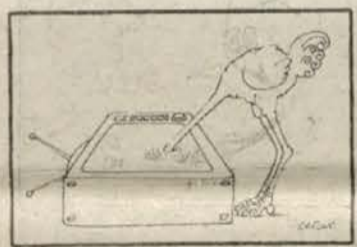
Zamrznitve in druge oblike administriranja ovirajo nadaljnji razvoj samouprave

Družbenega razvoja ne moremo uspešno razvijati ob sedanjem neskladju med razpoložljivim dohodkom in ravnjo porabe na vseh področjih. Politika bolj premišljene in upravičene delitve osebnih dohodkov je stabilizacijska, o tem ni dvoma. Odločitev o „relativni zmrznitvi“ osebnih dohodkov je tudi izraz zavesti delavskega razreda in njegove pripravljenosti, da nosi breme stabilizacije tudi na najbolj neposreden način. Toda rast cen je večja, kot smo računali, to pa že močno pritiska na OD s težnjo, naj osebni dohodki spremljajo večje življenjske stroške, do katerih prihaja zaradi dvigovanja cen. Naraščanje cen pa lahko resno ogrozi odnose pri delitvi, s tem pa tudi politik o stabilizacije.

Takšni ukrepi, kot so zamrznitev osebnih dohodkov, cen in še česa, lahko bistveno ovirajo nadaljnji razvoj socialističnega samoupravljanja. Nujnost administrativnih ukrepov v razmerah večjih motenj lahko zamagli dejansko nevarnost, da bo zastalo nadaljnje konkretno delo pri oživljanju temeljnih sistemskih rešitev, zlasti se ker so ostanki birokratsko-etatsistične zavesti in odnosov v naši družbi še dokaj močni.

Dejstvo je tudi, da se nič kaj radi ne srečujemo z neprijetnimi dejstvi in da stabilizacije še

niso povsod vzeli povsem resno. Delno je to dejstvo možno pojasniti z ugotovitvijo, da smo imeli nagel industrijski razvoj z

visokimi stopnjami rasti in z nad milijon novimi zaposlenimi v sedanjem petletnem obdobju razvoja, da v tem obdobju nismo občutili občutnejšega pomanjkanja surovin in blaga, da je življenjski in družbeni standard stalno naraščal itd. V takšnih razmerah ljudje težko verjamejo, da imamo neugodne ekonomske razmere, da je treba umiriti domačo konjunkturo, da je treba „zategniti“ pas, itd.

Če bi skrbno ocenili stališča o ekonomskih razmerah in gospodarskih gibanjih, ki jih vsebujejo temeljni dokumenti vodstev družbenopolitičnih organizacij v državi, bi lahko

TELEGRAMI

NEW DELHI – Na ministrski konferenci neuvrščenih držav se je tu začela glavna razprava, v kateri je kot prvi sodeloval gvajanski zunanji minister S. Jackson, ki je podprl predlog SFRJ o mirnem reševanju sporov. Zbor predstavnikov okoli sto držav je v ponedeljek dopoldne odprla predsednica indijske vlade Indira Gandhi, med drugim govorila je bila na konferenci navzoč tudi generalni sekretar OZN Kurt Waldheim.

BONN – Predsednik zveznega izvršnega sveta Veselin Djuranović bo sodeloval med 10. in 13. februarjem na uradnem obisku v Zvezni republiki Nemčiji. Prihaja na povabilo kanclerja Helmuta Schmidta. V predvideni široki izmenjavi mnenj o vprašanjih dvostranskega in mednarodnega pomena bodo, po pričanju obeh strani, potrdili oceno o ugodnem razvoju odnosov med obema državama v zadnjem času, in poskusili začrtati smernice gospodarskega in političnega vzajemno koristnega sodelovanja.

VARSAVA – Osmi plenum centralnega komiteja poljske združene delavske partije, se je začel v znamenju nezmajšne družbene napeitosti, nadejajoč se stavk in protestnih akcij. Razumljivo je, da po vsej državi napeto pričakujejo rezultate zasedanja, ki naj bi natančneje opredelilo stališča in jasneje osvetlilo politiko partije do delovanja novih sindikatov.

NOTRANJEPOLITIČNI PREGLED

PREŠERNOVE NAGRADE

Slovenski kulturni praznik – Prešernov dan – smo privrkat počastili v novem Cankarjevem domu. Na prireditvi, ki sta jo pripravila predsedstvo socialistične republike Slovenije in republiška konferenca socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije, so ob navzočnosti številnih predstavnikov našega družbenopolitičnega ter kulturnega življenja podelili letošnje Prešernove nagrade in nagrade Prešernovega sklada. Slavnostni govornik je bil predsednik društva slovenskih likovnih umetnikov akad. slikar Jože Ciuha. Predsednik upravnega odbora Prešernovega sklada Bogdan Osolnik je podelil sedem Prešernovih nagrad: režiserju Jožetu Babiču, akad. slikarju Janezu Berniku, režiserju Miletu Korunu, književniku in teatrologu Filipu Kumbotoviču – Kalanu, igralki Majdi Potokar, akad. slikarju Gabrijelu Stupicu in pesniku Danetu Zajcu, ter šestnajst nagrad Prešernovega sklada. V programu so sodelovali igralec Rudi Kosmač in orkester Slovenske filharmonije z dirigentom Antonom Nanutom. Po slovesnosti sta predsedstvo SRS in RK SZDL priredila sprejem v sprejemni dvorani Cankarjevega doma.

Zmanjkuje denarja

Naše železnice bo treba do srede tega desetletja hitreje posodobljati kot do zdaj. Prevoz potnikov po srednjeročnem programu razvoja, ki ga bodo kmalu sprejeli, naj bi se letno povečal za 2,7, blaga pa za 5,4 odstotka. Da bi to lahko uresničili, bo treba kupiti še 104 električne lokomotive in 63 dizelskih ter 61 elektromotornih in 55 dizelskih motornih vlakov. Poleg tega bomo potrebovali še 589 potniških vagonov in več kot 12.500 tovarnih.

Denar, ki se bo nabiral z izločanjem od prihodkov s prodajo bencina in dizelskega goriva, bo namenjen izključno za nakup novih

lokomotiv in vagonov. Železničarji so pričakovali, da bodo dobili tretjino od dinarja in 63 par, kolikor je od vsakega litra tekočega goriva namenjeno za izgradnjo cest in posodobitev železnic in premogovnikov. O tem odločajo republike in pokrajine po lastnih ocenah, vendar je že zdaj znano, da bo železnica dobila manj, v povprečju 0,25 in 0,30 dinarja. Na ta način bo železnisko gospodarstvo do leta 1985 zbralo okoli 10 milijard dinarjev, medtem ko za program posodobitve potrebuje 31 milijard.

OBELEŽEVANJE IMENA IN DELA TOVARISA TITA

Koordinacijski odbor zvezne konference SZDLJ za obeleževanje in ohranitev imena in dela tovariša Tita, je sprejel izhodišča za trajno obeleževanje imena in dela Josipa Broza Tita. Dokument določa skupne kriterije za to dejavnost. Številne pobude, predlogi in priporočila, ki jih odbor vsak dan prejema iz vse države, so izraz ljubezni in pripadnosti naših narodov in narodnosti Titovemu delu. Tudi sprejeti dokument poudarja, da naj bi se v vsaki republiki in pokrajinama eno mesto imenovalo po Titu in da naj bi v glavnih mestih republik in pokrajin postavili spomenike največjemu sinu našega ljudstva.

NA POLJIH JE ŠE 160 TISOČ TON KORUZE

Glede na sedanje razmere, je dejala namestnica predsednika zveznega komiteja za kmetijstvo Branka Jovanović, je še vedno neobranih okoli 40.000 hektarjev polj koruze. To pomeni, da je na poljih še okoli 160.000 ton koruze. Kljub vsemu pa je njena kakovost dobra. Branka Jovanović je to dejala, ko je odgovarjala delegatu iz BiH Ljubu Babiču, ki je v zvezni skupščini od predstavnika ZIS zahteval odgovor, kakšno je stanje z okoli 400.000 tonami koruze, ki je še vedno na poljih.

MILAN MEDEN

ZNANA AMERIŠKA IGRALCA ROBERT De Niro in Keith Carradine sta se preseljeno namučila, preden sta italijanske policije prepričala, da nista terorista. Dva rimska fotografa sta ju neustrudno zasledovala, ko sta si igralca ogledovala mesto, potem pa obvestila policijo, da sta Američana v resnici terorista. Roberta De Nira in Keitha Carradina so zaprli v neki rimski zapor, kjer je policija preverila njuno identiteto.

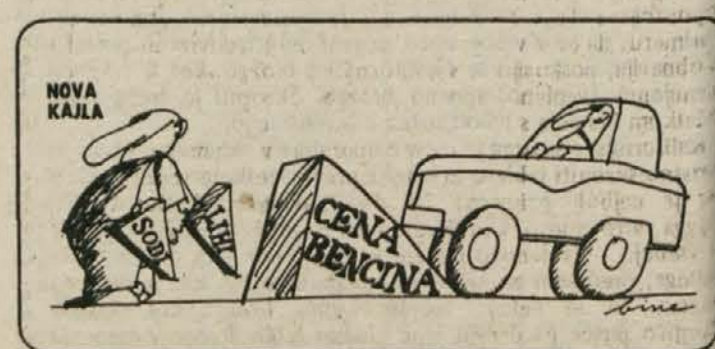
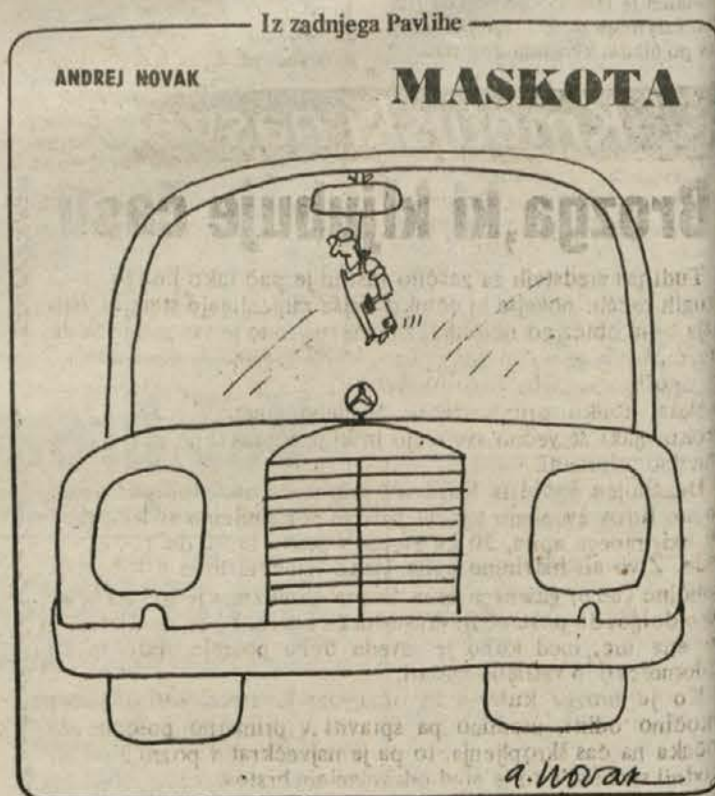
PRED KRATKIM JE ODDAJO televizijskega dnevnika za področje Bilbao prekinil anonimni glas, ki je vzkliknil: „žveli baskijski delavci“. V baskijskih krogih pripisujejo ta nenadni vpad teroristični organizaciji „ETA“, ki je doslej prevzela odgovornost že za več podobnih akcij. Do prekinitve TV dnevnika je pravzaprav prišlo v trenutku, ko so oddajali reportažo o ugrabitvi nekoga industrijalca v Valenciji, ki se je zgodila pred slabim mesecem v Alciri okoli 100 kilometrov južno od Valencije.

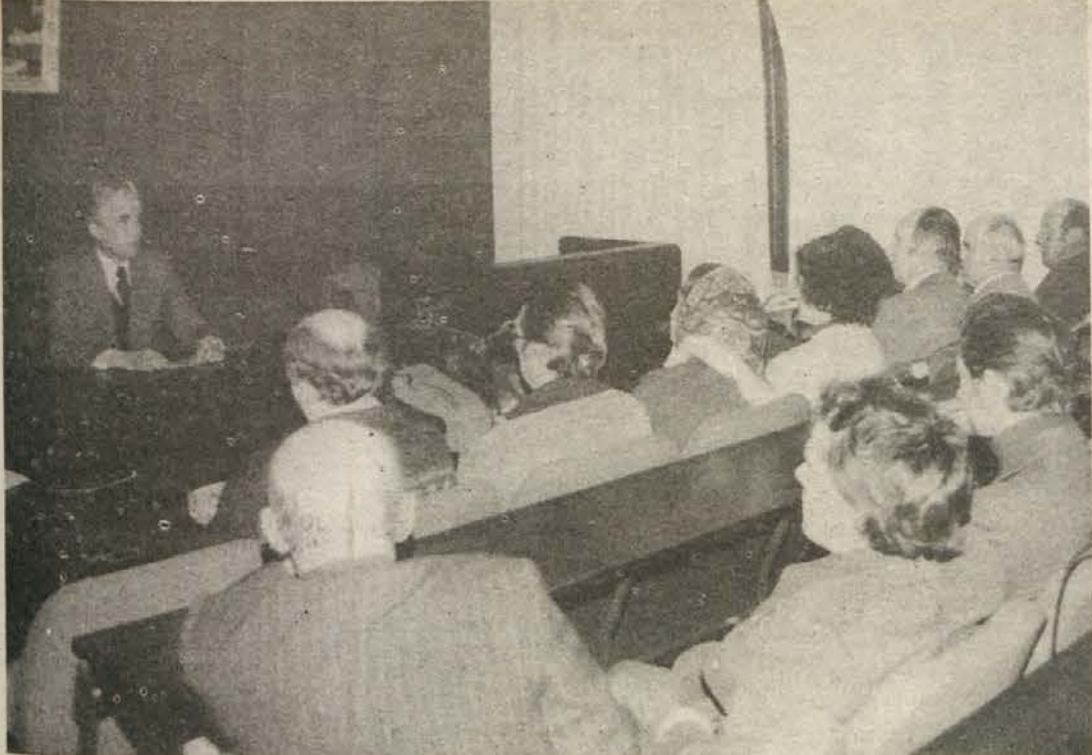
AMERIŠKA DRŽAVNA KOMISIJA ZA alkoholna goriva (NAFC) je kongresu predložila letno poročilo. Po osemnajstih mesecih so ugotovili, da bi lahko z mešanico alkohola in nafte zelo zmanjšali porabo bencina v ZOA ter da je nujno čimprej usposobiti avtomobile, ki bi vozili s sto odstotnim alkoholom. Sodobno tehnologijo bi namreč bilo mogoče pridobivati alkohol iz metana, biomase in premoga. Zdaj NAFC kongresu predlaga, naj sprejme zvezni program, s katerim bi dokazali zanesljivost in učinkovitost vozil na alkohol. Poteguje se za to, da bi zveza zagotovila odkup vozil, mobilizirala ameriško združenje za sintetična goriva in ministristvo za energijo ter kmetijstvo. Cij predlaganega načrta: 50.000 vozil leta 1983 in 250.000 leta 1987.

STATISTIKI SE UBADAJO z različnimi primerjavami in izbrskajo vse mogoče podatke. Izračunali so, da skorajda polovica odraslih Britancev ni nikoli poskusila vina. Za Evropejce je ta podatek osupljiv. Pa vendar se je zadeva od leta 1972 nekoliko spremenila. Po neki anketi je takrat srkalo vino 37 odstotkov Britancev, danes pa že celih 54 odstotkov.

TELEGRAM

TEHERAN – Kljub Homeninjevim ostrim opozorilom političnim voditeljem, naj prenehajo z bojem za oblast, iranski predsednik Bahar Sadr ponovno napada svoje politične nasprotnike – vladajočo islamsko republikansko stranko – pri tem pa uporablja njihovo lastno orožje – KOR AN.

PRAŠICEREJA DAJE NAJVEČ MESA – Krški Mercator Agrokombinat–TOK Kooperacija načrtuje hitrejši razvoj prašičereje. Lani so pripravili po besedah vodje prašičereje inž. Bodorja kar 160 pogovorov s kmeti. Predstavili so jim programe prašičereje in pojasnili pomen te panoge. Pripravili pa bodo tudi vrsto predavanj uglednih strokovnjakov. Na prvem je prof. dr. Černe z biotehnične fakultete v Ljubljani govoril o plodnosti in zreji plemenskih svinj. Poudaril je, da lahko v enem letu dobimo od ene živali kar 2 toni mesa, kolikor ne da nobena druga. (Foto: Pavel Perc)

TEŽAVE GRADITELJEV – Marsikateri Novo-meščan v teh dneh s kandijskega mostu opazuje gradnjo „S–kanala“, ki hitro napreduje. Delavcev ne ovira ne mraz ne sneg, temveč je njihov sovražnik le Krka, ki na več mestih rada vdira v gradbeni jarek in ovira delo. (Foto: J. Pavlin)

UIGRANI GOSTJE – Odkar je tako dobro zaživela sevniška godba, vabijo v mesto kakovostne orkestre tudi od drugod. V soboto so se predstavili z zahtevnim sporedom štorski železarji. Ivica Traven (na lev) se je v imenu domačinov zahvalila za prijetni večer. (Foto: Železnik)

SLABO ZA SAVSKO VERIGO
Razkorak med tistim, kar naj bi se pri elektrogospodarstvu letos nateklo za naložbe, in tistim, kar bi potrebovali za graditev elektrarn, je velik. Investitorji bi potrebovali 13 milijard dinarjev, denarja pa naj bi se nabralo le 5,5 milijarde. Poslovni odbor slovenskega elektrogospodarstva je zato opravil izbor med začetnimi objekti. Nadaljevali naj bi le preostala dela na krški nuklearni in gradnjo prenosnega omrežja, da bomo njeno energijo sploh lahko uporabljali. Med prednostnimi naložbami so še ljubljanska toplarna in nekatere male vodne elektrarne. Pri gradnji elektrarn Solkan in Mavčiče naj bi se nadaljevala le najnujnejša dela. Slednje ni nič kaj obetavno za predvideno verigo pretočnih hidrocentral na Savi, od katere pričakuje precej tudi Posavje. HE Mavčiče je namreč prva v tej verigi. Če se zatika pri tej, kdaj bodo prišle na vrsto še ostale?

Iskana sevniška lesena obutev

Obetavno sodelovanje Kopitarne z znano ameriško tvrdko Scholl

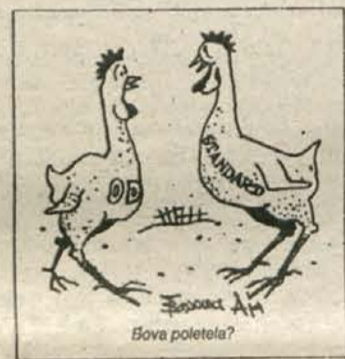
Pred dobrima dvema letoma je naša obutvena industrija skoraj povsem izločila lesene pete. Usnjene podplate so jeli izrinjati liti iz plastike. Okrog 65 delavcev v obratu pet sevniške Kopitarne je bilo ob delo.

Muhavo tržišče je po drugi strani skoraj nenasitno za leseno obutev. Najbolj iskane so lesene coklje. V svetu je povpraševanje vse večje. Tako so v Kopitarni prišli v stik z znano ameriško firmo medicinskih pripomočkov za nogo in ortopedsko obutev Scholl, ki ima podružnice tudi v Evropi. V Kopitarni so lani na obstoječih strojih izdelali 320.000 parov ortopedskih podplatov. Kaj dosti več iz te tehnologije ni mogoče iztisniti. Izdelani načrt za naložbo v dveh fazah računa s proizvodnjo od 800.000 do milijon parov. Po cenah iz leta 1979 bi po programu leta 1983 za Scholl izvozili v vrednosti 112 milijonov dinarjev, domači trg pa bo prav gotovo pil za nad 83,2 milijona teh izdelkov.

Kopitarna, najstarejša sevniška tovarna, si je za ta obetavni izvozni posel v Zvezno republiko Nemčijo že lani zagotovila uvozno dovoljenje za opremo. Dve švedski visoko frekvenčni lesni sušilnici sta že tu, nabavljene je tudi nekaj druge domače opreme. Po novih predpisih pa se mora samoupravna skupnost za ekonomske odnose s tujino ponovno izreči o tistem dovoljenju.

nju. Od predvidenih 44 milijonov vrednosti te naložbe za prvo fazo si zagotavljajo 13,2 milijona dinarjev od sovlagateljev, 15 milijonov je tujega posojila, od banke pa pričakujejo le 10 milijonov.

A. ŽELEZNIK

Bova poletela?

Sejali obljube?

Nezadostna oskrba z umetnimi gnojili v SRS

Oskrba kmetijstva z mineralnimi gnojili je tako pecača, da je delegacija zasebnih kmetijskih proizvajalcev Zbora združenega dela občinske skupščine naslovila na Zbor občin SR Slovenije vprašanje: Kakšne so možnosti za normalno oskrbo kmetijstva z mineralnimi gnojili, ker ni nobenih zagotovil, da bodo potrebne planske količine v letu 1981 zagotovljene?

Vprašanje je minulo sredo obravnaval odbor za tekočo gospodarstvo in socialno politiko pri republiknem izvršnem svetu. Nanj je obširno odgovoril predsednik republiškega komiteja za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano inž. Ivo Marek. Med drugim je ponovil že znano dejstvo, da je SR Slovenija v resnih težavah v oskrbi s potrebnim repromaterialom za potrebe kmetijstva. Zaradi tega je potrebna smotrna poraba mineralnih gnojil za potrebe družbeno organizirane proizvodnje, ki ima cilj, povečati domačo proizvodnjo hrane in

zmanjšati odvisnost od uvoza. Ni pa povedal, kaj bo z družbeno neorganizirano proizvodnjo, ki je bila do sedaj v večini.

V nadaljevanju je tov. Marek povedal, da Slovenija letos potrebuje 230.000 ton mineralnih gnojil. Od tega v prvem polletju 150.000 ton, ostalih 80.000 ton pa za jesensko setev. Od teh potrebnih količin je s proizvajalci (INA Kutina, Tovarna dušika Ruše, Zorka Šabac) dogovorjenih 178.000 ton, se pravi 52.000 ton manj, kot jih potrebujemo. Zaradi tega republiški komitej predlaga predvsem nujen uvoz 20.000 ton dušičnih mineralnih gnojil. Preostali manjkajoči del gnojil, ki znaša 32.000 ton, pa, kakor je dejal tov. Marek, si je treba zagotoviti pri ostalih jugoslovanskih proizvajalcih. Jasno je tudi povedal, da bo izpolnitev obveznosti proizvajalcev mineralnih gnojil odvisna tako od pravočasnega zagotavljanja deviznih sredstev za uvoz reprodukcijskega materiala za proizvodnjo mineralnih gnojil, kot od pravočasnega usklajevanja cen gnojil s porastom proizvodnih stroškov.

Za zagotovitev najnujnejše oskrbe z dušičnimi mineralnimi gnojili je že zagotovljeno, da se v najkrajšem času uvozi 20.000 ton dušičnih gnojil, ki jih za spomladansko setev najbolj potrebujemo.

Po odgovoru lahko sklepamo, da oskrba pretežne količine mineralnih gnojil, dogovorjene s proizvajalci za letošnje potrebe, še dokaj visi v zraku. Dobre volje in naporov pristojnih organov, da bi vprašanje rešili, ni mogoče zanikati. Ne da bi hoteli biti črnogledi, pa vendarle obstoja bojazen – tak vtis je dajal tudi razgovor na Splošnem združenju za kmetijstvo minul teden – da bodo kmetijski namesto mineralnih gnojil sejali – obljube. Kajti podobne izjave o „dogovorjenih“ mineralnih gnojilih ter o „zagotovljenih“ deviznih sredstvih smo slišali tudi že pred dobrim mesecem dni, gnojil pa kljub temu še ni.

STEFAN KU HAR

Sejmišča

NOVO MESTO: Z otopljivijo je sejmišče spet bolj zažvele, saj je bilo tokrat naprodaj 348, prodanih pa 263 prašičev. Pujski so veljali pa 1.400 do 2.200, starejši prašiči pa 2.300 do 3.800 din.

BREŽICE: V soboto je bilo naprodaj precej več pujskov, kar 587. Prodanih je bilo 455 po ceni do 100 din, razen teh pa še 7 starejših prašičev po 60 din kilogram žive teže.

Kmetijski nasveti

Brozga, ki kljubuje času

Tudi pri sredstvih za zaščito rastlin je pač tako kot pri vseh drugih rečeh: novejša in učinkovitejša zamenjujejo starejša. Niti višja cena običajno ne zadrži zamenjave, zato je vse manj starih, preizkušenih snovi in postopkov, ki jih sadjarji in vinogradniki še upoštevajo. Ob sloviti bordojski brozgi je to gotovo še nekdanji spomladni, to je pred odganjanjem brstov.

Zvepleno-apnena brozga je vsestransko uporabna in priporočljiva. Tako na primer tudi vinogradnikom svetujejo, naj v primeru, da se v vinogradu zloglasni oidij trdovratno pojavlja in obnavlja, poskusijo še s kalifornijsko brozgo, kot še drugače imenujemo zvepleno-apneno brozgo. Škropiti je treba pred začetkom brstenja s 15-odstotno koncentracijo.

Kalifornijska brozga je največ uporabna v sadjarstvu. Zlasti je koristno škropiti jable in hruške pred začetkom vegetacije, za kar je najbolj primerna 20- do 25-odstotna koncentracija. Brozga zatira mnoge škodljivce, zavira pa tudi – zaradi žvepla, ki ga vsebuje – jablekovo plesen, ki postaja iz leta v leto hujska nadloga, predvsem za nekatere jablekove sorte, kot je denimo jonatan. In še nekaj: zvepleno-apn. brozga kot zimsko škropivo pušča na drevju lepo gladko lubje, kar je v okrasnih vrtovih tudi nekaj vredno.

INŽ. M. L.

— Ste končali zaključni račun?

(Politika ekspres, Beograd)

EN HRIBČEK BOM KUPIL...

Ureja: Tit Doberšek

Kemična sredstva za varstvo

To je naslov knjige, ki sta jo napisala inž. Miljeva Kač in dr. Jože Maček, založilo in izdalo pa ČZP Kmečki glas skupaj z ostalo zbirko knjig, kot je Kmetijski priročnik (koledar), Strnine in kuruza v Sloveniji, Razmnoževanje domačih živali in Zreja telet in telic. Cela zbirka (skupaj 5 knjig) stane 290 dinarjev.

Avtorja v navedeni knjigi na začetku seznanjata bralca z gospodarskim pomenom varstva rastlin. V poglavju o vplivu kemičnih sredstev na naravo in hrano zvemo, da smo s kemičnimi sredstvi poleg škodljivcev uničili tudi mnoge naravne sovražnike škodljivcev in se zato škodljivci (kljub kemičnemu zatiranju) pojavljajo bolj množično kot nekdaj. Poleg tega postanejo nekateri rodovi škodljivcev proti določenim kemičnim sredstvom odporni.

O ostankih kemičnih sredstev v pridelkih je veliko govora. Kot odgovor na to avtorja navajata, da bi se človek zastupil samo, če bi takoj po škropljenju sadja pojedel 180 do 300 kg jabolok, poškropljenih z najbolj strupenim sredstvom paratimom. Navedene količine jabolok pa človek poje kvečjemu v 6 mesecih. Pač pa včasih pride do zastupitve s kemičnimi sredstvi pri delavcih, ki izdelujejo kemična sredstva, pa tudi pri večjem prometu v trgovinah s kemičnimi sredstvi, če so delavci pri delu nepazljivi in niso predpisano zaščiteni.

Glede onesnaženja pridelkov s kemičnimi sredstvi obstaja za vsako sredstvo posebno navodilo, to so tako imenovane karencne, karencne ali čakalne ali varstvene dobe. Karencna doba je časovno obdobje, ki mora poteti od zadnjega škropljenja do spravila, oziroma uživanja pridelka. V tem obdobju se strupena snov na pridelku (plodu) razgradi, razpade pod mejo, ki je s predpisi določena. Zato morajo biti karencne dobe napisane na ovitkih kemičnih sredstev v prometu, s katerimi za tiramo rastlinske bolezni in škodljivce.

Zaradi kopičenja ostankev kemičnih sredstev v zemlji so prepovedali uporabo DDT, vendar se po prepovedi ta sredstva v zemlji pri nas zmanjšujejo (v 4 letih za 60%). Nekatere korenovke (na primer vrtno korenje) zelo intenzivno sprejemajo iz zemlje nekatere insekticide. Zato v zelenjadarstvu načelno ni dovoljena uporaba aldrina, end-

rina (sredstvo proti voluharju) in toksafena. Šele po treh letih lahko sejemo korenovke v zemljo, kjer smo pred tem uporabili navedena sredstva.

Obstaja tudi nevarnost splošnega onesnaženja okolja z ostanki sredstev za varstvo rastlin. Po intenzivnem zatiranju hroščev se kopičijo strupena sredstva v deževnikih in drugih črvih; ptice, ki se hranijo z deževniki, ležajo jajca s tanjšo lupino, imajo manj mladičev in število ptic je iz leta v leto manjše. Nastanejo tudi zastupitve prosto živeče divjadi, vendar je dokazov za to malo.

Kljub navedenim dejstvom je zaščita rastlin s kemičnimi sredstvi za prehrano ljudi mnogo pomembnejša kot negativni učinki teh sredstev. Zato si moramo prizadevati, da z ustreznim postopkom in znanjem zmanjšujemo negativne učinke kemičnih sredstev na čim manjšo mero.

Navodila za prakso

V nadaljevanju avtorja knjige seznanjata bralca z oblikami fitofarmaceutskih pripravkov, kot so granulati, emulzije, suspenzije, močjivi praški itd. Dodatki k škropivom zboljšujejo fizikalne lastnosti pripravka in morajo biti brez nezaželenih stranskih učinkov. Zvemo o načinu delovanja kemičnega sredstva na škodljivce in plevelce. Podučeni smo o strupenosti fitofarmaceutskih pripravkov, o čemer mora vedeti vsak, kdor ta sredstva uporablja. Drgo cena so priporočila za delo s temi sredstvi.

Zelo koristno so zbrani predpisi, ki urejajo promet s sredstvi za varstvo rastlin. Slovarček izrazov nas reši uganj, kaj nekatere manj znane besede pomenijo.

Češen in pregleden je tabelarni pregled sredstev za varstvo rastlin.

Vsebinska knjige je za preproste bralca bolj težko razumljiva in se je treba, če hočemo snov prav razumeti, v posameznih poglavjih, resnično poglobiti. Kljub temu knjiga izpopolnjuje vrzel v tozadnji strokovni literaturi in jo zato toplo priporočam.

DT.

POKUŠNJA VIN V SENTJERNEJU

Ožji vinorodni okoliš Sentjerneje organizira lokalno pokušno vin v nedeljo, 22. februarja, od 7. do 19. ure v prostorih gostilne Recej v Sentjerneju. Člani društva bodo med seboj primerjali kakovost svojega pridelka.

Danes v Skupščinskem Dol. listu

V Prilogi današnjega DL je izšla 4. številka Skupščinskega DL z odloki in sklepi občinskih skupščin iz Ribnice, Novega mesta in Trebnjega.

Za prebivalce ribniške občine bo verjetno najzanimivejši Dogovor o temeljnih družbenega plana občine Ribnice za obdobje 1981 - 1985, kot tudi odredba o preventivnih cepjenjih in diagnostičnih ter drugih preiskavah v letu 1981 na območju občine.

Odlok o pravicah in dolžnostih občinskih organov na področju družbene kontrole cen ter o načinu uresničevanja posebnega družbenega interesa pri opravljanju nalog občinske skupnosti za cene v občini Novo mesto nas seznanja s področjem dela kot pristojnostmi te nove skupnosti. Enak odlok objavlja tudi občinska skupščina Trebnje, ki razen tega seznanja svoje občane z odlokom o spremembah in dopolnitvi odloka o komunalnih taksah, objavlja pa tudi sklepa o soglasju k samoupravnim sporazumom o ustanovitvi Skupnosti otroškega varstva in Skupnosti socialnega varstva Trebnje.

Človeka je ustvarilo delo

V Novem mestu bodo začele delovati posebne in zaščitne delavnice za duševno in telesno prizadete ljudi - „Končni proizvod“ je odrešujoča zaposlitev

Prvega septembra bodo v okviru novo meške skupnosti socialnega skrbstva ustanovili tako imenovane invalidske delavnice pod posebnimi pogoji in zaščitne delavnice. Delavnice, v katerih bo delovalo 11 ljudi, bodo začasno v domu starejših občanov, kasneje pa naj bi se za stalno naselile v preurejenih prostorih nekdanjega internata posebne šole v Šmihelu.

Za kaj gre? Delavnice pod posebnimi pogoji nudijo delo duševno prizadetim ljudem. To so ustanove, ki tem ljudem zagotavljajo poleg dela tudi varstvo. Poleg delavnic pod posebnimi pogoji poznamo tudi zaščitne invalidske delavnice. Te zaposlujejo druge kategorije prizadetih ljudi, na primer gluhe, slepe, telesno prizadete itd.

Delo v enih in drugih delavnicah ni samo skrbstvenega značaja, ampak tudi neizogibna pravica. Seveda je prilagojeno vrsti prizadetosti in zmognostim prizadetih, delavnice morajo biti organizirane tako, da se tudi najšibkejši lahko vključijo v delo. Osnovni namen delavnic ni končni proizvod, ampak

zaposlitev. Seveda poznajo te delavnice tudi 42-urni delovni teden, nagajevanje delavcev in dopusta, čeprav zaposleni zaradi razumljivih okoliščin nimajo takega pravnega statusa kot drugi zaposleni, pri čemer imamo v mislih vprašanje poslovne sposobnosti, možnosti sklepanja pogodb, pravice do samoupravljanja in podobno. Ravno zato ustanavljajo posebne in zaščitne delavnice v okviru služb socialnega skrbstva.

Načelo je, da se morajo pri izbiri dela izogibati dvema skrajnostma: precenjevanju in podcenjevanju gojencev. Delavnica pod posebnimi pogoji mora biti samostojna ustanova, kjer zaposleni ni več gojenec, ampak delavec, ki ga delo vrača v družbo zdravih. Čeprav rentabilnosti delavnice nihče ne omenja v dobesednem pomenu besede, pa navsezadnje ni odveč podatek, da dosega podobne tuje delavnice 30 do 80 odstotkov normalne produktivnosti.

Analiza, ki so jo izdelali na novo meški skupnosti socialnega skrbstva, pravi, da bi lahko takoj zaposlili 20 do 56 duševno ali telesno prizadetih ljudi, ki jih je zajela anketa. Za začetek jih bodo zaposlili 11. Zanimivo je, da je želja po delu pri vseh zelo velika, za vključitev v bolj normalno življenje pa se zelo zavzemajo tudi starši. Danes bo v Novem mestu sestanek razširjenega iniciativnega odbora za ustanovitev posebnih in zaščitnih delavnic. Nanj so povabili predstavnike novo meških družbeno političnih in gos-

podarskih organizacij ter strokovnih služb. Na sestanku bodo zavrtili tudi film iz podobnih delavnic v Ljubljani. Te uspešno delajo že 20 let in dokazujejo, da je delo ustvarilo človeka.

M. BAUER

MLAD INSKA ŠTIRINA JSTA NA RAZBORJU

V ponedeljek se je v Mariji Gradu v laški občini končal pohod okrog 200 mladih, vojakov, pripadnikov teritorialne obrambe in borcev iz več slovenskih občin po poteh slavne Štirinajste divizije. Najtežji del pohoda preko Bohorja in Lisce so opravili v noči na nedeljo. V nedeljo zjutraj so jih prejeli na Razborju v sevniški občini. Vaški odbor SZDL na Razborju jim je postregel v topli šoli.

SEVNICA: TRIBUNA O KADRIH

Sevniški klub samoupravljalcev se delovno vključuje v priprave na tretji kongres samoupravljalcev. Včeraj zvečer je bila sklicana tribuna o kadrovskih službah, zaposlovanju in kadrovski politiki. Tokratno razpravo so usmerjali delavci posavske strokovne službe skupnosti za zaposlovanje. Vabili so tudi predstavnike kluba študentov. V občini siraomašni s kadri, bi želeli zadržati kar največ mladih strokovnjakov.

Nič pripomb na amandmaje

Na ljubljanskem območju le nekaj vprašanj

Na območju ljubljanske regije med razpravo o ustanovnih dopolnilih ni bilo posebnih pripomb, so ugotovili minuli teden na sestanku, ki ga je sklical Medobčinski svet SZDL te regije. Kljub temu je bilo v razpravi, ki je bila po zatrdjanju poročevalcev iz občin zelo široka, nakazanih „veliko problemov, a malo rešitev“, kot je dejal predstavnik z Vrhniko.

To razpravo so namreč skoraj povsod povezovali s stabilizacijskimi prizadevanji, planiranjem, samoupravljanjem, delegatskim sistemom itd. Ob tem so v grospejškimi občinami ugotovili, da je vloga uporabnikov v sish še premajhna; da so družbeni sveti komaj pričeli z delom in se še niso uveljavili.

Razprave v vrhniški občini so pokazale, da se je v začetku uveljavljanja delegatskega sistema čutila velika vna delegatov, ki pa zdaj

peša, in da je povezava med krajevno samoupravo in združenim delom prešibka. V kamniški občini so ugotovili, da ni povezave med delegati oz. delegacijami na eni strani, z bazo na drugi, se pravi z delovnimi ljudmi in občani, samoupravnimi organi, sveti itd., zaradi česar delujejo potem delegati na sejah skupščin kot „prosti strelci“. Poročila iz ostalih občin so bila manj kritična. Povsod je potekala razprava v skladu z dogovorjenimi roki.

Na seji so se dogovorili še o organizaciji razprave o spremembah in dopolnitvah statuta SZDL, pripravi na problemsko konferenco o družbenih organizacijah in društvih, ki bo aprila, o izvajanju nalog v zvezi z zmanjševanjem administrativnih del, o šolstvu in štipendijah ter nekaterih drugih zadevah.

J. PRIMC

V Sevnici so skromni z režijo

Kljub temu temeljita analiza o krajevnih skupnostih, upravi, tozidih in drugih

V sevniški občini nameravajo vprašanje družbene administracije, čeprav so bili pri njenem razmahu očitno dosti skromnejši kot drugod, proučiti s pom očjo posebne delovne skupine.

Le-to naj bi, kot je bilo rečeno na seji občinske konference ZK 5. februarja, v kratkem ustanovil občinski izvršni svet. Seja občinske konference ZK je skušala zadevo osvetliti z idejnimi izhodišč. Za osnovo so vzeli razpravo Petra Toša na zadnjem posvetu sekretarjev komiteja občinskih konferenc ZK v Ljubljani.

O snovna organizacija občinske uprave se je samokritično lotila dela. Ze ob lanskem obisku delovne skupine CK ZKS so ocenjevali preosnovno dela upravnih organov z vidika, kako bi občanom olajšali

opravljanje različnih opravil, predvsem pa, da bi bilo delo uprave cenejše. Slavko Hočevar je navedel tudi številke, kako so brzdali zaposlovanje v upravi.

• V minuli petletki stopnja zaposlovanja v občinski upravi ni presegala letno 2,5 odst., kar pomeni nižjo rast od naraščanja stopnje zaposlovanja v občini. Za republiške upravne organe je za to obdobje navedel tudi 60-odst. porast. Ob tem ugotavljajo po občinah porast občin-

skih pristojnosti, kar tudi pšpešuje zaposlovanje. Če bi z devetimi hoteli priti do dna - to je bilo na seji nekajkrat poudarjeno - bi morali analizirati kuraznih predpisov, s katerimi smo si očitno bolj zapletli življenje, kot bi bilo treba.

Skoda je bilo, ker se v razpravi niso bolj vključili delegati iz združenega dela ali neposredno iz samoupravnih interesnih skupnosti. Pri delovanju za zmanjšanje družbenega življenjskega stroška tudi skupne službe v tozidih. Zaostrene razne gospodarske so to že od nekdaj omejevale pretiran administrativni A. ŽELEZNIK

Ob sedemdesetletnici dr. Adolfa Medveščka

V nedeljo je dopolnil 70 let življenja partizanski zdravnik, upokojeni sanitetni general dr. Adolf Medvešek - Šumski.

V Zabju vasi pri Novem mestu se je rodil kot predzadnji od desetih otrok. V številni družini je bilo po manjkanje vsakdanja stvar. Pred prvo svetovno vojno so jim prodali hišo in zemljo, zato je oče odšel v Ameriko, od koder se je prvič javil in poslal denar šele 1919. Skrb za otroke je bila na materinih ramenih, otroci so ji pomagali obdelovati najete njive, mati je delala tudi pri kmetih. Otroci so morali kmalu v uk raznih obrti, šolanje sta po vojni nadaljevala le Dolf in najmlajša, Anica. Pomanjkanje je močno vplivalo na oblikovanje Dolfove osebnosti, zato ni nič čudnega, da se je v dijaških in študentskih letih družil z napredno usmerjenimi sošolci ter se navzel naprednih idej.

Zadnja vojna ga je zatekla v Beogradu, kjer je bil tik pred koncem študija na medicinski fakulteti. Ne da bi opravil zadnja izpita, je odšel domov in se takoj vključil v delo OF in partije. Že avgusta 1941 je postal komunist; zadolžen je bil za politično delo in pripravo odpora zoper okupatorja na desnem bregu Krke v mejah okrožnega komiteja. Konec maja 1942 se je pridružil partizanom Vzhodnodolenjskega odreda, postal je sanitetni referent 2. bataljona. Zatem je prešel v Krški odred, v okviru Gorjanskega bataljona je skrbel za ranjence v manjši partizanski bolnišnici blizu Pleterja; pri oskrbi s hrano in sanitetnim materia-

lom mu je pomagal samostanski brat Bernard.

Novembra 1942 je dr. Šumski postal sanitetni referent Cankarjeve brigade, odrejen je bil za zdravnika v 2. hrvaški operativni coni. Na začetku 1943 je prešel v Gubčevo brigado, kjer je ostal do ustanovitve 15. divizije julija 1943; v tej je bil sanitetni referent do oktobra istega leta, ko je bil premeščen v 18. divizijo. Kmalu zatem je bil poklican v sanitetni oddelek Glavnega štaba NOV in POS, nekaj mesecev je vodil oddelek SVPBR, bil premeščen v SHVPR in aprila 1945 odšel z ranjenci v Bari, od tam pa se je vrnil v osvobojeni Beograd.

V Prekmurju in v obmejnih krajih z Madžarsko je tedaj razsajal pegasti tifus. Dr. Medvešek je sodeloval v skupini, ki se je borila s to boleznijo, zatem pa je v Beogradu dokončal študij, bil sanitetni referent v dveh divizijah, nato sodelavec higiensko-sanitetne skupine za potrebe maršalata in CK KPJ, po opravljenem specialističnem izpitu iz rentgenologije pa je bil sredi petdesetih let premeščen v Split, kjer je do 1965 vodil upravniške posle glavne mornariške bolnice JLA. Potem je postal upravnik bolnice LAO v Ljubljani. Kot sanitetni general je bil upokojen 1972.

Dr. Medvešek je torej opravil številne težke in odgovorne naloge. Za svoje delo je prejel več visokih odlikovanj, tudi tujih. Vsi, ki ga poznamo, vemo za njegovo skromnost, iskreno tovarštvo in poštenost. Tih, nasmehljav, dovtipen in prijeten družabnik je vselej pripravljen pomagati vsakomur, saj ga je težko življenje izoblikovalo v plemenitega in dobrega človeka. Ob življenjskem jubileju mu želimo še veliko srečnih let, njegov lik po žrtvovalnega in hrabrega revolucionarja, partizanskega zdravnika, pa je lahko mlademu rodu za vzgled.

V imenu prijateljev dr. JOŽE BENIGAR

14 Po sledovih vojnega zločinca Franca Frakeljna

Zakaj so se potemktem moriški skupini priključili še izbrani domobranci iz treh postojank, mimo katerih so vodili ženske: z Rudnika, Lavrice in iz Škofljice? Odgovor: tudi slednji so bili v likvidatorskih skupinah in naj bi sodelovali na praktičnih vajah. Tem trem likvidatorskim skupinam se je priključila še četrta iz domobranske postojanke na Lisičjem. Skupno z barjanskimi domobranci je bilo pri umoru na Lisičjem navzočih pet likvidatorskih skupin.

Ko je Angela Kumsje v partizanih pripovedovala, o čem jo je duhovnik spraševal pri spovedi na Lisičjem, so partizani takoj podvomili, če sta to sploh bila duhovnika. Tudi Angela je menila, da sta bila le preoblečena domobranci. Duhovščini je bilo kar pogodu, da se verniki, pristaši OF, niso spotikali ob spoved. Bolje je, da so očrtni domobranci kot oni.

Minilo je več kot dvajset let, ko je Angela Kumsje prepoznala svojega spovednika, ki ni bil nihče drug kot salezijanec dr. Franc Cigan.

Marca 1944. leta so domobranci tajni policisti ugrabili univerzitetnega profesorja

dr. Franceta Sturma in univerzitetnega tajnika Karla Sketlja. Za njima je izginila vsakršna sled. Štefanija Ravnikar-Podbevšek je v knjigi Sv. Urh zapisala, da so ju ljudje na dan ugrabitve zadnjič videli v domobranskem avtobusu, ki se je zaradi okvare ustavil na Galjevici in potem odpeljal proti Škofljici. Po mnenju pisateljice so namerno šli po daljši poti na Orle in od tam proti Sv. Urhu, kjer so ju pobili.

Po mojem mnenju je razlog za to obvezno pot treba iskati drugje. Sketelj in Sturm sta bila učena moža, ki ju je dal „možganski trust“ na Lisičjem na rešeto zasliševalcev. TOS je bila izključno v rokah izobražencev, ki so imeli posebno na piki inteligenco v nasprotju ta boru.

Zagotovo je okrog Lisičjega še več neodkritih grobov. Živi niso smeli zapustiti gradu, pa najsi so bili nedožni ali krivi (po domobranskem merilu). Za to navajam še en dokaz:

Pred vojno se je na Lavrici pri Ljubljani nastanila Čukova družina, ki je prišla s Črnega vrha nad Idrijo. V družini je bilo pet otrok. Oče je bil zidar. Sin Mirko je bil trgovski pomočnik v Celju, med vojno pa je živel doma na Lavrici.

Januarja 1944. leta so ga domobranci aretirali na železniški postaji na Lavrici, pokazal pa jim ga je železniški čuvaj z signalno svetilko. Odpeljali so ga v Lisičji grad in tam zasliševali. Ko so menili, da so iz njega izželi vse, kar so mogli, si je v bližini gradu moral sam skopati jama.

Šele čez šest mesecev so domači zvedeli za njegovo smrt in grob, kar pa pravzaprav ni zasluga domobrancev ali „milošljivih“ salezijancev, temveč lisc, ki so izgreble grob.

Mirkov oče Jakob Čuk in njegov vnuk Anton sta posmrtno ostanke naložila na vozček in odpeljala. Na vprašanje, kje ga lahko pokopljeta, so domobranci in salezi-

janci z Lisičjega odgovorili: „Lahko tudi kakšnem jarku, samo o tem ne smemo nikomur pripovedovati.“

Tako je umrl 23-letni Mirko Čuk in marsikdo na Lisičjem. Ob koncu vojne so večina salezijancev skupaj z domobranci umaknili na Koroško. Dr. Franc Cigan, ostal v Celovcu, kjer se je uveljavil kot uspešen glasbeni pedagog. Na Koroškem je imel velik ugled in mladina ga je imela radi. 1969. leta je zbolel za rakom in se je pridružil v onkološko bolnišnico v Ljubljani, kjer je februarja 1971. leta umrl. Z visoko cerkvenimi častmi so ga pokopali na ljubljanskih Zalah. Le redki, ki so se udeležili pogreba, so vedeli, da skupaj z njegovimi truplom pokopujemo tudi mnoge njegove skrivnosti.

Umor devetih žensk na Lisičjem je torej vsestranski pretehtan in organiziran zločin.

KONEC

TELEVIZIJSKI SPORED

13. II. petek

8.45 TV V ŠOLI: Koledar, TV vrtec, Ruščina, Proti beli smrti
10.00 ZIMSKI ŠOLSKI SPORED
15.55 TV V ŠOLI, ponovitev
17.15 POROČILA .20 OLIMPIADA SMEHA
17.50 ROCK KONCERT
18.20 OBZORNİK
18.30 NARAVA ČUSTVENIH PROCESOV
Prejšnjikrat smo se seznanili z raznolikostjo čustev, tokrat pa nas bo oddaja poučila, da imajo čustva fiziološko podlago, podobno kot npr. dihanje, gibanje ali mišljenje.
19.00 NE PREZRITE
19.15 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.00 A. Maro dič: DISCO
20.45 JAZZ NA EKSRANU: PAUL BLEY

21.00 P. Yeldham: SREČNO, TUJKA
Po istonaslovnem romanu Kyleja Tennanta so avstralski televiziji posneli nadaljevanje v štirih delih, ki govori o tridesetih letih, to je času prebroditve notranjih kriz avstralske družbe. Nekakšno zanesenost mračijo slabe novice iz Evrope, kjer se je pripravljala vojna, to pa se je na svojiski način odražalo tudi v življenju glavne junakinje, preprostega kmečkega dekleta, ki se preobraza v zelo žensko. Nihče ji ne more ubraniti, da ne bi odšla v veliko mesto, kjer se zaposli, se zaljublja in se vanjo zaljubljuje drugi, ki jo tudi izkoriščajo in varajo. Vseeno pa ostane poštna, neodvisna in samozavestna. Režiserske posle je opravil Carl Schultz, glavne vloge pa igrajo Liddy Clark, Noni Hazlehurst, Warwick Sims, Peter Carroll in drugi.
21.55 V ZNAMENJU
22.10 NOČNI KINO: STALKER
Filmski kritiki po svetu zatrjujejo, da je edini resnični sovjetski filmski umetnik Andrej Tarkovski. Ta trditve je zagotovo močno pretirana, res pa je, da je Tarkovski eden

najbolj samosvojih film arjev, kar je dokazal prav z vsakim doslej posnetim filmom. V domovini se sicer ne veselijo njegovih dosežkov, zato redko prihaja na mednarodne festivale. Po dolgih letih je bil spet na lanskem cansem festivalu, kjer so zunanje uradne konkurence zavrteli delo, ki si ga bomo lahko ogledali drevi. Film je Tarkovski posnel že 1970, in to po Strugatskega romanu Pjotrik na robu ceste. Gre za filmsko fantazijo, že skoraj filozofično razmišljanje o skupini moških, ki se skušajo dokopati do zadnjih skrivnosti življenja. Igrajo Aleksander Kajdanovski, Anatolij Soloncin, Nikolaj Grinko, Alisa Frejndlih in drugi.

2
16.55 Test - 17.10 Dnevnik v madžarščini - 17.30 Dnevnik - 17.45 Naši pesniki - 18.15 Mladinski studio - 18.45 Zgodbe Radoja Domanovića - 19.30 Dnevnik - 20.00 Družina in družba - 20.45 Zagrebška panorama - 21.00 Narodna glasba - 21.35 Petek ob dvaindvajsetih

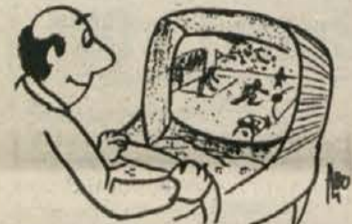
14. II. sobota

8.45 POROČILA
8.50 MALI GODCI V GLASBENI DEZELI
9.00 LOLEK IN BOLEK
9.10 V. T. Arhar: LETNI CASI
9.25 TOVARIŠIJA
9.55 SLALOM ZA MOŠKE, prenos 1. teka iz Aareja
11.10 MALI SVET
11.40 PO SLEDEH NAPREDKA
12.10 PRVE IZKUŠNJE
Tokratna oddaja iz nanizanke Od refleksa do logike bo govorila o najbolj zgodnjem razvoju otroka, to je o obdobju, ko se pri dojenčku iz neoblogjenega bitja s pomočjo vrnjenih umskih možnosti in zlasti ob nenehnem bdenju odraslih postopoma oblikujejo osebnostne posebnosti. Prve izkušnje si majčkeno bitje pridobiva z dotikom, vidom in sluhom, sčasoma se postavi na noge in shodi, sprejema prve besede, širi besedni zaklad. Tako se porodi t. l. zaznavno-gibalna inteligentnost.
12.40 LIGABUE
13.45 POROČILA
13.55 SLALOM ZA MOŠKE, pre-

nos 2. teka iz Aareja
15.40 SKOKEC PRIDE V MESTO, ameriški risani film
Dave Fleisher je zrežiral risanko o hrošču Beetlu, njegovemu slugi m uhi Swet in komarju, ki predstavljajo vse slabosti in napake žuželk. Hrošč je sicer imenitnej, nekoč bi se skoraj oženil s čebelico Honey, druga dva pa... Zgodba kaže tudi, kako se žuželke bojujejo zoper človeka, ki nenehno ogroža njihov obstoj.
17.10 POROČILA
17.15 ISKRA OLIMPIJA: PARTIZAN, prenos košarkarske tekme
18.50 NAŠ KRAJ: VURBERG
Beseda bo tekla o eni najmanjših slovenskih krajevnih skupnosti. Tudi ljudi v Vurberg ne premore veliko, od 270 se jih veliko vozi na delo v Maribor pa v Ptuj, prava kmeta v krajevni skupnosti delujeta le dva, sploh pa v Vurberžani prirejajo srečanje folklornih in dramskih skupin na svojem gradu. Oddaja bo prikazala tudi izdelovalce domačih obrtniških izdelkov, ki jih je Vurberg nekoč premogel precej, zdaj pa so le še seme, če lahko tako rečemo.
19.05 ZLATA PTICA
19.10 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.00 SOBOTNA TELEVIZIJSKA KRIZANKA

21.30 MOŠTVO BINGA LONGA, ameriški film
Film, ki ga je pred petimi leti posnel John Badham, govori o usodi črnega košarkarskega moštva v štiridesetih letih. Glavni junak je košarkar, ki zapusti črno ekipo, da bi bil svobodnejši. A njegova pot naprej je zato samo še težavnejša, da bi uspel, ni dovolj le izvrstno košarkarsko znanje, pogosto mora biti doma la klovn. Igrajo Billy Dee Williams, James Earl Jones, Richard Pryor, Rico Dawson in drugi.
23.10 TV KA ŽIPOT
23.30 POROČILA

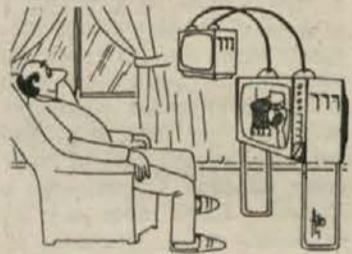
2
17.05 Test - 17.20 Narodna glasba - 18.30 Horvat: Maček pod čelado - 19.30 Dnevnik - 20.00 Življenje na zemlji - 20.55 Poročila - 21.05

Športna sobota - 21.25 Fejton - 21.55 Hrvatska klavirska glasba

15. II. nedelja

8.30 POROČILA
8.35 PETROV DOJENČEK
9.25 J. Horvat: MAČEK POD ČELADO
10.25 VELESALOM ZA MOŠKE, prenos 1. teka iz Aareja
11.30 PIHALNI ANSAMBL FRANCIJA PUHARJA
12.00 KMETIJSKA ODDAJA
13.00 TV KA ŽIPOT
13.25 VELESALOM ZA MOŠKE, prenos 2. teka iz Aareja
POROČILA
OD BIJELEGA POLJA DO PLEV-LJA, dokum entarna oddaja
IGRE NA SNEGU, posnetek finalne prireditve iz Crans-Montane
17.45 PRA ZNIK, ameriški film
Po dokaj uspešnem gledališkem delu Philipa Barryja so istonaslovn

17.35 ŠPORTNA POROČILA
film prvič posneli že 1930, to nedeljsko popokne pa bomo lahko gledali Praznik, ki ga je George Zukor zrežiral osem let kasneje. V komično zasnovanem filmu o bogatem dekletu, ki prevzame svoji zaročenca, igrajo glavne vloge Katharine Hepburn, Cary Grant, Doris Nolan, E. Edward Everett, Ruth Donnelly in drugi.
19.15 RISANKA
19.24 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME

20.00 M. Smoje: VELIKO MESTO
21.20 PATROLNI COLN STRELJKO, dokumentarna oddaja
22.00 V ZNAMENJU
22.10 ŠPORTNI PREGLED

2
16.00 Nedeljsko popoldne - 19.00 Risanka - 19.30 Dnevnik - 20.00 Koncert - 21.00 Večraj, danes, jutri - 21.25 Žena je vrag (ameriški film)

16. II. ponedeljek

8.45 in 10.00 TV V ŠOLI
14.55 TV V ŠOLI, ponovitev
17.15 POROČILA
17.20 VRETEC NA OBISKU: CETICA GASILCEV
Oddaja za najmlajše gledalce, ki že doumejo, kaj jim hočejo povedati s slikami in besedami na malih zaslonih, bo danes predstavila poklic gasilca in posamezne pripomočke, ki jih gasilec uporablja pri svojem delu. Otroci se bodo seznanili tudi s požarovalnostjo gasilcev, z njihovo nenehno pripravljenostjo pomagati ljudem v stiski, a ne le ob požaru, pač pa tudi ob naravnih in drugih nesrečah.
17.35 ČLOVEKOVI PRIJATELJI
18.00 NARAVA IN ČLOVEK: ZDRAVILNO CVETJE

Ljubljanski televiziji bodo začeli predvajati oddaje iz beogradske poljudnoznanstvene nanizanke o sožitju med naravo in človekom. Govor bo o lepota narave in uničujočih vplivih sodobnega časa, ki z industrializacijo preti naravi z uničenjem. Uvodna oddaja bo prikazala rastline, ki človeku pomagajo pri zdravljenju.
18.30 OBZORNİK
18.45 POPAKORD, mladinska oddaja
19.15 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.00 DEBITANTI V JUGOSLOVANSKIH STUDIJIH
21.20 KULTURNE DIAGONALE
22.00 V ZNAMENJU

2
17.10 Dnevnik v madžarščini - 17.30 Dnevnik - 17.45 Pravljica - 18.15 Znanost, neznana Jugoslavija - 18.45 Glasbena medigra - 18.50 Športna oddaja - 19.30 Dnevnik - 20.00 Znanost in mi - 20.55 Zagrebška panorama - 21.15 Družina Polanički - 22.35 7+7 (ponovitev zabavnoglasbene oddaje)

17. II.

torek

1

9.00 in 10.00 TV V ŠOLI
16.20 ŠOLSKA TV: Športni dan, Filmski jezik
Iz niza oddaj za šolarje, ki obravnavajo telesno vzgojo, bodo televiziji tokrat prikazali posnetke športnega dne, drugi prispevek pa bo pjasnil glavne posebnosti t. l. filmskega jezika, govor bo o kadru, sekvenca, planu, rakursu, filmskem času, montaži ipd.
17.20 POROČILA
17.25 LOLEK IN BOLEK, poljska risanka

17.35 PTUJ 80, 2. oddaja
18.05 PISANI SVET
18.35 OBZORNİK
18.45 HIDAK - MOSTOVI, oddaja za madžarsko narodnostno skupnost
19.00 KNJIGA
19.15 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.00 NE MIMO ŽIVLJENJA

V drevišnji aktualni oddaji bo beseda tekla o Socialistični zvezi, a ne na suhoparen način, temveč bo organiziranost in delovanje te družbenopolitične organizacije prikazano s primeri. Govor bo o povsem določnih vprašanjih, ki tarejo ljudi v posam eznih slovenskih krajih, pri reševanju zagatnih stanj pa si lahko učinkovito pomagajo le v okviru Socialistične zveze delovnega ljudstva.

20.55 Prevost: ZGODBA O VITEZU DES GRIEUXU IN O MANON LESCAUT
21.50 V ZNAMENJU
22.05 IZ KONCERTNIH DVORAN - J. Brahms: KONCERT ZA KLAVIR IN ORKESTER

2

17.10 Dnevnik v madžarščini - 17.30 Dnevnik - 17.45 Otroška oddaja - 18.15 Knjige in misli - 18.45 Narodna glasba - 19.30 Dnevnik - 20.00 Razvoj popularne glasbe - 20.55 Zagrebška panorama - 21.20 Človek in mesto (dokumentarna oddaja)

18. II.

sreda

1

9.20 in 10.00 TV V ŠOLI
17.30 POROČILA
17.35 Z BESEDO IN SLIKO: HIŠA S PETELINOM
17.50 VELIKE RAZSTAVE
18.20 OKROGLI SVET
18.30 OBZORNİK
18.45 PRIJATELJI GLASBE
19.15 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.00 FILM TEDNA: BRAVO, MAESTRO! (po predstavi portret režiserja Rajka Grlića)

nikov, ki so si slavo že zagotovili. Zato mladi skladatelj ne gre svojo pot, prepusti, da mu jo utira vplivni tast. Ko slednji okrog skladatelja zbere ljudi, ki odstranijo vse ovire, zaradi katerih opera ne more na oder, se umetniki začuti praznega, neustvarjalnega. Edini prijatelj, ki ga razume, je pianist iz nočnega lokala. Taka je vsebinska zasnova drugega igranega filma Rajka Grlića, (1978) posneto delo je bilo deležno dokajšnje pozornosti kritikov in občinstva), glavne vloge pa igrajo Rade Serbedžija, Aleksandar Berček, Božidar Boban, Koralka Brs, Ante Vican in drugi.
22.00 V ZNAMENJU

drame) - 21.20 Zagrebška panorama - 21.40 Izvirni: Hrvatsko Zagorje

2
17.10 Dnevnik v madžarščini - 17.30 Dnevnik - 17.45 Majske igre - 18.15 Splošna ljudska obramba - 18.45 Prijatelji glasbe - 19.30 Dnevnik - 20.00 Komedijski zmešnjav (1. del angleške televizijske

19. II.

četrtak

1

9.00 in 10.00 TV V ŠOLI
16.25 ŠOLSKA TV: Športni dan, Filmski jezik
17.25 POROČILA
17.30 TOVARIŠIJA
18.00 MOZAIK KRATKEGA FILMA
Tokrat si bomo lahko ogledali dve stvaritvi. Škotski film Grad in prestolnica bo prikazal kulturne znamenitosti Edinburgh, 1 bolgarsko delo S konjem čez Bolgarijo pa bo

govorilo o nenavadnostih te naše secede.
18.30 OBZORNİK
18.40 NA SEDMI STEZI
Pet prispevkov bo tvorilo današnja oddaja. Prikazan bo največji športni dogodek meseca, govor bo o telesnokulturni dejavnosti na Ravnah, maice pozno bo beseda tekla o pripravjenosti otrok na šolske zimske počitnice, tudi o smučarskih skokih bo moč kaj izvedeti pred leti v Oberstdorfu, oddaja pa bo zaključil prispevek o splitskem nogometnem klubu Hajduk.
19.10 RISANKA
19.24 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME

20.00 MEDNARODNA OBZORNJA
22.05 V ZNAMENJU

2

17.10 Dnevnik v madžarščini - 17.30 Dnevnik - 17.45 Jelenko - 18.15 Znanost - 18.45 Življenje na bulevarju - 19.30 Dnevnik - 20.00 Gost urednik - 23.00 Poročila

PRVI RADIJSKI PROGRAM

PETEK, 13. II.

8.08 Z glasbo v dober dan. 8.30 Glasbena pravljica (T. Pavček - B. Lesjak: Mali mišek Mokedaj). 8.40 Naši umetniki mladim poslušalcem. 9.05 Z radiom na poti. 11.35 Znano in priljubljeno. 12.10 Iz glasbene tradicije jugoslovanskih narodov in narodnosti, 12.30 Kmetijski nasveti (Lojze Kastelic: Beljakovine v čebeli prehrani). 12.40 Pihalne godbe. 13.50 Človek in zdravje. 14.05 Odmevi z Balkana. 14.25 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 15.30 Napotki za turiste. 15.35 Zabavna glasba, 18.00 Skladbe primorskih romantikov, 18.30 S knjižnega trga. 19.45 Minute z ansambлом Borisa Kovačiča. 20.00 Uganite, pa vam zaigramo. 21.05 Oddaja o morju in pomorščakih. 22.30 Besede in zvoki iz logov dom ačih. 23.05 Lirični utrinki. 23.10 Petkov glasbeni magazin. 0.05-4.30 Nočni program.

kmetijske proizvajalce. 13.50 Pihalne godbe. 14.05 Humoreska tega tedna (L. Kiauta: Družinski sprehod). 14.25 S popevkami po Jugoslaviji. 15.10 Pri nas doma. 15.30 Nedeljska reportaža. 15.55 Listi iz notesa. 16.20 Gre mo v kino. 17.05 Popularne operne melodije. 17.50 Zabavna radijska igra (Guy Foissy: Šola za starše). 18.45 Na zgornji polici. 19.45 Glasbene razglednice. 20.00 V nedeljo zvečer. 22.20 Glasbena tribuna mladih. 23.10 Mozaik melodij in plesnih ritmov. 0.05-4.30 Nočni program.

PONEDELJEK, 16. II.

8.08 Z glasbo v dober dan. 8.25 Ringaraja. 8.40 Izberite pesmico. 9.05 Z radiom na poti. 11.35 Znano in priljubljeno. 12.10 Veliki revijski orkestri. 12.30 Kmetijski nasveti (Milan Rovani: Škode v gozdarstvu lani). 12.40 Pihalne godbe na koncertnem odru. 14.05 V gosteh pri zborih jugoslovanskih radijskih postaj. 14.25 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 15.30 Zabavna glasba. 18.00 Na ljudsko temo. 18.25 Zvočni signali. 19.45 Minute z ansambлом bratov Avsenik. 20.00 Kulturni globus. 20.10 Iz naše diskoteke. 21.05 Glasba velikanov. 22.30 Popevke iz jugoslovanskih studiov. 23.05 Lirični utrinki. 23.10 Za ljubiteje jazz.

23.05 Lirični utrinki. 23.10 S popevkami po Jugoslaviji. 0.05-4.30 Nočni program.

SREDA, 18. II.

8.08 Z glasbo v dober dan. 8.30 Pisan sveti pravljice in zgodbe. 9.05 Z radiom na poti. 11.35 Znano in priljubljeno. 12.10 Veliki zabavni orkestri. 12.30 Kmetijski nasveti (Nada Rihtaršič: Gibanje odkupnih cenovine v odvisnosti od odkupnih cenovine). 12.40 Ob izviri ljudske glasbene umetnosti. 14.05 Razmišljajmo, ugotovljamo... 14.25 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 15.30 Zabavna glasba. 18.00 Zborovska glasba v prostoru in času. 18.15 N. gost. 18.30 Kaj radi poslušajo. 19.45 Minute z ansambлом Lojze Slaka. 20.00 Koncert za besede (Zemlja). 20.25 Iz starejših in novejših slovenske komorne literature. 21.05 Odlomki iz N. R. Korsakov opere Car Sultan. 22.30 Revija slovenskih pevcev zabavne glasbe. 23.05 Lirični utrinki. 23.10 Jaz pred polnočjo. 0.05-4.30 Nočni program.

ČETRTEK, 19. II.

8.08 Z glasbo v dober dan. 8.30 Mladina poje. 9.05 Z radiom na poti. 11.35 Znano in priljubljeno. 12.10 Znane melodije. 12.30 Kmetijski nasveti (Jože Papež: Priprava na pogodovanje). 12.40 Od vasi do vasi. 14.05 Mehurček. 14.20 Koncert za mlade poslušalce. 14.40 Jezikovni pogovori. 15.30 Zabavna glasba. 18.00 Vsa zemlja bo z nami. 18.15 Lokalne radijske postaje se vključujejo. 18.35 Me in priaturami skladatelja Ivana Šebela. 19.45 Minute z ansambлом Milana Ferleza. 20.00 Četrtek večer glasbenih pesmi in napevov. 21.05 Lirični večer (Afriška srečanja). 21.40 Lepe melodije. 22.30 Plesna glasba iz jugoslovanskih studiov. 23.05 Lirični utrinki. 23.10 Paleta popevk jugoslovanskih avtorjev. 0.05-4.30 Nočni program.

TOREK, 17. II.

8.08 Z glasbo v dober dan. 8.30 Iz glasbenih šol. 9.05 Z radiom na poti. 11.05 Operne arije in monolog. 11.35 Znano in priljubljeno. 12.10 Danes smo izbrali. 12.30 Kmetijski nasveti (Slavko Čepin: Razlike med tipi govdi glede ravnosti, klavnosti in gospodarnosti prireje mesa). 12.40 Po domače. 15.30 Zabavna glasba. 18.00 Sotočje. 18.45 Glasbena medigra. 19.45 Minute z ansambлом Bojana Adamiča. 20.00 Slovenska zemlja v pesmi in besedi. 20.30 S solisti in ansambli JRT. 21.05 Radijska igra (Antonio Skarmeta: Na loga). 22.30 Tipke in goda-

SOBOTA, 14. II.

8.08 Pionirski tednik. 9.05 Z radiom na poti. 10.05 Pojo amaterski zbori. 10.30 Panorama lahke glasbe. 11.05 Zapojmo pesem. 11.20 Svetovna reportaža. 11.40 Zapoje z nami. 12.10 Godala v ritmu. 12.30 Kmetijski nasveti (Mitja Mihečič: Problemi semenitve različnih sort solate). 12.40 Veseli domači napevi. 14.05 Kulturna panorama. 15.30 Zabavna glasba. 17.05 Spoznavajmo svet in domovino. 18.30 Iz dela GMS. 19.35 Mladi mostovi. 20.00 Sobotni zabavni večer. 21.00 Za prijetno razvedrilo. 21.30 Oddaja za naše izseljence. 23.05 Lirični utrinki. 23.10 Z lahkimi notami po domovini. 0.05-4.30 Nočni program.

NEDELJA, 15. II.

7.30 Zdravo, tovariši vojaki! 8.07 Radijska igra za otroke (Waltraut Lewin: Želim nevesti zlato krono). 9.05 Še pomnite, tovariši! 10.05 Kar znaš, to velja! 11.00 Pogovor s poslušalci. 11.10 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 13.20 Za

Kostanjeviški jubilent

Dolenjski kulturni festival proslavil 25-letnico

Kostanjevica je v nedeljo spet oživila. Vsa praznična je dočkala srebrni jubilej Dolenjskega kulturnega festivala, ki je ponesel njeno ime daleč po domovini in po svetu. Izteklo se je 25 plodnih let. O njih pričajo sadovi trajne vrednosti, ne le minljivi zunanji blišč. Prireditve festivala so v tem času privabile milijon ljudi. Izdanih je bilo 50 publikacij, od tega polovico takih, ki ne bodo zastarele in jih bomo zaradi vsebinskega bogastva z veseljem prelistavali tudi v naslednjih desetletjih.

Kostanjevica se je razvila v kulturno središče predvsem po zaslugi domačih nadvse požrtvovalnih in nepopustljivo vztrajnih organizatorjev kulturnega življenja. To so utemeljitelji Dolenjskega kulturnega festivala Lado Smrekar, Franc Dermaž, Marija Gjurekovič, Ljuba Hvala, Jože Javoršek, Jelka Jenškovec, Jože Kovarčič in Ladko Kuček. Na nedeljski slovesnosti so se jim oddolžili z jubilijskimi priznanji in s spominsko skulpturo Staneta Jarma. Priznanja jim je podelil predstavnik kulturne skupnosti Slovenije France Štiglic. Ob tej priložnosti so se s spoštovanjem spomnili tudi častnih članov festivala in vseh tistih sodelavcev, ki so kakorkoli pomagali oblikovati kulturno podobo Kostanjevice.

J. T.

STOVIČEK V „ORLICI“

Ob slovenskem kulturnem prazniku so v brežiškem tozdu Orlica odprli manjšo razstavo medalj, plaket in plastik akademskega kiparja Vladimira Stovička iz Krškega. Otvoritev se je udeležil tudi sam kipar.

ZANOSNA, ISKRENA BESEDA – O Prešernovi veličini je 9. februarja zvečer v Galeriji likovnih samorastnikov. Obiskovalci so najprej prisluhnili recitatorjem, ki so predstavili avtorje literarnih besedil iz nove številke „Samorastniške besede“, izšla ta dan, zatem pa prisostvovali slovesni podelitvi priznanj zaslužnim ljubiteljskim kulturnim delavcem. V zgornjih galerijskih prostorih je bila priložnostna razstava, ki je prikazala razvoj „Samorastniške besede“.

RECITAL, PRIZNANJA, RAZSTAVA – Osrednji prireditelj v počastitev slovenskega kulturnega praznika so Trebanjci pripravili 6. februarja zvečer v Galeriji likovnih samorastnikov. Obiskovalci so najprej prisluhnili recitatorjem, ki so predstavili avtorje literarnih besedil iz nove številke „Samorastniške besede“, izšla ta dan, zatem pa prisostvovali slovesni podelitvi priznanj zaslužnim ljubiteljskim kulturnim delavcem. V zgornjih galerijskih prostorih je bila priložnostna razstava, ki je prikazala razvoj „Samorastniške besede“.

Nekaj grenčice v sencih razcveta

Jože Falkner in Stane Peček o minuli in novi kulturni petletki v trebanjski občini

„Minula kulturna petletka nam je dala največ do zdaj“, ugotavlja inž. Jože Falkner, predsednik izvršnega odbora, in Stane Peček, tajnik trebanjske kulturne skupnosti. In res imajo kaj pokazati: v Dobrničju, Selih – Šumberku in Velikem Gabru so usposobljene dvorane za kulturne prireditve, na Mirni pa prenovljen kulturni dom. V Trebnjem so uredili dodatne prostore za galerijo likovnih samorastnikov, v Mokronogu na grajskih ruševinah pridobili prizorišče za folklorne skupine itd. Razcvetela se je ljubiteljska kulturna dejavnost, še posebej na pevskega področju, po ustaljeni navadi so teklo taborske prireditve, založništvo pa je želo uspehe z novimi številkami revij „Samorastniška beseda“ in „Srečanja“.

„S tem, kar smo dosegli – tega pa ni bilo malo – smo lahko zadovoljni“, menita Falkner in Peček.

Manj optimistična pa sta oba funkcionarja trebanjske kulturne skupnosti, ko motrita kulturo v novem srednjoročnem obdobju. To obdobje bo trebanjska občina preždelala v družbi razvitih, saj je glede na doseženi gospodarski napredek izpadla iz družine občin, ki so uradno štele za nerazvite. „Izpad iz družine nerazvitih nas ni hudo prizadel, saj nismo bili deležni kdove kako velike solidarnostne pomoči“, pravi Jože Falkner. „Bolj nas je prizadelo dejstvo, da bomo imeli v novi petletki manj sredstev za redno dejavnost, kot smo pričakovali. Zabolelo nas je tudi, ko je republika kulturna skupnost iz spiska novih naložb črta kulturni dom oziroma kulturni center, ki naj bi zrasel v Trebnjem. To gradnjo smo načrtovali že za minulih pet let, zdaj pa kaže, da bo treba čakati še najmanj toliko časa, da bomo načrt lahko uresničili.“

Jože Falkner

„Izpad iz družine nerazvitih nas ni hudo prizadel, saj nismo bili deležni kdove kako velike solidarnostne pomoči“, pravi Jože Falkner. „Bolj nas je prizadelo dejstvo, da bomo imeli v novi petletki manj sredstev za redno dejavnost, kot smo pričakovali. Zabolelo nas je tudi, ko je republika kulturna skupnost iz spiska novih naložb črta kulturni dom oziroma kulturni center, ki naj bi zrasel v Trebnjem. To gradnjo smo načrtovali že za minulih pet let, zdaj pa kaže, da bo treba čakati še najmanj toliko časa, da bomo načrt lahko uresničili.“

zmanjkovalo, ga ne bo smelo zmanjkovati za naloge, ki so v temeljih novega petletnega plana napisane kot prednostne na kulturnem področju. Prednostne dejavnosti so knjižničarstvo pa ljubiteljska kultura in seveda varstvo naravne in kulturne dediščine. Stane Peček podčrta: „V knjižničarstvu bomo morali še zlasti razviti izposojno, se pravi, približati knjige čim večjemu številu bralcev. Poleg ureditve izposojevališča na Mirni so v načrtu izposojevališča, ki naj bi jih odprli v

Stane Peček

Kulturna skupnost bo tudi v novem srednjoročnem obdobju zagotavljala sredstva za nemoteno delovanje tabora likovnih samorastnikov, galerijo v Trebnjem in salone, omogočila nadaljnji obstoj kmečkega muzeja na Veseli gori, poskrbela za kulturno zgodovinsko oživitve Lanspreža in podobne reči, ki sodijo v širše področje varstva kulturne dediščine. S svojim planom pa jamči tudi nadaljnje izhajanje že uveljavljene „Samorastniške besede“ in otroške revije „Srečanja“. Marsi-

KONCERT ZA KULTURNI PRAZNIK – Novomeška Zveza kulturnih organizacij je ob slovenskem kulturnem prazniku povabila v Novo mesto znani Koroški akademski oktet. Prireditev je bila 6. februarja zvečer v Domu kulture in naj takoj dodamo, da je bila dobro obiskana. Občinstvo je prisluhnilo celovečernemu koncertu, ki je v prvem delu vseboval pesmi, motivno vezane na razne pokrajine v Jugoslaviji, v drugem pa izključno koroške pesmi. (Foto: J. Pavlin)

Zaplet, ki vodi v zaostritev

Kulturna skupnost Slovenije zahteva od Novega mesta, da združi za njen skupni program več denarja, kot ga premore – Zahtevek ogroža javnost v novomeški občini

Lani je skupni program republiške kulturne skupnosti pobral dobro polovico denarja, zbranega v novomeški občini za kulturo na podlagi samoupravnega sporazuma. Po knjigovodskih podatkih je v Ljubljano šlo več kot 16,5 milijona dinarjev. Od tega se je v Novo mesto vrnilo vsega 1,8 milijona namesto načrtovanih 3 milijonov dinarjev. Med drugim dolguje republika kultura skupnost občinski v Novem mestu 959.000 dinarjev za večnamenski (tudi kulturni) prostor, dozidan osnovni šoli v Šentjerneju.

Letos je republika kulturna skupnost svojo terjatev do novomeške znatno povečala. Zahteva najmanj 20,5 milijona dinarjev ali 4 milijone več kot lani. V isti sapi obljublja, da bo iz sredstev skupnega programa „vrnila“ dober milijon (za varstvo kulturne dediščine in nekatere druge akcije v novomeški občini). Vrnjeni delež je po teh podatkih komaj dvajsetina tistega, kar naj bi novomeška kulturna skupnost združila v okviru republiškega skupnega programa.

Vsakomur je jasno, da so eno želje oziroma zahtevki, povsem nekaj drugega pa možnosti. V stabilizacijskih časih je to še posebej nujno vedeti. Tako je povsem na dlani, da Novo mesto ne bo moglo zadovoljiti republiških „potreb“. Naj številke še tako obrača, Ljubljani ne bo moglo odšteti več kot dobrih 18 milijonov ali dober milijon in pol več kot lani. To pa je zato, ker se je v okviru novega petletnega plana z uporabniki (zdržnim delom) dogovorilo za vsoto, ki jo potrebuje za izpeljavo programov, ne pa za prispevno stopnjo. Slednjo so izračunali šele na podlagi

Clarici in Novo mesto

Pred izidom spominov moža, ki se je v Kettejevih časih šolal v Novem mestu

Slovenska matica je uvrgla v svoj knjižni program tudi prevod spominov Karla Claricija, ki ga je pripravil novomeški rojak akademik inž. arh. Marjan Mušič. Delo je bogato ilustrirano, večidel so to izvirne fotografije iz zadnjih desetletij prejšnjega stoletja. Jedro knjige predstavlja opis Claricijevega šolanja v Ljubljani (1871/72) in Novem mestu (1872 do 1879). Spomini so zanimivi v dveh pogledih: v družinskem kažejo življenje družine, živče med podežem in mestom, v opisu šolanja pa dajejo nazorno podobo študentskega življenja, opis življenja na ljubljanski in še posebej na novomeški gimnaziji s podobo profesorjev.

Knjiga ima posebno vrednost kot pričevanje o življenju v Novem mestu in njegovi okolici pred sto leti. Znamenost dela povečujejo fotografije. K spominom, opremljenim z opombami prof. Marjana Mušiča, je prof. Janko Jarc iz Novega mesta napisal 40 strani dolgo obravnavo zgodovine Novega mesta. Kof najboljši še živeči poznavalec novomeške zgodovine je Janko Jarc prispeval pomemben delež k celoti Claricijeve knjige. Izid knjige, ki z marsičim dopolnjuje in iz posebnega zornega kota osvetljuje dosedanje upodobitve Novega mesta v Kettejevih časih, je podprla tudi novomeška kulturna skupnost.

pravljeno popustiti in napovedujejo, da se bodo borili za svoj prav z vsemi samoupravnimi sredstvi. Ne zdi se jim sprejemljivo razmerje med vsoto, ki jo morajo združevati, in tisto, ki ostane njim za financiranje občinskega kulturnega programa. Znesek, ki ostane Novemu mestu, se namreč iz leta v leto manjša, medtem ko morajo za skupni program na republiški ravni združevati čedalje več. Še posebej jih boli, ker se tako malo združenega denarja vrača v Novo mesto. „Samo drobšč, mi pa združujemo debele milijone, je komentiral eden od odgovornih ljudi novomeške kulture.

Očitno je, da se obeta zanimiv razplet zadeve, še zlasti ker bodo Novomeščani, če bo treba, svoj prav podkrepili z neovrgljivim argumentom. Ta pa je, da stoji v celoti za njihovimi zahtevami, po katerih je nujno znesek za republiški skupni program zmanjšati, oziroma ga uskladiti z možnostmi. Združeno delo, ki je samoupravni sporazum sprejelo, najbrž ne bo dovolilo krčenja sredstev za kulturo v novomeški občini.

J. Z.

Jakopičevi nagrajenci

Društvo slovenskih likovnih umetnikov dobilo svojo galerijo v Ljubljani

Društvo slovenskih likovnikov je dobilo v Ljubljani svojo galerijo. Slovesno so jo odprli minuli ponedeljek, dan po slovenskem kulturnem prazniku. Galerija ne bo običajno razstavišče, marveč predvsem prostor za razgrnitev rezultatov, dobljenih s svobodno menjavo dela. Manifestirala pa bo tudi prizadevanja za uveljavljanje likovne kulture, oblikovanje enotnega nacionalnega programa in razumno vrednotenje likovne ustvarjalnosti.

V novi galeriji so hkrati odprli prvo likovno razstavo. Z izborom del so predstavljeni dosedanja Jakopičevi nagrajenci. To so: Marij Pregež, Gabrijel Stupica, Janez Bernik, Drago Tršar, Slavko Tihec, Riko Debenjak, Andrej Jemec, Marjan Pogacnik, Adriana Maraž, France Mihelič, Zoran Mušič in Boris Jesih. Dela teh umetnikov bodo na ogled do 7. marca, galerija pa bo odprta vsak dan (razen nedelje) od 10. do 18. ure.

kultura in izobraževanje

Prešernovi nagrajenci

Jože Ciuha v slavnostnem govoru: „Negovati moramo tudi manj pomembno ustvarjalno dejavnost.“

Letošnje Prešernove nagrade so dobili: režiser Jože Babič, slikar Gabrijel Stupica in književnik Filip Kumbatovič – Kalan za življenjsko delo, kipar in grafik Janez Bernik, režiser Mile Korun, igralka Majda Potokar in pesnik Dane Zajc pa za svoje vrhunske stvaritve.

Poleg tega so podelili petnajst nagrad Prešernovega sklada za pomembne dosežke na raznih področjih kulturno-umetniškega snovanja. Te nagrade so prejeli: gle daljški igralci Janez Albreht, Ljerka Belak in Janez Hočevar, slikarji Alenka Gerlovič, Herman Gvardjančič, Silvester Komel in Valentin Oman, kritik Andrej Inkret, pesnik Marko Kravos, Dirigent Uroš Lajovic, skladatelj Jazen Matičič in Jože Privšek, fotograf Milan Pajk, oblikovalka nakita Miha Jelničar ter oblikovalka pohištva Biba Bertok in Marjan Gašperšič.

Podelitev najvišjih slovenskih kulturnih priznanj so opravili minuli petek na slovesnosti v Cankarjevem domu v Ljubljani. Predsednik upravnega odbora Prešernovega sklada Bogdan Osolnik je poudaril, da so bile Prešernove nagrade letos podeljene v skladu z novim načinom kandidiranja za to najvišje priznanje na področju kulturne ustvarjalnosti pri nas. Široka kulturna in družbena akcija je obrodila bogate sadove, tako da je prispelo na organe sklada kar 121 predlogov za nagrajence oziroma največ do zdaj.

Slavnostni govornik Jože Ciuha, predsednik Društva slovenskih likovnih umetnikov, je med drugim izrekel misel, da je čas umetnikov polgon in da so tako imenovane krize umetnosti bolj ali manj izmišljene, plod natočevanja tistih, ki ne razumejo jezika umetnosti. „Toda za to, da nastanejo velika dela, so potrebna tudi manj velika, manj pomembna, kar hkrati pomeni, da moramo negovati vse ravni ustvarjalne dejavnosti, zaradi umetnosti in zaradi nas samih,“ je poudaril Jože Ciuha.

GALLUSOVE ZNAČKE

Ob 10-letnici obstoja je priredilo kulturno društvo Planina v Cerkljah ob Krki koncert svojega pevskega zbora. Na prireditvi, kjer je ob domačih pevcih nastopil tudi pevski zbor iz Cerklj na Gorjskem, so štirinajstim članom pevskega zbora Planine podelili Gallusove značke.

Individualni poslovodni organ

Nova izjava Jezikovnega razsodišča pri republiški konferenci SZDL Slovenije

Janko Liška je pisal o tem v Delu 5. decembra 1980, v pismu Jezikovnemu razsodišču pa je še posebej poudaril: „Moram reči, da se je ljudem ta učeni, birokratski, dolgovezni in zverženi jezik priskutil. Tudi izobražencem; zato menim, da sodi individualni poslovodni organ in podobno, ves ta način izražanja, na zatožno klop ne le v jezikovnem pogledu, marveč tudi zato, ker delavcem zapira samoupravljanje, namesto da bi ga odpiral in poglabljal.“

S tem je pravzaprav povedano že vse. Tudi Jezikovno razsodišče se pridružuje temu mnenju. Zavedamo se sicer, da družbeni razvoj narekuje tudi novo izrazje. Vemo, da besedila zveznih zakonov nastajajo v srbohrvaščini, in vemo, da se mora potem slovenski prevod ujemati z izvirnikom. Ker pa je srbohrvaščina v marsičem drugačna od slovenske, nekateri izrazi v dobesednem prevodu napravijo besedilo ohlapno in zapleteno. Prepričani smo, da ljudje tudi po drugih republikah in pokrajinah niso ravno veseli tako zapletenega izražanja, ki ni v prid stvari. Družbeni delavci in delegati naj si zato po svojih močeh prizadevajo, da bo jezik naših zakonov in samoupravnih aktov razumljiv in slovenski.

Z Zakonom o družbenem delu, vendar smo razumna družba: marsikatero okornost in togost smo že odpravili ali popravili. Kadar se pokaze, da kateri od izrazov ne ustreza, ga bomo po preudarku in demokratično zamenjali, že zdaj pa je mogoče v praksi take nerodne posplošene zakonske izraze povedati bolj razumljivo.

Izraz individualni poslovodni organ je ob številnih drugih preveč zapletenih izrazih sicer uzakonjen

Če gre torej pri individualnem poslovodnem organu za direktorja, ravnatelja, upravitelja, poslovnega vodjo, poslovodno in podobno, ga tako tudi imenujemo. S tem se ne bomo pregrešili ne proti zakonu ne proti ideji o samoupravljanju, bomo pa v izražanju naravnost in bližji življenju.

POTA IN STRAŽA

dežurni poročajo

S SEKIRO PREGNAL ŽENO IZ HIŠE - Črnomajski miličniki so v nedeljo popoldne pridržali do izteznitve 43-letnega Antona Serčija s Sela pri Otočcu. Serčij je vinjen razgrajal v domačem stanovanju in s sekiro v roki pregнал ženo iz hiše.

PADEL NA LIST MOTORNE ŽAGE

V četrtek okoli 13. ure sta šla v gozd Rožno pri Senovem podrat smreke lastnik Vlado Grobojšek iz Planinske ceste v Sevnici in Franc Glas iz Presladova 65. Ko sta delo opravila, je okoli 15. ure Glas prošil, če lahko zase podre bukev za drva. Grobojšek mu je to dovolil, med delom pa je prišlo do hude nesreče. Glas je drevo prežagal, vendar se je to naslonilo na smreko, zato ga je Glas hotel še enkrat prežagati. Ko pa je motor ko pognal, je drevo pričelo padati. Glas se je hotel umakniti, vendar mu je spodrsnilo in je padel na list motorne žage tako nesrečno, da mu je prerezalo lobanjo in je bil na mestu mrtev.

Poostri hišno stražo

Pozor pred v lomilci, ki najraje obiskujejo stanovanja v dopoldanskem času - Nekaj ugotovitev

Naj ne bo nikom ur odveč prebrati nekaj naslednjih vrstic! Gre namreč za opozorilo pred vse pogostejšimi vplomi v stanovanja in hiše širom po Sloveniji. Kot pa kaže primer vloma v Jakšetovo gostilno na Drski, so storilci verjetno že tudi na Dolenjskem. Tokrat ne bomo govorili o vseh mogočih lahkomišelnih nekatereh stanovalcev, ki si v družinskem krogu ključ podajajo kar s pomočjo predpražnika ali okenke police, pač pa o dosedanjih odkritih značilnostih nekaterih vlovov, ki so si zelo podobni in kažejo hkrati tudi na dobro izurjenost storilcev. Za razliko od nekaterih podobnih vlovov gre to krat za dejanja, storjena podnevi, največkrat med 7. in 13. uro; torej med dopoldanskim delovnim časom. Storičili so izvežbani za vse vrste ključavnic, najpogosteje pa v stanovanje pridejo tako, da vlomijo cilindrično ključavnico na vratih in vhod jim je potem

„Skrili“ dve toni sladkorja

Novo vrste špekulacij odkril pregled Mercatorjeve trgovine v Metliki in samopostrežne KZ Trebnje v Starem trgu - Tožilec piše obtožnico

Skoraj neverjetno je slišati, da lahko podražitev kakšnega artikla poleg koristi predlagatelju ukrepa prinese kaj dobrega še komu. Toda „recept“, ki so ga v trebanjski kmetijski zadrugi in metliškem Mercatorju odkrili nekateri trgovci, postavlja to ugotovitev na laž. Temeljnemu javnemu tožilcu sta te dni prispeli dve prijavi novomeških tržnih inšpektorjev, ki, na kratko povzeto, prinašata naslednje.

V septembru so tržni inšpektorji kontrolirali inventure ob podražitvah nekaterih artiklov, kot so sladkor, jedilno olje, margarina. To podražitev je prinesel odlok Zveznega izvršnega sveta. In kaj so prinesli ogledi inšpektorjev? V Mercatorjevi trgovini, tozdr Metlika, Sadjje in zelenjava je (kot vseh drugih Mercatorjevih prodajalnah) posebna komisija 11. septembra popisovala zaloge v prodajalni. Inšpektorji so ugotovili, da v omenjeni prodajalni kar 1.050 kilogramov sladkorja niso popisali, registrirali so jih le 820. Do podobnega primera je prišlo v samopostrežni trgovini KZ Trebnje v Starem trgu, kjer je ogled pokazal, da ni bilo

popisanih 1.500 kilogramov. Resda v primeru nepopisanega

Prebil zid in zlezal v zlatarno

Predrzen vlom v zlatarno Luke Semeta v Novem mestu

Vlom, ki si ga je zaenkrat še neznan storilec privoščil prejšnji teden v Novem mestu, meji že na dobro zrežirane filmske kriminalke.

V petek zvečer je namreč novomeško postajo milice obvestil Ludvik Pevec iz Partizanske 1, da je med njegovo odsotnostjo nekdo vlomil v njegovo sobo. To pa še ni vse. Storilec je moral natančno poznati, da ta soba

Novomeška UNZ naproša vse občane, ki so v omenjeno zlatarno dali v popravilo ali izdelavo razne zlate predmete, da to čim prej javijo na UNZ ali najbližjo postajo ali oddelek milice.

meji na zlatarsko delavnico Luke Semeta, saj je prebil zid v Pečevci sobi in zlezal v zlatarno. Odnasel je zlatega nakita za najmanj 150.000 din, večidel pa gre za predmete, ki so jih Semetu stranke prinesle v popravilo: verižice, prstane, zapestnice, uhane, obeske. Lov za storilcem se je pričel takoj, vendar do zaključka redakcije nismo zvedeli ničesar novega.

sladkorja v Starem trgu tožilstvo še nima vseh podatkov, zato pa bo v metliškem primeru vložena obtožnica zoper poslovodno in tozdr zaradi storjenih gospodarskih prestopkov.

Sicer pa naj kazenski zakonik označuje to dejanje s takšnim ali drugačnim imenom, očitno je, da gre za pojav špekulacij posebne vrste, ki jim bo potrebno temeljito stopiti na prste. Naj samo v ilustracijo navedemo, da je šlo pri omenjenih podražitvah sladkorja za razliko v ceni preko treh starih dinarjev. Vse ostalo pove že preprost račun.

B.-BUDJA

Statut pod „drobnogledom“

Ustavno sodišče SRS bo ocenilo, ali je statut KS Primož v skladu z določbami ustave SR Slovenije

Te dni je ustavno sodišče SR Slovenije na svoji seji sprejelo sklep, s katerim so ugodili zahtevku Karla Zorka iz Studenca, ki je dal pobudo za uvedbo postopka o oceni zakonitosti in ustavnosti določb 3. člena statuta krajevne skupnosti Primož. Omenjeni statut so na zborih sprejeli občani KS Primož 22. februarja 1976.

Zorko v svojem zahtevku navaja, da je bilo z določbo 3. člena statuta KS Primož določeno, da krajevna

VELIKI NIMA VEDN O PREDNOSTI - Odkar velja zaradi rekonstrukcije Ceste herojev v Novem mestu spremenjen prometni režim, je precej zmešnjav, ki jih povzročajo predvsem avtobusi. Ti si skrajšujejo vožnjo skozi mesto in nemalokrat povzročajo prave prometne zamaške, pa tudi nesreče niso izjema. Tako se je zgodilo tudi z avtobusom brez nalepke, (MA dovoljuje vožnjo skozi Glavni trg) ki je bil prevozil znak nima prednosti, in trk s kombijem je bil izogiben. (Foto: J. Pavlin)

PO DOLENJSKI DEŽELI

● Če se srečata stara znanca in če tak obisk napovedo miličniki, potem očitno ne gre za najbolj prijetno zadevo. Kakšne vsebine bo razgovor med 45-letnim Jankom Mužetom iz Kanizariot in sodnikom za prekrške, pa lahko sklepamo že po teh nekaj vrsticah. Mužeje namreč prejšnji teden hudo pod paro štokljald po Črnomajskem Trgu svobode. Potem se je iznenada domislil, da je avtomobil in se pod tem vtisom tudi „vključil“ v promet. Ali bo kaznovan zaradi kršitve javnega reda in miru ali pa morda zaradi nepravilne vključitve v promet, bo odločil sodnik za prekrške.

● Benčinska draginja ima lahko tudi takšne posledice. Prejšnji teden je nekdo pustil pri Beli cerkvi fiat 125 z italijansko registracijo, Zanj so poskbeli gasilci, miličniki pa iščejo lastnika. Ne bodo ga našli med berači.

● Z energetsko krizo in draginjo je povezana tudi naslednja notica. V nedeljo so namreč v enem izmed blokov na Ragovski ulici ugotovili, da je bilo vlomljeno v tri dvornice, več pa jih je bilo „načeti“. Človek bi pričakoval, da se bo storilec polastil kakšnih dragocenejših reči, ne pa le dveh izrabljenih avtomobilskih gum.

IZ JARKA V PROMETNI ZNAK

32-letni Franc Starič se je v nedeljo zvečer peljal z osebnim avtom od Mirne proti Mokronogu. Na Bistrici je dohitel fička in ga pričel prehitovati, takrat pa je neznan voznik, ne da bi spremembo vožnje nakazal s smernim kazalcem, zavil v levo in vozili sta se oplazili. Pri nesreči je Staričev avtomobil odbilo v jarek, potem pa je zadel še prometni znak in ga prelomil, medtem ko je voznik fička odpeljal naprej. Na Staričevem vozilu je škoda za 30.000 din, neznanega voznika pa iščejo miličniki.

skupnost obsega tudi vasi Osredek in Prevoje. Piše, da so bili od občanov Osredka in Prevoja zbrani podpisi za priključitev h KS Primož, nato pa je bilo na zboru delovnih ljudi in občanov omenjene KS sprejeto, da Osredek in Prevoje pripadata k tej krajevni skupnosti. Navidezno se zdi vse lepo in prav, vendar je sodišče pritegnilo Zorku in sklenilo naslednje:

Vsekakor je potrebno oceniti skladnost navedene določbe statuta z določbo 139. člena ustave SR Slovenije, po kateri delovni ljudje in občani ustanovijo krajevno skupnost ali se združijo z drugo na podlagi razprave, sprejetih stališč in dogovora v organizacijah SZDL. S statutom občine pa se določijo načini in postopki ustanavljanja krajevnih skupnosti.

ZBIL PEŠAKINJO - Prejšnji četrtek zjutraj je 18-letna Majana Urbič iz Sentruperta pešala po le vem robu ceste od Slovenske vasi proti Rakovniku. Tedaj je za njo z osebnim avtom pripeljal 29-letni Andrej Vavtar iz Bistrice, in ker je že pred Urbičovo dohitel skupino pešcev, je zaviral. Pri tem ga je zaneslo v Urbičovo. Na srečo pa je dobila le nekaj prask in odrgnin. Na vozilu je bilo za 5.000 din škode.

PONOVRNO ZATIŠJE - Po hudi prometni nesreči na magistralni, ki je terjala troje življenj, je minuli teden na tej cesti ponovno vladalo zatišje. Upajmo le, da mu ne bo sledila nova tragedija.

KRONIKA NESREČ

ZANESLO GA JE V TOVORNJAK - 2. februarja popoldne se je 18-letni Slavko Pungerčič iz Dul pri Škocjanu peljal z osebnim avtom od Zbur proti Mokronogu.

V ovinku v Spodnjih Lakencah mu je nasproti pripeljal s tovornjakom Anton Bobič iz Škocjana. Pungerčič je pred srečanjem zaviral, na poledeneli cesti pa ga je zaneslo naravnost v tovornjak, ki ga je Bobič pred tem na srečo že ustavil. Posledice bi bile sicer hujše, tako pa je bil Pungerčič

laže poškodovan, na vozilih pa je bilo škode za nekaj tisočakov. Z NEZAPETIMI STRANICAMI NA CESTO - 23-letni Franc Grabnar iz Petrovč pri Žluc je 4. februarja zjutraj peljal tovornjak iz zagrebške smeri proti Ljubljani. Pri Mačkovicu je vozilo zaradi nezapetih stranic pričelo zanašati, tovornjak se je nagnil in se tudi usul iz tovornjaka. Vozilo pa se je prevrnilo na bok. Voznik je bil pri nezgodi laže raven, pločevina pa je utrpela za 50.000 din škode.

Vsak stoti je bil prestopnik

Nekaj podatkov in števil iz analize o stánju kriminalitete v zadnjih predvojnih letih in oodobju sedemdesetih let - Kriminala v povojnem obdobju bistveno manj

Hudo se motijo tisti, ki še danes vztrajno povezujejo pojav najrazličnejših vrst kriminala le z razvojem sodobne družbe. Prestopništvo z vsemi svojimi značilnostmi je spremljevalec človeka že skozi stote tja, pred časom narejena zanimiva primerjava pa kaže na to, da je bilo, denimo, pred vojno število kaznivih dejanj in storilcev v Jugoslaviji neprimerno večje kot v zadnjih nekaj letih. Pogled v nekaj podatkov te analize je prav zanimiv.

V kraljevini Jugoslaviji je bilo leta 1932 na 100 tisoč prebivalcev kar 695 obsojenec, najvišjo številko pa beleži leto 1934, ko so sodišča obsojila že 916 prestopnikov. V primerjavo nekaj števil iz povojnih let. Med leti 1968 in 1975 je največ obsojencev najti prav v zadnjem letu - 575 na 100 tisoč prebivalcev, kar je seveda še zmeraj bistveno manj kot v katerikoli predvojnem letu v obdobju 1932-1939. Poprečje povojnih let kaže, da je bilo v SFRJ obsojenih 526 oseb na 100 tisoč prebivalcev, medtem ko je v zadnjih

predvojnih letih bilo to poprečje 796. Iz teh nekaj podatkov je videti, da je bilo kriminala v kraljevini Jugoslavije za natanko 50,76 odstotka več kot v povojnih letih. Tako je bil v poprečju pred vojno obsojen vsak 126. prebivalec, v SFRJ pa po podatkih omenjene analize le vsak 189. državljan. Zanimivo bo verjetno tudi videti nekaj podatkov o ustatvenih sodnih postopkih in zavrženih obtožnicah. V letih od 1937 do 1939 je sodišče ustavilo 402.094 postopkov, za nedolžne je bilo proglašanih 608.731

oseb, številke za leta od 1973 do 1975 pa dajejo povsem nasprotno podobo: ustatvenih je bilo vsega 86.850 sodnih postopkov, o nedolžnosti oseb pa izrečenih 260.895 sodb.

Vse to kaže na dokaj visoko stopnjo razvitosti kriminala v takratni Jugoslaviji. Vedeti je namreč potrebno, da je bilo v tistem času najti kaj malo kriminogenih družbeno-ekonomskih faktorjev, saj je šlo večidel za kmečko prebivalstvo z vsemi svojimi značilnostmi. Poleg tega je bila družba ekonomsko dokaj zastala, industrijsko nerazvita, skorajda brez turizma, kar vse naj bi po prvih ocenah pogojevalo nizko stopnjo kriminala. Prav nasprotno pa bi večjalo za našo povojno ureditev. V njej je najti veliko kriminogenih faktorjev, ki izvirajo predvsem iz ostanka razrednih odnosov, podružbljanja sredstev za proizvodnjo in promet, kar daje možnosti za izkoriščanje in okoriščanje; k temu je potrebno dodati še

hiter ekonomski razvoj, velik priliv kmečkega dela prebivalstva v mesta, bujen razcvet turizma in še kaj. Pa vendar vidimo, da je stopnja kriminala v SFRJ neprimerno nižja.

Mnoge takšni podatki presenečajo, njihova razlaga pa bi nedvomno zahtevala podrobnejšo in tehtnejšo analizo. Vsekakor imajo prav tudi tisti, ki se zadovoljijo že z razlago, da kriminal izhaja iz same strukture neke družbe. Najpomembnejše pri vsem tem je razmerje med ekonomskimi in drugimi potrebami neke družbe in možnostjo njihovega zadovoljevanja. In podatki o stopnji kriminalitete v povojnih letih kažejo, da je nova ureditev to razmerje postavila v prave okvire.

Za konec bo zanimivo videti tudi, kakšnih kazni so se v posameznih primerih posluževali v letih 1932-1939 za storjena kazniva dejanja in k akšnih v letih 1968-1975.

V omenjenih predvojnih letih je bilo 2.634 oseb obsojenih na smrtno kazn ali zapor preko desetih let, na 5 do 10 let zopora je bilo obsojenih 3.109 oseb, kar 1.6691 jih je moralo v zaporu preživeti od enega do 5 let; 560.830 obsojencev je bilo v zaporu do enega leta, medtem ko je bilo denarno kaznovanih 385.989 prestopnikov, kakšne druge kazni pa je občutilo 31.924 državljanov. In kakšna je podoba v letih

1968-1975? Z več kot desetletno zaporno kaznijo ali smrtno kaznijo je bilo obsojenih 1.786 oseb, 3.718 jih je bilo v zaporu od 5 do 10 let, na zaporno kazn od enega do 5 let je bilo obsojenih 45.983 prestopnikov, do enega leta pa kar 441.993 oseb. Denarnih kazni je bilo 294.428, drugih oblik kazni pa 86.152.

Seveda dobi ti podatki povsem drugačno podobo, če izračunamo število posameznih kazni na 100 ti-

soč prebivalcev. Tako zapornih smrtnih in denarnih kazni je v tem primeru v predvojnih letih neprimerno več, čeprav je po drugi strani seveda res, da to v veliki meri ni odvisno le od teže posameznega kaznivega dejanja, pač pa predvsem od samega kaznivalne politike v posameznem obdobju.

Kot pribito pa ostaja, da so imeli sodniki in sodišča v predvojnih letih veliko več dela, kot ga imajo danes. Prizdil: B. B.

VSELEJ SPREMLJEVALEC - Čeprav se vzroki za razvoj kriminala z desetletji spreminjajo, pa je med tistimi, ki jih vselej najdemo med povzročitelji kaznivih dejanj, gotovo tudi alkohol.

Bloudkova „dediščina“

Nagel razvoj smučarskega skakalnega športa v kočevsko-ribniški dolini — Navdušeni gledalci

Mnogi so ob naših nedavnih poročilih o rekordnih obiskih gledalcev in tudi tekmovalcev na tehnikah smučarskih skakalcev v ribniško-kočevski dolini nejeverno zmajevali z glavo. Ni namreč običaj, da se na kakšni meddržtevni tekmi zbere tudi po več tisoč gledalcev, kot je bil nedavni primer ob vznožju skakalnice pod Peskom pri Sodražici.

Danes lahko zapišemo, da je skakalni šport zagotovil vodilna zimska športna pavnoga v tem delu Dolenjske. Nekateri poznavalci razmer ne prepoznajo, da je temu „kriv“ Stan-ko Bloudek, ki ob nekem obisku teh krajev kar ni mogel prebrati izrednih terenov. Takrat pa so bili časi, ko je od besed do dela preteklo malo časa.

Tako so zrasle skakalnice, Sodražica pa je po letu 1976 postala središče skakalnega športa. Nič čudnega, saj ima 20- in 40-metrsko skakalnico, v načrtu pa imajo gradnjo, tudi 60-metrsko po pra-

vilih FIS. In po zagotovitvi nekaterih vodilnih mož smučarske zveze Slovenije ima Sodražica vse možnosti, da preraste v pravi skakalni center z mnogimi prireditvami.

Da pa ne bo hude krvi, je potrebno omeniti še Loški potok, kraj, čigar ime je prav tako tesno povezano s skakalnim športom. Krajani so sami zgradili 50-metrsko skakalnico, kjer je bilo že prenekatro uspešno tekmovalje, Potočani pa že v marcu pripravljajo novo veliko tekmo. Sodražica in Loškemu potoku ob bok moramo omeniti še skakalnico pri Svetem Frančišku, v Dolgi vasi, Dvorski vasi, objektu, ki jih je letos obiskovalo že preko 7.000 gledalcev. To je številka, s katero se lahko pohvalijo le redke skakalnice v Sloveniji, zato imajo morada prav tisti, ki trde, da časi skakalnega športa v ribniško-kočevski dolini šele prihajajo.

M. GLAVONJIC

„Rumeni“ poslej v mirnih vodah?

Nadvse pomembna zmaga Novomeščanov v sobotnem srečanju s Puljanko — Po 15. kolih na petem mestu — V soboto v goste TIMI Maribor

Ali lahko govorimo, da sta sobotni točki v borbi z močno ekipo Puljanke že zagotovila novomeški vrsti mirno nadaljevanje prvenstva v II. zvezni košarkarski ligi? Prednost šestih točk pred zadnjevrščenima Brankom in Fructalom je temu sicer dovolj veliko zagotovilo, toda nenehna presenečenja včasih še tako trdne napovedi postavljajo povsem na glavo. Kaj lahko se tudi zgodi, da bodo Novomeščani končali prvenstvo celo pod vrhom.

NOVO MESTO — PULJANKA 82:78 (45:41) — Sobotno srečanje je bilo kot že toliko let nazaj v novomeški športni dvorani zanimivo in negotovo vse do konca. Resda je zategadelj nekoliko trpela kvaliteta, vendar sta konec koncev najpomembnejši točki, ki sta novomeško vrsto popeljali na 5. mesto. Ze med ogrevanjem obeh vrst se je pokazalo, da bodo imeli domačini največ težav z visokimi centri gostov. To se je kasneje tudi potrdilo, vendar je novomeška vrsta zaigrala borbena, kot že dolgo ne, in vseskozi držala korak z na papirju močnejšimi gosti. Sicer pa je bil rezultat izenačen, kar kaže tudi rezultat prvega polčasa. Tudi v nadaljevanju je bila podoba na parketu enaka kot v prvem delu. Domačini so gostom usli največ za točko, dve, vendar so jih ti pred koncem ujeli. Ko je že vse kazalo, da bo trud domačinov padel v vodo, je Plantan z nekaj izrednimi potezami in natančnimi meti premaknil tekmo na stran domačinov in tako Novomeščanom zagotovil dve izredno dragoceni točki, ki zagotavljata mirnejše nadaljevanje. Gostje so tokrat poleg velike nerazume pokazali tudi nekaj nešportnega vedenja, saj se nikakor niso mogli spriznati s porazom, ki jih je dokončno oddal-

žil od morebitne borbe za vrh lestvice.

Novo mesto: P. Seničar 16, Murnih 27, Ivančič 2, S. Seničar 13, Zupavec 2, Plantan 22.

V soboto gostujejo Novomeščani v Mariboru. Moštvo Time, ki je v prvem delu v Novem mestu sicer ugnalo domačine, se je tokrat znašlo v dokaj nezavidnem položaju na lestvici in si morebitnega neuspeha z

USPEŠNE PRIPRAVE KRŠKIH ROKOMETAŠEV

Na nekajdnevni pripravi rokometiškega športnega društva Kriškega — sodelovalo je 14 igralcev — se je ekipa po mnenju strokovnega vodstva dobro pripravila na novo sezono. Zato niso preuranjene izjave rokometiškega vodstva, da bodo obdržali I. mesto v II. slovenski ligi in se uvrstili v višji tekmovalni razred.

J. ARH

100 NASTOPAJOČIH V BUTORAJU

Minulo soboto in nedeljo je športno društvo Butoraj pripravilo v počastitev črnomajškega občinskega praznika tekmovalje v namiznem tenisu in šahu. V sobotnih bojih za zeleno mizo so najbolje vihteli lopar Črnomajčani, drugi je bil Butoraj, tretji pa predstavniki DO Iskra Semič. Med posamezniki je zmagal domačin Gajič.

Za šahovnicami so največ znanja pokazali šahisti Belta, drugo je bilo SD iz Gribelj, tretji pa domačini. Najboljši posameznik je bil Dragoš iz Sob Črnomelj.

Sodelovalo je preko 100 nastopajočih, ki si takih srečanj še žele.

M. GLAVONJIC

PRICELO SE JE II. KOLO — V nadaljevanju prvenstva v malem nogometu so bili v novomeški športni dvorani doseženi naslednji rezultati: I. kolo — Bršljin — Šentjernej 12:2, Žbja vas — Mladost 4:0, Kandija — Elan II 2:7, Butoraj I — Črnomelj 0:3 (bb); II. kolo — Elan I — Šankrokerji 2:1, Stari grad — Mokrice 2:5. Na lestvici strelcev še naprej vodi državni reprezentant Simonovič s 6 zadetki.

VODI MOKERC PRED PONIKVAMI

Te dni je bilo v ribniški športni dvorani zimsko rokometno prvenstvo, ki ga je pripravila območna rokometna skupnost v sodelovanju z RK Inles. Nastopilo je 9 ekip, doseženi pa so bili naslednji rezultati: Selekcija — Mokerc 10:16 (7:7), Sodražica — Ponikve 17:24 (11:11), Črnomelj — Grosuplje 17:10 (8:8), Slovan (ml) — Itas 15:16 (9:10), Mokerc — Črnomelj 20:13 (9:6), Grosuplje — Sodražica 17:14 (11:11), Ponikve — Slovan 22:22 (11:12). Vodi Mokerc, pred Ponikvami.

M. GLAVONJIC

Papež državni prvak v ciklokrosu

Lep uspeh novomeških kolesarjev na DP v Poreču

Pod pokroviteljstvom poroške „Riviere“ je bilo v soboto v tem obmorskem mestu državno prvenstvo v ciklokrosu za člane, starejše in mlajše mladince. Udeležila se ga je tudi peterica Novomeščanov, ki so bili tačas na pripravah v Poreču.

Ceprav treningu ciklokrosa Novomeščani niso posvečali večje pozornosti, so vendarle dosegli izredne uspehe. Najbolj velja to seveda za Sandija Papeža, ki je v kategoriji mlajših mladincev zasedel prvo mesto in tako osvojil naslov državnega prvaka v tej najtežji kolesarski preizkušnji. Poglejmo še uvrstitve ostalih: pri starejših mladincih je bil Zagorc 13., Iar pa 22. tudi pri članih so Novomeščani dosegli vidne uvrstitve, saj se je Zrimsek uvrstil na 11. mesto, Novak pa je bil 17.

F. BERGER

ZMAGA LESKOVCA

Na srečanjih v soboto je Usnjar premagal Krško z 18:16, Šostanj Usnjarja s 24:22 in Krčani Šostanj z 32:30. V četrtki pa so bili doseženi naslednji rezultati: Leskovec — Zaprešič 9:12, Brežice — Leskovec 15:20, Zaprešič — Brežice 23:28. Zmagovalci turnirja so bili Leskovčani.

S tretjim mestom potrdili moč

Uspeh novomeških odbojkarjev na zimskem republiškem prvenstvu v soboto in nedeljo — Prepričljiva zmaga Fužinarja pred Bledom

19 moških odbojcarskih ekip se je v soboto in nedeljo udeležilo republiškega zimskega prvenstva v novomeški športni dvorani. Ekipa s o pokazale dobro odbojko, še največ pa je bilo videti v finalnem delu tekmovalja, v katerem so nastopile vrste Fužinarja, Bleda, Pionirja in Kamnika.

Nekaj besed o igri Novomeščanov. Prizakali so zrelo in kvalitetno gro, njihovo tretje mesto pa je povsem realen odraz tistega, kar so v teh dveh dneh pokazali. Resda so bili v srečanju z vrsto Bleda v finalnem delu tekmovalja na pragu uspeha, vendar jim je za podvig manjkalo moči. Zato pa so popolnoma ugnali vrsto Kamnika, kaj nudi nepričakovano močan odpor kasnejšim zmagovalcem, ekipi ravenškega Fužinarja.

Poglejmo rezultate predtekmovalne skupine, v kateri so Novomeščani prepričljivo osvojili prvo mesto:

Pionir — Bor (Trst) 2:0, Bor — Bled (ml) 2:0, Pionir — Bled 2:0, Bled — Triglav 2:0, Pionir — Narodni dom 2:0, Pionir — Narodni dom 2:1, Bor — Triglav 2:1, Bled — Narodni dom 2:0, Pionir — Triglav 2:0, Narodni dom — Bor 2:0. Lestvica: Pionir, Bor, Bled, Triglav, Narodni dom.

In še pogled v nedejski finalni del prvenstva: Bled (člani) — Pionir 2:1 (10, 12, 10), Fužinar — Pionir 2:0 (10, 12), Bled — Kamnik 2:0, Fužinar — Kamnik 2:1, Pionir — Kamnik 2:0 (1, 8), Fužinar — Bled 2:1.

Končni vrstni red: 1. Fužinar, 2. Bled, 3. Pionir, 4. Kamnik. Novomeščani so nastopili oslabljeni, saj jih tokrat ni vodil Jankovič, kiga je zaradi smrti v družini zamenjal prejšnji trener novomeške vrste Peter Stor.

PICEK „HITROPO TEZNI“ PRVAK

Prvak hitropoteznega šahovskega prvenstva Novega mesta za mesec februar je Marko Picek, medtem ko je končni vrstni red 24 udeležencev naslednji: M. Picek 17, Luzar 16, Stokanovič 15,5, Jerančič 15, Božovič 15, Savarin 14,5, Mateorni, Pucelj, Poredoš 13,5, Škerlj T. 13, Šporar 13, Golobič 12, Lubej 12 itd.

PRED ZADNJIM KOLOM ŠKERLJ

Pred zadnjim kolom šahovskega prvenstva Novega mesta je razpored na lestvici naslednji: Tone Škerlj 7,5, Savarin 7, Milčič 6 (1), Luzar in Pucelj 6, Sušnjak, Golobič, B. Škerlj, Kastelic in Sitar 5,5, Vene, Istenič 5 (1), Avsec 5, Lončarjevič 4,5, (1), Plut 4,5, dr. Lapajne, Stokanovič 4, Grabič 3,5, Zvagan 2,5, M. Škerlj O. Zadnje kolo bo odigrano jutri.

Najboljši smučarji doma v Beltu

Črnomajsko sindikalno prvenstvo v smučanju

Da smučarski šport vse bolj prodira na drugo stran Gorjanec, zgovorno pričča tudi množica udeležba na črnomajškem občinskem prvenstvu na Brezju v začetku tega meseca. V vseh kategorijah je nastopilo kar 18 ekip in blizu 70 posameznikov. V skupni uvrstitvi so najboljši smučarji iz Belta, sledi semiška Iskra, na tretje mesto pa so se uvrstili smučarji Druženja samostojnih obrtnikov.

V kategoriji smučarjev do 25 let je prvo mesto zasedel Aljoša Satošek, drugi je bil Alojz Rogelj, tretji pa Viktor Turk; med ekipami v tej kategoriji je zmagala GG Črnomelj, drugo je bilo Druženje samostojnih obrtnikov, tretje Belt. V kategoriji do 35 let je bil najhitrejši Franc Kemperle, (pred Alojzom in Milanom Fabjanom), med ekipami pa Belt, pred Iskra I in Kovinarjem. V kategoriji do 40 let je zmagal Janko Gladek, drugo mesto je zasedel Edi Malnarčič, tretje pa Rudj Jud; ekipno je v tej kategoriji zmagala skupščina občine (pred Beltom in Iskra). V najstarejši skupini (nad 40 let) pa je zmagal Jože Rade (pred Florjanom Satoškom in Bogdanom Pavlinom), ekipno pa Druženje samostojnih obrtnikov (pred Beltom).

OBČICE: V SOBOTO NA SMUČARSKI TEK

Smučarsko društvo ROG Novo mesto organizira v soboto, 14. februarja, množični smučarski tek na Občicah. Tek bo na 4 kilometre dolgi progi, udeležba pa se ga lahko vse starostne kategorije. Pričetek prireditve bo ob 15. uri, uro pred štartom pa bodo organizatorji zbirali priprave. Za najboljše so pripravljene medalje.

Kočevje: spet šah

Okoli 20 ljubiteljev šaha in igralcev iz Kočevja se je sestalo 28. januarja in sklenilo, da bodo ponovno oživili delo domačega šahovskega kluba, katerega delo je pred petimi leti popolnoma zamrlo. Pred tem so mladi šahisti tega kluba dosegali odlične rezultate v republiki in državi, udeleževali so se mednarodnih tekmovalj, mednarodna tekmovalja pa so bila tudi v Kočevju.

Dogovorili so se, da bo občni zbor že do 15. februarja, da bodo posvetili posebno pozornost učenju šaha v osnovni šoli in sploh množičnosti, saj so v klubu zaželeni vsi, od pionirjev do upokojencev. Množičnost pa naj bi morda že v prihodnjem letu dala tudi dobro šahovsko ekipo, ki bi tekmovala v eni izmed lig. Pred leti je bila kočevska ekipa namreč zelo dobra in je tekmovala celo v prvi republiški ligi.

Seveda bo pred začetkom dela treba ugotoviti, kaj je z nekdanjim inventarjem društva, dobiti bo treba prostore za igranje šaha (nekateri predlagajo, naj bi bilo to v klubu Društva upokojencev), in prilagoditi pravila. Seveda bo treba izbrati tudi dobro vodstvo kluba.

VEDNO VEČ NAVDUŠENJA ZA SKOKE — Resda posnetek ni iz Uršnih sel, kjer so v nedeljo pripravili tekmovalje v smučarskih skokih, zato pa lahko zapišemo, da ta šport postaja vodilna zimska športna zvrst na Dolenjskem.

„Krst“ na Uršnih selih

Rekord prenovljene skakalnice postavila Krčan Pompe in Pavlin iz Straže s 36 metri — 300 obiskovalcev

Veselje do smučanja, predvsem pa do smučarskih skokov, je že nekaj časa doma med mladimi na Uršnih selih. Prav to veselje in zagnanost je tudi zgradilo prvo skakalnico v Mrhovki, kjer so najboljši dosegali skoke okoli 16 metrov, vendar je navzlic temu vseskozi tlela želja po večji skakalnici.

Lastniki zemljišč so odstopili zemljo, mladi pa poprijeli za lopate in še isto leto so postavili skakalnico, na kateri so nekateri dosegali skoke tudi do 25 metrov. Vsa dela so bila opravljena prostovoljno, najnujnejše izdatke pa je krila OO ZSMS Uršna sela. Skakalnica je iz leta v leto dobivala večje razsežnosti in letos je bila skakalnica pod vodstvom Novomeščana Pavca sposobna tudi za skoke okoli 35 metrov.

V nedeljo je bilo na tej skakalnici (nekateri so jo poimenovali kar velikanko) prvo večje tekmovalje, katerega pokrovitelj je bil OK ZSMS Novo mesto. Ob vznožju skakalnice je bilo zbranih 300 gledalcev, ki so se navduševali nad skoki 19 skakalcev iz Krškega, Šentjerneja, Regerče vasi, Straže, Mirne peči, Uršnih sel. Slednji so bili tudi ekipni zmagovalci pred Krčani in Šentjernejci. Rekord skakalnice je po tekmovalju dosegel Pompe (Krško) s 36 metri, izenačil pa ga je tudi Stražan Pavlin. Zahvala vsem, ki so nam pomagali pri organizaciji!

N. KULO VEČ

Berite »Dolenjski list«

S Kompasom na smučanje

AVORIAZ – MORZINE: odhodi 7. in 14. 3.
 LA TOUSSUIRE: odhodi 7., 14. in 21. 3.
 CHAMONIX: odhodi 14. 3. in 25. 4.
 COURCHEVEL: odhod 14. 3.
 VAL SENALES: odhod 26. 4.
 PAMPEAGO – Val di Fiemme: odhodi 14., 21. in 28. 3.
 MARMOLADA: odhod 25. 4.

INFORMACIJE IN PRIJAVE:
 VSE POSLOVALNICE KOMPASA

KOMPAS JUGOSLAVIJA

Rekreacijski oddih v Banjolah

OBČINSKI ODBOR ZVEZE ZDRUŽENJ BORCEV NOV
 NOVO MESTO

OBVESTILO

Člane obveščamo, da lahko v letu 1981 koristijo 10-dnevni rekreacijski oddih v POČITNIŠKEM DOMU BANJOLE PRI PULI.

Dom bo obratoval od 15. marca 1981 do 5. januarja 1982.

CENIK PENZIONSKIH USLUG:

Kategorija bivalnih prostorov:	cene penzionov v pred in po sezoni		cene penzionov v sezoni	
	za borce NOV	za ostale goste	za borce NOV	za ostale goste
Lesene vikend hišice			170	210
O bjeht A, B, NR in podprtiličje DI	170	210	230	270
Depandansa I, III in podprtiličje D II	190	230	250	290
Depandansa II	210	250	270	310

PREDSÉZONA: od 15. 3. do 25. 6. 1981

SEZONA: od 25. 6. do 5. 9. 1981

POSEZONA: od 5. 9. 1981 do 5. 1. 1982

PRIJAVE:

do 31. marca 1981 na OO ZZB NOV Novo mesto, Novi trg 6, soba št. 16 (nova stavba Sob Novo mesto)

„LABOD“ tovarna oblačil
 NOVO MESTO
 DSSS

objavlja prosta dela in naloge

1. VODENJE KNJIGOVODSTVA DSSS – za nedoločeno čas

Pogoji:
 – ekonomska srednja šola
 – dve leti delovnih izkušenj na področju knjigovodstva

2. ZAVAROVANJE PLAČIL – za nedoločeno čas (nadomeščanje porodniške)

Pogoji:
 – ekonomska srednja šola
 – 1 – 2 leti delovnih izkušenj s področja finančnih opravil

V obeh primerih je poskusno delo 2 meseca. Vloge z dokazili in izpolnjevanjem pogojev sprejema kadrovsko-socialna služba „LABOD“ Novo mesto, Cesta herojev 29, 15 dni po objavi.

Nastop službe po dogovoru.

105/7-81

emona globtour
 novo mesto

SEJEMSKI PROGRAM POMLAD 1981

MUENCHEN: ISPO, 14. mednarodni sejem športnih artiklov

letalo, 3 dni, odhod 26. februarja 1981

VERONA: mednarodni kmetijski sejem

avtobus, 1, 2 in 3 dni, odhodi med 7. in 13. marcem 1981

MUENCHEN: IHM, 33. mednarodni obrtniški sejem

letalo, 3 dni, odhod 17. marca 1981

avtobus, 4 dni, odhod 19. marca 1981

BASEL: DIDACTA

avtobus, 4 dni, odhod 25. marca 1981

DU ESSELDORF: Mednarodni sejem EUROSHOP

letalo, 4 dni, odhod 6. aprila 1981

ZIMA 1981 IN MINI POČITNICE

Portorož, Poreč, Vrsar, Rab, Hvar, Čateške Toplice, Radenci, Dolenjske Toplice, Bled, Kranjska gora, Gozd-Martuljek, Jezersko, Bovec, Kalič.

PO DOGOVORU IN NAROČILU ORGANIZIRAMO IZLETE ZA ČLANE SINDIKALNIH ORGANIZACIJ IN RAZLIČNIH DRUŠTEV.

POTREBUJETE RENT A CAR? Avtomobil si boste zagotovili, če ga boste pravočasno rezervirali:
 INFORMACIJE IN PRIJAVE:
 VSE POSLOVALNICE GLOBTOURA

70/6-81

ELEKTRO Novo mesto
 delavski svet

razpisuje

JAVNO LICITACIJO

za prodajo osebnega avtomobila Z 750, letnik 1974.

Izklicna cena brez prometnega davka je 25.000,00 din.

Licitacija bo v ponedeljek, 16. februarja, ob 14. uri pri poslovnih stavbi Elektra Novo mesto, Ljubljanska 7. Vozilo je na ogled vsak dan od 10. – 12. ure. Licitacije se lahko udeleži vsak, kdor pred začetkom položi na blagajni 10% kavcije od izklicne cene.

89/7-81

DO TRANSPORT KRŠKO
 Komisija za delovna razmerja

objavlja
 prosta dela in naloge

ADMINISTRATORJA

Pogoji:

– končana poklicna administrativna šola z najmanj enoletnimi delovnimi izkušnjami pri podobnih delih,
 – prednost bodo imeli kandidati z delovnimi izkušnjami na področju kadrovskega dela,
 – delovno razmerje bo sklenjeno za določen čas, nadomeščanje delavke na porodniškem dopustu, s polnim delovnim časom.

Pismene prijave je potrebno poslati v roku 15 dni po objavi na naslov: DO Transport Krško, kadrovska splošni sektor, 68270 Krško, Cesta krških žrtev 133.

Prijavi je potrebno priložiti listine o tem, da prijavljeni kandidat izpolnjuje pogoje, ki so navedeni v tem oglaševanju.

Izbira kandidata bo opravljena najpozneje v 15 dneh po preteku oglasnega roka. Kandidati bodo pisмено obveščeni o izbiri.

Delovna organizacija ne razpolaga s stanovanjem.

92/7-81

„KOVINARSKA“, tovarna industrijske opreme in konstrukcij, DSSS

objavlja
 prosta dela in naloge

VODJE PL ANSKO-ANALITSKE SLUŽBE

Pogoji: visokošolska izobrazba ekonomske ali organizacijske smeri in 2 leti delovnih izkušenj

Delo je za nedoločeno čas, s trimesečnim poskusnim rokom. Objava velja 15 dni po objavi. Prijavljene kandidate bomo pisмено obvestili o izbiri v 30 dneh po poteku objavnega roka.

Pismene ponudbe z dokazili o izpolnjevanju pogojev naj kandidati pošljejo na naslov: „KOVINARSKA“ Krško, kadrovska splošna služba. Prijav brez priloženih dokazil ne bomo upoštevali.

TOVARNA CELULOZE IN PAPIRJA „DJURO SALAJ“ KRŠKO-TOZD TRANSPORT

objavlja prosta dela oz. naloge

RAZKLADANJE PREMOGA – za 5 delavcev

Pogoji:

– NK delavec
 – delo v treh izmenah
 – poskusno delo 3 mesece
 – 1 do 3 mesecev delovnih izkušenj

Dela oz. naloge so za nedoločeno čas, s polnim delovnim časom. Prijave sprejema kadrovska služba naše DO 15 dni po objavi oglasa. Kandidati bodo pisмено obveščeni o izbiri v 30 dneh po izteku oglasa.

90/7-81

CESTNO PODJETJE – TOZD „GRADNJE“, NOVO MESTO

Ljubljanska 47

oglašja na podlagi 8. člena pravilnika o delovnih razmerjih prosta dela

KUHA RICE

Poleg splošnih pogojev morajo kandidati izpolnjevati naslednje pogoje:

– da imajo dokončano poklicno gostinsko šolo in 3 leta delovnih izkušenj,
 – vozniški izpit B kategorije.

Pismene prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljite v roku 15 dni po objavi oglasa na naslov: Cestno podjetje TOZD „Gradnje“, Novo mesto, Ljubljanska 47.

Izbira kandidata bo opravljena v roku 10 dni po preteku oglasnega roka. Kandidati bodo pisмено obveščeni o izbiri.

95/7-81

RAZPISNA KOMISIJA
 GRADBENO OPEKARSKEGA PODJETJA
 MIRNA NA DOLENJSKEM

Razpisuje

prosto delovno mesto

DIREKTORJA – REELEKCIJA

Kandidati za razpisano mesto morajo poleg splošnih pogojev izpolnjevati še naslednje:

a) da imajo višjo ali srednjo izobrazbo gradbene ali organizacijske smeri in 10 let delovnih izkušenj na vodilnih delovnih mestih,
 b) da so moralno politično neoporečni in družbeno aktivni.

Rok za prijavo kandidatov je 15 dni od dneva te objave.

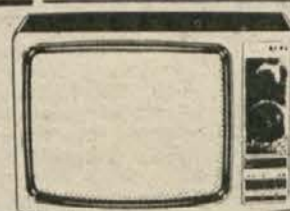
Prijavam morajo biti priložena dokazila o izpolnjevanju z razpisom določenih pogojev.

Prijave naj bodo vložene v zaprtih kuvertah z označbo prijave na razpis.

S stanovanjem ne razpolagamo.

99/7-81

Iskra Commerce –
 TOZD Zastopanje
 tujih firm Ljubljana,
 Celovška 122

predstavlja vrsto najsodobnejših barvnih televizijskih sprejemnikov
 raznih velikosti in izvedb ter Hi-Fi stereo naprave

Obiščite našo trgovino v Ljubljani,
 Celovška 122
 Tel. 551-093,
 553-377

35 let
 nama

TRGOVSKO PODJETJE
nama
 LJUBLJANA
 S SODELOVANJEM PROIZVAJALCEV

V KORIST
 POTROŠNIKOM

OD 12. 2. 1981
 DO 18. 2. 1981
 TUDI LETOS SPET

GOSPODINJSKI TEDEN
 v veleblagovnicah
nama

10%
 POPUST

za nakup
 – posteljne in namizne konfekcije
 – preprog, zaves, odej, pregrinjaj
 – kuhinjskih krp
 – brisač in
 – predpasnikov

INDUSTRIJA MOTORNIH VOZIL NOVO MESTO

Kolektiv, ki si je pred 25 leti zastavil ambiciozen načrt razvoja, s srednjeročnim programom 1981 - 1985 uresničuje zastavljene cilje.

Rezultati investicijskih vlaganj in razvojnih naporov rezultirajo skozi dograjene proizvodne zmogljivosti in v osvajanju novih proizvodnih programov za proizvodnjo osebnih vozil R-4 in R-18.

Razvojne napore še naprej usmerjamo k pospešenemu osvajanju posameznih delov in sklopov, da bi se v največji meri zmanjšala uvoz in odvisnost od tujih partnerjev. R avijamo lastno ustvarjalnost ter v sodelovanju z renomiranimi partnerji doma in na tujem uvajamo sodobno tehnologijo.

Realizacija zastavljenih programov pa je v veliki meri odvisna od strokovnega kadra in delovne sile. Veliko pričakujemo od strokovnega kadra, ki ga želimo angažirati na širokem področju del in nalog, ki se odpirajo z razvojem oz. povečanjem proizvodnje in prodaje osebnih, dostavnih vozil in stanovanjskih prikolicev.

Iščemo nove sodelavce in jim nudimo zanimivo delo in možnosti nadaljnega izpopolnjevanja. Sleherni bo lahko razvijal svoje znanje, ki bo ustrezno cenjeno in vrednoteno.

Našteli bomo področja dela, kjer želimo takoj zaposliti nove delavce:

KVALIFICIRANE DELAVCE NEKVALIFICIRANE DELAVCE IN DELAVCE ZA PRIUČITEV

- MONTAŽA OSEBNIH VOZIL RENAULT 4 IN RENAULT 18 - MONTAŽA DOSTAVNIH VOZIL;
- MEHANSKA OBDELAVA: delo na obdelovalnih strojih, strožnicah, na avtomatih, polavtomatih, rezkalnih strojih, vrtnih strojih in ročna obdelava;
- KARO SERNICA: kleparska, ključavničarska dela, električno varjenje, točkovno in plamensko varjenje, enostavna kleparska dela v pripravah za obdelavo in sestavo karoserij;
- LAKIRNICA: kvalificirana avtoličarska opravila; za nekvalificirane delavce in priučene delavce: priprava za lakiranje, brizganje, kitanje, tesnjenje, brušenje;
- PRESERNICA: ključavničarska dela in delo orodjarjev za vzdrževanje in nastavitve; za nekvalificirane delavce in priučene delavce: delo na stiskalnicah in na liniji kolesnih obročev;
- NA PODROČJU MATERIALNEGA POSLOVANJA: transport, materiala, skladiščenje in priprava materiala.

KVALIFICIRANE AVTOMEHANIKE KVALIFICIRANE KLJUČAVNIČARJE KVALIFICIRANE AVTOLIČARJE KVALIFICIRANE KLEPARJE

za delo v proizvodnji tovarne avtomobilov in prikolicev ter v vzdrževanju.

Na celotnem področju Dolenjske, Bele krajine in spodnjega Posavja je našim delavcem omogočen avtobusni prevoz na delo in z dela. Po potrebi bomo tudi v bodoče odpirali nove avtobusne linije. Prav tako nudimo organiziran redni dnevni prevoz na delo in z dela z vlakom na železniško postajo IMV. Za delavce, ki stanujejo v bližini železniških postaj, je ta prevoz že organiziran na relaciji Črnomelj - Novo mesto in Trzin - Novo mesto. Udeležba delavca za mesečno vozovnico je minimalna, saj znaša samo 60,00 din mesečno.

Kandidate za zaposlitev vabimo, naj se zglasijo v kadrovskem oddelku, kjer jih bomo seznanili z delovnimi pogoji.

Nastop dela možen takoj.

87/7-81

OBVESTILO STARŠEM PETLETNIH OTROK

Obveščamo starše petletnih otrok, da bo Vzgojno varstveni zavod Novo mesto tudi letos izvajal 80-urni vzgojni program (2 x tedensko po 3 ure - popoldne). Program je namenjen otrokom, ki ne obiskujejo vrtca. Smoter te dejavnosti je vključevanje otroka v kolektiv ter nuditi vsaj del sistematične predšolske vzgoje pred vstopom v malo šolo in pozneje v osnovno šolo. 80-urni vzgojni program bomo organizirali v vrtcih, kjer bo zadostno število prijav (najmanj 15 otrok).

Prijave sprejema Vzgojno varstveni zavod Novo mesto, Ragovska 18, pisмено ali po telefonu 25-366. Prijava naj vsebuje ime in priimek, rojstne podatke o otroku, bivališče, v katerem vrtcu želite, da se dejavnost organizira.

Prijave bomo sprejemali do 20. februarja. O pričetku dejavnosti, ki bo predvidoma 2. marca, bomo vse otroke, ki jih boste pravočasno prijavili, še naknadno obvestili.

Dejavnost financira Skupnost otroškega varstva Novo mesto, starši prispevajo le za malico.

SKUPNOST OTROŠKEGA VARSTVA
Komisija za pospeševanje drugih oblik
NOVO MESTO

104/7-81

„UNIOR - KOVAŠKA INDUSTRIJA ZREČE

OBJAVLJA PROSTO DELOVNO NALOGO

- VODJA OBRATA PROIZVODNJE ORODJA STARI TRG.

Od kandidatov pričakujemo, da imajo končano višjo, oz. visoko šolo strojne smeri s primernimi delovnimi izkušnjami oz. druge smeri z delovnimi izkušnjami v kovinsko predelovalni industriji ali srednje strokovno izobrazbo tehnične smeri z delovnimi izkušnjami na vodilnih in vodstvenih delovnih nalogah.

K sodelovanju vabimo kandidate, ki so pripravljene združevati delo v novem obratu, ki v svojem programu zajema program ročnega orodja. Od kandidatov želimo, da so se pripravljene vključiti 1 - 2 leti v investicijske priprave in izgradnjo novega obrata v začetni fazi v Zrečah in v Starem trgu ob Kolpi. Nudimo primerne osebne dohodke, zanimivo ter kreativno, predvsem pa samostojno delo.

Kandidati naj pisмено vlogo pošljejo najkasneje v 15 dneh po objavi na naslov Unior - kovaška industrija Zreče. Po preteku razpisnega roka vas bomo vabili za razgovor, kjer se bomo pogovorili o vaših in naših pričakovanjih."

100/7-81

Podjetje za PTT promet Novo mesto, n. sol. o.
68001 Novo mesto, Novi trg 7

I. TOZD za ptt promet Novo mesto

objavlja
prosta dela in naloge

- DOSTAVLJANJE PTT POŠILJK

pri poštah Uršna sela, Stopiče in Dragatuš s po enim izvajalcem nalog pri vsaki pošti. Za opravljanje teh del na zahteva osnovna šola ali nepopolna osnovna šola in 3 oz. 6 mesecev delovnih izkušenj.

II. TOZD ptt center Novo mesto

objavlja prosta dela in naloge:

- VODENJE IN ORGANIZIRANJE DELA V CENTRU ZA GRADNJO KOMUTACIJSKIH IN PRENOSNIH NAPRAV

z enim izvajalcem nalog in zahtevanim poklicem - inž. telekom. ali elektrotehnik za šibki tok ali tt mehanik; z 1 ali 3 leti delovnih izkušenj in vozniskim izpitom B kategorije;

- MONTAŽA IN VZDRŽEVANJE NTN, ATC in VF NAPRAV

z enim izvajalcem nalog in z zahtevanim poklicem - tt mehanik z enim letom delovnih izkušenj in vozniskim izpitom B kategorije;

- IZVAJANJE ZAHTEVNEJŠIH VZDRŽEVALNIH DEL NA V F NAPRAVAH

z enim izvajalcem nalog in z zahtevanim poklicem - elektrotehnik za š. t. s 3 leti delovnih izkušenj in šoferskim izpitom B kategorije.

Za navedena dela in naloge pod I. in II. se združuje delo za nedoločen čas, s polnim delovnim časom in z 2-mesečnim poskusnim delom za dela pod I. in 3-mesečnim poskusnim delom za dela pod II.

Pismene prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev naj kandidati pošljejo na ustrezno TOZD v roku 15 dni po objavi.

O izbiri bodo kandidati obveščeni v 30 dneh po preteku časa za prijavo kandidatov.

Vsa pojasnila dobite na tel. št. 21370 za dela in naloge pod I. in 22741 za dela in naloge pod II.

93/7-81

AVTO-MOTO DRUŠTVO NOVO MESTO

RAZPISUJE

JAVNO LICITACIJO

za prodajo dveh osebnih avtomobilov

ZASTAVA 750

Licitacija bo dne, 15. 2. 1981 ob 8. uri na Ljubljanski cesti 8/b. Interesenti morajo položiti pred licitacijo 10% varščino.

102/7-81

KONFEKCIJA „KOMET“ METLIKA

razpisuje javno licitacijo

ZA PRODAJO KOMBILJA IMV 2200 FURGON.

Licitacija bo 20. 2. 1981 ob 8. uri v prostorih tovarne. Interesenti morajo položiti pred licitacijo 10% varščino.

Ogled vozila je možen 1 uro pred začetkom licitacije.

101/7-81

„DO MERCATOR-AGROKOMBINAT KRŠKO, TOZD VINOGRADNIŠTVO-KLETI KRŠKO

objavlja prosta dela in naloge:

- za DE Vinogradništvo, delovišče v Kostanjevici:
- 4 VINOGRADNIŠKE DELAVCE - DELO SE ZDRUŽUJE ZA NEDOLOČEN ČAS
  - 1 VINOGRADNIKA - SADJARJA - VINARJA ALI KMETOVALCA - DELO SE ZDRUŽUJE ZA NEDOLOČEN ČAS
  - 1 VINOGRADNIŠKEGA DELAVCA Z OPRAVLJENIM IZPITOM ZA VOŽNJO S TRAKTORJEM - DELO SE ZDRUŽUJE ZA NEDOLOČEN ČAS

- za DE Vinogradništvo, delovišče na Sremiču:
- 3 VINOGRADNIŠKE DELAVCE - DELO SE ZDRUŽUJE ZA NEDOLOČEN ČAS
  - 2 VINOGRADNIŠKE DELAVCE - DELO SE ZDRUŽUJE ZA NEDOLOČEN ČAS

- za DE Gradbeništvo:
- 1 KV ZIDARJA - DELO SE ZDRUŽUJE ZA NEDOLOČEN ČAS

Kandidati, ki se bodo prijaviili za opravljanje objavljenih prostih del in nalog, naj vložijo pisмене prijave kadrovske službi delovne organizacije Mercator-Agrokombinat Krško, Cesta krških žrtev 52 in sicer v 15 dneh od dneva objave. Kandidate bomo o izbiri obvestili v roku 10 dni po preteku razpisnega roka."

103/7-81

SLUŽBA DRUŽBENEGA KNJIGOVODSTVA - PODRUŽNICA NOVO MESTO

objavlja za sprejem na delo:

- ENEGA DELAVCA za opravljanje nalog: čiščenje poslovnih prostorov in opreme.

Pogoj za sprejem je:

- osnovna šola
- 1 mesec delovnih izkušenj
- 3-mesečno poskusno delo
- delo za nedoločen čas, s polnim delovnim časom v popoldanski izmeni.

Prošnjo za sprejem na delo z življenjepisom pošljite na naslov: Služba družbenega knjigovodstva - podružnica Novo mesto.

Objava velja 15 dni po objavi v Dolenjskem listu. O izbiri bodo kandidati obveščeni v 30 dneh po zaključni objavi.

94/7-81

Cilj je zadovoljen kupec

Kako jim v marketu na Drski uspeva dobro založiti police? — Ljudje vse več kradejo

Marsikdo, ki vsakodnevno nakupuje, odhaja iz trgovine bolj ali manj slabe volje. Enkrat ni praška, drugič ni kave, težave so z mesom, oljem, mlekom, maslom in še čim. In čeprav vemo, da niso vsega krivi trgovci, so prvi, na katere stresamo svoje nezadovoljstvo zaradi slabe preskrbe, ki je v novomeški občini tako splošen problem. Za eno najbolje založenih trgovin v Novem mestu pa velja market na Drski, ki je največja Dolenjčina trgovina na našem območju. Za to ima največ zaslug poslovodkinja Marjeta Bojanc, ki je pojasnila, kako jim to uspeva.

„Imam zelo dobre stike z našimi dobavitelji. Ko vidijo, da se res trudim in zanimam, da bi bila izbira in založenost v naši trgovini čim boljša, mi skušajo ustreči in včasih naredijo celo izjemo,

Marjeta Bojanc: „Trudim se, da bi bili kupci čimbolj zadovoljni...“

tako da dobimo prej in več blaga kot drugje,“ razlaga Marjeta Bojanc. „Veliko hodim tudi sama okrog, pomagaj pa mi naša komerciala. Precej se poslužujem centralnega Emoninega skladišča, saj v Dolenjkinem ni toliko vsega. Posamezne izdelke naročam, ko se jih da dobiti. Na srečo imamo dovolj veliko skladišče.“

— Koliko sledite potrebam in željam svojih kupcev? „Vseskozi sem v službi in

vem, česa manjka, tako da naročam vse sproti. Če pa kakega izdelka ni na tržišču, ga seveda ni moč zagotoviti. Redno tudi spremljam reklame, sprašujem zastopnike, kaj je novega, in sem tako pogosto med prvimi, ki dobim v trgovino nov izdelek. In navsezadnje je od tega odvisen tudi naš promet.“

— Kako ukrepati, kadar artiklov ni, oz. pridejo le občasno? Imate glede na to, da preskrbujete precejšnje število prebivalstva v novi soseski na Drski in okoliških krajih, kakšne prednosti?

„Ko kakega izdelka primanjkuje, dobimo trgovine določene količine po razdelilnem ključu. S posredovanjem pa sem dosegla, da pri določanju količine blaga za našo trgovino upoštevajo število prebivalstva, ki ga oskrbujemo. Prašek, olje, kavo itd. pa smo takrat, ko smo te artikole dobivali le občasno, prodajali nekaj dopoldne, nekaj popoldne, da bi vsi imeli možnost, da se preskrbijo.“

— So vaši kupci zelo voljni s tem, kar lahko dobijo v trgovini, ali pa ste morda deležni pritožb, pripomb?

„Več vrst jih je kot povsod. Lahko rečem, da tisti, ki so spremljali, zakaj npr. nimamo praška, niso „sitnariji“, sicer pa smo vsem skušali pojasniti, kako je s to stvarjo. Res se trudim, pa tudi prodajalke stalno opozarjam, da bi našim kupcem čimbolj ustregli, da bi bili zadovoljni z izbiro, založenostjo in postrežbo. Opažamo pa, da je v trgovini vse več krajev. Nekatere zasledimo, mnoge pa ostanejo nezapažene, kljub budnosti prodajalcev. Kradejo vse več tudi taki z višjimi osebnimi dohodki, ki jih v to vsekakor ne sili potreba.“ Z. L.—D.

Z. L.—D.

BRŠLJINČANI NA RADIU — Skoraj 250 bršljinjskih otrok je zadnjo nedeljo pelo in recitalo po radiu v priljubljeni oddaji „Veseli tobogan“, ki so ga 3. februarja posneli v osnovni šoli 12. SNOUB v Bršljaju. V avli šole se je trlo odraslih in otrok ter ni manjkalo smeha, h kateremu je tudi tokrat precej pripomogel nečak tete Mare Toni Gašperič. (Foto: Janez Pavlin)

Labod dela le v eni izmeni

Pred dvema letoma izražena želja zaposlenih v novomeškem tozdu Labod se je z novim letom 1981 uresničila — popoldansko izmeno so ukiniteli

Od 1. januarja letos teče v novomeškem tozdu Laboda, v proizvodnji lahke konfekcije, samo enozmenskno delo, pri katerem je zaposlenih okrog 340 ljudi. Druga izmena, ki je bila dotlej več let vpeljana kot stalna praksa, je tako izostala. Zamisel o takšni organizaciji dela je v kolektivu obstajala od leta 1978, ko se je z anketo izrekla za eno izmeno večina zaposlenih.

Ker je v kolektivu pretežno ženska delovna sila, ta pa ima probleme z varstvom otrok, je enozmenskno delo večini prišlo zelo prav, le redke posameznice so bile sprva proti, pa so tudi njim pomagali v tovarni organizirati varstvo za otroke.

Dobri dve leti je trajalo, da so lahko želje večine izpolnili. Prej namreč ni bilo dovolj prostora. Ko so delali verjetnostni izračun, kaj nova organizacija dela prinaša, so imeli v mislih prihranek na kujuv, elektriki in tudi splošno znano dejstvo, da je delavec v dopoldanskem

času bolj spočit, zato dosega višjo storilnost.

NE LUKNJE, JAME!!

Letošnja dolga zima je na cestah pustila neželje posledice, ena najslabših cest pa je ta čas med Dol. Toplicami in Novim mestom. Domačini, ki se čisto prevažajo v mesto, pa tudi avtobusarji so vsak dan nejevoljni. Sprva so bile v asfaltu le luknje, te pa so se ob vsakdanjem močnem tovornem prometu spremenile v jame.

TUDI LETOS BRIGADE

Na območju Suhe krajine bo tudi v letu 1981 organizirana zvezna mladinska delovna akcija, v kateri bo predvidoma sodelovalo 640 brigadirjev. Ti bodo nadaljevali gradnjo suhokranjskega vodovoda in cest. Za zagotovitev pogojev bivanja brigadirjev bo potrebno letos najti primerno lokacijo za brigadirsko naselje v Žužemberku, izvršiti odkupe zemljišč in jih komunalno opremiti.

Jih je preveč po pisarnah?

Občinska komisija bo vzela pod drobnogled režijska mesta od družbenopolitičnih organizacij do gospodarstva

V Novem mestu ustanovljajo občinsko komisijo, ki bo proučila možnosti za zmanjšanje števila zaposlenih v administrativnih službah. V komisijo bodo izbrali člane iz raznih organizacij in tozdov, njena naloga pa bo ugotoviti, koliko ljudi je zaposlenih na režijskih mestih, predvsem v administrativnih službah, vse od družbenopolitičnih organizacij do interesnih skupnosti in krajevnih skupnosti do gospodarstva in ostalega združenega dela.

Doseči hočejo vsaj omejevanje

Rezultatov verjetnostnega izračuna za zdaj še ni, vsaj ne analitsko obdelanih, po končanem prvem trimesečju pa bodo imeli na voljo tudi te uradne podatke. Delo v eni izmeni traja od 6. do 14. ure, ker je veliko zaposlenih vezanih na javne prevoze, ti pa zaenkrat ne dopuščajo, da bi začetek dela premaknili na uro kasneje, s čimer bi mamicam še bolj ustregli. Lahko bi zjutraj malo kasneje odpravile otroke v vrtec in tudi mestni promet bi bil ob konicah razbremenjen. Čim se bo pokazala možnost novega vznožja reda mestnih avtobusnih linij, bodo v Labodu skušali ustreči materam še s to spremembo. R. B.

Podlaga so želje krajanov

Socialistična zveza bo letošnjo aktivnost usmerjala zlasti v tiste dejavnosti, ki so se na terenu izkazale kot najbolj potrebne sprememb

Predsedstvo občinske konference SZDL v Novem mestu je 3. februarja sprejelo izhodišča za delo občinske organizacije in njenih organov v letu 1981. Nekaj pripomb tudi na osnutek družbenega dogovora o ustanovitvi občinske skupnosti za cene. Ta že kasni.

Petnajst točk vsebujejo programski izhodišča, ki bodo osnova za sestavo podrobnih delovnih načrtov občinske organizacije SZDL v letošnjem letu. Izhodišča so nastala na osnovi želja in pripomb članstva ter krajanov, izrečenih na nedavnih programskih konferencah, ki so se vzrstile na celotnem območju občine. Za najodgovornejšo nalogo

štejejo v SZDL tudi letos izboljševanje delegatskega sistema in odnosov, da bi čim bolj prišli do izraza resnični interesi delovnih ljudi. Nadašjevali bodo tudi letos z izobraževanjem delegatov, in sicer na osnovi dogovora o izobraževanju, razen tega bo SZDL dobesedno svoje aktivnosti usmerila v pripravo 3. kongresa samoupravljavcev.

Poleg organizacijske utrditve in stabilizacije je v izhodiščih kot posebna točka omenjeno kmetijstvo in usmerjeno izobraževanje pa tudi ureditev prometa, ki so ga kritizirali skoraj na vseh programskih konferencah po terenu. Kot delovna usmeritev je v izhodiščih zapisano še dograjevanje sistema informiranja, usklajeno delo družbenopolitičnih organizacij v pripravah na volitve leta 1982, ustanovitev koordinacijskih odborov za nekatera področja dela, kot so znanost, usmerjanje v vojaške poklice, družbeni položaj in aktivnost invalidov. O delovanju društev, njihovih možnostih, uspehih in težavah pa je letos predvidena problemska konferenca.

SZDL bo tudi organizirala javne razprave o osnutkih ustavnih dopolnil, statutov občine in krajevnih skupnosti ter statuta SZDL, zavzema pa se bo tudi za čimprejšnjo ustanovitev interesne skupnosti za preskrbo, skupnosti za cene in oživitve dela potrošniških svetov, kar vse naj bi pripomoglo k boljši oskrbi prebivalstva. V sklopu raznotere problematike je tudi romsko vprašanje dobilo v okviru socialne problematike posebno mesto. SZDL si bo na terenu prizadevala predvsem spremeniti miselnost krajanov glede reševanja romske problematike, saj ugotavljajo, da je le-ta v prenekaterih krajih enaka, kot je bila pred polstoletem.

Predsedstvo SZDL je tudi priporočilo vsem predvidenim podpisnikom družbenega dogovora o ustanovitvi občinske skupnosti za cene, naj s podpisovanjem pohitijo, kajti ta skupnost bi morala biti po zakonu ustanovljena že ob koncu preteklega leta.

Premalo predlogov

Priznanje OF naj letos podelijo v vseh organizacijah SZDL na terenu

V letošnjem jubilejnim 40. letu od ustanovitve OF gre podeljevanju tovrstnih občinskih priznanj še posebno pozornost. O tem so prejšnji teden razpravljali v predsedstvu občinske konference SZDL v Novem mestu. Ker je na razpis do roka prišlo le 30 predlogov za občinsko priznanje OF, od teh 25 iz krajevnih skupnosti, 1 iz družbenopolitičnih organizacij in 4 iz društev, so v predsedstvu ugotovili, da to ni dovolj. Ne zara di tega, ker bi bilo število predlogov premajhno, marveč zato, ker iz nekaterih krajevnih skupnosti za priznanje niso predlagali nikogar, iz nekaterih krajevnih skupnosti pa kar 5 ali 6 krajanov.

Predsedstvo je sklenilo podaljšati rok za predlaganje kandidatov za občinsko priznanje OF do konca marca, hkrati pa je sklenilo pozvati vse krajevne konference SZDL, naj letos taka priznanja podelijo zaslužnim krajanom. Doslej se te možnosti še ni poslužilo kar 13 krajevnih skupnosti v občini.

Novomeška kronika

KOMOLČARJI USPEJO — Odkar je nastopila podražitev bencina in se vse več ljudi prevažajo z javnimi prevoznimi sredstvi, se večkrat zgodijo, da potniki iz Novega mesta, namenjeni v Ljubljano, ostanejo pred polnim avtobusom z dolgim nosom. Navadno je „borba“ za vstop na avtobus okrog 14. do 15. ure, ko uspe preriniti se do avtobusnih stopnic le tistim z najmočnejšimi komolci.

ZAJAMES V ČEVELJ — Pešci, ki se iz ločenske smeri prebijajo v mesto po stranskih uličicah in poteh (zaradi gradnje na Cesti herojev) so bili prejšnji teden ob odjugi nemalo mokri v nogah. Na nekaterih mestih nisi imel stopiti kam, razen v globoko lužo. Zadnje dni je lepo vreme luže malce osušilo, še vedno pa je blata na pretek... .

TEDEN DECKOV — Pretekli teden so v novomeški porodnišnici rodile naslednje mamice z območja mesta: Nataša Božovič iz Ulice ob Težki vodi 68 — Mladena; Neža Metelko iz Ljubljanske 14 — Mojco; Karolina Tratar, Nad mlini 44 — Boru ta; Darja Jenkole s Poti na Gorjancah — Klemen; Melita Pureber s Poti na Gorjancah 23 — Matjaža.

Še v prvi vrsti

Člani Zveze borcev v krajevni organizaciji Birčna vas so na konferenci, na kateri so se sešli v nedeljo dopoldne, kritično in brezkompromisno analizirali svoje delo v preteklem obdobju, prav tako pa tudi delo ostalih krajevnih samoupravnih in družbenopolitičnih organizacij. Ugotovili so, da so svoje dolžnosti v glavnem opravili, da so do stojno skrbeli za spomin ska obeležja iz narodnosvobodilne vojne na svojem področju in se odzivali skupnim akcijam krajevnih organizacij. Mnenja so, da je potrebno prav za medsebojno povezovanje, za skupne akcije in za izmenjavo mnenj v krajevnih organizacijah na področju krajevnih skupnosti Birčna vas še veliko napraviti. Vendar pa povezovanje ne sme obtežiti samo na domačem vrtilcu, ampak mora prestopiti tudi meje krajevnih organizacij, prav zaradi bolj učinkovitih in smotrnih skupnih akcij in zaradi izmenjave izkušenj.

Borci se nikakor ne morejo sprizniti, da je njihova krajevna skupnost, ki je bila prva predstraža svobodnega belokranjskega ozemlja in je veliko žrtvovala za doseg ciljev revolucije, danes ena najmanj razvitih v novomeški občini. Še najbolj jih ježi, da se modernizacija tistih nekaj kilometrov ceste od Skjanč do Birčne vasi in potem naprej do Uršnih sel ne premakne nikamor in da so vse objube že nekaj let le besede v prazno. Krajevna skupnost je tudi brez telefonskega omrežja in brez vodovoda. Avtobus postaja zaradi slabe ceste čedalje bolj nezanesljiv, prevoz otrok iz oddaljenih vasi v šolo v Birčni vasi pa tudi ni organiziran.

Pa ne da krajani čakajo križem rok! Z delovnimi akcijami je zlasti mladina, pa tudi ostali krajani, zgradila že nekaj objektov, in popravila marsikateri kilometer prej skoraj nevoznih poti, tako da so vasi postale do stopne vsaj za najnujnejše prevoze. Sedaj pa, ko ne morejo več sami in ko postaja nadaljnji razvoj tudi problem širše družbene skupnosti, pa se delegati vračajo iz Novega mesta praznih rok in brez konkretnih pojasnil. Tako stanje traja že nekaj let in vpliva negativno na zaupanje prebivalstva v krajevno samoupravo. Borci ocenjujejo to stanje kot politično negativno in predlagajo povezovanje vseh organizacij v skupno akcijo za pospeševanje razvoja krajevne skupnosti.

„Zavedamo se, da so potrebe večje od možnosti.“ je dejal predsednik krajevne organizacije ZB Birčna vas Jože Rataj, „vendar ne moremo čakati še nadaljnjih trideset let!“ Vrečo je treba najprej napolniti, če hočemo iz nje jemati, so že ugotovili in se zamislili nad dvojno moralo, ki se ponuja s tem, da neki sporazum o prispevku v delovni organizaciji zavrnejo, potem pa, isti delavci doma glasno zahtevajo izboljšave. T. JAKŠE

ZA PLIN V VRSTI — Oskrba s plinom je v Novem mestu zadnje čase spet malo slabša. Plin sicer vozijo, vendar ga stranke ne morejo dobiti kadarkoli. Kadar pa pošiljka pride, se hitro zabere dolga „kača“ čakajočih pred prodajalno na Cikavi. (Foto: R. Bačar)

Ena gospa je rekla, da smo že pred Pustom, pa še nismo nehali častiti novega leta. Na šmarješki tovarni je 10. februarja zjutraj še vedno blestel napis: srečno novo leto... .

Vse v luči domačih razmer

Novomeško občino bo na 3. kongresu samoupravljalcev zastopalo 6 delegatov — Predkongresna aktivnost

Od 16. do 18. junija letos bo v Beogradu 3. kongres samoupravljalcev Jugoslavije, po občini pa so ustanovljeni koordinacijski odbori, ki vodijo predkongresno aktivnost. V novomeški občini predseduje 22-članski koordinacijski odboru inž. Stane Žunič, predsednik občinskega sveta Zveze sindikatov, ki je tudi odgovarjal na naša vprašanja.

— Kaj v glavnem pričakujemo od kongresa in o čem bodo delegati v Beogradu razpravljali? „Osnovno izhodišče je, da na kongresu ne gre za nobene vsebinske spremembe, ki bi zadevale področje samouprave. Vse to imamo že zapisano in urejeno z ustavo in drugimi akti, pač pa je namen kongresa akcijski. Ugotoviti dobre izkušnje in jih posredovati drugim in analizirati vzroke, zakaj se novi odnosi tako počasi ali ponekod sploh ne uresničujejo.“

Inž. Stane Žunič: „Ob obravnavi zaključnih računov je lepa priložnost, da se domače razmere ocenijo še z vidika teza za kongres.“

Obširno kongresno gradivo je razdeljeno na 3 poglavja, in sicer: pridobivanje in razporejanje dohodka; samoupravno povezovanje in združevanje na osnovi dohodka ter planiranje in razvoj; združeni delavci v delegatskem sistemu. Vsaka teh nosilnih tem ima še več podpoglavij, tako da so v njih zajeta vsa področja.

— Kako bo v novomeški občini potekala predkongresna aktivnost? „Osnovne organizacije sindikata naj ne premlevajo s članstvom obširnih teza, ki so v javnosti. Te naj služijo le kot osnova, da lahko ob njih ocenijo razmere v domačem okolju. Pouda-

ri pa bi, da ne gre le za samoupravo v združenem delu, marveč tudi v interesnih skupnostih, v krajevnih skupnostih in družbenopolitičnih organizacijah in skupnostih. Predkongresna aktivnost bo dosegla namen, če bodo na osnovi lastnih razmer sindikati sestavili akcijske načrte za odpravo slabosti. Ob tem pa ne gre iskati samo črnih točk, ampak oceniti tudi dobre strani in dosežene spremembe na področju samouprave.“

— Koliko delegatov bo na kongresu zastopalo Novomeška in ali bodo le ti razpravljali? „Po določenem ključu, po katerem se na 4.000 zaposlenih voli 1 delegat za kongres, bo novomeško občino zastopalo 6 delegatov. V Sloveniji (pa tudi v drugih republikah) potekajo pred kongresom tematske razprave po nekaterih občinah, novomeška pa je zadolžena za razpravo „Ocene nekaterih oblik vsebine pojavov pri združevanju dela in sredstev z vidika določil 81. do 85. člena Zakona o združenem delu.“ Ta določila vsebujejo različne zadeve s področja delitve skupno ustvarjenega dohodka ter obvladovanje pogojev pridobivanja dohodka. Naš koordinacijski odbor bo nosilec organizacije razprave, udeleženci pa bodo: Novokos, mariborski Marles, Rašica in Ljubljane, GG Novo mesto, Lesnina Ljubljana ter Republiški odbor za gozdarstvo in lesarstvo.“

— Se nam torej obeta še povečano sestankovanje? „Ena glavnih smernic v pripravi na kongres je ta, da ni potrebno uvajati dodatnih predkongresnih aktivnosti in sestankov samo zaradi tega, ampak je treba poiskati primerno priložnost, da se o teh stvareh pogovorijo hkrati z drugim gradivom, ki ga v združenem delu morajo obravnavati. Lep primer združene akcije je ob zaključnih računih. Ko bodo delavci takrat razčlenjevali domače razmere, jih lahko ocenijo še z vidika teza za kongres in ob ugotovitvi šibkih točk začrtajo akcijski program.“

R. B.

POLNO SMETI IN PRAZNE KANTE — Nič posebnega ne bi pogruntali, če bi okolico IMV-jevega bloka na Zagrebški cesti krstili za „Žabjak II“, saj to ime zaradi svojega prispevka k varstvu okolja gotovo zasluži. Voj, nesnaga in razpadanje odpadkov stanovalcev ne moti, dviguje pa želodce prebivalcem Ulice Milana Majcna, ki imajo tu urejeno peš pot. Slednji upajo, da se bodo spomladu le složno spravili nad nesnago, sicer se bo zgodilo obratno. (Foto: Janez Pavlin)

Odkrito o perečih vprašanjih

Okrogle mize o aktualni problematiki osnovna oblika dela kluba samoupravljalcev — V različnih okoljih zajeli v izobraževanje 30 do 95 odst. delegatov

Klub samoupravljalcev v novomeški občini ima za seboj pet let dokaj uspešnega dela pri zapolnjevanju velike praznine na področju izmenjave praktičnih in konkretnih izkušenj iz samoupravljalске prakse in prizadevanj, da se v praksi uresniči v številnih dokumentih opredeljen samoupravni položaj delavca.

S podpisano pristopno izjavo je klub v začetku vključeval 87 odstotkov zaposlenih v naši občini, kasneje pa so se priključile še druge delovne organizacije.

Klub je začel delati s tremi osnovnimi programskimi nalogami: omogočiti delavcem izmenjavo samoupravljalških izkušenj, svetovalno pomoč pri uresničevanju ustavne vsebine samoupravljanja in sprejemanje skupnega programa družbenopolitičnega izobraževanja in usposabljanja. Najmanj je v prvih dveh letih zaživel organizirano družbenopolitično ozobraževanje, v prvi vrsti zaradi premajhnega dotoka sredstev, saj podpisniki sporazuma niso izpolnjevali svojih obveznosti. Ker je stalno in celovito usposabljanje delegatov bistven pogoj za uresničevanje delegatskega sistema, je bil za čas 1978–1979 izdelan obširen program izobraževanja delegatov, ki bi moral zajeti vseh preko 3.000 delegatov, razdeljenih na 100 skupin glede na področje delovanja. Rezultati niso bili

najboljši — izobraževanja so se udeležili delegati iz 33 krajevnih skupnosti in iz 36 delovnih organizacij — vendar se je pokazalo, da zanimanje narašča. Zato bodo tudi letos nadaljevali z usposabljanjem delegatov posameznih samoupravnih interesnih skupnosti. Poleg tega skupaj z občinsko politično šolo deluje šola samoupravljanja, nekaj kandidatov iz novomeške občine pa obiskuje tudi vsakokratni dvomesečni tečaj, ki ga organizira republiški svet Zveze sindikatov.

V tem času je klub pripravil več okroglih miz — o smotni izrabi delovnega časa, o problematiki samskih domov, nagrajevanju po delu, o stabilizaciji — ki so dale izhodišča za pripravo stališč v organih sindikata, postopoma pa jih bodo uresničili v tej in drugih družbenopolitičnih organizacijah.

Tudi vnaprej naj bi bilo težje delo kluba samoupravljalcev na organiziranju okroglih miz o perečih družbenih vprašanjih v novomeški občini, v programu

ROME VKLJUČITI V DELO ZSMS

Med številna prizadevanja, da bi ROME na novomeškem področju vključili v življenje in delo in tako omejili naraščanje kriminalitete med njimi, sodi tudi delo nedavno ustanovljene posebne delovne skupine pri predsedstvu OK ZSMS Novo mesto. Skupina naj bi še v februarju proučila možnosti in izdelala program za vključitev romske mladine v katero od številnih dejavnosti mladinske organizacije ter za ustanovitev osnovne organizacije v romskem naselju. Zastavljena naloga ni lahka, zato bodo pri sestavi programa tesno sodelovali s Centrom za socialno delo in organi, ki se ukvarjajo z romsko problematiko. Z vključevanjem v mladinske vrste pa bodo najprej poskušali pri Romih, ki so jih po dvomesečnem usposabljanju sprejeli na delo v IMV.

Še več čakanja!

Na edini pošti v Novem mestu občani vsak dan godrnjajo zaradi čakanja v dolgih vrstah in izgube časa, pošta pa zatrjuje, da v zdajšnjih prostorih ni moč bolje organizirati poslovanja. V zvezi s tem je PTT Novo mesto postavilo delegatsko vprašanje na nedavnem zboru združenega dela.

PTT zatrjuje, da si več let zaman prizadeva dobiti prostore za pošto še na desnem bregu Krke, v Kandiji, kar želijo občani sedmih krajevnih skupnosti. Sedanja poštna stavba v Novem mestu je tako izkoriščena, da njene funkcionalnosti ni možno več izboljševati, utesnjeni prostori pa vplivajo na to, da poslovanja ni možno organizirati tako, da bi bile stranke zadovoljne.

Pošti je bilo že nekajkrat obljubljeno, da bo v Kandiji dobila primeren prostor, pa iz vsega skupaj ni bilo nič. Prav zato je PTT z delegatskim vprašanjem prosilo za pomoč širšo družbeno skupnost, da se lokal v Kandiji zagotovi. „V nasprotnem primeru lahko pričakujemo na edini pošti še večjo gnečo in še daljše vrste,“ je rečeno v poštnem pismu, s katerim so pred delegati razgrnili svoje težave.

Z. LINDIČ-DRAGAS

Ponoči 3 ure hoje

Zaradi slabe ceste avtobusi niso mogli redno voziti

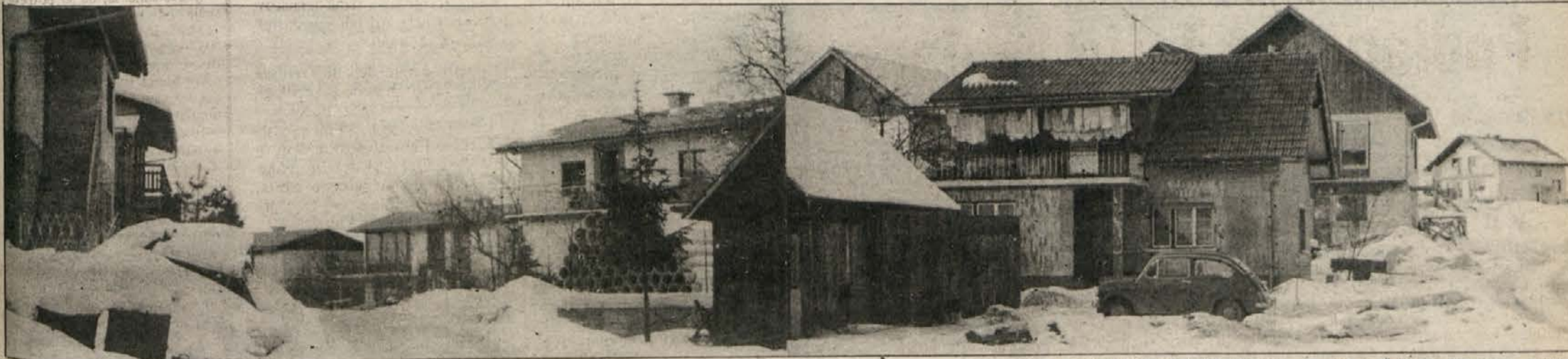
Krajevna skupnost Uršna sela si že več let prizadeva spraviti v občinski komunalni program modernizacijo ceste Kandija-Laze, pa se jim še ni posrečilo. Ker imajo krajani zaradi slabe ceste velike težave, je krajevna skupnost Uršna sela naslovila delegatsko vprašanje občinskemu zboru krajevnih skupnosti in navedla konkretne primere.

„Cesta Kandija-Laze je do skrajnosti dotrajana in kljub dobremu vzdrževanju v zadnjem času vedno hujši promet cesto sprofi uničuje. Vsak dan opravijo redni avtobusi po tej cesti 20 voženj, veliko pa je še tovornega in tranzitnega prometa. Ker so na razpolago tudi slabi avtobusi, se dogaja, da avtobusa ni, kra-

jani zamujajo delo, otroci pa šolo. V letošnji zimi se je večkrat zgodilo, da so morali nekateri domov z dela peš, kar pomeni 3 ure hoje ponoči.“

Take so navedbe v delegatskem vprašanju Uršencanov, ki se čutijo odrinjene in sprašujejo, če je posodobitev te ceste res tako hudo breme za občino, v kateri pomaga ustvarjati materialne dobrine kar 260 zaposlenih iz Uršnih sel in okoliških vasi.

Uradnega odgovora krajevni skupnosti Uršna sela še ni, pripravila pa ga bo komunalna skupnost, kamor ta problematika spada. Neuradno pa se že ve, da je sicer cesta Kandija-Laze res slaba in ključ po popravilu, toda tudi „komunalni dinar“ ključ po plačilu, tega pa ni.

Regljanje žab bo le še spomin

Zabja vas je že postala mestni predel, v petih letih pa bo postala še petkrat večja — Javno razgrnjen zazidalni načrt nakazuje bodočnost naselja in nove življenjske razmere

K Zabji vasi so se do pred petnajstimi leti štele vse hiše od bivše Hadlove vile dalje, čeprav je bilo že tudi takrat v naselju precej mestnega prebivalstva in se krajani že dolgo niso več ukvarjali le s kmetovanjem, kot je bilo to značilno zanje v prejšnjih obdobjih. Po podatkih iz leta 1869, ko se je začela izrazito težka doba za slovenski kmečki živelj, je bilo v Zabji vasi naseljenih samo 139 ljudi. Danes živi v Zabji vasi, ki pa je medtem že uradno postala mestni predel, 6 odstotkov celotnega prebivalstva ožjega dela Novega mesta. V kraju je še približno 260 domačinov, takih, ki žive tu od rojstva; 250 je priseljenih iz drugih predelov obči-

ne, ostali so ali iz drugih krajev v Sloveniji ali pa celo iz drugih republik.

Medtem ko je bila Zabja vas še do zadnje vojne izrazito kmečki predel, je dandanes v kraju samo še peščica kmetov. Polovica vseh krajanov sodi v mlajšo generacijo do 27 let starosti, malo je starejših od 65 let, največ ljudi pa sodi v generacijo srednjih let.

Ko so pred dvema letoma ugotavljali število gospodinjstev, so jih našli 311, med temi pa so bila najštevilnejša samska gospodinjstva. Podnajemniki se priseljujejo, večinoma so to nekvalificirani delavci.

Kraj se zadnjih deset let naglo širi. Dobil je celo ulice, ki pa morda zaradi neurejenih komunalij niti ne zaslužijo tega

imena, pa vendar... Družbenopolitično življenje Zabje vasi je dokaj razgibano, čeravno krajani nimajo lastnega prostora za sestanke. Agroservis jim daje na uslugo sobo, mladina in tudi odrasli pa nimajo možnosti za urejeno rekreacijo. Dela sicer športno društvo s 40 člani, toda nogometiški vadiljo na improviziranem travnatem igrišču v zasebni lasti. Glavni problem kraja je neurejena komunalna obcestje do razsvetljave, vodovoda in kanalizacije.

Takim razmeram so očitno šteta leta, če že ne meseci ali dnevi. Po predlogu novega zazidalnega načrta, ki je prav ta čas javno razgrnjen, bo imela Zabja vas leta 1986 že 4.666 prebivalcev. Dotlej bo zgrajenih 124 novih družinskih hiš, nekaj

vrstnih, nekaj atrijskih in samostojnih, zraslo bo kar 16 blokov z 934 stanovanji. Zgrajen bo samski dom in še en blok s samskimi stanovanji. Pritlična stanovanja v blokih bodo imela manjše vrtičke, grajena pa bodo tudi z neposrednim dostopom na vrt, tako da bodo primerna tudi za ljudi na invalidskih vozičkih.

Ker bo čez pet let v naselju predvidoma 570 solarjev, je predvidena tudi gradnja nove osemletke za 720 otrok, kamor bodo hodili po učenost tudi mladi Gotnovaščani. Nova šola ne bo v kraju le središče učno-vzgojnega procesa, marveč celotnega kulturnega in družbenega življenja. V njej bo prostor za prireditve, za razstave, delovanje ama terskih skupin, za pre-

DANES NEUREJENO, JUTRI... uradno je Zabja vas del mesta, dobila ulice, ki pa niso urejene, zato je naselje še vedno sam crastniško, iz katerega veje nenačrtnost. V nekaj letih bo zraslo čez 100 zasebnih hiš in 16 stanovanjskih blokov.

davanja in šport. Prav verjetno pa bo nova šola zrasla šele po letu 1985, ker prej zanjo ne bo denarja.

Pač pa ima vrtec za 500 otrok bližje prihodnosti in tudi prostori za sestanke in vaške organizacije bodo prej vsrskbljeni. Predvidena je poslovna stavba, v kateri bo prostor tudi za krajevne dejavnosti. Zabja vas dobi v novem srednjeročnem obdobju tudi obrat družbene prehrane, in sicer v samskem domu.

Kaj bo še novega? Več otroških igrišč in športno igrišče, dve novi trgovini za preskrbo prebivalstva in razširjena bo zdajšnja poslovalnica zadruge. Predviden je razstavno-prodajni center tovarne IMV ter nekaj poslovnih prostorov za razne delovne organizacije. Hkrati bo zgrajena vodovod in izstopna cesta na magistralo. V naslednjih letih bo do leta 1986 250 novih delovnih mest in 1192 parkir-

nih mest. Od tega bo 822 prostih garažnih mest, ostalo bodo skupinske ali pa individualne garaže. Za vse novogradnje je predvidena kurjava na premog.

Ob teh je še cela vrsta drugih, prav tako zanimivih podatkov o povsem novi, bližnji spremembi v Zabji vasi, predloženih v javno razgrnjenem predlogu zazidalnega načrta, ki si ga lahko vsak ogleda na hodniku upravne stavbe občinske skupščine. Priložena je tudi knjiga za pripombe, kamor ima vsakdo pravico vpisati, kar se mu zdi pomembno, da bi lahko načrt še dopolnil.

Zabja vas, ki je v preteklosti brzkone dobila ime zaradi številnih mlak, v katerih so regljale žabe, v bližnji prihodnosti zagotovo ne bo več imela prostora, v katerem bi se utegnile zadrževati te živalce. Hrup najso-dobnejšega časa bo dobil domovinsko pravico.

R. BAČER

Dinar, ki ne bo smel iz občine

Delavci bodo podprli pospeševanje kmetijstva za boljšo preskrbo prebivalstva

V občinah so si do zdaj pomagali z odloki, če je sporazumevanje obstalo na pol poti. Z njimi so uzakonjali sporazume za manjšino, ki jih ni podpisala. Ti časi se iztekajo. Torej bomo pri sporazumevanju poslej morali vztrajati do konca.

Prvi tak primer v in izvršni svet ter poskrbeli za temeljita pojasnila o namenu ustanovitvi in delovanju samoupravne interesne skupnosti za pospeševanje kmetijstva in oskrbo s kmetijskimi pridelki v občini. Podpisalo ga je blizu 70 odst. zaposlenih, kar je več kot dve tretjini. Sporazum je sprejet. V 16 delovnih kolektivih, ki se z njim niso strinjali in ga zato tudi niso podpisali, naj bi o njem ponovno razpravljali, zraven pa se bodo vključile tudi družbenopolitične organizacije

Zbrano vsoto nameravajo uporabiti izključno za intervencije pri pridelovanju tistih dobrin, ki so za preskrbo prebivalstva v občini najbolj potrebne, je povedal sekretar občinske konference SZDL Stanko Cerjak. V poštev pride predvsem pospeševanje živinoreje, svinjereje, poljedelstva in vrtnarstva, in to za količine, ki zadoščajo za porabo v občini. Organi interesne skupnosti bodo skrbeli, da se bo to dosledno izvajalo. Za način zbiranja in gospodarno uporabo sredstev pa se bodo dogovarjali vsako leto sproti. Organe skupnosti (skupščina in izvršni odbor) bodo sestavljali podpisniki, to pa je že zagotovilo za spoštovanje njihovih interesov.

Potemtakem je strah, da bi podpirali kmetijstvo v korist potrošnikov zunaj občine, odveč. Finančno podpora bo dobil kmet oz. delovna organizacija samo za naročeno prirajo mesa in vnaprej določene količine kmetijskih pridelkov, ki bodo odkupljeni in prodani v občini.

Sredstva za pospeševanje kmetijstva v okviru nove interesne skupnosti bodo razen delavcev, kmetov in obrtnikov zbirali še Zavarovalnica Sava, Ljubljanske mlekarne, kmetijska zemljiška skupnost in lovške družine, občinska skupščina pa bo pridala dotacijo iz proračuna. Zaposleni bi seveda zbrali največ. Prispevali bodo 0,5 odst. od bruto osebnih dohodkov. Iz tega vira naj bi se v letu dni nateklo 5,7 milijona dinarjev, iz drugih virov pa še 2 milijona dinarjev.

J. TEPPEY

ZLATE, SREBRNE IN BRONASTE DIPLOME ZA JEDI

Na Bizeljskem so tokrat že drugič ob prazniku vina organizirali tudi kulinarčno razstavo. Enako kot prvič so tudi tokrat prevladovala domače jedi. Sodelovalo je 42 razstavljalcev. Večinoma so bile to gospodinje iz bizeljskega okoliša, izbiro pa so popestrili še nekateri gostinci iz drugih krajev. Razstavljenе jedi je ocenjevala komisija Solskega centra za gostinstvo iz Novega mesta, ki ji je predsedovala Anica Šekoranja.

Zlate diplome so dobile domačinke: Tonka Balon za celodnevni kmečki obrok, Vida Martini za sadni kruh in ocvirkove kruhke in Pepca Iljaž za „jagnje“ (sladica za svatbo).

Srebro so si prisvojile Gostilna Žolnir iz Kostanjevice, Gostilna Les s Čateža ob Savi in gospodinja Pepca Kovačič iz Brezovice. Bronastih diplom so podelili več. Po besedah predsednice komisije je bil odziv letos nekoliko manjši. Ženske so bile zavzete s povorko, poznalo pa se je pomanjkanje nekaterih sestavin in nekoliko tudi stabilizacija.

UČENCI V KNJIŽNICI — Šolarji iz nižjih razredov OŠ bratov Ribarjev v Prešernovem tednu vsako leto obiskujejo občinsko matično knjižnico v Brežicah, poslušajo pravljico, listajo po knjigah in se vpisujejo med redne bralce. Letos so si prišli ogledat knjižnico tudi varovanci iz otroškega vrta. (Foto: Jožica Teppey)

NOVO V BREŽICAH

DOLGE PRIPRAVE. Misel na ustanovitev invalidskih delavnic ni zaspala. Šola v Skopcih je še vedno na razpolago, dopolniti pa je bilo treba delovni program. Osnutek bodo dobili v razpravo tudi skupščinski zbori, ki so se načelno že izrekli za organizirano obliko zaposlovanja invalidov. Zakaj jim ne bi omogočili, da bi se vsaj delno sami preživljali, da bi opravljali delo, ki ga zmorejo?

BLIŽE DO DELOVNEGA MESTA. Prebivalci vasi ob vznožju Gorjancev in naselij v hribovskih predelih se zdaj pogosto pritožujejo, da nimajo v bližini ustrezne zaposlitve, da so prikrajšani tudi za marsikaj drugega. V novem srednjeročnem obdobju se jim obeta več dodatnih možnosti. Tovarna strojne opreme v Krški vasi naj bi na primer zaposlila 100 delavcev z območja Cerkeja, Velikih Malenc in Mrzlave vasi. Prav toliko delovnih mest obeta bodoča tovarna betonskih elementov, ki bo stala v Krški vasi. Kovinoplast na Je-

senicah bo po razširitvi sprejel na delo 30 novih delavcev, nova delovna mesta pa obetajo tudi investicije Agrarie in Petrola.

ŽOGA IMA PREDNOST. Učenci v šolskih športnih društvih so zelo delavni. Žal, zdaj malone na vseh šolah ugotavljajo, da na škodo iger z žogo zapostavljajo atletiko in gimnastiko. Zamujeno bodo poskušali nadoknaditi.

KAJ PA LOKALNE CESTE? V brežiški občini jih je 43, z njimi pa gospodarji in uprava samoupravna komunalna skupnost. To so ceste četrtega reda, ki povezujejo med seboj kraje v občini in občine med seboj. Za vzdrževanje skrbi SKIS, prav tako za njihovo obnovo in graditev novih cest, za zimsko službo in za prometno signalizacijo. Vsako leto posebej poveri skrb in vzdrževanje za to usposobljenemu cestnemu podjetju, s katerim se po potrebi pogodbeno veže za daljše obdobje.

BREŽIŠKE VESTI

PRVA POGODBENA ORGANIZACIJA ZDRUŽENEGA DELA V OBČINI — Na Rožnem je obrtnik Matko Abram združil sredstva, ki jih je pridobil med uspešnim vodenjem obrtne dejavnosti, in nastala je POZD Elektromontaža. Zaposlitev so našli predvsem domačini, toda še vedno je precej žensk, ki bi rade zgrabile za delo, zato si želijo manjši industrijski obrat.

Majhnim razvoj še mikavnejši

Najmanjša krajevna skupnost Rožno-Prekladol dobila prvo pogodbeno organizacijo združenega dela — Elektromontaža Matka Abrama spodbuda razvoju

Najmanjša krajevna skupnost v krški občini Rožno-Prekladol meri dobrih 848 hektarjev in šteje okoli 400 prebivalcev. Od sto hiš jih je nekaj v okolici Prekladola še brez vode in elektrike. Pravijo, da kdor ni z majhnim zadovoljen, tudi velikega ne zasluži. Čeprav rek v živ-

ljenju ne pomeni kaj dosti, je res, da so vaščani utrlj pot razvoju s skromnostjo in živahnimi lastnimi spodbudami, predvsem s prostovoljnimi delom. Verjetno so ti prijazni ljudje — nekaj je km. etov, precej pa se jih voz na delo v bližnjo Brestanico in Krško — toliko bolj veseli gospodarskega obrata Elektromontaža.

Gre za pogodbeno organizacijo združenega dela (POZD), ki je nastala 27. marca lani na Rožnem. Zrasla je iz obrtovalnice obrtnika Matka Abrama, na pobudo sveta krajevne skupnosti in potem, ko so padli v vodo upi in prizadevanja, da bi odprla obrat katera izmed organizacij združenega dela.

„Ze pred sedmimi leti smo se pogovarjali z mladino, kako bi prišli do doma, kjer bi se sestajali in uredili trgovino. Jeseni 1973 smo pričeli z deli, 23. novembra 1974 pa smo že odprli družbeni dom,“ pripoveduje Matko Abram. „Duša in srce“ akcije omeni velik prispevek vaščanov, saj so opravili 10.000 udarniških ur. Abram, predsednik gradbenega odbora, pohvali še predsednika skupščine krajevne skupnosti Albina Ivačića in zlasti mladince: „Tudi do 45 se jih je zbralo na akciji!“

Rožljani so morali dotle okoli 5 km daleč v najbližjo trgovino. Prekladolčani pa so potrebovali do Brestanice dvakrat toliko. Lokal je uredil Agrokombinat, zgornje prostore pa Abram, ki je vložil v POZD 700.000 dinarjev. Zaposlitev je našlo 28 delavcev, predvsem do mačinov, ki jim poslovodja Matko Abram ne dela težav, če morajo za kakšno uro domov zaradi nujnih kmečkih opravil.

V devetih mesecih je POZD ustvaril okrog 12 milijonov dinarjev prometa. V delavnici sestavljajo razne razdelilce in stikalne plošče za zasebna stanovanja in industrijo. Največ sodelujejo s sevniškim Betonom in krškimi Pionirjem. Veliko dela z elektroinstalacijami jih še čaka v novi tovarni Stillea na Kladju, pri brestaniškem Sigmatu in polnilnici Agrokombinata na Leskovcu.

Zemeljska dela za postavitve delavnic na bližnji njiivi bodo pričeli jeseni letos, v družbenem domu pa bosta dobila prostor otroški vrtec in zobna ambulanta. V domu, kamor so n apeljali telefon s Pokleka, pa bo še na voljo prostor, kjer bi kakšna tovarna zaposlila 15 — 20 žensk.

P. PERC

Kisla voda še dražja kot mleko

Leopold Colarič, kmet iz Kostanjevice, oddal lani več kot 15.000 l mleka

Leopold Colarič je v Kostanjevici pravzaprav edini mladi kmet, ki se je odločil stopiti po stopinjah svojih staršev. Tradicijo trdega kmečkega dela nadaljuje na manjši kmetiji, ki meri 12 hektarjev, samo obdelovalne zemlje pa je za dobro polovico. Je kooperant krškega Agrokombinata; s TOK Kooperacijo sodeluje pri pridelavi mleka, vzreji pitancev in vinogradništvu.

Leopold Colarič

V preurejenem govejem hlevu je vedno privezanih 15 do 20 glav goved. „Z ženo nama uspe postoriti vse tudi zavoljo kmetijskih strojev in pripomočkov, ki jih imava, čeprav je treba urno zgrabit pri raznovrstnem delu,“ pripoveduje močni tridesetletnik, bolj čokate postave, in nadaljuje: „Lani smo za več kot 15.000 litrov oddanega mleka dobili nagrado. S poldrugega hektarja vinogradov pa smo lani oddali tudi 10 ton grozdja. Letno vredimo 5 do 6 pitancev.“

Podobno kot skoraj vsak kmet tudi Leopold Colarič potarna zaradi neusklajenih cen in njihovega vrtočnega plesa: „Umetna gnojila so predraga, škropil ni. Kostanjeviška trgovina je slabo založena. Predvsem po škropila smo hodili v Šentjerne in Brežice. Močnih krmil, denim benorala, trgovci sploh nočejo vzeti, bojda ga ne poznajo. Kisla voda je bila vedno dražja od mleka; trenutno je drugače; izkušnje kažejo, da bo jazen pred ponovitvijo slike ni tako neupravičena. Lani jeseni so ukinili zbiralnico, ker kmetje niso več hoteli oddajati mleka. Vse bolj razmišljam o preusmeritvi v prašičerejo, kjer je možno ustvariti večji dohodek. Toda bojim se posojil, da se ne bi primerilo kot pri mleku. Brez pomoči pa je težko pričeti posev na novo!“

Leopold Colarič pripoveduje prizadeto, s kančkom nezaupanja, toda nikakor se ne moremo znebiti vtisa, da se bo pri kmetovanju skorajda v vsakem položaju znašel, saj si pri gospodarjenju ne pomaga le z mišicami, ampak tudi z izračuni, kaj se mu pač bo šj splača.

PAVEL PERC

KAKO DOLGO ŠE? — Na bencinskih črpalkah nam takile napis prihranijo besede, ne povedo pa, kdaj bo gorivo spet na prodaj. Na pol prazne cisterne so že marsikoga prisilile k varčevanju in ljudje so veseli vsakega sončnega žarka, ki jim prihrani energijo. Sicer pa zdaj mnogi razmišljajo o pečeh na drva, do katerih je v sili laže priti kot do kurilnega olja. (Foto: J. T.)

Šole bodo, štipendij ni

Delovne organizacije stoji še vedno ob strani

Ug otovitev sveta za vzgojo in izobraževanje ter koordinacijskega odbora za ta vprašanja v brežiški občini je za čas tik pred vpisom v usmerjene šole naravnost porazna, saj se združeno delo sploh ne vključuje v skupno akcijo. Šolniki sicer tekajo od kolektiva do kolektiva, toda to ni dovolj. Pogrešajo enotno zastavljeno akcijo v okviru Socialistične zveze, da bi z njo vendarle spodbudili delovne organizacije in jih spomnili na njihovo vlogo v usmerjenem izobraževanju, na njihove kadrovske načrte in obveznosti, ki izvirajo iz njih.

Tudi kar zadeva svetovalno službo ni vse gladko. Usposobljene strokovne delavce bi morali imeti vsaj na večjih osnovnih šolah, vsekakor pa na celodnevni šoli. Razen tega šole pričakujejo večje zanimanje za usmerjanje pri delovnih kolektivih. Tudi tam ni dovolj, če se ka mpanjsko zaženejo, potem pa vse leto nič ne napravijo. Skrb za kadre je odgovornost, ki je v prihodnje ne bodo več mogli prelagati na ramena drugih.

J. T.

Bogat senovski praznik

„Otresti se bomo morali iluzij, da bomo malo delali in dobro živeli. Delo in rezultati dela naj določijo družbeno vrednost posameznika pri nas,“ je poudaril na sobotni slavnosti akademiji na Senovem ob krajevnem in kulturnem prazniku predsednik občinskega odbora ZBZ NOV Krško Stane Nunčič.

Bogat kulturni program — izvedli so ga pionirji, mladinci in godba na pihala — je znova dokazal, da je kulturna postvarjalnost na Senovem med najživahnejšimi v občini. Nedvomno ima za to precej zaslug dobro zasnovano delo z mladimi že na šoli, nato pa še v domačem delavsko-kulturnem društvu Svoboda. Brez številnih mentorjev tudi ne bi šlo. Tem in še drugim posamezni-

kom je predsednik občinske Zveze kulturno-prosvetnih organizacij Vladimir Vogrinec podelil bronaste Prešernove plakete, o imenih poročano še v Krških pravicah.

Senovčani pa so v počastitev praznika pripravili tudi nekaj športnih tekmovalj. Na turnirju v malem nogometu je zmagala osnovna organizacija ZSMS Senovo, pred Metalno in kadeti nogometnega kluba pri TVD Partizanu. Sodelovalo je 7 moštev.

Šahovska sekcija DKD Svoboda je pripravila odprt hitropotezni šahovski turnir. Najuspešnejši je bil Ivan Gmajner. Običaj pa je, da ob krajevnem prazniku sklenejo šahisti serijo hitropoteznih turnirjev. Na šestih je največ — 46 točk zbral Mirko Jančič, drugi je bil Alojz Kožar, tretji Jože Perc itd.

P. P.

KRŠKE NOVICE

DEVETIM BRON — Na slovesnosti ob kulturnem prazniku so prizadveni mentorji in posamezniki, ki so se kako drugače, kot igralci, režiserji, pevovodje, pevci, vključevali v kulturni utrip kraja, dobili bronaste Prešernove plakete. Izdelal jih je akademski kipar in medaljer Vladimir Stoviček. Med slavljence delavsko-kulturnega društva Svoboda so Ivan Barbič, Ernest Breznikar, Franc Margan, Zinka Guček, Tone Pleterki, Miha Jalovec, Boris Pšeničnik, Silva Jesenček in Drago Dremlj. Občinstvo, zbrano na slavnosti akademiji v Domu XIV. divizije, je nagradencem toplo ploskalo in tako izrazilo željo, da bi delo amaterskih kulturnih delavcev tudi v prihodnje oplajalo življenje na Senovem. Z zanimanjem so si obiskovalci ogledali tudi razstavo del krških likovnih samoradnikov.

NOVI PROGRAM — Krški Delavski dom Edvarda Kardelja bo v sodelovanju z vzgojitelji predšolskih otrok in osnovnošolcev do konca tega šolskega leta pripravil obsežen program filmskih predstav. Po vsej verjetnosti jih bodo predvajali tudi v vseh tistih krajih, kjer imajo kino dvorane. Izbor del so te dni že opravili.

STAREJŠI IN MLAJŠI — Te dni je v Krškem izšlo dvoje glasil, katerih vsebina je v celoti posvečena slovenskem u kulturnemu prazniku. V izredni številki „Našega glasa“, ki ga izdaja občinski Indok center, se je predstavilo s poezijo in prozo 12 starejših avtorjev, v posebni številki „Zrcala“, glasila občinske konference ZSMS, pa so se oglasili mlajši.

KRŠKI TEDNIK

Občinski praznik letos na Bučki

Ob proslavi 40-letnice napada na Bučko vrsta pridobitev — Skupna proslava

Letos, ko bomo slavili 40-letnico OF, se bodo na Bučki spominjali tudi 40-letnice prvega partizanskega napada na Dolenjskem. Slavje bo predvidoma 7. novembra.

Slovesnosti bodo strnili s praznovanjem praznika sevniske občine. Bučka bo torej vsaj na ta dan nekakšno središče občine. Dogodek nameravajo poveljati z nekaterimi

GRADNJA NE BO ZASTALA

Ob spremembi načina zajemanja stanovanjskega dinarja v združenem delu so tudi v sevniski občini izražali bojazn, da bo družbeno gradnja posledje okrnjena. Letos se to še ne bo poznalo. V preteklosti so namreč pri stanovanjski skupnosti denar gospodarno oročali pri banki. V morbitni suši bo ta denar prišel prav. Letos naj bi zato vseeno stekla gradnja družbenih stanovanj na starem sejnišču v Sevnici. To ne bodo običajni tipi blokov, temveč nižje zgradbe. Gradnja naj bi se pričela tudi v Šmarju. Nekaj podjetij se tod zanima za gradnjo samskih domov za svoje delavce.

TRAKTORISTI NAJPREJ NA STUDENCU

Z oddelka za notranje zadeve pri sevniski občinski upravi so nam sporočili spremembo o pričetku predavanja za voznike traktorjev in drugih kmetijskih strojev. Začeli bodo 22. februarja ob 8. uri v gasilskem domu na Studencu. Naslednje predavanje bo 1. marca na Bučki. Predavanja v Sentjanžu in Tržišču bodo kasneje. Število voznikov je tod tolikšno, da bodo morali verjetno pripraviti po več predavanj.

DOBRO SODELOVANJE — V nedeljo so svoje delo ocenjevali gasilci v Boštanju in na Bučki. Boštanjčani so tudi lani vestno pripravljali desetino na tekmovanja. Društvo že nekaj let tesno sodeluje z društvom z Brezja pri Ljubljani. Predsednik občinske gasilske zveze Ljubljana Vič—Rudnik je zato Tonetu Simončiču (na desni) izročil priznanje 1. stopnje, poveljniku Petru Simončiču pa 2. stopnje. (Foto: Železnik)

SEVNIŠKI PABERKI

NE ZASLUŽIJO ZA DAVEK — Zadnji dan v januarju je bil končni rok za prijavo skupnega dohodka občanov na davčni upravi. Skoraj vsi zaposleni v sevniski občini očitno o krepko zaostajajo za 294 tisočaki, kar je meja za plačevanja davka. Morali smo se zapisati tisti „skoraj“, zakaj do roka so prejeli reci in piši le tri prijave. V republikli se na teh seznamih pogosto najdejo zdravniki, tako je tudi v Sevnici, le da je znesek skromnejši od drugih občin — okrog 350.000 dinarjev. Dohodek obrtnikov še ni obdaven. Tu pridejo skozi davčni vijak slabše predvsem obrtniki samci.

delovnimi pridobitvami trajnega značaja. Me rcater se bo moral podvizati, da bo do novembra nared nova trgovina, stara želja krajanov bučenske krajevne skupnosti. Gasilci so s prostovoljnimi delom spravili gasilski dom pod streho. Objekt bo, ko bo dokončno urejen, velika pridobitev za požarno varnost na tem območju. Zato pričakujemo, da bo priskočila na pomoč območna Zavarovalna skupnost Triglav.

Bučka potrebuje bolj razvejeno telefonsko omrežje. Okvirni izračun PTT omenja vsoto 2,5 milijona dinarjev. V teku so pogovori z JLA o pomoči vojakov pri izkopih. Verjetno bo pri teh delih sodelovala tudi lokalna mladinska brigada. Nova telefonska zveza bo v marsičem koristila tudi sosednji škojanski krajevni skupnosti.

Vsaj oddelek lesne šole

Letni program občinskega sindikalnega sveta v Sevnici in operativni program po posameznih mesecih do polletja sta kljub obsežnosti doživela na seji sveta in minuli četrtek nadaljnja dopolnila.

Člani sveta in ostali aktivisti so se prejeli nadrobna navodila, da bližnje konference osnovnih organizacij ne bodo le dobra inventura minulega dela, temveč tudi vsebinska obogatitev za nadaljnje delo.

Na seji občinskega sindikalnega sveta so opozorili na priprave za nove volitve leta 1982. Sekretar občinske

Več krajev sevniske občine je ob takih slavnostih že prišlo do tiskanih brošur. Tako bi na enem mestu strnili podrobnosti partizanskega napada in značilnosti bučenske krajevne skupnosti. Čez čas bo pripravljeno gradivo, ki bi lahko preraslo v občinski zbornik.

Zastavljene naloge niso majhne. S sodelovanjem vseh bodo lahko uresničili tudi te naloge. Do novembra je za vse že malo časa. A. Z.

KOLIKO ZA MALICE?

Iz nekaterih kolektivov se obračajo na občinski sindikalni svet z vprašanji o višini stroškov za razne ugodnosti, ki jih je pred časom urejevala sindikalna lista. Stališča republiškega sveta Zveze sindikatov bodo znana šele marca, v delovnih organizacijah pa morajo zadeve načrtovati že sedaj.

skve konferenec SZDL Maks Popelar je opozoril na pomembnost temeljitih priprav na volitve. Postopek evidentiranja bo treba sprožiti prej kot običajno ob volitvah. Če smo doslej z delegatskim sistemom zajeli širok krog ljudi, bo treba posledje posvetiti več pozornosti kakovosti njihovega dela. Opraviti bo treba kar nekakšen popis raznih delegatov. Doselje je v ta opravila vključenih skoraj 6.500 občanov. V samoupravnih interesnih skupnostih imajo že nekakšno analizo. Tajnik kulturne skupnosti Maks Zupanc je kljub temu menil, da tankečutneje proučijo težave delegatov, saj bojda ponekod nimajo niti ustavnih možnosti za delo. Nekatere skupščine samoupravnih interesnih skupnosti že kar kronično pesti nesklepnost, razprave so slabe, sploh se uporabniki ne uveljavljajo, kot bi želeli.

Ob vsej nedorečenosti in skoraj dnevnih spremembah pri sprejemanju sporazumov samoupravnih interesnih skupnosti so v sevniski občini, kot je ocenil tajnik občinskega sindikalnega sveta Sašo Ječič, lahko zadovoljni s podpisovanjem.

Ko so sprejemali akcijski načrt o uvajanju usmerjenega izobraževanja, so se vprašali, kakšne šole sploh ima mladina v Sevnici. Menili so, da bi v regiji s tolikšno lesarsko tradicijo in ostalim zaledjem le začeli z akcijo vsaj za oddelek lesne šole v Sevnici. A. Z.

Tajnost podatkov zajamčena

Popise prebivalstva ponavljajo v desetletnih zaporedjih vse sodobne države. K temu zavezuje tudi našo državo podpisana mednarodna konvencija. Na uradni popis od 1. do 10. aprila se tudi v sevniski občini že vestno pripravljajo.

Načelnik oddelka za notranje zadeve in občo upravo, hkrati pa tudi podpredsednik občinske popisne komisije Mihael Keršič poudarja pomen te akcije. „Namen popisovalcev ni brskanje po osebnih starih občanov. Nekateri podatki bodo pri poznejši računalniški obdelavi pomagali odkrivati tudi nekatere socialne in ekonomske pravice in dolžnosti občanov. Občino smo razdelili na 80 popisnih okolišev. Vsak popisovalec naj bi obiskal sto gospodinjstev. Ni treba posebej poudarjati, kako je vsak osebni dobljeni podatek tajen“, pribeje Keršič.

Nedvomno bodo občani lahko v marsičem pomagali popisovalcem. Okrog novega leta so poštarji vsakomur prinesli kartico z vpisano matično številko. Popisovanje bo olajšano, če bodo takoj pri roki, denimo, posestni list in drugi osebni dokumenti, in da jih ne bo treba, ko bo popisovalec že tu, šele pričeli iskati. Zaradi popisa nihče ne bo imel dodatnih potov. Kot rečeno, bo sleherni gospodinjstvo obiskal popisovalec na domu. O tem bodo o pravem času posredovana dodatna navodila. Priporočilo in želja je, da bi ljudje v začetku aprila za drug čas prestavili razna potovanja, da jih popisovalci ne bi zastopali. Navsezadnje je sodelovanje pri popisu državljanska dolžnost. A. Z.

ČAS ZA POSTRANSKA OPRAVILA — Zima se počasi posavlja in čas ni primeren niti za dela na polju niti v gozdu. Polja so še premrzla za kakršnokoli dela, v gozdu pa je ta čas tudi nevarno delati zaradi spolzkega terena. Zato so se pri Bregarjevih na Čatežu odločili, da bodo te dni v glavnem vse postorili doma. Tako se je oče Slavec odločil, da bo podrl staro hrusko, katere senca je bila že nadležna, mati Cirila pa se je lotila obžaganja vej v domačem sadovnjaku. Kajti, kot sta rekla, potem za taka opravila ne bo več ne časa ne prilike. (Foto: J. Simičič)

Na skupščini bodo razjasnili

Krajevne skupnosti še niso podpisale samoupravnih sporazumov o temeljnih planov

Čim bolj se bliža konec zime, tem bolj narašča v trebanjskih krajevnih skupnostih zanimanje, kje in za koliko denarja se bodo lahko lotili komunalnih del. Zavedajo se namreč, da je drugo leto stabilizacije še bolj strogo glede naložb, kot je bilo lansko. Vendar pa pravega odgovora o obsegu del ne more dati niti samoupravna komunalna skupnost, kjer menijo, da vise vsi programi še v zraku, da je negotova tudi vrednost denarja, ki ga bodo zbrali.

Kot je povedal tajnik samoupravne komunalne skupnosti Tone Starc, vsi predračuni veljajo za lani, nihče pa še ni povedal, kakšne cene bodo veljale letos. Medtem se je namreč podražil bitumen, kakšne bodo cene ostalih materialov, nujnih pri gradnji komunalnih objektov in opravljanju komunalnih del, pa tudi nihče ne ve. Prav zato je obseg programa izvajanja del negotov.

Komunalna skupnost naj bi imela na voljo nekaj več kot 64 milijonov dinarjev; od tega naj

bi šlo 13 milijonov za ceste in samo tri milijone za vzdrževanje. Kako bo z uresničevanjem programov po krajevnih skupnostih, pa tudi ni mogoče reči določno, ker je samo pet krajevnih skupnosti že podpisalo samoupravni sporazum, medtem ko za ostale kaže, da se jim ne mudi preveč. Pa tudi sicer je velika razlika med posameznimi krajevnimi skupnostmi. Medtem ko Nemška vas ni naredila še nič, so krajevne skupnosti Mirna, Mokronog, Svetinje in Sela—Šumberk uresničile vse iz programov samoprispevka.

Ker je glavno zanimanje krajevnih skupnosti usmerjeno v popravilo in gradnjo cest, lahko povemo še to, da v komunalni skupnosti skoraj ne verjamejo, da bodo po krajevnih skupnostih zbrali takšne vsote, kot so bile predvidene. Prav tako se jim zdi težko verjetno, da bo mogoče vsa dela opraviti že letos, saj bo treba zaradi pomanjkanja denarja, pri čemer se najbolj pozna, da banka ne financira več popravila cest, dela razporediti čez vse srednjeročno obdobje. Sicer pa bo dokončno besedo o dejavnosti na področju komunalne dejavnosti izrekla skupščina samoupravne komunalne skupnosti, ki jo pripravljajo za konec tega meseca. Tedaj bo jasno že marsikaj več o količini zbranega denarja, pa tudi o možnostih za opravljanje del.

ŠORLI ZMAGAL

Na 1. hitropoteznem šahovskem prvenstvu SK Milana Majcna iz Sevnice je med 20 tekmovalci zmagal Gvido Šorli iz Radeč s 17 točkami; sledijo: Kranjec 16,5, Maurer 15, Lederer 14, Kolman in Blas 12 itd. J. BLAS

Še v tem obdobju dobe delo doma

Kruh še za 30 ljudi

Čeprav v Velikem Gabru na gradbišču bodočega obrata Kemije — impexa zdaj ni videti delavcev Tregrada, pa smo v vodstvu te ljubljanske delovne organizacije vendarle izvedeli, da dela niso ustavljena.

Kot je povedal predstavnik Kemije, bi morala biti dela že končana, vendar jih Tregrad ni mogel pravočasno dokončati. Potem pa jim je malo ponagajalo slabo vreme, tako da so z deli v zaostanku. Sicer pa z načrti ostajajo pri dosedanji zamisli. Najprej bodo v adaptiranih prostorih uredili sk ladišča, kjer bo v prvem obdobju zaposlenih šest ljudi. Kasneje pa bodo tam zgradili tovarniško dvorano, v kateri bo zaposlenih okoli trideset ljudi. Seveda do uresničitve gradnje še ne bo prišlo letos, čeprav je lokacijska dokumentacija že pripravljena, projekte pa izdelujejo.

DESETI BRAT V VELIKI LOKI

Prizadevni člani Kulturno-prosvetnega društva Ivan Cankar z Velike loke, ki so se dalj časa pripravljali na uprizoritev ljudske igre Deseti brat, so zdaj dokončali svoje delo in so pripravljeni na javno predstavitev. Slavnostna premiera te igre bo v soboto, 14. februarja, ob 19. uri na Veliki Loki. Predstava bo v združenem domu.

Radi bi kulturnejši dom

KUD Pavel Golia pripravlja do konca te kulturne sezone več prireditev za otroke

Čeprav so Trebanjci ob nedavni odločitvi slovenske kulturne skupnosti, da ne bo sofinancirala gradnje novega kulturnega doma, doživeli hladen tuš, pa jim poguma in volje za nadaljevanje dosedanjega dela na področju kulture ni zmanjkalo. Še posebej aktivno je Kulturno umetniško društvo Pavel Golia, katerega predsednica je Zvonka Falkner.

Med prireditvami, ki jih imajo v načrtu letos, je treba na prvem mestu omeniti dopoldneve za predšolske in šolske otroke, na katerih naj bi predstavili pevce, baletnike, igralce ipd. Teh dopoldnevov naj bi bilo letos do konca aprila pet. Hkrati z zabavo pa naj bi otroci na teh dopoldnevih pridobili tudi kaj koristnega, na primer: lahko se bodo naučili novih pesmic ipd. V vodstvu društva zdaj ne vedo le tega, kdaj naj bi taka srečanja

organizirali. Boje se namreč, da bo v dopoldanskem času premajhen obisk, zato bi bili pripravljene take prireditve organizirati tudi v soboto popoldne. Pomisleke zaradi obiska imajo namreč ob izkušnjah z dopoldanskimi filmskimi predstavami, katere ob nedeljah obišče največ dvajset otrok.

Mladinska gledališka skupina pripravlja lepljenko „Igrajmo se gledališče“, s katero bodo nastopali tudi izven občinskega središča. Starejša skupina pa pripravljajo dramsko predstavo Srečni dnevi, katero bodo pripravili do maja. Ob vseh teh skupinah, ki dajejo kulturnemu življenju v trebanjski občini močnejši utrip, kakršen je v marsikaterem bolj razvitem okolju, bodo poskušali razviti tudi ostale dejavnosti, med drugim filmsko sekcijo in filmsko gledališče, za katero je med Trebanjci tudi zanimanje. Seveda bi radi, da bi dvorano, v kateri imajo zdaj vaje in nastope, vsaj toliko obnovili, da bi bilo kulturne prireditve res užitek gledati ali na njih sodelovati. To pa bi lahko naredili z majhnimi sredstvi le, če bi na pomoč priskočile tudi trebanjske delovne organizacije. O tem in kako bodo zastavili delo, pa se bodo člani društva pomenili tudi na občnem zboru konec tega meseca.

V načrtu je tudi nočni počitek

Metliška Predilnica kljub težavam izpolnila lanski proizvodni načrt – V srednjeročnem planu predvidevajo nove stroje in odpravo nočnega dela

Kljub težavam pri preskrbi s surovinami in reprodukcijskim materialom iz uvoza so v metliški Novotekovski temeljni organizaciji Predilnica zadnje mesece lanskega leta zastavljeni plan dosegali in celo presejali, kar je najbolj jasno znamenje, da so rešili težave, ki so jih pestile pred tem.

V prvi polovici lanskega leta v tej metliški temeljni organizaciji niso dosegli plana in so s tem povzročili težave tudi novomeškemu tozdu Tkanina, ker zanje niso naredili dovolj preje. „O teh težavah je tekla beseda na seji osnovne organizacije Zveze komunistov; pri komiteju so ustanovili posebno komisijo, ki naj bi nam pomagala odpraviti nakopičene težave,“ je povedal sekretar osnovne organizacije ZK v metliškem Novoteksu Miro Žunič in dodal, da kljub temu takratno stanje le ni bilo tako kritično. Do težav je prišlo tudi zaradi organizacijskih napak. „Ko pa delavci vidijo, da v tovarni ni vse tako, kit bi moralo biti, pade tudi morala in se poslabša disciplina. Interes delavcev je, da lahko dobro delajo, odgovorne službe pa jim morajo zagotoviti vse za to potrebne pogoje.“

S preseganjem plana v zadnjih mesecih lanskega leta so tudi izpolnili letošnji plan, čeprav je bil le-ta precej „napet“, poleg tega imajo še velike težave pri preskrbi s surovinami.

Okoli 340 zaposlenih izdelava mesec več kot 100 ton preje. Ena večjih težav, ki jih

pesti že lep čas, so stari in precej iztrošeni stroji, saj jih je več kot polovica starih čez 20 let. Uvoz iz zahoda je onemogočen, stroji iz vzhoda so manj produktivni kot sedanji, cena domačih pa strahotno raste.

Če bi hoteli zamenjati strojni park in ukiniti nočno delo, ki sloni večinoma na ženskah, bi sedaj potrebovali kakih 80 milijonov dinarjev. Oboje imajo v načrtu za to srednjeročno obdobje.

A. BARTEJ

Veliko večji izvoz

Lani stopnja pokrivanja uvoza z izvozom 67-odst.

Prve ocene o gospodarjenju v metliški občini v lanskem letu povedo, da je celotni prihodek znašal 2,27 milijarde dinarjev, kar je za 36 odstotkov več kot v letu poprej, medtem ko so bila porabljena sredstva za 38 odstotkov večja kot v letu 1979 in so znašala 1,70 milijarde dinarjev. Gospodarstvo je v lanskem letu imelo za 600 milijonov dinarjev dohodka, tako da je bil ta za 31 odstotkov večji kot leto poprej. Izvoz se je v primerjavi z letom 1979 povečal za več kot 72 odstotkov, vrednost lanskega izvoza pa znaša okoli 200 milijonov dinarjev. Uvoz se je povečal za 21 odstotkov, tako da je izvoz kril uvoz 67-odstotkov. Vrednost izvoza v dohodku gospodarstva pa je od 15,2 odst. v letu 1979 narasla na 24 odst. v lanskem letu.

IZTROŠENI STROJI – V metliški Novotekovski temeljni organizaciji Predilnica je več kot polovica strojev starih čez 20 let. Zato so si v načrtu za novo srednjeročno obdobje zadali, da do 1985 obnovijo strojni park in ukinejo nočno delo žensk. Sedaj bi za to potrebovali 80 milijonov dinarjev. (Foto: A. Bartelj)

SPREHOD PO METLIKI

PRILJUBLJENO GOSTIŠČE NA DRAGAH je odsej odprto od 7. do 22. ure, ob sredah pa so vrata zaklenjena, kar ne gre v račun vsam tistim, ki imajo radi dobro pijačo in prijazno postrežbo. Na Dragah so bled dva najsimpatičnejša in najlepša natakariča, zato ni nič čudnega, če je pri točimi mizi vedno gneča. Sploh je značilnost belokranjskih gostiln ta, da gostje radi stojijo in žultjo, naročeno pijačo, mence, da bodo stoji pripravili manj časa in denarja.

METLIČANI SO PROSLAVILI kulturni praznik s koncertom metliške mestne godbe, ki je dokazala, da zna odlično igrati kljub manjšim prepripirom, ki kalijo zadnje čase dobre medsebojne odnose. Pričakovati je, da bo spor razrešen brez hujših posledic, saj bi bila velika škoda, če bi med godbeniki resno škrtnilo. Program ob kulturnem prazniku Slovencev so popestrili recitatorji mladinskega kluba. Dokazali so, da so večji nastoparja ter da obvladajo materin jezik. Le tako naprej!

STREŽNO OSEBJE V VIATORJEVIH lokalih je dobilo nove obleke, pa so zato videti dekleta in fantje prav čedni. Dostikrat smo že

kritizirali njih postrežbo, vendar moramo držati zadnje čase usta zaprta, kajti popravili so se. Postrežba je zadnje čase hitra, prijazna in solikna. V Hotel Bela krajina hodi k malici vedno več ljudi, ki so s hrano zadovoljni in ne obračajo oči, kadar je treba poseči v žep.

PRILJUBLJENI NOVI FOSILI so nastopili tudi v metliškem kulturnem domu Edvarda Kärdeja in zapisati moramo, da so navdušili staro in mlado. Vstopnice so večje sto dinarjev, vendar je bila kljub temu dvorana nabito polna, kar priča, da Metličani radi prisluhnejo melodijam.

JUTRI, 13. FEBRUARJA, BODO GOSTOVALI v kulturnem domu Novomeščani v sklopu medobčinske kulturne izmenjave Spoznajmo... Na odru bo videti in slišati... naši pevski zbor delovne organizacije IMV, harfistko Ireno Maršič, člane gledališke skupine Dušan Jerab, folklorno skupino Kres, novomeški revijski orkester, likovniki pa bodo pripravili v prostorih kulturnega doma razstavo. Copate bomo torej zamenjali s čevlji ter bo mo 19. uri napolnili metliški kulturni dom. Aplavz za Novomeščane!

metliški tednik

VSJAJ NAČRTI

Gribejci si že dalj časa prizadevajo, da bi cesto od te krajevne skupnosti do občinskega središča asfaltirali in bi tako lahko po asfaltu prišli v Metliko in Črnomelj. Vendar se bodo morali v tem petletnem obdobju še vedno voziti po precej zdelani makadamski cesti ali pa se odločiti za precej daljšo pot skozi Podzemelj. Komunalna skupnost posodobitve ceste od Gribej nima v načrtu, predvide vajo pa, da bodo izdelali načrte zanjo.

SKRIB ZA PITNO VODO

V naslednjem srednjeročnem obdobju naj bi v črnomaljski občini za komunalno dejavnost porabili 374 milijonov dinarjev. Največ denarja bodo namenili oskrbi s pitno vodo, kanalizaciji in gradnji čistilnih naprav, preskrbi z energijo, posodobitvi cest in vzdrževanju komunalnih naprav.

ZA SPOMENIK NA GOR. LAZAH

Za spomenik, ki ga bodo za dan borca odkrili na Gornjih Lazah, kjer je novembra, 1941 izkrcavala 1. belokranjska četa, so v metliški občini zbrali 230 tisočakov. Od tega so borci zbrali 80 tisočakov, ostalo pa je prispevala občinska skupščina.

KDO JE IZGUBIL MOPED?

V zadnjem času so v metliški občini našli moped APN 4, tri ženska kolesa in cekar, v katerem je bilo tudi nekaj denarja. Lastniki lahko dobe najdene predmete na oddelku za družbene službe, vendar se morajo tam oglasiti čimprej, kajti tri mesece po objavi bodo najdene predmete prodali na javni dražbi, izkupiček pa gre v dohodek občine.

Kdo hoče v raj?

Zadnjič me je dobil v precej znanec, ki je bil prejšnji dan na zboru krajanov. Razčesni se je hotel od smeha, ko mi je pripovedoval, kakšnih sočnih opazk so se na brali vodilni ljudje naše občine. Rekel je, da so ob njih menjavali obrazne barve kot semafor na malo bolj zatolčenem križišču.

Prvi mah sem si mislil, da je tako prav: naj se jih le naberejo, ko pa ni bilo narejeno vse tisto, kar je bilo obljubljeno! Že naslednji h ip sem vedel, da le ni tako. Dostikrat smo sami krivi, da ostanejo besede zgolj besede, da se ne spremenijo v dejanja. Preveč mlado se obnašamo. Ko imamo priložnost dati svoje pripombe, predloge, raje molčimo po pravilu, da je bolje imeti zaprta usta, kot pa drezati v srčenje gnezdo. Ko nas vabijo, da bi dobili naša stališča, ostajamo doma pred televizorji, gledamo nadaljevanke in si mislimo, da se nas to pač ne tiče. Krik in vik dvignemo šele tedaj, ko dobimo po grbi, ko zadeve niso narejene tako, kot smo si predstavljali.

Po bitki je lahko biti heroj. Občinski vodilni ljudje ostajajo tako brez širše podpore, ki si jo gotovo žele, sicer ne bi sklicevali krajanov na psovete, saj vem, da imajo sestankov poln kovček. Namesto spodbud so deležni navadno žolčnih besed, očitani, beležijo mi-muse, ki bi bili lahki phisi, če vsi skupaj le ne bi bili tako malo dušni do dogajanj, ki presegajo naš hišni prag.

Znebiti se bomo morali miselnosti, da smo odgovorni le za lastno dvorišče, da pa nam bodo širše družbene potrebe reševali strici, ki prejemaajo za to osebne dohodke. Življenje nam bo teklo tako, kot si ga bomo pripravili in peljali sami. Še tako dober župan ne more narediti iz pekla raja, če mu pri tem ne pomaga tudi na videz nepomemben krajan. Ob takšnem razmišljanju se mi je zdel smeh mojega znanca nesmiseln.

TONI GAŠPERIČ

NADALJEVANJE PARTIZANSKE MAGISTRALNE?

Za cesto Adlešiči – Vinica je po samoupravnem sporazumu o temeljnih plana vzdrževanja in izgradnje magistrálnih in regionalnih cest v Sloveniji za obdobje 1981–1985 predvideno le 12 milijonov dinarjev. S tem denarjem pa ni moč nadaljevati posodobitve te ceste, saj bo zadostoval le za redno vzdrževanje. Črnomaljski izvršni svet je sicer k osnutku tega sporazuma dal svoje pripombe in zahteval, naj se vanj vnese posodobitev odseka ceste Vrhovci – Zuniči – Preloka – Vinica, vendar predloga niso sprejeli. Kaže pa, da bodo prizadevanja za nadaljevanje gradnje „partizanske magistrale“ uspešnejša.

Slovesnost v Dragatušu

Prireditve ob prazniku

V okviru prireditev ob praznovanju občinskega praznika bodo v četrtek, 19. februarka, na Cardaku v Črnomlju predali namenu nov stanovanjski blok. Hkrati bo slovesen pričetek del za gradnjo novega bloka, v Semiču pa bodo začeli graditi novo poslovno – stanovanjsko stavbo.

Na dan praznika, se pravi v četrtek zvečer, bo v črnomaljskem kulturnem domu svečana akademija, za katero, tako kot že več let, pripravlja program kulturno – umetniško društvo iz pobratene Duge Rese.

Naslednji dan, v petek, bo slovesno v Dragatušu, kjer bodo odprli prenovljeni zadržni dom, v katerem bo tudi svečana seja vseh zborov občinske skupščine in vodstev družbenopolitičnih organizacij. Zatem bodo na Vinici slovesno odprli nove zdravstveno postajo.

V soboto bo v Črmošnjicah seja skupščine podpisnikov družbenega dogovora o urejanju širšega območja Črmošnjic in razgrnitve idejnih načrtov za to in za ureditev partizanske magistrale.

V počastitev občinskega praznika poteka tudi več športnih tekmovanj v namiznem tenisu, šahu, rokometu, odbojki in kegljanju.

RADI BI DELO – 47 zaposlenih v črnomaljskem „Gorenju“, kjer naj bi jih bilo 200, če bi proizvodnja stekla, kot je bilo predvideno, s svojim položajem nikakor ni zadovoljnih. Radi bi delali delo, za katero so usposobljeni, marsikdo je bil tudi na praktiki v Nemčiji. Sedaj čutijo, da so v breme svojemu tozdu, saj ga vsak mesec „stanejo“ 800 tisočakov.

Zaradi drobiža ob milijone

Nova črnomaljska tovarna še vedno ne dela, ker manjka za 63.000 DM opreme

Že ko so za lanski praznik dela slovesno odprli novo tovarno Gorenja v Črnomlju, je otvoritev po prvotnem načrtu zamujala. Takrat je bilo rečeno, da bo manjkajoča oprema prišla vsak čas, tako da bo proizvodnja stekla v mesecu, dveh. Minilo jih je devet in še pol desetega, v Gorenju pa so na istem kot takrat: še vedno ni te manjkajoče opreme, medtem pa so dobili precej zagotovil, da se bo zadeva v kratkem uredila.

To nevdržno in gospodarsko škodljivo stanje je bil glavni predmet odkrite razprave na zboru delavcev, ki so se ga

udeležili tudi predstavniki črnomaljskega družbenopolitičnega življenja. Investicija v črnomaljsko tovarno Gorenje je znašala 270 milijonov dinarjev, oprema, ki že dalj časa stoji na carini in ki je glavni „krivec“, da proizvodnja ne steče, pa je vredna borih 63.000 nemških mark. Tudi na tem zboru so

letu potrebovalo 351.000 takih kompresorjev za hladilnike, kakršne naj bi delali v Črnomlju. Sedaj vse te kompresorje uvaža, in če to tako tudi vnaprej, pomeni to za letos 28 milijonov nemških mark. Če bi proizvodnja v Črnomlju stekla v začetku leta, bi lahko naredili 260.000 kompresorjev.

Poleg te opreme, ki je že na carini, bi v drugi fazi potrebovali še dodatne merilne instrumente, kar se je pokazalo, ko so bili delavci iz Črnomlja na praktiki v Nemčiji.

„Poskusna proizvodnja bo lahko stekla dva meseca za tem, ko bomo dobili manjkajočo opremo,“ je povedal vodja črnomaljske tovarne Gorenje Tone Dovšak.

A. BARTEJ

POSPEŠEVANJE DEFICITARNIH OBRTI

Krajevne skupnosti so se v zadnjem času začele bolj zanimati za umeritev drobnega gospodarstva, saj to krajane neposredno zadeva. Tako so se krajevne skupnosti zavzele, naj se v novem srednjeročnem obdobju hitreje razvijajo tiste obrti, ki jih je premalo, ljudje pa jih potrebujejo. To velja še posebej za servisne storitve, popravilo kmetijske mehanizacije, popravilo gospodinskih aparatov, gradbeno obrt, instalaterstvo in še kaj.

Tone Dovšak

dobili zagotovila, da bo to vprašanje v kratkem rešeno.

Sedaj je v črnomaljskem obratu temeljne organizacije Zamrzovalniki zaposlenih 47 ljudi, ki priznajo, da to, kar počnejo sedaj, ni pravo delo, tako, kakršnega bi radi opravljali, zato nekateri govorijo, da se bodo zaposlili drugje. Teh 47 delavcev v Črnomlju stane Gorenje 800 tisočakov na mesec. „Seveda pri tem, čeprav za tako stanje nismo nič krivi, nimamo dobrih občutkov, saj smo res v breme tozdu Zamrzovalniki, prav tako pa nam ni vseeno, ko v naši občini govorijo, češ v Gorenju se pa tako in tako nič ne dela,“ so dejali delavci na zboru.

Gorenje pa bo v letošnjem

PREDSEDNIK MED VRATCI

Zadnjega občinskega prvenstva v smučanju se je udeležil tudi predsednik črnomaljskega izvršnega sveta Janko Gladek, pa ne kot gledalec, marveč kot tekmovalc. V svoji starostni skupini je Gladek gladek o zmagal v slogu Stenmarka, saj je imel pred drugouvrščenim tekmovalcem dobri dve sekundi in pol pre dnosti. Slabše pa se je godilo vodji strokovnih služb interesnih skupnosti Jožetu Strmcu, ki je bil diskvalificiran. Bodo SIS, pa kje drugje bolje vju-gale kot vlada...

ČRNMALJSKI DROBIR

BANČNI AVIO – Sedaj, ko ima poslovna enota Ljubljanske banke v Črnomlju svoj avtomobil, fiat 132, stranke pričakujejo, da bodo poslej hitreje dobivale izpiske in druga obvestila iz banke, ki sedaj kljub najmodernejši elektroniki in računalniškim prifacijam marsikdaj z zamudo.

VSE POTI V ODIJO V KULTURNI DOM – Prejšnji ponedeljek in torek se je marsikdo vprašal, katera zanimiva predstava neki bo v črnomaljskem kulturnem domu, ko hiti vanj čela procesija ljudi. Menda jih je bilo toliko, da bi se z Loke sploščalo organizirati mestni avtobusni prevoz. Pa ni nastopala Nela niti ni solz privalica Šerfezi, niti ni bil na sprednjem vrhu kakšen pornografski film, pa tudi Bruce Lee ni z rokami in nogami množično pobijal grdi in žilave sovražnike – v kulturnem domu je bilo obvezno predavanje o slovesnem ljudskem odporu in občinski samozaščiti.

KAJ PA TA TEDEN? – Prireditelji bi si gotovo želeli, da bi Črnomaljski in prebivalci drugih krajev v občini vsaj pol tako množično prehajali na filmske predstave v okviru 4. tedna jugoslovanskega filma ki poteka ta teden v Črnomlju. Od ponedeljka do nedelje si bodo lahko ogledali vsak dan drug film; predstave so ob 20. uri, naslednji dan ob 17. pa je na vrsti ponovitev. Tako je danes na sporedu film „Prišel je čas da ljubezen spozna“, jutri „Trofej“, v soboto „Delo za določen čas“ in v nedeljo „Splav meduze“.

CESTA BREZ ZNAKOV – Čeprav je res, da vsak prebivalec Butorja in Velike Lahnje, pozna cesto, ki vodi iz Črnomlja do teh vasi „na pamet“, saj so za posodobitev te ceste veliko dela opravili vaščani sami, bi bilo vseeno prav, da bi odgovorni ob kpi cesti postavili tudi kakšen prometni znak, saj zaidt tja tudi kdo, ki ni iz teh krajev, pa bi se lahko ustrašil, da je zašel na kakšno zasebno cesto...

Črnomaljski poročevalec

Cene krepko načenjajo standard

Vsaka pretirana podražitev hitro udari nazaj podraževalca in druge

Povezovanje gospodarstva v občini poteka prepočasno. Izpeljano je le v kemični tovarni, ki se je združila v SOZD Kemija, ker so v tem kolektivu ugotovili, da majhna delovna organizacija v tej panogi ne more sama uspešno poslovati. V občini bo tudi v bodoče poudarek na povezovanju dela in sredstev, posebno še na povezovanju v gradbeništvu in ZKGP. To so med drugim ugotovili na zadnji seji občinske konference ZK Kočevje, ki je bila minuli petek in na kateri so razpravljali o uresničevanju sklepov zadnjih dveh sej te konference.

Nadalje so menili, da življenjski stroški in cene hitro naraščajo, kar gotovo že ogroža standard nekaterih občanov z nizkimi dohodki oziroma družin z več člani, v katerih pa je le en zaposlen. Sklenili so, da morajo komunisti vse to spremljati, imeti posluš za težave, ki tajejo ljudi, in jim pri njihovem reševanju pomagati.

Poudarjeno pa je bilo tudi, da prihaja do naraščanja cen na pritisk iz delovnih kolektivov, in to zato, ker si vsak želi zagotoviti višji dohodek in zahteva pretirano visoko podražitev svojih izdelkov. Te cene potem udarijo druge kolektive, ki spet

zahtevajo višje cene za svoje izdelke itd., dokler se končno vse skupaj ne vrne v obliki višjih cen do prvega zviševalca. Tako se dogaja tudi pri nakupu deviz, ki jih nekateri kolektivi prodajajo drugim po 40 in več odstotkov višji ceni, kot je uradna.

Spet korak naprej do doma

Dogovorjeno je že, kdo in v kakšnem znesku bo gradnja doma ostarelih občanov plačal, podpisati pa je treba še sporazum o tem — Zgrajen bo do leta 1983

Denar za gradnjo doma ostarelih občanov v Kočevju je zagotovljen in se bo gradnja lahko začela že letos poleti, trajala pa bo okoli leta in pol, kar pomeni, da bi bil dom lahko vseljen že v začetku leta 1983. To so ugotovili na nedavnem, petem sestanku odbora za gradnjo tega doma.

Gradnja bo veljala 80 do 82 milijonov dinarjev. V načelu je dogovorjeno, da bodo ta denar združili:

Tudi preskrbo prebivalstva na dnevni red

Pobuda za spremembo občinskega statuta

Predsedstvo občinske konference SZDL je na zadnji seji 29. januarja ugotovilo, da v dosedajni javni razpravi v občini ni bilo danih bistvenih pripomb k predlaganim osnutkom sprememb in dopolnil k ustavi SFRJ in SRS. Sklenili pa so, da bodo dali pobudo za spremembo občinskega statuta. Več razpravljajcev je opozorilo, naj bi v razpravah ne govorili le o trajanju mandatov, ampak predvsem odgovornosti in kolektivnem delu.

Strinjali so se tudi z osnutkom delovnega programa predsedstva in OK SZDL za leto. Menili so le, naj bi na seji, ki bo sredi februarja, dnevni red spremenili tako, da ne bi razpravljali samo o preskrbi občanov s kurivom, ampak o oskrbi nasploh (hrana, energija, kurivo in drugo) in ustanovitvi SIS za preskrbo mesta, razen tega pa še o kmetijstvu, gozdarstvu in lesni industriji ter povezovanju in dogovarjanju znotraj teh panog.

Spregovorili so tudi o pripravah v občini na 3. kongres samoupravljalcev Jugoslavije in nalogah v predkongresnem obdobju.

Kolektivi—kupci deviz nato za toliko podraže svoje izdelke, kar končno spet udari po žepu tiste, ki so prej prodajali ali pa združevali devize pod takimi pretiranimi pogoji. Za divjanje cen so torej odgovorni predvsem člani kolektivov. Pred pritiskom na cene bi namreč morali bolj izkoriščati notranje rezerve.

Poudarek je bil tudi na sprejemanju planskih dokumentov in podpisovanju sporazumov, ki ponekod še zaostaja. Tudi na tem področju čaka komuniste še veliko dela in pojasnjevanj.

Skupnost pokojninskega in invalidskega zavarovanja, Samoupravna stanovanjska skupnost Kočevje, KS Kočevje iz samopriskpeva občanov in še iz nekaterih drugih virov (prispevek od pokojnin, bančno posojilo). V kratkem bo pripravljen samoupravni sporazum o združevanju teh sredstev, ki bo predvidoma po dpisan do marca.

Sklenili so, da je treba ustanoviti posebno pravno osebo oz. zavod v ustanavljanju in zaposlitvi v. d. direktorja, ki bo vodil vsa dela. Dokler pa zavod ne bo ustanovljen, bo to delo opravljal samoupravna stanovanjska skupnost, ki je pokrovitelj investicije. Zdaj je treba oskrbeti tehnično dokumentacijo za gradnjo, kar bo veljalo okoli 2,2 milijona dinarjev. Doslej so bila opravljena vsa dela, ki niso zahtevala posebnih finančnih izdatkov (priklobovanje soglasij itd.).

J. P.

Varno drsanje

Drsališče naj bi bilo na suhem, ne na Rinži

Nekateri Kočevci opozarjajo, da je treba narediti več za varnost drsalcev. Največ drsalcev je namreč na Rinži. Ti občani pravijo tudi, da so v Kočevju v zadnjih desetih letih izgubili v prometnih nesrečah življenje le trije otroci, medtem ko jih je kakih deset utonilo, ker se jim je udrl led.

Tisti, ki drsajo, pa tudi športni in politični delavci pravijo, da ta trditve držijo le deloma. Led se je res udrl nekaterim, vendar nobeden od tistih, ki je utonil, ni bil drsalec! Otroci so utonili zato, ker so hodili po ledu, ko ni bil ta dovolj debel, ali pa ker so hodili tam, kjer v Rinžo doteka topla voda in je zato led tenak.

Kakorkoli; gotovo ni treba biti gluhi za opozorila tistih, ki opozarjajo na previdnost. Letos je bilo sicer za varnost narejeno vsaj to, da so z zastavicami označili mejo, ki je naj drsalci ne bi prešli. Kazalo pa bi upoštevati tudi predlog, ki ga mnogi občani ponavljajo že več let: da bi pozimi kakšno izmed večjih asfaltnih plovcev v športnem parku Gaj polili z vodo in tako dobili ledeno površino, ki bi bila za drsalce bolj varna, kot je Rinža.

J. PRIMC

Občan — številka

Številko, ki ste jo dobili te dni, boste potrebovali vse življenje

Pred kratkim so dobili tudi prebivalci kočevske in ribniške občine „enotne matične številke občana“, ki so sestavljene iz trinajstih števk. Ta številka bo spremljala občana „od zibelke do groba“, zato kartončka ne bi smeli zgubiti. Sicer si pa vsak

TEČAJ ZA GASILSKE ČASTNIKE — Tudi v ribniški občini so gasilci izkoristili zimski čas za svoje izobraževanje. Med drugim so pred kratkim zaključili tečaj za gasilske častnike. Na fotografiji: udeleženci tečaja z gasilskimi vodji in predavatelji pred ribniškim domom gasilcev. (Foto: Drago Mohar)

„Politika“ odgovorna za delegata

Evidentirati možne kandidate za delegate, ki bodo izvoljeni prihodnje leto — Pregledati, kaj zavira samoupravo in delegatski sistem, ter zavore odstraniti

Družbeno-politične organizacije SZDL, ZK in sindikat so dolžne bolj pomagati pri delu delegacij in morajo v bodoče z njimi tesneje sodelovati. To so poudarili na sestanku vodij delegacij in vodij konferenc delegacij ribniške občine, ki je bil minuli teden. Na njem so razpravljali o slabi udeležbi delegatov na sejah delegacij in skupščin (predvsem izpostavnih zavoda za poslovanje, socialnega zavarovanja itd., itd).

V razpravi so nekateri vodje delegacij menili, da je material, ki ga dobi delegat, preobširen, predvsem za seje skupščin SIS. Eden izmed vodij delegacije iz Loškega potoka je predlagal, naj bi bile seje skupščin popoldne. Vprašanje je prav za Loški potok, kako je to možno

glede na prometne zveze.

Opozarjali so tudi, da je treba bolj organizirati dostavljanje materiala za seje. Zdaj dobi ves material le vodja delegacije, ki je tudi dolžan, da ga razdeli delegatom. Menili so, da bi bilo bolje, če bi material razpošiljale krajevne skupnosti, vsaj

tam, kjer imajo redno zaposlenega.

Najslabše delujejo konference delegacij za tiste kolektive, kjer je le nekaj zaposlenih. Uspešne niso tudi skupne delegacije (za vse SIS ena), posebne pa imajo le v treh največjih OZD.

Opozorili so, da je zaradi vsega tega treba posvetiti posebno pozornost evidentiranju možnih kandidatov za delegate, ki bodo izvoljeni na volitvah prihodnje leto. Izboljšati je treba tudi organiziranost delegatske sistema tako, da bo omogočeno njegovo resnično samoupravno delovanje.

Borci: zaostri odgovornost

Ribniški borci za usmeritve republiških vodstev na področju stabilizacije — Spoštovati zakonitost — Delovnim ljudem primeren standard — Nič dragih proslav

Edino ribniška občina na območju ljubljanske regije ob lanskem triletju ni imela organizacij združenega dela s področja gospodarstva, ki bi poslovale z izgubo. To je gotovo najbolj razveseljiv podatek, ki so ga ugotovili na razširjeni seji predsedstva občinskega odbora ZZB NOV Ribnica, ko so razpravljali o gospodarskem položaju.

Ugotovili pa so tudi, da bo največ težav na področju zdravstva, za kar pa so se že dogovorili, da bodo združevali dodatna sredstva. Ob tem so borci tudi opozorili, da nekateri izkoriščajo pravice iz zdravstvenega varstva, da med bolniško šušmarijo, ne uporabljajo zdravil, ki jih kupijo v lekarni itd.

Poudarili so, da so med lansko potrošniško mrzlico zatajili sveti potrošnikov. Kritizirali so „črne zakole“ živine. Opozorili pa so tudi, da nekatere inšpekcijske službe še ne delajo, kot bi morale.

Menili so, da so gospodarski uspehi občine lani zadovoljivi, še posebno če upoštevamo, da je primanjkovalo surovin, predvsem največjim OZD. Tako Inles ni imel lesa, čeprav smo sredi gozdov, in se kaj takega ne bi smelo več primeriti. V kovinski industriji pa je primanjkovalo predvsem uvoznih surovin.

Pokritizirali so razraščanje administracije, nepotrebna po-

stovanja doma in v tujino, gradnjo tovarn, za katere ni surovin doma, nadaljevanje „Ščuka pa je, ščuka pa ni“, nepravilnosti pri snemanju „Dražgoške bitke“, odhajanje v gostinske lokale in trgovine med delovnim časom, hitro naraščanje cen in nesorazmerje cen pri istem blagu itd. Opozorili so, da zanemarjamo zbiranje odpadkov.

Borci so nadalje omenili prekrške nekaterih direktorjev (Stangrad, ITPP, Hydrovod), o katerih je bilo že veliko napisanega, narejenega pa nič. Sodni postopki se zavlačujejo. Vse to pa vzbuja nezaupanje v samoupravne, sodne in politične organe.

Posebno pozornost bo treba posvetiti boljšemu kadrovanju. Zdaj so marsikje postali iz nekvificiranih delavcev referente, ljudje z ustreznim izobrazbo pa so morali iskati delo v tujini.

Nekdaj borci v boju s sovražnikom, zdaj borci za stabilizacijo! Tako mora biti geslo borcev danes. Dolžnost borcev pa je, da pomagajo, kjer je treba, ne pa le kritizirati, so poudarili lani sami.

J. PRIMC

RIBNIŠKI ZOBOTREBICI

NE BO SE CELODNEVNE SOLE — Kolektiv osnovne šole Loški potok je zavzel stališče, naj bi v prihodnjem šolskem letu tu še ne odprli celodnevne sole, ker imajo premalo učiteljev, prostora pa tudi denarja verjetno ne bo dovolj. Stanovanj za prosvetne delavce imajo dovolj, kljub temu pa na razpis niso dobili vseh učiteljev. Šola je zapustil dosedanj ravnatelj Darko Kraševac, ki se je preselil v Grosuplje, nova ravnateljica pa je M. Debečaj.

NEKAJ NEVESTNIH ČUVAJEV — Postaja milice Ribnica je lani poslala pristojnim organom 11 poročil o nevestnem delu čuvajev. Nekateri so ob njihovi kontroli spali ali drugače nevestno opravljali delo, enega pa celo ni bilo na delovnem mestu.

MANJ NEZGOD IN SAMO-MOROV — Na območju občine Ribnica so lani zabeležili le en samomor (predlani 4), 3 delovne nezgode (predlani 9), nobene nezgodne smrti (predlani 4), požarov pa so lani zabeležili 6 ali enega več kot leto prej. Med lanskimi požari sta

največ škode povzročila dva, kiju je zanetila strela, ostali štirje pa so bili manjši. Skupno so napravili za 860.000 din škode.

ZASE ŽENO OROŽJE — Lani so ribniški miličniki zasegli 3 pištole, samokres, flobert, 101 kos streliva za razno orožje, kilogram smodnika, ter nekaj hladnega orožja, rezervnih delov in vžigalne vrvice. Našli pa so mino, 3 kg amonala, 65 detonatorjev in en naboj.

— Zakaj ribniški humorist Pile že nekaj let ne sodeluje pri organizaciji ribniških pustnih norčij? — Ker pravi, da je treba tudi neumnost resno pripraviti.

V SOBOTO TEKME SMUČARJEV

V soboto, 14. februarja ob 9. uri, se bo pri Dolgi vasi začelo občinsko in sindikalno prvenstvo občine Kočevje v smučarskih disciplinah (veleslalom, tek), ki bo četrto po vrsti. Tekmovali bodo pionirji, mladinci, člani (moški in ženske) in celo veterani.

Smučarski klub Kočevje ima v načrtu, da bi do prihodnje sezone kupil teptalni stroj. Smučanje se je kupil vojni na Kočevskem zelo razmahnilo, saj so bila tu podvezna in celo republiška prvenstva. Zadnje hude zime so člane kluba opogumile, da spet načrtujejo razmah tega športa.

Poudarek na usposabljanju

V kočevski občini so novembra lani sprejeli program za akcijo NNNP 80/81, v katerem so zajete naloge vseh dejavnikov v občini. V njem je poudarek na usposabljanju vseh nosilcev obrambnih priprav in razreševanju kadrovskih zadev na tem področju, na obrambnih načrtih, ukrepih za delovanje v izrednih razmerah, narodni zaščiti, civilni zaščiti itd.

Uresničevanje programa spremlja koordinacijski odbor za SLO in družbeno samozaščito pri predsedstvu občinske konference SZDL. Ta je na zadnji seji ugotovilo, da je začetna vnaema pri uresničevanju načrta nekoliko upadla. O tej svoji ugotovitvi je odbor že obvestil vse, ki naj bi opravljali naloge iz programa.

Omenimo naj še, da sedanji program ne daje toliko poudarka ključnemu nastopu vseh udeležencev akcije NNNP, kot so ga dajali načrti akcij NNNP v prejšnjih letih.

DROBNE IZ KOČEVJA

HRANA ZA DIABETIKE — V samopostrežni trgovini NAMA v Kočevju so rezervirali eno polico za diabetična živila. Tako sladkorno bolnim ne bo več treba iskati blaga po vseh policah. Društvo diabetikov se dogovarja tudi z drugimi trgovinami za tako prodajo.

ŠKODA ZARADI MRAZA — Otoplitev snega in ledu je pokazala, da je mraz povzročil na cestah in ulicah veliko škode. Tudi pločniki, ki so bili jeseni popravljeni in preliti z asfaltom, so močno poškodovani. Asfalt poka in se ugreza, nastajajo luknje, šele spomladi pa se bodo asfaltirane površine „razcvetele“ in pokazale pravo škodo. Med hudo zimo in dolgotrajnim mrazom je popokal tudi betonski tlak v več garažah.

STABILIZACIJA UKINILA SREČANJA UPOKOJENCEV — Marsikje so zelo verjetno začeli stabilizacijo na napačnem koncu. Med varčevalne ukrepe so vnesli tudi ukinitve še tradicionalnih pogostitev za svoje upokojene člane kolektiva. Podjetja s tem ne bodo veliko privarčevala, upokojencem pa je ostal občutek, da so dokočno odpisani. Prav ti „odpisani“ pa so z velikim odrekanjem in prizadevnim delom postavili temelje našemu sedanjemu gospodarstvu!

PRODAJA GORIV UPADA — Delavci na bencinskih črpalkah ugotavljajo, da poraba goriv močno upada, posebno po zadnji podražitvi, in to kljub ukinitvi sistema „par-nepar“.

— Kaj praviš na to, da skuša vsako podjetje in skupnost kot celota doseči stabilizacijo z zviševanjem cen?

— Tako pot bi pogruntal celo naš najbolj neumni medved, ki pa bi kljub temu kmalu ugotovil, da to gotovo ni prava pot do stabilizacije.

KOČEVJSKE NOVICE

REŠETO

Z varčevanjem do boljših uslug

V trebanjski zdravstveni skupnosti se boje, da bodo zaključili letni obračun z negativnim saldrom — Če bodo hoteli iz teh težav, bo treba varčevati

Sodeč po zadnjih razpravah o temeljnih planov za pravkar začeto srednjeročno obdobje, kjer je največ pripomb doživel prav samoupravni sporazum zdravstvene skupnosti, zdravje ni več neprecenljiva vrednota v tem smislu, da smo zanj pripravljene plačati, kolikor bi zahtevali „dohajati“. Prav k temu sporazumu so imeli delavci največ pripomb, pa tudi zoper nameravano gradnjo informativnega centra pri Dolenjskem zdravstvenem centru. Ne nazadnje lahko k tem pripombam prištejemo še razpravo na zadnji seji trebanjske občinske skupščine, kjer so delegati družbenopolitičnega zbora terjali, naj bodo v prihodnje poročila o dejavnosti te skupnosti manj zabeležena s številkami, zato pa naj bi bilo v njih več besed o resničnih vprašanjih, ki tarejo zdravstvo.

Ko je predsednica izvršnega odbora trebanjske občinske zdravstvene skupnosti Pavla Banič-Kranjc odgovarjala na te

lanska finančna bilanca pa vse, ki delujejo v tej skupnosti, skrbi, kako bo v prihodnosti.

Res je, da so pripombe delavcev glede informativnega centra v marsičem upravičene, res pa je tudi, da delavci pozabljajo, kakšne koristi bi lahko ta center prinesel k boljšemu opravljanju dela v zdravstvu. In kar je tudi veliki rimer res, je še to, da se bo precejšen del denarja stekel iz nekdanje regije tudi za potrebe osnovne dejavnosti v trebanjski občini. Delavcem bi namreč bilo treba povedati, da je v trebanjski občini sorazmerno majhno število aktivnih zavarovancev, pa veliko tistih, ki so odvisni od njihovih prispevkov. Saj prideta na enega aktivnega zavarovanca kar dva, ki izkoriš-

čata usluge zdravstvene skupnosti. Zato tudi sedanja razmemoma visoka stopnja prispevkov od dohodka in bruto osebnih dohodkov ne bo v celoti zadostovala za kritje potreb. Če pa bi se težnja po manjšanju prispevkov še nadaljevala, se kaj lahko zgodi, da bo zdravstvo razvito še slabše, kot je doslej.

Zaradi takšnega stanja, k čemur bo svoje prispevala tudi lastna strokovna služba, ki bo morala v trebanjski občini opravljati dela namesto dose-danje regijske, bo treba varčevati in spet varčevati. K temu seveda ne bodo mogli prispevati samo delavci v zdravstvenih ustanovah, marveč tudi zavarovanci sami. Do tega, da imajo z zdravstveno knjižico v bistvu odprt račun, bi morali ravnati z vso odgovornostjo. Ne bi smeli namreč pričakovati, da bodo z majhnimi prispevki lahko nemejeno trošili sredstva zdravstvene skupnosti. Je že tako, da bodo le z manjšim trošenjem lahko dosegli boljšo kvaliteto, ki je morda doslej pešala tudi ob prevelikem navelu zaradi majhnih zdravstvenih težav.

J. SIMČIČ

SPREJEM ZA DUHOVNIKE — Komisija za verska vprašanja pri trebanjski občinski skupščini in koordinacijski odbor pri občinski konferenci SZDL sta pripravila 9. februarja sprejem za vse župnijske upravitelje v trebanjski občini. Na tradicionalnem sprejemu, ki ga običajno pripravijo po novem letu, letos pa se je nekoliko zakasnil, so se predstavniki komisij in duhovniki pomenili o dosedanjem delu in o bodočem sodelovanju. Kot je bilo rečeno na sprejemu, si bodo morali v prihodnosti prizadevati, da bodo vsa sporna vprašanja v obojestransko korist reševali sproti. (Foto: J. Simčič)

PLANINCI BODO IMELI LETNI ZBOR

Jutri se bodo na Mirni ob 19. v domu TVD Partizan zbrali planinci na letnem občnem zboru. Na njem bodo pregledali delovanje v lanskem letu in pripravili načrt za letošnje leto. Vse, ki bi se radi na novo vključili v planinsko društvo, tudi vabijo na zbor.

„Temenica“ pred novim vzponom

Z novimi stroji in razširitvijo proizvodnih prostorov bodo v tozdu Temenica povečali proizvodnjo za 10 do 15 odst. — V kratkem bodo izdelali 7000 oblek za SZ

Čeprav so delavke Labodvega tozda Temenica iz Trebnjega — te sestavljajo večino kolektiva — že tani oktobra izpolnile letni plan, to zanje ne pomeni tudi dokončno doseženega cilja. Ta uspeh, ki je v veliki meri posledica pridnosti in prizadevnosti, so in bodo vgradile v temelje za nov skok naprej, zlasti na področju dvigovanja produktivnosti. Z uspešnim poslovanjem bodo namreč v tem srednjeročnem obdobju razširili proizvodne prostore, ki so bili doslej ovira za še boljše uspehe.

Ko direktor Lojze Kopina predstavlja TOZD, ne more mimo zgodovine, ki se je za to tovarno začela dokaj neobetavno. Prej so bili namreč v sklopu Modnih oblačil pa Tip — topa,

Zdaj je TOZD Temenica med najboljšimi tozdi v Labodu, če pa hočejo še napredovati, morajo že letos nabaviti nove stroje, pri čemer pa bodo potrebovali v sedanjem trenutku tudi nekaj sreče, ko je uvoz otežen, doma pa ni mogoče v kratkem času nabaviti takih strojev. V tem petletnem obdobju nameravajo dograditi še 600 kvadratnih metrov novih proizvodnih površin za krojilnico, skladišča, garderobe in sanitarije, s čimer bodo precej razbremenili dose-danje prostore. Idejni projekti so že narejeni, tudi lokacijska

dokumentacija je že narejena, vse skupaj pa bo veljalo okoli 10 milijonov dinarjev.

Kako bodo poslovali letos, pa je še vprašanje. Material je namreč vse dražji, tudi dobiti ga je vedno težje, kljub temu pa upajo, da bodo letos dosegli enake rezultate kot lani, le da bo finančna realizacija nekoliko manj ugodna, kot je bila lani. Vse to pa pomeni, da bodo morali dosledno izvajati vse stabilizacijske ukrepe, če bodo hoteli še naprej dosegati take rezultate kot doslej. V okviru stabilizacijskih prizadevanj se vse bolj posvečajo tudi izvozu. Prav zdaj dokončujejo serijo 7.000 moških oblek, ki jih bodo izvozili v Sovjetsko zvezo. Sicer pa se zaradi vse slabše prodaje takšnih oblek preusmerjajo tudi na druge konfekcijske proizvode, to je plašče, jopiče, krila in podobno. J. S.

Pavla Banič — Kranjc

pripombe, je med drugim izjavila, da je bilo sploh nespametno sredi januarja obravnavati poročilo o lanskem devetmesečnem poslovanju. Namesto take obravnave bi bilo bolj pametno vzeti pod drobnogled sedanje razmere, ki prejkone obetajo tej skupnosti izgubo. Še bolj kot

Delavni planinci

Mirenski planinci so lani organizirali petnajst pohodov — Velika skrb za napredek planinstva

Planinska skupina Mirna, ki spada k Planinskemu društvu Sevnica — Krško, je bila ustanovljena pred slabima dvema letoma in šteje sedaj že 150 članov. Od tega je kar 87 pionirjev. V preteklem letu so največ dela vložili v organizacijo planinskih pohodov, financirali so jih iz lastnih žepov, izobraževanje planinskih vodnikov in mentorjev.

Tako so v lanskem letu usposobili po programu Planinske zveze Slovenije dva mladinska vodnika za letne razmere in dva mentorja planinske vzgoje. V kratkem pa bo končal izobraževanje planinski vodnik za letne razmere. Manj uspešni so bili pri usposabljanju mentorjev za akcijo ciciban — planinec.

Organizirali so 15 pohodov, katerih se je udeležilo 197 planincev. Štiri pohode, na Bohor, Lisco, Kum in Ratitovec, pa so organizirali v okviru akcije planinec — pionir. Pri tem jim je pomagala OS Zapadnodolenjskega odreda z Mirne. Nekaj pohodov je zaradi slabega vremena in drugih težav odpadlo.

Veliko pozornosti so posvetili tudi drugim vrstam pohodov, npr. pohodu po poteh okupirane Ljubljane, Sodelovali so pri organiziranju spominske poti občine Trebnje, akademiji na Mirni, dnevu mladosti v Zaloki itd. Njihova markacijska skupina pa je markirala pot Mirna — Debenec. Ustvarjali so tudi lastno planinsko knjižnico. Tačas pa zaključujejo priprave za planinsko šolo.

Ena izmed težav, ki precej tare mirenske planince, je oprema za varno hojo. Ker je nimajo, upajo, da bodo letos dobili toliko denarja, da bodo nabavili naj-nujnejšo.

Za leto načrtujejo 16 planinskih pohodov; 6 enodnevnih, 8 dvodnevnih in 2 tridnevna. S sodelovanjem mirenske osnovne šole bodo nadaljevali akcijo pionir — planinec in pričeli akcijo ciciban — planinec, ki lani ni zadrževala.

Velika skrb bo letos namenjena tudi kadru. Usposobiti nameravajo 4 vodnike in 2 mentorja. Ta mesec pa bodo pričeli planinsko šolo za pionirje. Teoretični del bo na Mirni, praktični pa na Lisici, Kalu in Gorah. Pri tem jim bo pomagala PD Sevnica — Krško. Poleg naštetega nameravajo urediti in markirati spominske poti NOB v občini Trebnje.

JANEZ PLATIŠE

Lojze Kopina

ki sta se oba otepala s težavami. Posledica teh pa je bila velika fluktuacija, saj je število delavk od nekdanjih 280 padlo na 120. Potem pa jim je v Labodu z dobro organizacijo dela in posodobitvijo strojne opreme vendarle uspelo kolektiv postaviti na noge. Ta razvoj se je nekako začel, ko je tovarna začela leta 1976 poslovati pod Labodom.

PROBLEMSKA KONFERENCA O ZSMS

Krajevna konferenca SZDL v Velikem Gabru pripravlja za naslednje dni problemsko konferenco, na kateri naj bi se pogovorilo o delu osnovne organizacije SZDL. S konferenco si želi predvsem spodbuditi obe osnovni organizaciji k bolj razgibanemu delu, katerega zdaj že dalj časa ni čutili. Konferenca bo izvedena do konca tega meseca.

ZA DAN KULTURE V TOVARNI

Osnovna šola na Čatežu je v okviru praznovanja slovenskega dneva kulture pripravila ta teden razstavo likovnih in ročnih izdelkov svojih učencev. Razstava, ki je bila na neki način posvečena tudi sodelovanju med tozdom Elme in šolo, je bila v prostorih tovarne. Hkrati so učenci pripravili kratek recital otroške poezije, potem pa so si ogledali tovarniške prostore.

7000 OBLEK ZA SOVJETSKO ZVEZO — Med velikimi posli, ki so jih v zadnjem času opravili v trebanjski „Temenici“, tozdu Laboda, je na prvem mestu izdelava 7000 oblek za Sovjetsko zvezo. Sicer pa v tej tovarni, ki je po storilnosti med najboljšimi tozdi v Labodu, delajo tudi plašče, kabané in ostale konfekcijske izdelke. V zadnjem času je teh več, ker na trgu pada povpraševanje po moških oblekah.

Denar bo vse odločil

Vaščani Zagorice bodo asfaltirali 1.300 m poti — Zdaj čakajo, ali jim bo komunalna skupnost dala denar

Vaščani Zagorice, ki šteje v krajevno skupnost Veliki Gaber, komaj čakajo, da se spet začne lepše in toplejše vreme. Takrat bodo namreč začeli z deli pri asfaltiranju vaških poti, katere so bile do zdaj večkrat bolj podobne strugi hudournika kot pa cesti.

Kot je povedal predsednik gradbenega odbora Jože Župančič, pa začetek gradnje in obnove cest ni odvisen samo od lepšega vremena. V veliki meri je pri tem odločilno, ali jim bo uspelo zbrati denar za asfaltiranje 1.300 metrov dolgega cestišča po vasi. Doslej že imajo zagotovljenih 530.000 dinarjev, ki so jih dobili iz sredstev samoprispevka, prav tako pa jim je uspelo zbrati 400.000 dinarjev posebnih prispevkov med vaščani. Ta denar so zbrali po posebnem ključu, saj je vsaka hiša dala 8.000 dinarjev, za vsak avto še tisoč dinarjev, za traktor 2.000, vsak kmet pa je glede na velikost zemljišča, ki ga poseduje, dodal še po 1.000 do 3.000 dinarjev. Kljub zbranim denarju pa se še ne morejo lotiti del.

„Predračun za opravljanje del v naši vasi znaša kar blizu tri milijone dinarjev, zato ta sredstva, ki smo jih zbrali z lastnimi močmi, nikakor ne bodo zadostovala. Pričakujemo, da nam bo priskočila na pomoč tudi samoupravna komunalna skupnost, ki naj bi prispevala manjkajoče milijone. Mi vaščani pa bomo seveda morali prispevati še s prostovoljnimi delom, z vožnjami traktorjev in drugih strojev pri opravljanju del, pa tudi material. Z delom bi radi začeli čimprej, saj nam bo v nasprotnem primeru propadlo tudi tistih 400 kubikov peska, ki smo ga za potrebe obnavljanja cest že napeljali.“

Seveda se potrebe in želje vaščanov Zagorice ne ustavljajo pri asfaltiranju cest. V vasi bi radi uredili tudi razsvetljavo in druga vprašanja. Vse to bo terjalo še dodatno delo in tudi denar, katerega pa bodo morali spet zbrati s prispevki. Vse to pa jim bo uspelo rešiti le, če bodo izpeljali zastavljeno akcijo.

J. S.

IZ KRAJA V KRAJ

RADI TELEFONIRAJO — Odkar imajo v Velikem Gabru po vseh vaseh telefone, je tamkajšnjim prebivalcem veliko lažje pri opravljanju zadev, za katere so morali včasih v občinsko središče ali kam drugam. Zato pa se zdaj dogaja, da so vse linije pogosto zasedene, tako da je kar težko dobiti zvezo izven krajevnih skupnosti. Toda kljub temu so prihranili časa tako veliki, da se zaradi čakanja na zvezo nihče ne pritožuje.

slabšanja vremena smuka ni bila možna in najbolj ambiciozno zamišljen paradni nasop na smučeh je Trebanjcem dobesedno padel v vodo.

PA ŠE ENA IZ GABRA — Mnogi prebivalci gabrovske krajevnih skupnosti so si že zgradili ali obnovili domove. Tisti, ki so to naredili že pred leti, so zdaj brez skrbi. Drugi pa, ki so čakali do teh stabilizacijskih časov, ne morejo niti straniščne školjke kupiti v domači trgovini. Po nekatere dele pa morajo menda celo na Gorenjsko.

SMUČARSKI TEČAJ V VELIKEM GABRU

Tudi v Velikem Gabru so to zimo dobro izkoristili. Za najmlajše prebivalce so organizirali smučarski tečaj, ki je trajal od 20. do 26. januarja. Seveda tečaj ne bi bil tečaj, če ne bi na njem sodelovali smučarski vadi-telji in če ne bi delovala smučarska vlečnica, ki je bila zdaj prvokrat tako izkoriščena. Tečaj je bil za vse udeležence brezplačen.

TREBANJSKE NOVICE

ZAHVALA

V 66. letu starosti nas je nenadoma zapustil naš dragi mož, oče, stari oče, brat in stric

FRANC ŠKRBINA

iz Mrtvic

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, vaščanom, sosedom za vso pomoč, za darovane vence, izrečeno sožalje in vsem, ki so pokojnika spremili na njegovi zadnji poti. Hvala delovnim organizacijam Kostak Krško, kolektivu DE Ceste, Komunalnemu podjetju Brežice, Mercatorju - Sadje zelenjava. Hvala župniku za opravljeni obred. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žalujoci: vsi njegovi

ZAHVALA

Ob smrti dragega očeta, deda in pradedu

JANKA PAVIČA

iz Metlike, Stara cesta 7

se najtopleje zahvaljujemo vsem, ki so z nami delili najtežjo bolečino. Zahvaljujemo se osebju ZD Metlika, Skupščini občine Metlika in DPO, ZZB za tople poslovilne besede, vsem sosedom in sorodnikom, duhovnikom pa za lepo opravljeni obred.

Žalujoci: hčerka z družino

ZAHVALA

Po dolgi in teški bolezni nas je za vedno zapustil dragi mož in oče

FRANC BRAČUN

iz Razteza 31 pri Brestanici

Za neštete obiske in lajšanje bolečin se prisrčno zahvaljujemo dr. Posavcu in dr. Ladiki, Berti in Antonu Pribožič, ki sta nam pomagala v najhujših trenutkih, vsem sosedom, sorodnikom, darovalcem cvetja in vencev, govorniku Mirtu, rudarski godbi, nosilcem prapora ZZB in DUP. Hvala vsem, ki so ga v takem številu spremljali na zadnji poti. Najlepša hvala tudi župniku za lepo opravljeni obred.

Žalujoca žena Pepca, sin Franci, hčerka Fani in Geli z družinami in ostalo sorodstvo

ZAHVALA

V 66. letu starosti je za vedno prenehalo biti srce moža, očeta, brata, strica in starega ata

FRANCA MOHORČIČA

iz Prapreč 11 pri Žužemberku

Najtopleje se zahvaljujemo vsem sorodnikom, znancom in sosedom iz Prapreč, ki ste z nami sočustvovali, pokojnemu darovali vence in cvetje, se od njega poslovili in ga spremili na zadnji poti. Zahvaljujemo se kolektivu Iskra Žužemberk, pevcom in župniku za opravljeni obred.

Žalujoci: žena Jožefa, hčerka Milena z družino, sin Franci z družino, bratje, sestre in ostalo sorodstvo

ZAHVALA

V 81. letu starosti je za vedno prenehalo biti srce naše nadvse ljube mame in stare mame

AMALIJE PRELOGAR

ROJ. OBERČ
iz Stare Bučke 12

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in sosedom, ki so v težkih trenutkih sočustvovali z nami. Posebna zahvala družini Smrekarjevi. Prav tako se zahvaljujemo za podarjeno cvetje sorodnikom, znancom in Industriji obutve Novo mesto ter župniku iz Skočjana za lepo opravljeni obred. Vsem še enkrat prisrčna hvala.

Žalujoci: vsi njeni, ki so jo imeli radi

ZAHVALA

V 88. letu starosti nas je 3. februarja zapustila naša draga mama, stara mama, prababica, sestra in teta

MARIJA GOLOBIČ

roj. Dajčman
iz Kala 4 pri Semiču

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, vaščanom, prijateljem in znancom, ki so z nami sočustvovali nam izrekli so žalje, darovali cvetje in jo spremili k zadnjemu počitku. Posebej se zahvaljujemo COS Semič, Iskri Semič in OS Crnomelj. Iskrena hvala dekanu za opravljeni obred.

Žalujoci: vsi njeni

ZAHVALA

Nenadoma nas je v 91. letu starosti zapustila naša draga mama, stara mama ter prababica

MARIJA JUVAN

iz Roške ceste 41, Koče vje

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, sosedom in znancom za podarjeno cvetje in vence. Posebno zahvalo smo dolžni strežnemu osebju DVZ Ponikve, nonetu „Roga“ Zeljne in vsem tistim, ki so jo spremili na njeni zadnji poti in izrekli so žalje.

Žalujoci: sinovi in hčerke z družinami

V SPOMIN

na našo malo hčerko in sestrico

NIKOLINO LADIŠIČ

Na pragu življenja, s široko odprtimi očmi in soncem v laseh si vedro gledala v bodočnost, pela pesmice, igrala se s punčkami in tvoj ljubki smeh se je slišal po celi hiši ves dan. Toda pred letom dni je zahrbtna bolezen ugasila tvoje kratko življenje. Svoje majhne skrivnosti in tihe sanje si prežgodaj odnesla v grob. V naših srcih je ostala neizmerna žalost in spomin nate ne bo nikoli obledel. Počivaj v miru, mi smo vedno s teboj.

Žalujoci: oči, mamica in sestrica

V SPOMIN

18. februarja bo minilo žalostno leto, odkar nas je za vedno zapustil naš dragi mož, oče in dedek

ALBIN GUTMAN

iz Novega mesta

V našem domu je ostala praznina, v srcih bolečina. Hvala vsem, ki se ga spominjate in obiskujete njegov zadnji dom.

Žalujoci: žena Pepca, sinova Albin in Jože z družinama

V SPOMIN

Minilo je žalostno leto, odkar nas je na stopnicah življenja zapustila

SLAVKA MIKLIČ

roj. Uhan

V našem domu je praznina in v srcih trpka bolečina. Čas neizogibno beži, toda bolečina ostaja, bolečina nečesa nedoživelega, bolečina spomina na tvoje življenje, na vse, kar je živele v tebi in s teboj, to je nepozabno in neminljivo. Tiha in mirna boš živela v naših srcih in mislih, ker si bila in boš ostala del našega vsakdanjega življenja.

Vsi njeni

Pomlad na vrt bo tvoj prišla, čakala bo, da prideš ti, in sedla bo na rosna tla in zajokala, ker te ni.

V SPOMIN

13. februarja bo minilo žalostno leto, odkar je kruta usoda mnogo prežgodaj prekinila življenje našega dragega

ALBINA VOVKA

iz Gor. Straže 78

Zares hitro beži čas, naša srca pa so bolj in bolj žalostna, naš dom je pust in prazen, ker te je usoda tako zgodaj iztrgala življenju, ki si ga nadvse ljubil. Ne čas ne solze ne morejo utolažiti bolečine, žalost in praznina ostajata za teboj. Hvala vsem, ki se ga še spominjate.

Za vedno neutolažljivi vsi njegovi

„SUKNO“, ind. vol. izdelkov Zapuže, n. sol. o.
TOZD Tekst. tov. Jurjevica, n. sol. o.
61310 Ribnica na Dolenjskem

RAZPISNA KOMISIJA PRI DS „SUKNO“ – TOZD JURJEVICA

razpisuje

po sklepu DS prosta dela in naloge

INDIVIDUALNEGA POSLOVODNEGA ORGANA – DIREKTORJA TEMELJNE ORGANIZACIJE

Za direktorja TOZD je lahko imenovan kandidat, ki poleg z zakonom predpisanih izpolnjuje še naslednje pogoje:

- da ima višjo strokovno izobrazbo tekstilne ali ekonomske smeri in najmanj 5 let delovnih izkušenj
- da ima srednjo strokovno izobrazbo tekstilne smeri in 10 let delovnih izkušenj, od tega vsaj 4 leta pri opravljanju vodilnih del in nalog
- da ima potrebne organizacijske in poslovne sposobnosti
- da je moralno-politično neoporečen in družbenopolitično aktiven.

Mandat razpisanih del in nalog traja štiri (4) leta.

Kandidati naj pošljejo prijave z življenjepisom in dokazili o izpolnjevanju razpisnih pogojev v 15 dneh po objavi na naslov:

Razpisna komisija pri DS SUKNO–TOZD tekst. tov. Jurjevica 61310 Ribnica na Dolenjskem

Komisija bo prijave obravnavala takoj po preteku prijavnega roka in bo kandidate obvestila o rezultatu v 30 dneh po izbiri.

TEDENSKI KOLEDAR

Cetrtek, 12. februarja – Damijan Petek, 13. februarja – Katarina Sobota, 14. februarja – Valentin Nedelja, 15. februarja – Jurka Ponedeljek, 16. februarja – Julijana Torek, 17. februarja – Silvin Sreda, 18. februarja – Simeon Cetrtek, 19. februarja – Rudi

LUNINE MENE
18. februarja ob 23.58 – šip

KINIO

BRESTANICA: 14. in 15. 2. italijanski barvni film Crni pirat.
BREŽICE: 13. in 14. 2. ameriški barvni film Božanski dnevi. 15. in 16. 2. nemški barvni film Resnične

maloglasni

STANOVANJA

MLAD ZAKONSKI PAR IŠČE v centru ali okolici manjšo sobo in kuhinjo s souporabo kopalnice. Plačilo za leto naprej. Ponudbe pošljite na Hotel Metropol, Stevo. V NEPOSREDNI bližini Novega mesta prodam enosobno stanovanje z nekaj vrta. Naslov v upravi lista (507/81).

DEKLE z višjo izobrazbo, mirna in solidna, išče sobo s souporabo kopalnice v bližini centra. Sifra „I. MAJEC“.

Motorna vozila

PRODAM FIAT 850 special, letnik 1969, v odličnem stanju. Anton Murn, Jurka vas 8, Straža.
ZASTAVO 750 (december 1977) in rekord 1,7, letnik 1972, prodam. Jože Urjnar, Hudeje 8, Trebnje.
UGODNO PRODAM osebni avto Zaporozec. Darko Bosina, Podvinje 12, Kapele, tel. 68-333.
PRODAM ŠKODO, letnik 1972, v nevozni stanju. Prodajalci po tudi po delih. Ivan Verstovšek, Pavlova vas 48, Pišec.
UGODNO PRODAM dobro ohranjen R 4 TLS, letnik 1977. Jože Stanič, Zupevec 12, 68258 Kapele, tel. (068) 68-315.
ZASTAVO 101, letnik 1975, malo karambolirano, ugodno prodam. Drago Molan, Stari grad 47, Krško.
ZASTAVO 101, letnik 1977, prodam. Javornik, Mirana Jarca 43, Novo mesto.
PRODAM DIANO 6, letnik 1977. Ogled vsak dan od 14. do 15. ure. Vesič, 21. maja 18/24, 68250 Brežice.
WARTBURG TURIST 73, 41000 km, garažiran, dobro ohranjen, prodam. Strmečki, Bizeljsko 99.
PRODAM LADO 1200 karavan, Peter Malenšek, Maline 17, Semič.
PRODAM TAM 4500 in zadnjo premo z bočnimi reduktorji. Ivan Peterlin, Strit 9, Skočjan.
PRODAM karamboliranega fička, letnik 1978. Informacije na tel.

zgodbe III, 17. in 18. 2. ameriški barvni film Svaba.
KOSTANJE VICA: 14. 2. angleški film Quadruphemia. 15. 2. jugoslovanski film Bravo Maestro.
MIRNA: 14. 2. slovenski film Ubij me nežno.
NOVO MESTO – KINO KRKA: 12. in 13. 2. angleški barvni film Nenavaden pes čuvaj. 14. in 15. 2. ameriški barvni film Sedem seje smrt. Od 16. do 19. 2. teden slovenskega filma: Sedmina, Ubij me nežno, Vesna.
NOVO MESTO – KINO JLA: Od 13. do 15. 2. ameriška risanka Tom Paleček. Od 16. do 18. 2. indijski film Vmitev.
RIBNICA: 14. in 15. 2. francoski barvni film Zbogom, Emanuela.
SEVNICA: 12. in 13. 2. italijanski film Sluga svojih gospodarjev. 14. 2. italijanski film Kariera neke sobarice. 15. 2. ameriški film Groznja. 19. in 20. 2. italijanski film Zdrava v Afriki.

dopoldan 21-723 in popoldan 24-812.
PRODAM BMW letnik 1974, tip 2002, prevoženih 86000 km. Tel. (068) 77-118.
PRODAM 126 P, letnik 1979. Ivanka Lukar, Rumanja vas 40, Straža. Ogled popoldan.
PRODAM Z 750 special, letnik 1979, prevoženih 14.500 km, registrirana od 9. 1981. Je kasko zavarovana. Peter Reba, Ragovska 10/a, Novo mesto, tel. 22-337.
PRODAM 126 P, letnik 1978, in otroško posteljico. Informacije na tel. 71-552.
PRODAM Z 750 v odličnem stanju, Ivan Luzar, Segova 6, Novo mesto.
PRODAM osebni avto KADETT, letnik 1974 ali zamenjam za Z 750. Tel. (068) 25-862.
ZASTAVO 101 S, letnik 1977 november, karamboliran, prodam. Franc V. Idrih, Otočec 10.
PRODAM Z 750, letnik 1976, Valčo Jenškovec, Mak vodenice 13, Kostanjevica, tel. 69-748 od 6. do 14. ure.
PRODAM R 4, letnik 1978 – metalik. Tel. 21-336 in 23-897.
PRODAM 126 P. Pavlin, Cegelnica 64, Novo mesto.
PO UGODNI CENI PRODAM dobro ohranjen R 12, letnik 1976. Ogled možen v soboto v Šmarjeti 25.
PRODAM LADO 1500 SL, letnik 1978 september – garažirano. Mohorčič, Segova 3, Novo mesto, tel. 24-470.
PRODAM DIANI III/80, 7000 km, 130.000 din in XII/76, 49.000 km, 75.000 din. Tel. 21-826 int. 372 dopoldan.
PRODAM 126 P, star pol leta. Naslov v upravi lista (509/81).
PRODAM Z 750, letnik 1976 in 1971. Jože Kolenc, Resljeva 1, Kostanjevica.
PRODAM FIAT 126 P, letnik 1977. Andrej Janškovec, Vodeniška 20, Kostanjevica.
PRODAM FIAT 126 P, letnik oktober 1976. Informacije vsak dan od 16. do 18. ure. Vandotova 6 (Mala Bučna vas).
PRODAM JAWO sport 350 ccm, letnik 1979. Zdravko Gusak, Hrastje 16, 68310 Sentjernej

Kmetijski stroji

PRODAM TRAKTOR CORMICK, letnik 1966, nevožen. Marjan Pungercič, Dobeno 5, Brežice.
PRODAM frezo za vinograd. Franc Pavlin, Družinska vas 31, 68220 Šmarješke Toplice.
PRODAM dvoosno rabljeno trosilko za gnoj. Stane Željko, Gor. Suhor 5, Metlika.
PRODAM FREZO AGRIA v dobrem stanju. Janez Škedej, Pungercič grm 8, Brusnice.
UGODNO PRODAM malo mlatičnico v dobrem stanju. Leopold Kranjc, Ledina 33, Sevnica.

PRODAM

PRODAM lesen pod v dobrem stanju 9 x 5 m z opeko. Naslov v upravi lista (510/81).
ŠARPLANINCE z rodovnikom, prodam. Kimovec, Repnje 24, Vodice nad Ljubljano.
PRODAM KRAVO, 4 leta staro in 9 mesecev brejo. Mali Podluben 2, Novo mesto.
UGODNO PRODAM dnevno sobo zaradi selitve. Ogled popoldne. Franc Koren, Ljubljanska 17, Novo mesto.
COLN P 500 (ISTRANKA) z motorjem Yamaha 15 KS nujno takoj prodam za 13 M. Tel. 22-365.
PRODAM globok otroški voziček (moder začet). Tel. 24-768.
PRODAM prikolico za prevoz živine. Kostrevc, Trebelno 2, Mokronog.
PRODAM 80' kostanjevih stebrov za vinograd in Jawo 250 ccm. Oberč, Radovlja 16, Šmarjeta.
PRODAM sedežno garnituro, dobro ohranjeno in avto sedež za otroka. Telefon: 24-573.

PRODAM

PRODAM 4 t mrve in 2 t ovate. Ragovo 3, Novo mesto.
PRODAM rabljeno peč za centralno peč EMO Čeje (22.000 kkal) z 80-litrskim bojlerjem in avto 125 PZ, letnik 1973, dobro ohranjen. Alojz Rozman, DoL Straža 70 a, 68351 Straža.
UGODNO PRODAM suha mešana drva. Tel. 78-734.
PRODAM GUMI VOZ, 13-colski. Goriška vas 12, Mirna peč.
PRODAM nekaj belega in rdečega vina po 20 din. Naslov v upravi lista (504/81).
PRODAM 3.000 kg sena. Naslov v upravi lista (505/81).
UGODNO PRODAM skoraj novo peč (trda goriva) „Kueperbusch.“ Zlatko Peršič, Soferska 5, 68270 Krško.
PRODAM 14-colski voz in prašiča, težkega okoli 120 kg. Naslov v upravi lista (506/81).

KUPIM

HRASTOV HRAMČEK kupim lahko tudi v zelo slabem stanju. Ponudbe dopolne na telefon (068) 23-611 ali pismeno na M. Bauer Novo mesto, Adamičeva 16

PRODAM R 4, prevoženih 20.000 km. K Roku 23, Smihel, Novo mesto.
PRODAM Z 750 SC, letnik 1979. Informacije po tel. 23-932.
PRODAM ZASTAVO 750. Martina Lekše, Groblje 13, Sentjernej.
POCENI PRODAM FIAT 1100, letnik 1968, registriran. Informacije Gorenc, tel. (068) 83-300.
PASAT, 75, tri vrata, dobro ohranjen, prodam. Tel. 22-703.
FIAT 126 P, letnik 1978, dobro ohranjen, prodam. Tel. 25-879.

PRODAM Z 750 SC, letnik 1979 december. Brdar, Gubčeva 30, Novo mesto.
PRODAM GOLFA, starega 2 leti, 4 vrata, primeren za taksista. Informacije popoldne na tel. (068) 62-373.
PRODAM DIANO, letnik 1977. Tel. 23-286.
PRODAM 126 P, letnik 1979. Anton Poreber, Selšče 2, Dol Toplice.
PRODAM 126 P, letnik 1980. Tone Hočevar, Ajdovec 5 pri Žužemberku, tel. (061) 786-127.
PRODAM 126 P, letnik 1980, prevoženih 5400 km. Novo mesto, tel. 23-458.
PRODAM FIAT 132, letnik 1977. Lebanova 12, Novo mesto.
PRODAM 126 P, star 6 mesecev. Tel. 23-256.
PRODAM 126 P, letnik 1979. Srčič, Majde Silc 4, Novo mesto, tel. 25-443.

UGODNO PRODAM R 4, letnik oktober 1978. Pirc, tel. 84-574 od 6. do 14. ure.
126 P, letnik junij 1979, prevoženih 14.000 km, prodam za 8,5 M. Tel. 22-966.
PRODAM Z 101, letnik 1974, prevoženih 73000 km. Rajko Veselič, Brod 13, Novo mesto.
PRODAM FIAT 126 P, prevoženih 9.000 km. Franc Škof, Jerebova 10, Novo mesto, tel. 21-146.

PRODAM 126 P, letnik 1979. Srčič, Majde Silc 4, Novo mesto, tel. 25-443.
UGODNO PRODAM R 4, letnik oktober 1978. Pirc, tel. 84-574 od 6. do 14. ure.
126 P, letnik junij 1979, prevoženih 14.000 km, prodam za 8,5 M. Tel. 22-966.
PRODAM Z 101, letnik 1974, prevoženih 73000 km. Rajko Veselič, Brod 13, Novo mesto.
PRODAM FIAT 126 P, prevoženih 9.000 km. Franc Škof, Jerebova 10, Novo mesto, tel. 21-146.

PRODAM 126 P, letnik 1979. Srčič, Majde Silc 4, Novo mesto, tel. 25-443.
UGODNO PRODAM R 4, letnik oktober 1978. Pirc, tel. 84-574 od 6. do 14. ure.
126 P, letnik junij 1979, prevoženih 14.000 km, prodam za 8,5 M. Tel. 22-966.
PRODAM Z 101, letnik 1974, prevoženih 73000 km. Rajko Veselič, Brod 13, Novo mesto.
PRODAM FIAT 126 P, prevoženih 9.000 km. Franc Škof, Jerebova 10, Novo mesto, tel. 21-146.

PRODAM 126 P, letnik 1979. Srčič, Majde Silc 4, Novo mesto, tel. 25-443.
UGODNO PRODAM R 4, letnik oktober 1978. Pirc, tel. 84-574 od 6. do 14. ure.
126 P, letnik junij 1979, prevoženih 14.000 km, prodam za 8,5 M. Tel. 22-966.
PRODAM Z 101, letnik 1974, prevoženih 73000 km. Rajko Veselič, Brod 13, Novo mesto.
PRODAM FIAT 126 P, prevoženih 9.000 km. Franc Škof, Jerebova 10, Novo mesto, tel. 21-146.

PRODAM 126 P, letnik 1979. Srčič, Majde Silc 4, Novo mesto, tel. 25-443.
UGODNO PRODAM R 4, letnik oktober 1978. Pirc, tel. 84-574 od 6. do 14. ure.
126 P, letnik junij 1979, prevoženih 14.000 km, prodam za 8,5 M. Tel. 22-966.
PRODAM Z 101, letnik 1974, prevoženih 73000 km. Rajko Veselič, Brod 13, Novo mesto.
PRODAM FIAT 126 P, prevoženih 9.000 km. Franc Škof, Jerebova 10, Novo mesto, tel. 21-146.

PRODAM 126 P, letnik 1979. Srčič, Majde Silc 4, Novo mesto, tel. 25-443.
UGODNO PRODAM R 4, letnik oktober 1978. Pirc, tel. 84-574 od 6. do 14. ure.
126 P, letnik junij 1979, prevoženih 14.000 km, prodam za 8,5 M. Tel. 22-966.
PRODAM Z 101, letnik 1974, prevoženih 73000 km. Rajko Veselič, Brod 13, Novo mesto.
PRODAM FIAT 126 P, prevoženih 9.000 km. Franc Škof, Jerebova 10, Novo mesto, tel. 21-146.

PRODAM 126 P, letnik 1979. Srčič, Majde Silc 4, Novo mesto, tel. 25-443.
UGODNO PRODAM R 4, letnik oktober 1978. Pirc, tel. 84-574 od 6. do 14. ure.
126 P, letnik junij 1979, prevoženih 14.000 km, prodam za 8,5 M. Tel. 22-966.
PRODAM Z 101, letnik 1974, prevoženih 73000 km. Rajko Veselič, Brod 13, Novo mesto.
PRODAM FIAT 126 P, prevoženih 9.000 km. Franc Škof, Jerebova 10, Novo mesto, tel. 21-146.

PRODAM 126 P, letnik 1979. Srčič, Majde Silc 4, Novo mesto, tel. 25-443.
UGODNO PRODAM R 4, letnik oktober 1978. Pirc, tel. 84-574 od 6. do 14. ure.
126 P, letnik junij 1979, prevoženih 14.000 km, prodam za 8,5 M. Tel. 22-966.
PRODAM Z 101, letnik 1974, prevoženih 73000 km. Rajko Veselič, Brod 13, Novo mesto.
PRODAM FIAT 126 P, prevoženih 9.000 km. Franc Škof, Jerebova 10, Novo mesto, tel. 21-146.

PRODAM 126 P, letnik 1979. Srčič, Majde Silc 4, Novo mesto, tel. 25-443.
UGODNO PRODAM R 4, letnik oktober 1978. Pirc, tel. 84-574 od 6. do 14. ure.
126 P, letnik junij 1979, prevoženih 14.000 km, prodam za 8,5 M. Tel. 22-966.
PRODAM Z 101, letnik 1974, prevoženih 73000 km. Rajko Veselič, Brod 13, Novo mesto.
PRODAM FIAT 126 P, prevoženih 9.000 km. Franc Škof, Jerebova 10, Novo mesto, tel. 21-146.

PRODAM 126 P, letnik 1979. Srčič, Majde Silc 4, Novo mesto, tel. 25-443.
UGODNO PRODAM R 4, letnik oktober 1978. Pirc, tel. 84-574 od 6. do 14. ure.
126 P, letnik junij 1979, prevoženih 14.000 km, prodam za 8,5 M. Tel. 22-966.
PRODAM Z 101, letnik 1974, prevoženih 73000 km. Rajko Veselič, Brod 13, Novo mesto.
PRODAM FIAT 126 P, prevoženih 9.000 km. Franc Škof, Jerebova 10, Novo mesto, tel. 21-146.

PRODAM 126 P, letnik 1979. Srčič, Majde Silc 4, Novo mesto, tel. 25-443.
UGODNO PRODAM R 4, letnik oktober 1978. Pirc, tel. 84-574 od 6. do 14. ure.
126 P, letnik junij 1979, prevoženih 14.000 km, prodam za 8,5 M. Tel. 22-966.
PRODAM Z 101, letnik 1974, prevoženih 73000 km. Rajko Veselič, Brod 13, Novo mesto.
PRODAM FIAT 126 P, prevoženih 9.000 km. Franc Škof, Jerebova 10, Novo mesto, tel. 21-146.

PRODAM 126 P, letnik 1979. Srčič, Majde Silc 4, Novo mesto, tel. 25-443.
UGODNO PRODAM R 4, letnik oktober 1978. Pirc, tel. 84-574 od 6. do 14. ure.
126 P, letnik junij 1979, prevoženih 14.000 km, prodam za 8,5 M. Tel. 22-966.
PRODAM Z 101, letnik 1974, prevoženih 73000 km. Rajko Veselič, Brod 13, Novo mesto.
PRODAM FIAT 126 P, prevoženih 9.000 km. Franc Škof, Jerebova 10, Novo mesto, tel. 21-146.

PRODAM 126 P, letnik 1979. Srčič, Majde Silc 4, Novo mesto, tel. 25-443.
UGODNO PRODAM R 4, letnik oktober 1978. Pirc, tel. 84-574 od 6. do 14. ure.
126 P, letnik junij 1979, prevoženih 14.000 km, prodam za 8,5 M. Tel. 22-966.
PRODAM Z 101, letnik 1974, prevoženih 73000 km. Rajko Veselič, Brod 13, Novo mesto.
PRODAM FIAT 126 P, prevoženih 9.000 km. Franc Škof, Jerebova 10, Novo mesto, tel. 21-146.

PRODAM 126 P, letnik 1979. Srčič, Majde Silc 4, Novo mesto, tel. 25-443.
UGODNO PRODAM R 4, letnik oktober 1978. Pirc, tel. 84-574 od 6. do 14. ure.
126 P, letnik junij 1979, prevoženih 14.000 km, prodam za 8,5 M. Tel. 22-966.
PRODAM Z 101, letnik 1974, prevoženih 73000 km. Rajko Veselič, Brod 13, Novo mesto.
PRODAM FIAT 126 P, prevoženih 9.000 km. Franc Škof, Jerebova 10, Novo mesto, tel. 21-146.

PRODAM 126 P, letnik 1979. Srčič, Majde Silc 4, Novo mesto, tel. 25-443.
UGODNO PRODAM R 4, letnik oktober 1978. Pirc, tel. 84-574 od 6. do 14. ure.
126 P, letnik junij 1979, prevoženih 14.000 km, prodam za 8,5 M. Tel. 22-966.
PRODAM Z 101, letnik 1974, prevoženih 73000 km. Rajko Veselič, Brod 13, Novo mesto.
PRODAM FIAT 126 P, prevoženih 9.000 km. Franc Škof, Jerebova 10, Novo mesto, tel. 21-146.

PRODAM 126 P, letnik 1979. Srčič, Majde Silc 4, Novo mesto, tel. 25-443.
UGODNO PRODAM R 4, letnik oktober 1978. Pirc, tel. 84-574 od 6. do 14. ure.
126 P, letnik junij 1979, prevoženih 14.000 km, prodam za 8,5 M. Tel. 22-966.
PRODAM Z 101, letnik 1974, prevoženih 73000 km. Rajko Veselič, Brod 13, Novo mesto.
PRODAM FIAT 126 P, prevoženih 9.000 km. Franc Škof, Jerebova 10, Novo mesto, tel. 21-146.

PRODAM 126 P, letnik 1979. Srčič, Majde Silc 4, Novo mesto, tel. 25-443.
UGODNO PRODAM R 4, letnik oktober 1978. Pirc, tel. 84-574 od 6. do 14. ure.
126 P, letnik junij 1979, prevoženih 14.000 km, prodam za 8,5 M. Tel. 22-966.
PRODAM Z 101, letnik 1974, prevoženih 73000 km. Rajko Veselič, Brod 13, Novo mesto.
PRODAM FIAT 126 P, prevoženih 9.000 km. Franc Škof, Jerebova 10, Novo mesto, tel. 21-146.

PRODAM 126 P, letnik 1979. Srčič, Majde Silc 4, Novo mesto, tel. 25-443.
UGODNO PRODAM R 4, letnik oktober 1978. Pirc, tel. 84-574 od 6. do 14. ure.
126 P, letnik junij 1979, prevoženih 14.000 km, prodam za 8,5 M. Tel. 22-966.
PRODAM Z 101, letnik 1974, prevoženih 73000 km. Rajko Veselič, Brod 13, Novo mesto.
PRODAM FIAT 126 P, prevoženih 9.000 km. Franc Škof, Jerebova 10, Novo mesto, tel. 21-146.

PRODAM 126 P, letnik 1979. Srčič, Majde Silc 4, Novo mesto, tel. 25-443.
UGODNO PRODAM R 4, letnik oktober 1978. Pirc, tel. 84-574 od 6. do 14. ure.
126 P, letnik junij 1979, prevoženih 14.000 km, prodam za 8,5 M. Tel. 22-966.
PRODAM Z 101, letnik 1974, prevoženih 73000 km. Rajko Veselič, Brod 13, Novo mesto.
PRODAM FIAT 126 P, prevoženih 9.000 km. Franc Škof, Jerebova 10, Novo mesto, tel. 21-146.

PRODAM 126 P, letnik 1979. Srčič, Majde Silc 4, Novo mesto, tel. 25-443.
UGODNO PRODAM R 4, letnik oktober 1978. Pirc, tel. 84-574 od 6. do 14. ure.
126 P, letnik junij 1979, prevoženih 14.000 km, prodam za 8,5 M. Tel. 22-966.
PRODAM Z 101, letnik 1974, prevoženih 73000 km. Rajko Veselič, Brod 13, Novo mesto.
PRODAM FIAT 126 P, prevoženih 9.000 km. Franc Škof, Jerebova 10, Novo mesto, tel. 21-146.

PRODAM 126 P, letnik 1979. Srčič, Majde Silc 4, Novo mesto, tel. 25-443.
UGODNO PRODAM R 4, letnik oktober 1978. Pirc, tel. 84-574 od 6. do 14. ure.
126 P, letnik junij 1979, prevoženih 14.000 km, prodam za 8,5 M. Tel. 22-966.
PRODAM Z 101, letnik 1974, prevoženih 73000 km. Rajko Veselič, Brod 13, Novo mesto.
PRODAM FIAT 126 P, prevoženih 9.000 km. Franc Škof, Jerebova 10, Novo mesto, tel. 21-146.

PRODAM 126 P, letnik 1979. Srčič, Majde Silc 4, Novo mesto, tel. 25-443.
UGODNO PRODAM R 4, letnik oktober 1978. Pirc, tel. 84-574 od 6. do 14. ure.
126 P, letnik junij 1979, prevoženih 14.000 km, prodam za 8,5 M. Tel. 22-966.
PRODAM Z 101, letnik 1974, prevoženih 73000 km. Rajko Veselič, Brod 13, Novo mesto.
PRODAM FIAT 126 P, prevoženih 9.000 km. Franc Škof, Jerebova 10, Novo mesto, tel. 21-146.

PRODAM 126 P, letnik 1979. Srčič, Majde Silc 4, Novo mesto, tel. 25-443.
UGODNO PRODAM R 4, letnik oktober 1978. Pirc, tel. 84-574 od 6. do 14. ure.
126 P, letnik junij 1979, prevoženih 14.000 km, prodam za 8,5 M. Tel. 22-966.
PRODAM Z 101, letnik 1974, prevoženih 73000 km. Rajko Veselič, Brod 13, Novo mesto.
PRODAM FIAT 126 P, prevoženih 9.000 km. Franc Škof, Jerebova 10, Novo mesto, tel. 21-146.

PRODAM 126 P, letnik 1979. Srčič, Majde Silc 4, Novo mesto, tel. 25-443.
UGODNO PRODAM R 4, letnik oktober 1978. Pirc, tel. 84-574 od 6. do 14. ure.
126 P, letnik junij 1979, prevoženih 14.000 km, prodam za 8,5 M. Tel. 22-966.
PRODAM Z 101, letnik 1974, prevoženih 73000 km. Rajko Veselič, Brod 13, Novo mesto.
PRODAM FIAT 126 P, prevoženih 9.000 km. Franc Škof, Jerebova 10, Novo mesto, tel. 21-146.

KUPIM bojler (kombiniran na električno in trda goriva). Tel. 24-768.
KUPIM okvir in krmilo za motor MZ 150. Leon Furar, Skjancje 6, Novo mesto.
KUPIM mešalec za beton. Jože Gorišek, Gor. Vrhpolje 80.
KUPIM moped 14 – VN. Ivan Bohte, Vinja vas 38, Novo mesto.

POSEST

PRODAM vinograd nad Semičem v dobrem stanju. Ogled možen vsak dan. Alojz Primožič, Semič 71.
VIKEND NA KOLPI (lesen) zamenjam za zidnico z vinogradom v okolici Novega mesta. Tel. 24-900.
PRODAM novo hišo z vodo in električno na sončni legi, 8 km iz Sevnice. Oglasite se ob nedejnih dopoldne pri Jožetu Kozarju, Žurkov dol 13, Sevnica.

PRODAM zemljo, primerno za vikende (vinograd, voda in električna, do stop z vsakim vozilom), ali pa dam celo kmetijo za oskrbo dveh starejših ljudi v bližini Senogave. Sifra „LEPA KMETIJA“.
V HRASTJU ODDAM v obdelavo in užitek dva vinograda proti skromni odškodnini za stroške. Prevzemnik bi po zakonu imel predkupno pravico. Anton Tratnik, Sentjernej.

PARCELO (15 arov) z malo vinograda v Novogori prodam. Primeren je za vikend. Tel. (068) 84-588 od 14. ure delja.
PRODAM vinograd (12 a) z zidnico v Aremberku. Terezija Kic, Biška vas 1, Mirna peč.
PRODAM več parcel za vikend v Sred. Gričevju. Naslov v upravi lista (508/81).

PRODAM 20 arov vinograda nad križiščem v Straži. Na parceli je električna, dostop z vsakim vozilom. Informacije pri Dušanu Dularju, Jurka vas 13, Straža.
PRODAM 18 a vinograda in zidnico. Dostop z vsakim vozilom. Električna je na parceli. Tel. 85-106.
PRODAM 10 a vinograda na Ruperč vrhu. Zupančič, Regerca vas 80, Novo mesto, po 14. uri.

PRODAM PARCELO za vinograd in hram v Klenoviku. Alešnik, Mestne njive 3, tel. 23-740, Novo mesto.
PRODAM v Bendljah vinograd in travnik, primerno za vikend. Ana Mervič, Zablja vas 21, Novo mesto.
PRODAM starejši vinograd 30 a in 70 a gozda, hram. Dostop z avtomobilom na Špičaku pri Sromljah. Miha Rožman, Glogov brod 1, Artiče.

ODLIČEN VINOGRAD 10 a s sodobno stanovanjsko hišo, kletjo, garažo, v okolici Krškega, prodam. Električna in vodovod v hiši. Naslov v upravi lista (511/81).

PRODAM 18 a vinograda in zidnico. Dostop z vsakim vozilom. Električna je na parceli. Tel. 85-106.
PRODAM 10 a vinograda na Ruperč vrhu. Zupančič, Regerca vas 80, Novo mesto, po 14. uri.
PRODAM PARCELO za vinograd in hram v Klenoviku. Alešnik, Mestne njive 3, tel. 23-740, Novo mesto.
PRODAM v Bendljah vinograd in travnik, primerno za vikend. Ana Mervič, Zablja vas 21, Novo mesto.
PRODAM starejši vinograd 30 a in 70 a gozda, hram. Dostop z avtomobilom na Špičaku pri Sromljah. Miha Rožman, Glogov brod 1, Artiče.

ODLIČEN VINOGRAD 10 a s sodobno stanovanjsko hišo, kletjo, garažo, v okolici Krškega, prodam. Električna in vodovod v hiši. Naslov v upravi lista (511/81).

ODLIČEN VINOGRAD 10 a s sodobno stanovanjsko hišo, kletjo, garažo, v okolici Krškega, prodam. Električna in vodovod v hiši. Naslov v upravi lista (511/81).

ODLIČEN VINOGRAD 10 a s sodobno stanovanjsko hišo, kletjo, garažo, v okolici Krškega, prodam. Električna in vodovod v hiši. Naslov v upravi lista (511/81).

ODLIČEN VINOGRAD 10 a s sodobno stanovanjsko hišo, kletjo, garažo, v okolici Krškega, prodam. Električna in vodovod v hiši. Naslov v upravi lista (511/81).

ODLIČEN VINOGRAD 10 a s sodobno stanovanjsko hišo

ZAHVALA

V 75. letu nas je zapustil dragi mož, oče, stari oče, brat in stric

ALOJZ JARC

iz Vrbovca pri Dobrnju

Ob tej težki izgubi se najiskreneeje zahvalujemo vsem, ki ste počastili njegov spomin, nam izrekli sožalje, darovali vence in cvetje ter pokojnika v tako velikem številu spremili na njegovo zadnjo pot. Posebna hvala vaščanom za pomoč, govornikom tov. Pekolju, Perparju in Barletu za poslovljne besede ob odprtem grobu ter duhovniku za opravljeni obred, pevskemu zboru iz Dobrnja in godbi iz Trebnjega.

Žalujoci: žena Marija, sinovi Alojz, Jože, Tone, France in Stane z ženami, hčerke Mici, Ani, Angelca in Rezka z možmi, brat France iz ZDA, vnuki in ostalo sorodstvo

Ljuba mama, tvoj odhod boleče občutimo, čutimo pa tudi dobroto tvojega srca, ki bo zmeraj utripalo med nami.

ZAHVALA

Ob prerani izgubi naše ljube žene, mame, stare mame, sestre in tete

PEPCE GRUBAR

iz Apnenika pri Šentjerneju

se toplo zahvalujemo vsem, ki ste ji darovali vence in cvetje ter pokojno tako številno spremili na zadnji poti. Toplo zahvalo smo dolžni vsem sosedom za nesebično pomoč v teh težkih trenutkih ter tolažilne besede. Lepo se zahvalujemo Iskrni tozdr. Hipot za denarno pomoč ter venci, IMV tozdr. Podgorje Šentjernej za venci, KZ Krka Novo mesto za darovani venci in denarno pomoč. Najlepša hvala tudi govorniku tov. Žičkarju za prelep govor ob odprtem grobu ter župnikoma za opravljeni obred. Vsem, ki obiskujete njen grob iskrena hvala!

Vsi njeni

Šentjernej, 7. 1. 1981

ZAHVALA

Ob nenadni težki izgubi našega ljubljenega očeta, moža, brata, strica, dedka

ALOJZA NOVAKA

upokojenega rudarja iz Gabrijel

se najtopleje zahvalujemo vsem, ki ste nas tolažili v teh težkih dneh, nam izrekli sožalje, darovali vence, cvetje in ga v lepem številu spremili na zadnjo pot. Zahvala sosedom in vaščanom za nesebično pomoč, osebu bolnišnice v Novem mestu za nego, kakor tudi župniku za obred. Zahvaljujemo se rudarski godbi Senovo za žalostinke, Borisu Debelaku za lepe besede slovesa, DU Krmejl za spremstvo s praporom. Hvala še enkrat vsem, ki ste imeli našega očeta radi.

Žalujoci: žena Pavla, sin Toni z družino in ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Sporočamo žalostno vest, da nas je po dolgi in težki bolezni v 72. letu starosti zapustil naš dragi mož, oče, stari oče, brat in stric

PETER RADE

iz Sodevcev 8

Iskreno se zahvaljujemo sosedom, znancem in prijateljem, ki so nam na kakšenkoli način pomagali ob njegovi bolezni, vsem, ki so nam v najtežjih trenutkih izrekli sožalje, darovali vence in cvetje. Zahvaljujemo se GD Prelese za organizacijo pogreba ter GD Radenci, Stari trg in Predgrad, organizaciji ZZB, kolektivu ITAS Kočevje ter UNIOR Zreče, tov. Juretu Bariču in Jožetu Tomažinu za poslovljne besede, domačim pevkom za zapete žalostinke ter župniku Lojzetu za opravljeni obred.

Žalujoci: žena Ana, sin Andrej, sin Peter z družino, hčerka Zdenka z družino, brat Jože in Ivan z družinami ter drugo sorodstvo

ZAHVALA

Nenadoma nas je v 63. letu starosti zapustil naš dragi mož in oče

FRANC MEDVEŠEK

Z bolečino s srcu smo ga 5. februarja pospremili na zadnjo pot. Toplo se zahvaljujemo vsem sosedom in znancem za izkazano pomoč, darovano cvetje ter izrečeno sožalje. Zahvala velja tudi Mihi za poslovljne besede, župniku za pogrebni obred in govor ob odprtem grobu ter izrečeno sožalje. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žalujoci: vsi njegovi

Poklek, Škofja Loka, Radovljica

ZAHVALA

20. januarja nas je v 58. letu starosti zapustil naš dragi brat in stric

RUDI FALESKINI

iz Črnaolja

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, ki so nam pomagali v teh težkih trenutkih, ga spremili na njegovi zadnji poti in mu darovali cvetje. Zahvaljujemo se kolektivu Temeljnega sodišča Novo mesto enote Črnomelj, govornikom sodišča tov. Viktorju Švajgerju in predstavniku ZZB NOV tov. Antonu Mameriču za poslovljne besede. Prisrčna hvala vsem, ki so mu v bolezni pomagali, posebno prijatelju Francu Trbušču za njegovo nesebično pomoč.

Žalujoci: Milena ter Branko in Danica z družinama

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega dragega moža, očeta in starega očeta

JANEZA ŠPENDALA

Iz Dol. Praproč pri Šentlovrencu

se iskreno zahvaljujemo sorodnikom, prijateljem, znancem in sosedom za izreke sožalja, za darovano cvetje in vence ter vsem, ki ste ga v tako velikem številu spremili na njegovi zadnji poti. Za organizacijo pogreba se zahvaljujemo LD Velika Loka in njenim članom, ki so s častno stražo ob krsti počastili njegov spomin, ter ostalim lovskim družinam, ki so se na pokopališču poslovile z zadnjim lovskim pozdravom. Posebno se zahvaljujemo moškemu pevskemu zboru iz Šentlovrenca za zapete žalostinke, Vinku Cegljarju za občutene poslovljne besede ter župniku za opravljeni obred. Hvala vsem, ki se ga še vedno spominjate.

Žalujoci: vsi njegovi

ZAHVALA

Ob boleči in prerani izgubi drage žene, mame in stare mame

ŠTEFANIJE KOVAČIČ

iz Velikih Poljan 44 pri Ortneku

se iskreno zahvaljujemo sorodnikom, prijateljem in vaščanom, ki so nam izrekli sožalje, darovali cvetje in vence, vsem, ki so nam v težkih dneh kakorkoli pomagali in ki so pokojno spremili na njeni zadnji poti.

Žalujoci: mož Jože, sin Jože in hčerka Jelka z družino

ZAHVALA

Ob boleči izgubi drage mame in stare mame

ELIZABETE MESERKO

s Čateške gore 13

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, ki so sočustvovali z nami, darovali vence in cvetje ter jo spremili na njeni zadnji poti. Posebna zahvala sodelavcem iz Joganina Sevnica.

Žalujoci: sinova Vinko in Rudi z družinama

ZAHVALA

V 79. letu nas je nenadoma zapustil dobri in skrbni oče, dedek in pradedek

IVAN GORIŠEK

iz Krške vasi 109

Iskreno se zahvaljujemo sorodnikom, prijateljem, znancem in vaščanom, ki ste ga spremili na njegovi zadnji poti. Posebej se zahvaljujemo vsem, ki ste mu darovali vence in cvetje, ter župniku za opravljeni obred, govorniku za tople poslovljne besede ob odprtem grobu, gasilec, zdravnikom in strelnemu osebu s Kliničnega centra v Ljubljani za lajšanje bolečin ter vsem, ki ste ga tako številno spremili na njegovi zadnji poti.

Žalujoci: sin Milan z ženo, vnukinja in vnuk z družinama ter ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Ob boleči izgubi moža in očeta

JOŽETA KOČEVARJA

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so kakorkoli pomagali in sočustvovali z nami, poklonili venci in cvetje ter ga spremili na zadnji poti. Posebno se zahvaljujemo zdravniškemu osebu iz Metlike za zdravniško pomoč in skrb med njegovo boleznijo.

Žalujoci: žena Marija, hčerka z družino in sinova z družinama

V SPOMIN

19. januarja je minilo žalostno leto odkar nas je za vedno prezgodaj zapustil naš dragi mož, dobri ata, brat in stric

STONE POGORELEC

Spomin na njega je vedno bolj boleč, njegova izguba pa za nas nenadomestljiva. Hvala vsem, ki se ga spominjate in mu prižigate sveče.

Žalujoci: vsi domači

Žrtvovati se za kulturo

Dokaj zakoreninjeno je mnenje, da kulturna ustvarjalnost in poustvarjalnost ni dovolj cenjena, kar se kaže celo v družbenem vrednotenju dela poklicnih kulturnih skupin in posameznikov. Kje je potemtakem šele mesto kulturnega amaterizma?

Zanesljivo lahko zaupamo iskreni izpovedi 72-letnega Antona Horjaka s Senovega. Ante, tako ga kličejo številni znanci in prijatelji, se je več kot pol stoletja razdal kultura. Pred vojno je bil režiser in igralec 26 predstav na odrskih deskah v Laškem, kjer se je rodil. Pričelo se je z 1926. leta postavljenim Črnošolcem, tik pred vojno vihro (8. in 9. marca 1941) pa so uprizorili člani dramskega odseka Sokolskega društva še delo Tam na gorah, ki ga je Horjak prevedel iz češčine.

Na režiserskem seminarju v Celju, kjer ni bilo tako živahnega gledališkega dela, kakor bi se nadejali glede na velikost mesta, se je Horjak pri profesorju O. Sestu, režiserju ljubljanskega gledališča, naučil veliko skrivnosti režije. Dve leti pozneje, leta 1934, so sezidali v Laškem Sokolski dom, ki še danes služi za telovadbo osnovnošolcem. Laško, ki je imelo prej trške pravice kot Celje, je še bolj zasenčilo velikega sosedu. Celjani so trumoma prihajali na predstave v Laško.

Ante Horjak, industrijski risar Trboveljske premogokopne družbe, je tudi po osvoboditvi našel zaposlitev v rudniku. Preselil se je na Senovo in že avgusta 1945 prevzel vodstvo dramske

sekcije. Malo pred koncem vojne je ostal brez ene noge. Invalidnost ga je sicer ovrhala, toda z obilico dobre volje in vztrajnosti je uspešno prenašal bogate izkušnje. „Ko sem prišel na Senovo, je bila šolska dvorana povsem uničena. Z udarniškim delom smo naredili prostor za orkester in prizidek,“ pripoveduje Horjak. Režiral in igral je v 47 predstavah. Ljudje, še močno pod vtišom vojnega razdejani in grozot, so si želeli zlasti razvedrila. Zato so tudi na Senovem posegali polahkotnejših delih. Burko Zafubljeni Mihec je leto pozneje 1947. nasledila spevoigra Kmet in bogataš, ki jo je Horjak prevedel iz nemščine. Za Manzelle Nitouche je orkester vodil prof. Milko Škoberne, štiri godbenike pa so si sposodili kar pri zagrebški operi. Dvorane so bile nabitopolne tudi na gostovanjih po raznih krajih Slovenije in v Zagrebu, Karlovcu. Največja nagrada za ves napor je bil vedno topel sprejem občinstva, nekako otožno razmišlja Ante Horjak, kot da se ne more sprijazniti s tem, da so ti časi le še prijeten spomin.

„Z mladimi je treba pričeti, starejšega je težko pridobiti. Z igralci ne smeš nikoli postati preveč domač... Ustvariti je treba disciplino, ne zalezno, toda - red,“ pojasnjuje sobesednik, ki je za svoje neutrudno delo prejel številna priznanja in državna odlikovanja, minulo nedeljo v Kostanjevici ob slovenskem kulturnem prazniku pa še srebrno Prešernovo plaketo.

PAVEL PERC

Roparski napad na upokojenca

Neznan mladenič je zbil upokojenca Klemena Štimca iz Kočevja po tleh in mu vzel denarnico z nekaj drobiža - Ponoči nevarno na cestah - Ropar z nežnim glasom

„Roparja, ki me je napadel 30. decembra na cesti med Kočevjem in

DAMA MED GOLOBICAMI - Ni kar tako, da golob na sliki pripada vrsti lasuljar. Lastnik redkega primerka, ki ga je izredno težko vzgojiti, je delavec Jože Rodič iz Dobrave pri Dobruški vasi. Kot član kluba „Pismoš“ je „golobno damo“ pokazal na nedavni razstavi malih živali v novomeški športni dvorani. (Foto: J. P.)

Salko vajo, še vedno niso odkrili,“ nam je te dni povedal upokojenec Klemen Štimac iz ljubljanske 4 v Kočevju.

Ura je bila okoli 17.15. Bila je že tema in še megla. Na cesti ni bilo pešcev, le avtomobili so švigali sem in tja, ko je mlad fant zagrabil upokojenca za rokav in mu dejal: „Počakaj, mi boš nekaj dal,“ in nato: „Daj denar, sicer se bo začelo!“

Upokojenec ni hotel dati denarja, sicer pa je imel pri sebi le nekaj drobiža, 30 ali 40 din. Mlad ratar je upokojenca nato udaril po glavi, da je padel na tla. Ker je videl, da ni šala, mu je upokojenec dal denarnico, mladi napadalec pa jo je zagrabil in jo odnesel z dokumenti vred, ki so bili v njej.

Takrat je upokojenec le zaslišal neke glasove pri zdravstvenem domu

NOČNI SPOSOJEVALEC

V noči na 4. februar je nekaj avtomobilov, parkiranih v Metliki, doživelo nenavaden obisk. Zaenkrat še neznan vlomilec je namreč v Zupančičevi ulici vlomil v pet avtomobilov, iz stikal izvelkel žice in se očitno poskušal odpeljati. Kar mu ni uspelo tukaj, mu je po vltomu v garažo Draga Popoviča v isti ulici. Z ukradenim ludo se je odpeljal na potep. Ni še znano, kod vse se je vozil, zato pa je vozilo, ko mu je zmanjkalo bencina, pustil na Gavgen hribu pri romskem naselju. Lastnik je ugotovil, da je neznanec, ki ga metliški miličniki še iščejo, vozilo poškodoval. Škoda je približno 6.000 din.

POMLADNI KLICAJ! - Ta ostanek avtomobila v gozdu nad Poljanami ni le grobišča, marveč tudi stran vržen denar.

Devize rjavijo po gozdovih

Slovenija mora uvažati odpadno pločevino, hkrati pa so naši gozdovi posvinjani z odsluženimi avtomobilskimi karoserijami, štedilniki - Sreder

Odsluženi avtomobili, štedilniki, pralni stroji ter druga krama je v svetu že precej časa pomemben vir sekundarnih surovin. Tako imenovana reciklaža, ponovna uporaba odpadnih predmetov kot surovine, vrača industriji razvitih držav pomemben delež vse drago cenjenih surovin, predvsem jekla in barvnih kovin. Pri nas v tem pogledu nismo dosti naredili.

Pa bi morali! Slovenske železarne potrebujejo iz leta v leto več jeklenih odpadkov, in ker Dinos ne more zbrati potrebne količine, jih morajo uvažati - za devize, seveda. Prilanjelijaj odpadnega jekla se bo s prehodom od visokih peči na elektropeči v slovenskih železarnah še povečal. Strokovnjaki vidijo možno rešitev v postavitvi šrederja, posebne naprave za predelavo lahke odpadne pločevine, avtomobilov in predmetov bele tehnike; šreder obdeluje tovrstne odpadke v uporabne metalurške vložke.

Na Dolenjskem se z obdelavo odsluženih avtomobilov in bele tehnike ukvarjajo le v novomeškem Dinosu, in kot so povedali, gre za zamudne postopek. Barvne kovine (aluminij ipd.), šamet, plastiko in druge snovi, ki za jeseniško železarno ne pridejo v poštev, je potrebno odstranjati ročno. Kljub temu da imajo napravo za rezanje in stiskanje pločevine (samo tri take so v Jugoslaviji in vse tri v Sloveniji), je obdelava lahkih jeklenih odpadkov na meji rentabilnosti. Tudi to nedvomno go-

vori v prid nabavi šrederja v naši republiki. Čeprav so v novomeškem Dinosu pohvalili nekaj mladinskih organizacij, ki so v posameznih krajevnih skupnostih pripravile akcije zbiranja odpadnega železa in pločevine (povprečno vrže taka akcija od 3 do 6 ton odpadnega jekla), pa sprehod po dolenjskih gozdovih in podeželju kaže, da še veliko pločevine nekoristno rjavi.

M. MARKELJ

V Bistrici zmrznile ribe?

Ribniški ribiči so te dni ugotovili, da so poginile ribe pod ledom v Bistrici. Nekateri domnevajo, da jim je zmanjkalo kisika, drugi pa pravijo, da so zmrznile. Kaj je resnični vzrok Pogina, bo treba še ugotoviti.

Pogin rib so ugotovili pred dobrima dvema tednoma. Takrat je neki ribič razbil led na zamrznjeni Bistrici. Odkril je žalosten prizor. Pod ledom je bilo vse belo od poginulih rib. Mrtve so ležale na lubtu in kazale bele trebuhe postvri, ščuke in kleni. Škoda je še posebno velika, ker so ribe postvri v drsti.

Natančneje bodo lahko ugotovili škodo, ko ne bo več ledu. Ribiči pa trdijo, da so ribe poginile zato, ker izvjalci del na Bistrici niso poslušali predgovor ribiške družine. Območna vodna skupnost Ljubljana-Sava je namreč napravila na Bistrici jezove, ki so zadrževali vodo, da se je struga Bistrica pri Ribnici skoraj izsušila in so tako lahko opravljali dela v zvezi z urejanjem „gumijastega“ jezua v Ribnici. Ribiči so takrat zahtevali, da je treba takoj, ko bodo dela začela prekinili, spet spustiti vodo, da bo pretok normalen. Izvjalci so dela prekinili že jeseni, pretoka pa kljub temu niso uredili. Vodostaj je bil zato na večih mestih žež nizek, kar je pospešilo pogin.

J. PRIMC

Kočevje najbolj mrzlo

Led na Rinži že mesec dni - Bólj mrzla zima je bila pred dobrimi 50 leti, ko je celo Krka zamrznila

Ko smo to zimo spremenjali temperature v Sloveniji, smo lahko že kar iz radijskih poročil ugotovili, da je bilo na Dolenjskem najpogostje najbolj mrzlo prav v Kočevju, pa tudi v Sloveniji so bile kočevske temperature v glavnem vedno med najnižjimi.

Prvi sneg je to zimo zapadel na Kočevskem 2. novembra in je trajal vse do 2. februarja, ko je znašala najnižja temperatura jutraj ob 7. uri minus 9, okoli polne pa se je živo srebro dvignilo kar na plus 10 stopinj C. Seveda pa tudi ta toplota ni mogla stopiti ledu na Rinži, kiga je odebelil januarski mrz, ko so znašale najnižje povprečne temperature med minus 15 in minus 17 stopinj C, včasih pa celo do minus 18 in 19 stopinj C.

Skoraj ves januar v Kočevju ni bilo padavin. Prevladovalo je celo lepo

in sončno vreme, a kljub temu so bile temperature tudi ob največji sončni „pripek“ le okoli plus 2 do plus 8 ali še nekaj stopinj več. Taka zima pa je seveda zdrava, saj večjih epidemij gripe ni bilo.

Vrtičkarji in kmetje napovedujejo, da se obeta dobra letina. Mrz naj bi uničil veliko poljskih, vrtnih in sadnih škodljivcev. Ti bodo torej napravili manj škode.

J. PRIMC

VESELJE NA LEDU - Rinža je letošnjo zimo zaledenela že prejšolskimi počitnicami, led pa je na njej še danes. Vse počitnice se na njej drsalo veliko mladih, pa tudi starejših. (Foto: Primc)

ZABAVNO OB DNEVU ŽENA

Kulturno progresni center Cankarjev dom prireja ob dnevu žena v novomeški športni dvorani zabavno prireditev, ki bo v sredo, 4. marca, ob 19. uri. Nastopili bodo: 7 mladih, Nada Knežević in Lokice. Vstopnice so na prodaj pri Kompassu v Novem mestu, cena pa je enotna, 100 dinarjev.

TAKO RAD BI PLAČAL DAVEK

- Halo, tu Jožič Repič, neposrednik. Rad bi govoril s kom iz vaše davčne uprave.

- Moment, vas bom prevezala.

- Halo, Jožič Repič, neposrednik, je tukaj. Delate v davčni upravi?

- Da. Kaj pa vas zanima?

- Ste vi razobesili po Repičevini plakate, ki vabijo nas krajane k prijavi osebnega dohodka za preteklo leto?

- Točno, to je storil naš

kurir tovariš Polžič. Je morda s plakati kaj narobe?

- Ne, plakati so lepi, rdeči; kolikor se spoznam na slovenski jezik, ni večjih napak.

- Kaj vas torej mori?

- Zapisana številka. Ne vem, če sem pravilno prebral. Saj gre za devetindvajset milijonov, kajne?

- Starih, seveda. Prav ste prebrali, da. Krajani, ki so v letu 1980 prejeli več kot devetindvajset starih milijonov, bodo pač plačali davek.

- Delam v Hitrotkalu, žena pa je zaposlena v Hitrošivu. Med najboljšimi šiviljami je. Tako pravijo. Tudi jaz nisem slab delavec. Za občinski praznik sem prejel celo posebno priznanje za zasluge pri delu.

- Res ne vem, čemu mi to razlagate.

- Kmalu boste razumeli. Pred dnevi sva oba dobila kompjuterski izvleček o lanskoletnem osebnem dohodku. Številci z obseh listkov sem

seštel. Ne boste verjeli, da sva prišla komaj do trinajstih milijonov.

- Po nepotrebnem ste nas klicali, tovariš.

- Nisem tako trdno prepričan o tem. Rekel sem si: poklicaj jih bom, morda pa mi bodo znali povedati, kje bi staknil manjkajočih sedemnajst milijonov, da bi lahko prijavil svoj osebni dohodek.

- Lahko ste zadovoljni, da vam tega ni treba.

- Slabo me poznate, tovariš. Tudi jaz bi rad enkrat plačal davek. Zakaj bi vedno trpeli isti siromaki?

TONI GAŠPERIČ

Tannahill Weavers v novomeškem kinu „Krka“

18. febr. predstava škotske ljudske glasbe

V sklopu zimske turnee po Evropi se bodo prijubljene škotski glasbeniki „Tannahill Weavers“ ustavili tudi v Jugoslaviji in nastopili na petih koncertih. Tudi v Novem mestu, za kar gre za sluga Glasbeni mladini, ki bo njihov koncert priredila v sredo, 18. februarja, ob 19.30 v dvorani Kina Krke. Vsekakor je odločitev, da ansambel ne nastopi v športni dvorani, dobrodošla, saj se tako v manjši, a prijetnejši dvorani lahko nadejamo, da bo koncert tudi po ozvočitveni plati izvrsten.

The Tannahill Weavers

„Tannahill Weavers“ so kvartet, ki preigrava škotske in irske ljudske skladbe, le-te pa so največje ali otožne, a prikupne balade ali pa poskočne pesne melodije. Prav v preigravanju slednjih pridejo najbolj do zvoka njihovi instrumenti: škotske dude, bendžo, buzuki, različne flavte, piščali, kitara, mandolina, mandola in še kaj. Vsi tudi pojejo. Do danes so izdali pet velikih plošč in škotsko ljudsko glasbo z uspehom predstavljali vsej zahodni Evropi, ZDA, Kanadi, Avstraliji, tokrat pa bodo prvič nastopili v socialistični državi.

Vstopnice - naj poudarimo, da bo število stojšč omejeno - so že v prodaji v popokdanskem času pri blagajni kina. Pred škoti pa se bodo prvič v Novem mestu predstavili še trije glasbeniki iz Celja, z imenom „Kladivo, konj in voda“.

DRAGO VOVK

12. II. '81

3 PRILOGA

OB SMRTI BENCINSKEGA ZAKONA

Kot so namreč nekoliko z zamudo pojasnili predstavniki zvezne vlade, pri predlaganju novih prometnih davkov niso mislili le na to, da je treba za zvezni proračun zagotoviti dodatnih 35 milijard dolarjev, ampak tudi na varčevanje z nafto in njenimi derivati. To pa da je tudi začetek resnejšega uresničevanja dogovorjene energetske politike.

Ob najnovejši podražitvi so predstavniki slovenske vlade zatrjili, da se naftni derivati zaradi podobnih razlogov letos ne bodo več dražili. To pomeni, da bencina in njegovih sorodnikov letos ne bomo več obremenjevali z dodatnimi davki, ni pa seveda izključeno, da cene ne bodo znova poskočile zaradi podražitve nafte na svetovnem trgu.

Kakorkoli že, izračuni kažejo, da so se proizvodne cene naftnih izdelkov povečale za 15 odstotkov, ostalih 85 odstotkov podražitve pa gre na račun davkov, taks in cestnega dinarja. V zadnjih šestih letih se je bencin pri nas podražil devetkrat, leta 1978 celo dvakrat. Podražitve so vselej zahtevali tudi naši predelovalci nafte, ker so modro ugotovili, da se surova nafta po svetu hitreje draži kot naftni izdelki ter da imajo zato izgubo. O tem, da nastaja izguba morebiti tudi zaradi njihovih neizkoriščenih kapacitet, previdno molče. Vsekakor pa je težko pojasniti, kako lahko na primer Avstriji „zvarijo“ liter super bencina za 9,49 dinarja, cena s prevozom do črpalke naše

rafinerije pa je kar 12,8 dinarja. Čecene v drugih državah zdaj primerjamo z našimi, lahko zlahka ugotovimo, da se vozimo s tako rekoč najdražjim bencinom v Evropi in bližnji okolici, kot je nekdo duhovito in grenko pripomnil. Poglejmo v obisti ceni na primer super bencina, ki stane zdaj že po starem 26 dinarjev. Kot rečeno, računa rafinerija 12,814 dinarja, marža trgovcev je 0,6 dinarja, prometni davek vzame 9,064 dinarja, cestni dinar pa se je okreplil na 3,522 dinarja. Skupaj 26 dinarjev. Znotraj drobnoprodajnih cen bencina so se sorazmerno najbolj podražili stroški cestnega dinarja in seveda delež temeljnega prometnega davka, enega od glavnih virov zveznega proračuna.

Delež tega, kar gre od cene bencina v jugoslovansko državno blagajno, je v primerjavi z večino drugih dežel razmeroma majhen. „Samo“ 35 odstotkov pri obeh vrstah bencina, v Avstriji 54 odstotkov, na Švedskem še štiri več itd. Ko pa našemu prometnemu davku dodamo še cestni dinar, postane tudi sestava cene bencina precej bolj evropska. Obe dajatvi skupaj zneseta 48 odstotkov maloprodajne cene pri navadnem in 55 odstotkov pri super bencinu. Približno polovico denarja za liter bencina vzamejo tudi druge države, nekoliko bolj „usmiljeni“ sta le ZR N emčija in Belgija, ki spravita v blagajno samo približno tretjino.

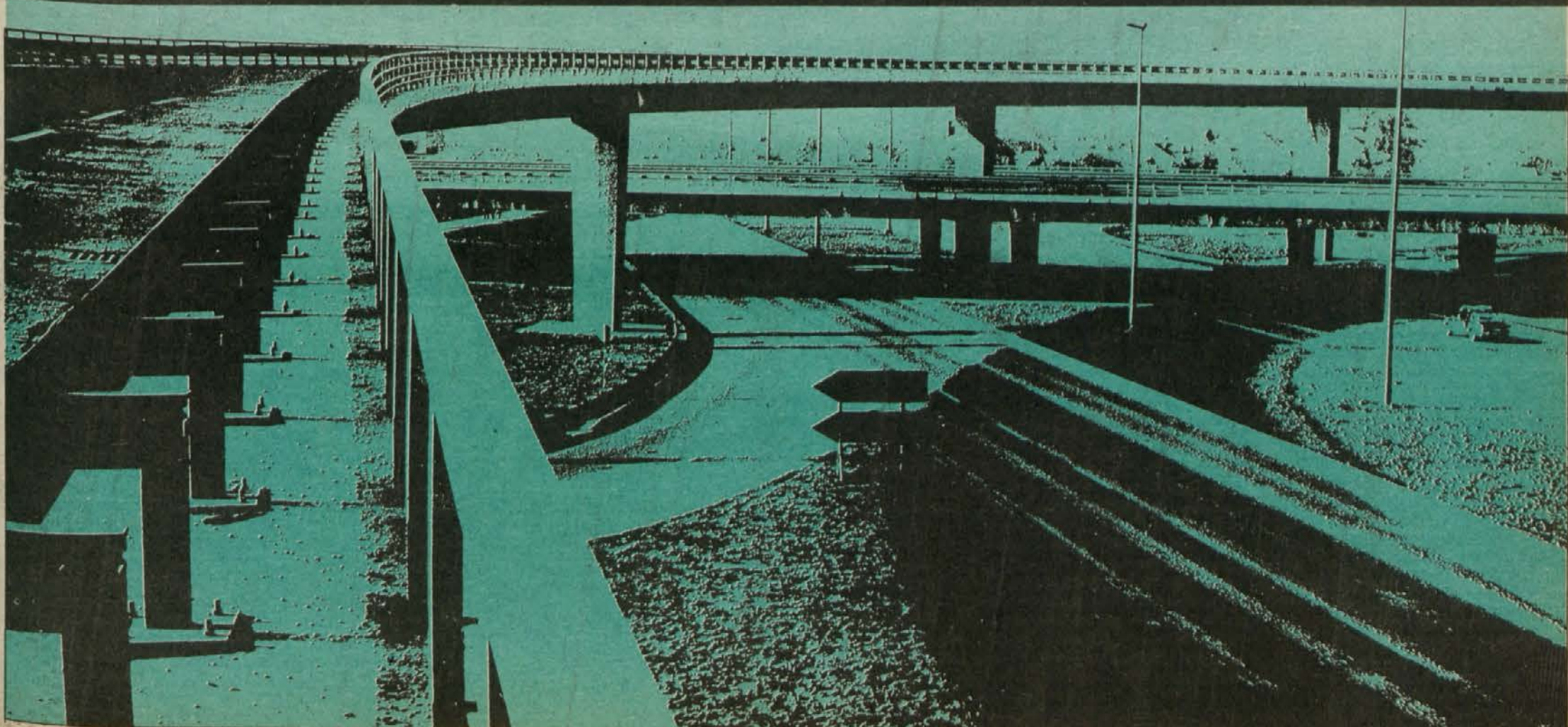
Čeprav se obeta, da bodo nove cene bencina povečale kup denarja, ki je namenjen za ceste,

posodobitev železnice in naložbe v rudnike, ter napolnile državno blagajno, ne ve nihče zagotovo povedati, če se bo to res zgodilo.

Podražitev bo vsekakor dala večjo moč delovanju ekonomskih zakonitosti in povečala varčevanje z gorivom. Hkrati pa bo s podražitvijo nafte in njenih derivatov precej padla kupna moč prebivalstva — če bodo plače seveda „naraščale“ z naglico, ki smo jo predvideli. Če bodo kupci kupovali manj goriva, bo sorazmerno manj priteklo tudi v proračunske sklade in za ceste. Utegne se zgoditi, da bodo podražitve izzvale nasprotno učinke.

Nedvomno pa se bo že v najkrajšem času sprožil val zahtev za nove cene številnih izdelkov, saj bo treba v njihovo ceno vračunati nove, višje prevozne stroške itd. Težko je odgovoriti tudi na vprašanje, kako bo podražitev mazuta vplivala na cene izdelkov živilske industrije (na vsakdanji kruh) ali na cene elektrike. Vse kaže, da največji porabniki goriva ne razmišljajo veliko o tem, kako bi se preusmerili na cenejša goriva, ampak kako čimbolj povečati cene. Ali so bile sedanje obdavčitve nafte in njenih derivatov previsoke, bo pokazal čas. Na tem področju namreč preživi bolj malo prerokov, pravilna napoved ne žanje vedno pohvale. Enkrat pa bo treba pogledati resnici v oči.

M. B.

pust se bliža

Stabilizaciji navzlic mimo Pusta ne bomo mogli. Ta norčavi praznik pa je za otroke ravno tako

lahko lep in prijeten, četudi jih ne oblečete v drage, ampak v cenene maske. Vrtni škrtar je maskara, za katero imate zagotovo vse rekvizite doma. Z malo iznajdljivosti in spretnosti lahko oblečete sinka

brez večjih stroškov v klovna, deklico v Kleopatru. Če pa ste že pripravljeni na nekaj izdatkov, potem se raje odločite za mušketirja, kot za kavboja. Slednjih namreč že kar mrgoli.

spalna vreča

Če se vaš dojenček ponoči rad odkriva in morate zaradi tega nič kolikokrat vstati, si omislite spalnno vrečo. Dobite jih sicer, narejene iz pene in prešite v trgovini — ampak stanejo nekaj čez 500 dinarjev. Prav lahko pa tako vrečo naredite doma, tudi iz drugega materiala, na primer iz stare odeje. Ponoči boste lahko mirni!

Kuha PETER BEVC

pustne specialitete

SUHA JUHA Z MOČNIKOM
PREKAJENA REBRCA S KISLO REPO IN MAJEVŽEM
POSTRVI PO TRŽAŠKO
FILE OSLIČA Z GOBAMI
PUSTNI KROFI
KRHKI FLANCATI

SUHA JUHA Z MOČNIKOM
Prekajeno meso dobro operemo in ga počasi kuhamo v jušni zelenjavi. Kuhamo meso vzamemo iz juhe, juho pa zakuhamo z močnikom. Če pa se izognemo kuhanju juhe, kadar imamo malo večji kos mesa, na primer šunko ali šinjek, ga rajši spečemo v testu in tako dobimo veliko bolj okusno meso. Naredimo malo trše vlečeno testo. Ko testo počiva najmanj 1 uro, ga razvaljamo približno 2 cm na debelo, postavimo na testo dobro oprano in zbrisano meso, ga previdno zavijemo, damo v pekač, premažemo testo z jajcem in damo v pečico. Pečemo v srednje

vroči pečici, počasi. Če pečemo šunko, jo pečemo približno 4 do 5 ur, odvisno od velikosti in starosti mesa.

Tako pripravljeno prekajeno meso je zelo okusno in sočno. Zraven ponudimo trdo kuhana jajca in hren.

MATEVŽ

Nemočen fižol kuhamo v slani vodi. Ko je kuhan, ga odcedimo in prepasiramo. Dodamo mu na ocvirkih prepražen česen, malo masla ali margarine, raztopljene v vrelem mleku. Posebej kuhamo krompir v kosih. Kuhanega odcedimo in prepasiramo, mu dodamo fižolov pire, vse dobro premešamo in ponudimo zraven kislega zelja ali repe.

POSTRVI PO TRŽAŠKO

Postrovočistimo, operemo, zbršimo, dobro nasolimo in damo peč na vroče olje. Pečene postrove zložimo na krožnik, na masčobi pa prepražimo nasekljan česen in zelen petršilj. Omako polijemo po ribah, zraven pa ponudimo rezine limone.

Zraven ponudimo kuhan ali pečen krompir in eno izmed sezonskih solat: radič ali motovilec s krompirjem ali fižolom, zeleno solato s krompirjem, krompirjevo solato z majonezo itd.

FILE OSLIČA Z GOBAMI

File osliča pod tekočo vodo operemo. Fileje nato zbršimo in nasolimo ter povajamo v ostru moki. Fileje spečemo na vročem olju. Pečene fileje zložimo v pekač ali kozico, na masčobi pa naredimo omako. Najprej zarumenimo na drobno sesekljano čebulo, kateri dodamo na kocke narezano slanino, sesekljan česen in gobe. Dobro prepražimo, dodamo malo paradiznikove mezge, sesekljane peteršilja in zalijemo z vodo, še boljše pa z juho, če jo imamo.

Omako prelujemo po ribah. Okus izboljšamo z belim vinom in poprom. Običajno k ribjim jedem ponudimo kuhan krompir. Zelo okusni so kot priloga ajdovi žganci.

AJDOVI ŽGANCI

V vrelo vodo zakuhamo presejano ajdovo moko. Ko žganci prevrejo, jih prebodemo, da se bolj prekuhajo. Kuhamo 20 do 30 minut. Kuhanim odlijemo nekaj žgančevke in dobro zmešamo,

Med mešanjem prilijemo malo vroče masčobe, da se žganci lepše mešajo. Zmešane žganče pokrijemo in pustimo nekaj minut počivati, nato pa jih zdrobimo in zabelimo z ocvirki. Žganče še vroče serviramo.

Žganče serviramo k obaram, kislemu zelju in repi, pa tudi zraven ribjih jedi v omaki.

PUSTNI KROFI

POTREBUJEMO: 1 kg bele moke, 8 rumenjakov, 10 dkg masla ali margarine, 10 dkg sladkorja, 5 dkg kvasa, 2 vanilijeva sladkorja, 1 pecilni prašek, mleko, sol, 1/2 dcl ruma, olje za cvenjenje, marmelado in sladkor za posipanje. Najprej postavimo kvas. V skodelico zdrobimo kvas, dodamo 1 žlico sladkorja, 1 žlico moke in mlačno mleko. Vse dobro premešamo in postavimo na toplo. Posebej umesamo rumenjake, sladkor, vanilijev sladkor, toplo maslo in malo toplega mleka. Ko kvas vzhaja, ga zlijemo v presejano in slano moko, dodamo rumenjake in začnemo testo utepati. Utepamo toliko časa, da se testo loči od kuharice in sklede, nato dodamo rum in še nekaj časa utepamo. Nato testo pomesimo in damo vzhajati. Dobro vzhajano testo razvaljamo in z obodnim izrežemo krofe. Krofe pokrijemo s krpo in jih damo vzhajati. Ko na eni strani vzhajajo, jih obrnemo na drugo stran in pustimo še nekaj časa. Ta čas si pripravimo olje za cvenjenje. Vzhajane krofe pečemo v neprevročem olju pokrite, ko pa jih obrnemo, jih pečemo odkriti še približno 3 minute. Pečene zlagamo na papirnato servieto, da se dobro odcedijo od masčobe. Še mlačne nadevamo s prepasirano marmelado in jih potresemo s sladkorno moko.

KRHKI FLANCATI

Potrebujemo: 10 nepolnih žlic moke, 4 rumenjake, 2 žlici belega vina, 2 žlici ruma, 2 dkg margarine, 1 dkg sladkorne moke, iz mase naredimo testo in oblikujemo v hlebček. Testo pustimo počivati 20 minut. Nato testo razvaljamo in izrežemo večje kvadrate ter jih po sredini še dvakrat prerežemo in preganemo ter spečemo v vročem olju. Pečene odcedimo na papirnati serviet. Odcejene damo v skledo in jih posipamo s sladkorno moko.

Zraven ponudimo vinsko omako ali šodo.

VOJAŠKI KOTIČEK

neuvršenih držav. Značilen je podatek stockholmskega Mednarodnega inštituta za raziskovanje miru, da je bilo v obdobju 1945—1975 na svetu 119 vojn, ki so skupno trajale 350 let. Vse to neuvršenim državam narekuje, da se oborožujejo in da so vsestransko pripravljene za obrambo.

Ves svet porabi za vojaške namene približno 450 milijard dolarjev, od česar odpadejo tri četrtine na države pakta NATO in varšavskega sporazuma, četrtnina pa na druge države. Neuvrščeni so udeleženi s sorazmerno majhnim odstotkom (10 do 12%), toda zaradi njihovih omejenih ekonomskih možnosti in ogromnih potreb po gospodarskem razvoju je tudi to zadnje huda obremenitev.

Devetdeset držav, članic neuvršenega gibanja, ima bruto narodni dohodek v vrednosti 765 milijard dolarjev letno ali po 457 dolarjev na prebivalca, kar niti ni tako malo. Podoba pa se močno spremeni, če pogledamo izvor in strukturo tega dohodka. Samo Indija ima namreč več kot 100 milijard dolarjev bruto narodnega dohodka, štiri države (Saudova Arabija, Iran, Indonezija in Jugoslavija) ga imajo med 50 in 100 milijard, trinajst držav med 10 in 50 milijard, vse druge neuvrščene pa manj kot po 10 milijard dolarjev.

Nekatere države imajo zelo visok narodni dohodek na prebivalca (Kuvajt 14.980 dolarjev, Združeni arabski emirati 14.230 dolarjev, Saudova Arabija 8.040 dolarjev, Katar 12.740 dolarjev, Libija 6.910 dolarjev itd.), toda vse to

so, razen Saudove Arabije, majhne države. Velika večina nauvršenih držav ima manj kot po 1000 dolarjev narodnega dohodka na prebivalca.

Bistveni dejavnik vojaške moči in obrambne sposobnosti neuvršenih držav so njihove oborožene sile. Tako ima na primer 72 neuvršenih držav v svojih mirnodobnih oboroženih silah 7,330.000 ljudi. Toda tudi tu so velike razlike in nekatere manjše države imajo le simbolične oborožene sile. Največ vojakov imajo Indija (1,096.000 ljudi), Vietnam (1,023.000 ljudi) in NDR Koreja (650.000 ljudi). Sorazmerno močne oborožene sile imajo še Egipt (395.000), Iran (415.000) in Pakistan (429.000). Armade devetih neuvršenih držav: Argentine, Burme, Etiopije, Indonezije, Iraka, Jugoslavije, Kube, Nigerije in Sirije, imajo po 100.000 do 300.000 ljudi, medtem ko so oborožene sile drugih neuvršenih držav manjše.

Samo Saudova Arabija ima vojaški proračun, ki letno presega 10 milijard dolarjev (14,2 milijarde), medtem ko je Indija v te namene načrtovala 3,7 milijarde dolarjev. Enajst neuvršenih: Argentina, Egipt, Indonezija, Irak, Jugoslavija, NDR Koreja, Kuba, Nigerija, Pakistan, Sirija in Vietnam, daje za potrebe oboroženih sil od ene do treh milijard dolarjev letno, vse druge neuvrščene pa manj.

Industrijsko razvite države dajejo za raziskovanje in razvoj novega orožja povprečno po 10 odstotkov vseh svojih vojaških izdatkov, za proizvodnjo in nabavo orožja in opreme pa

25—30 odst. Če bi ta ključ uporabili pri neuvršenih državah, bi dobili 5,5 milijarde dolarjev za razvoj in okoli 15 milijard dolarjev za proizvodnjo in nabavo orožja in opreme. To pa je sorazmerno malo, kajti velika večina neuvršenih držav nima inštitutov, laboratorijev in tovarn za proizvodnjo orožja in opreme. Nekoliko bolj razvito vojaško industrijo imajo le Indija, Pakistan, Egipt in Jugoslavija. Na področju raziskovanja, razvoja in proizvodnje orožja ter vojaške opreme ima med vsemi neuvršenimi še največje možnosti Indija, Egipt se je zelo trudil na področju letalske in raketne tehnike, vendar so bili predvsem zaradi pomanjkanja strokovnjakov doseženi dokaj skromni rezultati. Pakistan ima razvito industrijo zlasti pehotnega orožja in streliva, Jugoslavija pa samostojno ali v sodelovanju z nekaterimi tujimi državami proizvaja skoraj vse vrste orožja, od pušk do letal, krije do 80 odstotkov potreb svojih oboroženih sil, del proizvodnje svoje vojaške industrije pa tudi izvažata, zlasti v neuvrščene države.

Zaradi že omenjenih razlogov so neuvrščeni močno odvisni od tujih virov oskrbovanja svojih armad. Največji izvozniki orožja in opreme v neuvrščene države so ZDA in SZ pa tudi Francija, Velika Britanija in Kitajska. Velike sile od tega nimajo le ekonomskih koristi, s prodajo orožja skušajo razširiti tudi svoje vplivne sfere.

Izvoz orožja in opreme ima pogosto obliko vojaške pomoči. Toda če pride politika države, ki dobiva tako pomoč, navzkriž z interesi države, ki daje vojaško pomoč, se nadaljnja dobava orožja in rezervnih delov praviloma ustavi, kar ima lahko daljnosežne politične, ekonomske in vojaške posledice. Vsaka hitra preusmeritev namreč zahteva organizacijske in formacijske spremembe enot, ponovno šolanje itd.

V takšnih razmerah imajo nekatere neuvrščene države več možnosti za prodajo orožja in opreme drugim neuvršenim državam, vendar brez pogojev in izsiljevanja. Toda doslej je bilo med neuvršenimi pre malo povezovanja in sodelovanja. Nobenega razloga namreč ni, da se ne bi neuvrščene države povezovale, kajti razvijanje vojaškoekonomskega sodelovanja ne pomeni organiziranja tretjega vojaškega bloka. Gre samo za širše in intenzivnejše sodelovanje pri razvoju, raziskovanju in proizvodnji orožja in vojaške opreme, pomoč pri usposabljanju vojaškega kadra in zlasti za dajanje moralne, materialne in druge pomoči vsaki neuvrščeni državi ali skupini držav, katerih svoboda in neodvisnost bi bili ogroženi.

Polk. mag. Todor Mirković je v „Vojnem delu“ nedavno objavil daljšo študijo z naslovom „Potrebe in možnosti neuvršenih držav glede razvoja in proizvodnje orožja in vojaške opreme.“

Mirković uvodoma ugotavlja, da so potrebe po oboroževanju in krepitvi oboroženih sil in obrambnih sposobnosti neuvršenih držav pogojene z okoliščinami, v katerih je neuvrščeno gibanje nastalo in se razvijalo kot celota in vsaka njegova članica posamič, pa tudi s sodobno vojaško situacijo po svetu. Prizadevanja neuvršenih držav v zvezi z njihovim ekonomskim razvojem že dajejo začetne rezultate, toda kljub temu so razlike med razvitimi državami in državami v razvoju čedalje večje. To pa je eden glavnih vzrokov za nastajanje novih kriznih žarišč in spopadov na območju

ATOMSKA ZGRAJENA NA POLOVIČNIH RESNICAH?

Reke so bogastvo, so vir življenja, ki ga z razvojem industrije in civilizacijskim napredkom nezadržno uničujemo. Čim dlje odlašamo s čistilnimi napravami in drugimi ukrepi za varstvo voda, tem hujše so posledice. Dolenjska ima srečo, da ni zabredla predaleč in da lahko ohrani svojo Krko s pravočasnim čiščenjem odplak. Življenje v tej reki je še zdravo, ker je ne zastrupljajo kemikalije, čeprav biološko ni več neoporečna.

Drugače pa je s Savo. S seboj vala ogromne količine zdravju nevarnih snovi. Vzdolž njenega toka živi 8,5 milijona Jugoslovancev. Ob njej načrtujejo živahen industrijski razvoj. Sava razen tega namaka najplodnejše kmetijske površine v državi in je hkrati pomemben izvor hrane. Naredili bi nepopravljivo škodo, če bi zaradi neuzžitnih rib morali opustiti sladkovodno ribištvo v njej.

Savo pa ljudje tudi pijejo. Samo v Zagrebu jo uživa milijon prebivalcev, zato se to mesto najbolj zaskrbljeno sprašuje, kdaj jo bodo nehali zastrupljati.

V Sloveniji so prvi dvignili glas ribiči. Z veliko vnemo so pomagali znanstvenikom zagrebškega Inštituta Rudjer Bošković pri raziskovanju Save od Litije do Zagreba in Krke od Žužemberka do Mačkovca. Sodelovale so ribiške družine od Brežic do Brestanice, Sevnice in zasavskih mest do Litije, ob Krki pa sta se pridružili raziskovanju družini iz Kostanjevice in Novega mesta.

Sprva so nameravali ugotovljati kakovost Save samo od Zagreba do Jesenic na Dolenjskem, po dogovoru z ribiško družino iz Brežic pa so raziskavo podaljšali do Litije. Tako so dobili mnogo bolj zaokroženo sliko o ekološkem stanju reke.

Rezultati so porazni. Sava je tako onesnažena, da ribe v njej niso več primerne za človekovo prehrano. Prilagodile so se velikim množinam strupenih snovi, ki jih zadržujejo v sebi in zato so vedno manj užitne. Posledice take prehrane so dolgoročne, še bolj zaskrbljujoč pa je vpliv onesnažene Save „a ljudi, ki pijejo podtalnico. Kemične primise v njej so povzročiteljice raka in imajo nezaželene dednostne učinke.

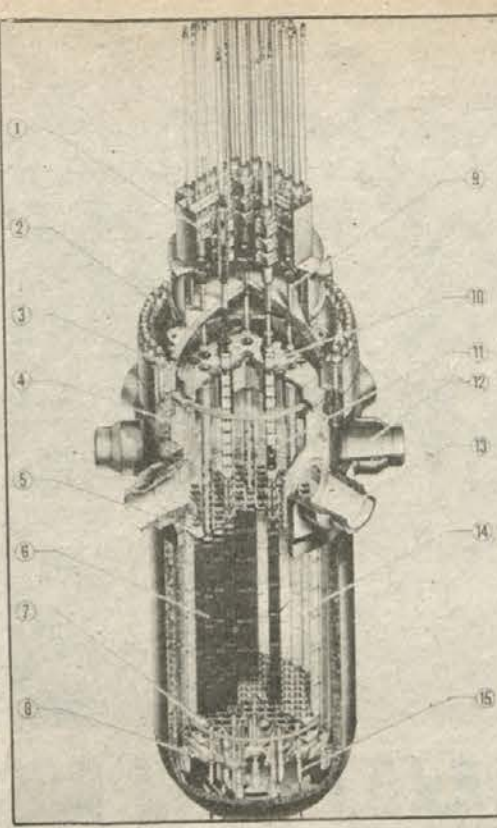
Oboje so znanstveniki proučevali na ribah. Začeli so pred dvema letoma in pol, ko so želeli

ugotoviti, če bi toplo odpadno vodo iz zagrebške termoelektrarne lahko koristno uporabili za intenzivnejšo vzgojo krapov, ki jih sicer sedem mesecev v letu ne morejo loviti. Lovno sezono bi radi umetno podaljšali z izkoriščanjem energije, ki se zdaj brez koristi izgubi.

To raziskovanje je spodbudila tudi gradnja jedrske elektrarne v Krškem. Poskuse so delali z enajstimi vrstami rib. Prinesli so jih iz čistih rek in spremljali tudi njihove bolezni. Vse do Litije so v savski strugi razpostavili kletke za pet, deset in 140 dni ter ugotovili, da so ribe preživele, rasle in se razvijale in da kuhane in pečene niso imele nezaželenih priokusov in drugih organoleptičnih napak. Kljub temu pa so dokazali, da za človekovo prehrano niso primerne. Vsebujejo namreč ogromno zdravju škodljivih snovi, ki jih použijejo s hrano in z dihanjem ter jih nato močno koncentrirane odlagajo v organizmu.

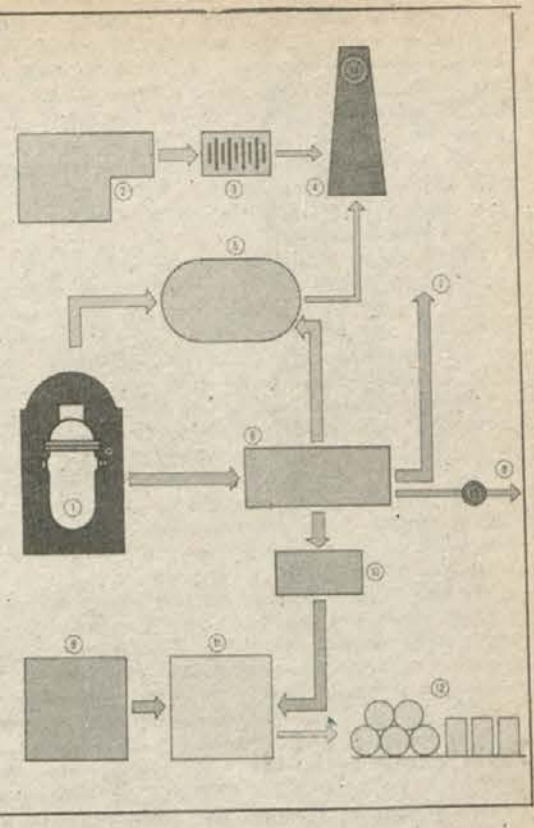
V nasprotju s podustmi, kleni, mrenami in drugimi tipičnimi ribami za naše reke pa krapji iz čistih voda sploh niso prenesli onesnaženosti Save. Ta že od Litije dalje ni več primerna za pitje, v Zasavju in Posavju pa je uporabna samo še za plovnost, vendar niti plovna ni. Krapji so na primer v Brežicah poginili že po treh dneh. Nič boljše ni bilo v Krškem. To pomeni, da ribištvo kot gospodarska dejavnost v Savi nima prihodnosti, zlasti še če bo toplotni in klorov udar iz jedrske elektrarne v Krškem življenje v reki dokončno uničil. Ogrozil bo pitno vodo od Krškega polja do Zagreba in sprožil ekološko

katastrofo tja do Črnega morja, če Save ne bomo pravočasno zavarovali pred takimi posegi in jo očistili do drugega kakovostnega razreda. Tako bi bila še vedno uporabna za ribolov, za pitje, za napajanje, namakanje, ne samo za industrijo.

Take so bile obljube, ko so začeli graditi jedrsko elektrarno v Krškem, pa se je vse zavleklo in zdaj mnogi dvomijo, da bodo do začetka njenega obratovanja končane čistilne naprave v Celulozi. Ta tovarna spuša v Savo po 220 ton odpadnih snovi na dan. Med njimi prevladujejo organski odpadki, nekaj ton pa je po oceni strokovnjakov iz Inštituta Rudjer Bošković tudi barvil in drugih kemičnih primesi, ki zastrupljajo savsko vodo. Celuloza je po mnenju raziskovalcev iz tega inštituta glavna povzročiteljica kancerogenosti Save. Za ljudi, ki pijejo njeno podtalnico, pomeni to močno povečano nevarnost za rakasta obolenja, zlasti za Zagreb, ki je izredno gosto naseljen.

Največje presenečenje za prebivalce brežičke občine in Zagrebčane pa je to, da so šele zdaj zvedeli za uporabo klorov v vodi za hlajenje jedrske elektrarne v Krškem. Kloriranje ne bi bilo nevarno v zaprtim sistemu, čisto drugačen pa je učinek pretočnega hlajenja, kakršnega imajo Westinghouseve elektrarne in ki je v Združenih državah Amerike in v Zahodni Nemčiji že prepovedano. Doslej smo se v Jugoslaviji ravnali po najstrožjih predpisih tujih držav, če nismo imeli svojih, tokrat pa smo tak varnostni ukrep opustili. Le zakaj, se sprašujejo znanstveniki in ljudje ogroženih območij.

Škodljivih dednostnih vplivov klorov niti raziskovalci dolgo niso poznali. Po izjavi dr. Branka Kurelca iz Centra za raziskovanje morja pri Inštitutu Rudjer Bošković je znanstvena javnost v Združenih državah Amerike zvedela zanje šele v letih 1977 in 1978. Potemtakem je razumljivo, da v prvih letih gradnje jedrske elektrarne tega ni nihče omenjal.

Ugotovljeno je namreč, je 30 odst. klorovih molekul mutagenih, da škodljivo vplivajo na potomstvo in da je med njimi tri odstotke takih, ki jih ne more razgraditi nobena bakterija. Razen tega bodo velike količine klorov takoj uničile ribji zarod in drugo življenje v Savi. Kloriranje bi lahko zmanjšali edino v primeru, če bi v JE dotekala že očiščena Sava, vendar tudi to ni rešitev. Nevarnost genotoksičnosti lahko ukroti samo zaprt sistem hlajenja.

Ribišemu življu v Savi pa grozi tudi toplotni udar, saj bo hladilna voda pozimi tekla mimo Brežic ogreta na 21 stopinj Celzija. Nasilno mešanje pod jedrsko elektrarno ne bi prineslo koristi. Uničilo bi še tiste ribe, ki se bodo obdržale v neonesnaženem delu rečnega toka.

„To pomeni da smo nemočni in da smo ves čas dobivali pomanjkljive informacije,“ se je na nedavnem srečanju dolenskih ribičev, vodarjev in raziskovalcev iz Inštituta Rudjer Bošković ogorčeno oglašil predstavnik izvršnega sveta občinske skupščine v Brežicah Stane Ilc in se hkrati vprašal, kaj bo s turizmom in s Čateškimi Toplicami, če bo mimo njih tekla mrtva reka.

JOŽICA TEPPEY

RAZOČARANI KUPCI ALI KAKO SO BILE ČEBELE OB MED

Dober mesec je tega, kar je „Delo“ prineslo na svojih straneh informacije novomeške IMV, s katero tovarna sporoča kupcem „katrc“, da jim za olajšavo doplačila razlike do nove cene ponuja odplačilo v dvanajstih mesečnih obrokih. Tako je za kupce, ki so plačali akontacijo avtomobila v letu 1979, obročno posojilo brezobrestno, na njihova sredstva pa jim IMV priznava 12-odstotne obresti namesto zakonskih 7,5 odstotka. Enako brezobrestno odplačilo obrokov velja tudi za kupce, ki so plačali akontacijo do 30. aprila lani. V nadaljevanju informacije novomeške IMV pa je dobesedno zapisano tudi takole:

„Ne glede na to je IMV že vrnila sredstva približno polovici kupcev, ki so želeli razveljaviti pogodbo, še preden je začela veljati nova cena. Ravno tako bo IMV vrnila kupnino do konca januarja vsem ostalim kupcem, ki se ne bodo odločili za obročno odplačilo razlike.“

Danes smo 12. februarja, januar je torej že krepko za nami, obljubljeni rok IMV Novo mesto za vročilo kupnin je potekel. Še zmeraj pa na novomeško sodišče prihajajo zahtevki o sodni izterjavi vplačil katrc, ki so se jim občani zaradi visokega dviga cen odrekli. Uradnega podatka o številu vložnih tožb nimamo na razpolago, verjetno pa številka 1.000 ni kaj daleč od resnice. Obljuba, resda ni prva, iz IMV je torej požrta, kratko so ponovno potegnili kupci, ki pa tokrat

varstvo svojih pravic iščejo na sodišču. Eni zahtevajo vračilo vplačanega denarja, drugi, ki so katrc pač vzeli (kaj drugega jim skorajda ni preostalo), zahtevajo vračilo zneska, za katerega se je avtomobil podražil, nekaj jih je celo, ki terjajo odškodnino. V ilustracijo primer: nekdo

terja odškodnino, ker zaradi nedobavljenega avtomobila in krepke prekoračitve pogodbenega roka o dobavi katrc ni mogel voditi čebel na pašo (!). Na sodnikih je, da odločijo o smotrnosti takšnega zahtevka in morebitni višini odškodnine.

Zadnje dni, da ne rečemo tedne, pa smo vse pogosteje priča raznim kuloarskim govoricam, da novomeško sodišče dela z roko v roki z IMV in da namenoma zavlačuje z obravnavami sporov med kupci in IMV. To seveda ni res, pa čeprav smo lahko te dni v Politiki prebrali novico, da je beograjski odvetnik Slobodan Šoškić, ki je v imenu več kot 400 občanov vložil tožbo proti IMV zaradi nedobavljenih katrc, zahteval od republiškega sekretariata za pravosodje SR Slovenije, naj pospeši razpravo na novomeškem sodišču. Omenjeni odvetnik nadalje izjavlja, da je neuradno obveščen, da bo sodišče v Novem mestu zaradi prezaposlenosti o teh tožbah razpravljalo šele konec leta. Po njegovem je to predolg rok in zato zahteva od republiškega sekretariata za pravosodje, naj sprejme ukrepe, da bi bile tožbe čimprej na vrsti in da bi jih obravnavali kot nujne primere. Šoškić tudi predlaga, naj se v primeru, če je novomeško sodišče resnično prezaposleno, določi drugo, kajti gre za interese velikega števila občanov. Čudno je po njegovem tudi, da sodišče zavlačuje s sprejetjem postopka, čeprav se da ta primer po njegovem rešiti v enem dnevu.

V odgovor Šoškiću in ostalim odvetnikom, ki so se postavili v zaščito kupčevih interesov, je dejstvo, da so bile prve tožbe med kupci in IMV rešene na novomeškem sodišču te dni. Ne gre torej za nikakršno zavlačevanje, saj sodišče razpisuje obravnave in je vloge tudi sprejelo za prioritete. Zaenkrat so prednost dobile vloge, kjer kupci zahtevajo vračilo vplačanega denarja, ker so se avtomobilu odrekli. S pravnega stališča je vsa stvar dokaj jasna in temu primerne so seveda odločitve. V korist kupcev. Nekoliko težje bo z razsodbami, kjer občani, ki so avtomobil že kupili in vplačali razliko v ceni, le-to zahtevajo nazaj, saj menijo, da so bili v nakup prisiljeni, da ne govorimo o težavnosti odločitve pri raznih odškodninskih zahtevkih. Ob takšnih razsodbah se bo novomeško sodišče prej posvetovalo še z Ustavnim in Višjim sodiščem v Ljubljani, saj gre za primere, ki jih v delu pravosodnih organov sila redko srečamo. Seveda ni mogoče reči, da odškodninski zahtevki, celo takšen, kot smo ga navedli v uvodu, nimajo pravne podlage tudi za „zmago“.

Za nameček še odgovor nejevernežem, ki nekakšno zavlačevanje postopkov očitajo celo novomeškemu javnemu tožilstvu. Iz te pisarne je prišel kratek odgovor, da zoper IMV nimajo nikakršne prijave.

BOJAN BUDJA

Upokojenc Slavko Keresteny iz Naselja heroj Maroka v Sevnici ni eden tistih, ki bi jesen svojega življenja preživljal utesjen v štiri stene blokovskega stanovanja. Na prisojnem pobočju Zavina v hribih nad Boštanjem je pred dobrimi osmimi leti zasadil grme plemenitih vrst leske. Buldozer je v strm ino urezal terase podobno kot za vinogradi, na dvajset izmed njih vseeno ni pršla trta. Nič nima proti žlahtni kapljici, saj goji tudi trte, vendar, kot je dognal z leti, to ni edina kultura, ki uspeva na naših pobočjih.

Res je, da navadna leska med ostalimi neuglednimi grmičevji po robovih pašnikov in rečnih strug pritegne občasno komaj kakšnega ostarelega pletarja. Hrustava jedra lešnikov ponavadi že na poti domov zmeljejo v ustih razposajeni otročaji. Človek jih je očitno bolj cenil v mlajši bronasti dobi. Sledove lešnikov so našli namreč v žganinah nekdanjih naselij iz tega časa. Navadna leska z drobnimi plodovi, težko jih je v šopku naštet več kot štiri — Keresteny pa v svojem nasadu najde tudi take s štirinajstimi — kajpada ni gospodarna za sajenje na veliko. Keresteny je na okrog dveh kilometrih, kolikor dajo v dolžino terase njegovega nasada, posadil 450 plemenitih grmov. Poskusil je s petimi sortami, trenutno se bavi s šesto, tokrat lastnim križancem. „Istrska sorta je resnično vajena vsakršnega vremena, rim ska se dobro oplojuje, vendar rada zataji, obnesla se je sorta costfort in tudi halska,“ našteva. Nasad drži v obliki grmov, čeprav literatura ne omenja kakšne posebne rezi. Tisti, ki so okrog Poreča zastavili nasad v obliki dreves, so zabredli v velike izgube. Z žlahtnejšimi sortami običajno niso rinili na slabšo zemljo. Res čudovito poženo korenike iz plodov v kompostu, tudi grmi v boljši zemlji prehitevajo v rasti tiste v slabši zemlji. V Zavinah so podobno kot v večini vinogradov ilovnata tla. „Poslužujem se le naravnega gnojenja iz gozda. Opažam, da bolje uspevajo leske v vrstah, v katere sem iz gozda speljal jarke. Deževnica prinaša tako po njih hranljive snovi. Travo med grmi redno kosim,“ pojasnjuje Keresteny. Divji lešniki v sosesčini niso noben nebodigatreba. Da bi izboljšal opravevanje, je v smeri vetrov zasadil nekaj navadnih grmov.

V svojem nasadu je opazil še nemajhno prednost. Poljščinam pa tudi trtam in drugemu sadnemu drevmu po hribih običajno divjad ne prizanaša. Niti srne niti zajci se ne lotevajo leske, korenike očitno ne teknejo niti

ZAKAJ NE BI POSKUSILI Z LEŠNIKI?

voluharjem. Miši in podobno nadlogo ne pustijo blizu mačke, ki domujejo pod sušilnico. Zaradi njih tudi ni blizu vereric in polhov. Ptiči se doslej še niso izkazali za večjo nevarnost. Keresteny doslej še nikoli ni škropil. Maja ali že prej oprezuje po grmih za lešnikarji. Žužkaste rilčkarje otrase na ponjave in pokonča. Med obrano letino je zelo majhno število naluknjanih lešnikov. Sicer pa utegne biti ta škodljivac izredno neprijeten; ko lešnikar plod navrti, ga zapusti, kakopak, ko je brez jedrca.

Dober gojitelj lešnikov ni nikoli v zadregi za nove poganjke in grme. Keresteny meni, da to sezono lahko oddvoji najmanj tisoč sadik za nove nasade. Vsa ta leta je skrbno opazoval padavine. „Tod okoli po teh hribih so že bogate rose,“ opozarja na ugodne razmere. Zanima ga, če se bo kdo tudi tostran Sotle kaj koreniteje pozanimal za načrte zagrebškega Kraša in tamkajšnjega Poljoprivrednega kombinata, ki bi rada spodbudila sajenje lešnikov na okrog 1000 hektarjih površin. Proizvajalci slaščic so namreč prisiljeni kupovati lešnike

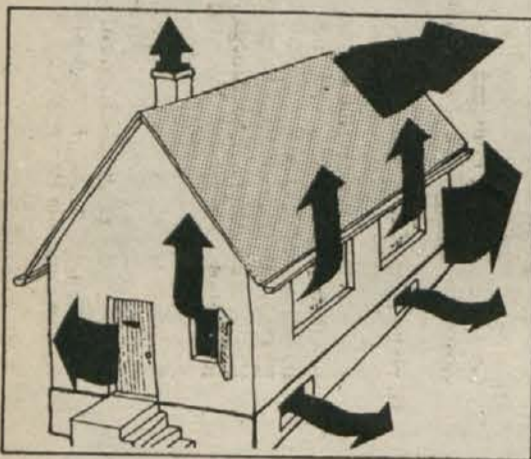
za drag denar na tujem. Pred novim letom je samo Kraš uvozil na tone lešnikov. Akcijo za sajenje lešnikov bi nad tri mesece širi zagrebška televizija. „Zamjliška skupnosti in kmetijske organizacije bi morale spodbujati kooperante, predvsem pa delo osredotočati na opuščen zemljišča po hribih,“ govori Slavko Keresteny ob pobudah naših tovarn.

Njegov nasad šele prihaja v polno rodnost, ki je nekako okrog deset let po sajenju. Iztroši se pr štiridesetih letih. Zadnja leta je vreme kmetijem vedno zelo nagajalo. Hudo je bilo lani, Keresteny je vseeno bra po deset kilogramov lešnikov na grm.

Pri lupinarjih marsikoga moti zamudno drobljenje. Tolčenje lešnikov je podobno kot pri orehih lahko prijetno zimsko opravilo za veselo omizje v družinskem krogu, če je treba speči potico ali dve. Če pa je treba odstraniti te sicer tako trdne luščine z nekaj desetimi kilogramov lešnikov, pa postane to opravilo resnično utrujajoče. Keresteny ni odnehal, dokler ni izdelal posebnih klešč za drobljenje orehov. Ta izdelek je bil 5. oktobra 1967 vpisan v jugoslovanski seznam patentov. Na oko sta to dve preprosti kladi. Na eni strani je ročaj, na drugi nekakšen tečaj. Skozi odprtino gornjega dela padajo med kovinski matriki orehi, posebna ključka ob vsakem dvigu izvleče jedrce in naredi prostor za nov oreh. Z malo vaje je človek kos različno debelih orehom. Bolj podobna zaklopu strojnice je naprava za strojno luščanje. Bat pri njej namesto večje roke ustvari vgrajen avtomat. V patentni listini je vse skupaj podrobneje opisano in izrisano. Orehe tre kot za stavco ne da bi luščine letele naokrog. Postopek je kajpak podoben tudi pri lešnikih. „Za nemoteno delo bi bilo treba pač gledati na povprečno velikost lešnikov, prilagoditi odprtine in matrike,“ pripominja izumitelj. Za svojo rabo jih učinkovito tre kar na tisti za orehe.

Keresteny ob svojih sedmih križih ne skriva, da je lešnikov nasad zasadil za zabavo, ne nazadnje tudi zato, ker vedno rad kaj poskuša. Izkušen je zaklepa vase. Kaj še, prav želi, da bi se dela lotili mlajši. S pomladjo prihaja najboljši čas v nasadu. Iz leskovih vejic se začne izvijati značilni enospolni cvetovi. Rumenkaste resnice se med znanikami pomladi. Takrat tam zaveje vonj, ki ga kot pravi Keresteny, ne prekaša niti tako blago dišeča drogerija.

ALFRED ŽELEZNIK

OKNA, KI VARČUJEJO

Nihče drug kot varčni Nemci so izračunali, da v njihovi gospodarsko izredno razviti državi ne porabi največ energije industrija, ampak na videz tako prozaične zadeve, kot so na primer kuhanje, ogrevanje, razsvetljava in topla voda. Več kot tretjina te, recimo, hišne energije pa ni izkoriščena tako, kot bi morala biti. Veliko jo uide skozi stene, dimnike in predvsem skozi okna — do 30 odstotkov. Rešitev je preprosta, vsaj na papirju: treba je narediti boljše okna in vrata. Na srečo vsaj ponje ni treba hoditi na tuj, izdelujejo jih tako rekoč pri sosedu, v ribniškem Inlesu.

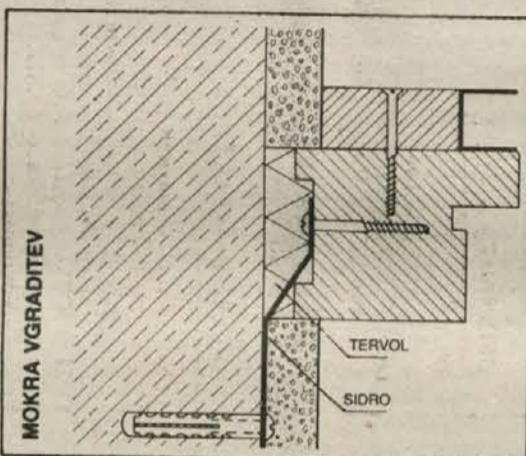
„Konstruktorji so imeli dve leti časa, da najdejo čim boljše rešitve za izolacijske sposobnosti vrat in oken,“ je povedal direktor Inlesa Mirko Anzelj. „Z okni, ki smo jih imenovali „inovak“, je mogoče prihraniti v primerjavi s starimi neutesnjenimi okni do 25 odstotkov energije, medtem ko bo pri oknih „kom bivak“, ki bodo kmalu na tržišču, prihranek toplotne energije celo do 40-odstoten.“

Ribniški Inles, specializirani izdelovalec stavbnega pohištva, so ustanovili leta 1962, ko se je združilo pet lesnoindustrijskih podjetij iz ribniške in kočevske občine. V šestih letih so se preusmerili izključno na izdelovanje stavbnega pohištva, predvsem oken in vrat.

Zdaj ima Inles 9 proizvodnih obratov—tovarn, v vsaki izdelujejo en sam izdelek. Na leto naredijo pol milijona oken in vrat.

Ko magister Marjan Hočevnar, vodja Inlesovega razvojnega oddelka, sestavlja zgodbo o družinskemu miljenčku — oknu „inovak“, po pravici pove, da je bilo za prva leta njihove proizvodnje predvsem pomembno, da skoz okna ni pihalo, ko pa se je standard izboljšal, je nastopila tudi zahteva, da bi skoz okna tudi ob najhujših nalivih ne pritekla v stanovanje niti kapljica. Zadnja leta so postale zahteve kupcev še dosti večje: okno mora zadržati čimveč toplote in biti čim bolj zvočni izolator, čiščenje in vzdrževanje mora biti preprosto, enostavno se mora odpirati in zapirati, izdelano mora biti tako, da je nanj ali obenj moč namestiti rolete ali polkna. Ob vsem tem pa morajo biti okna tudi poceni, saj drugače niso konkurenčna.

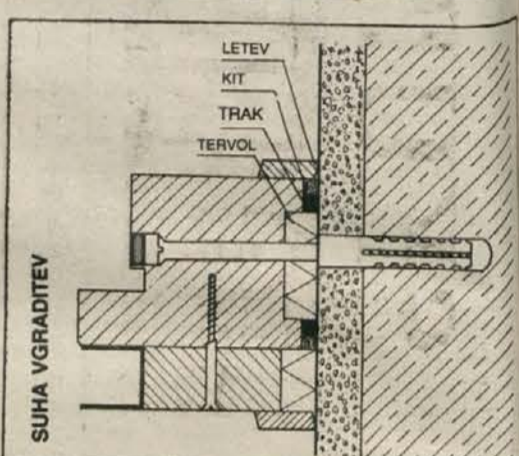
Leta 1974 so začeli v Inlesu izdelovati lamelirana okna. Izhodišče je preprosto: če je pletena vrw močnejša od enako debele enojne, če so smuči, zlepljene iz več plasti, prožnejše od tistih iz enega kosa, mora imeti take lastnosti tudi izdelek iz lesa. V Inlesu so s tako imenovanim visokofrekvenčnim lepljenjem dobili iz več

drobnejših letvic letav, ki je imela večjo trdnost kot letav iz enega kosa lesa. Pomembno ob tem je tudi, da so s tem porabili majhne kose lesa in da je postala izraba lesa bistveno večja kot prej. Izračunali so, da izdelajo po tem postopku iz iste lesne mase najmanj petino več oken, kot bi jih po klasičnem postopku.

Druga Inlesova novost, ki jo bodo kupci spoznali v kratkem in ki bo dopolnjevala lameniranje, pa je vakuumška impregnacija izdelkov. Medtem ko zdaj izdelke le površinsko zaščitijo, bodo odslej les impregnirali 3 do 5 milimetrov globoko. Takšnih izdelkov ne bo treba tako pogosto obnavljati, ker jim ne bo prišlo do živga niti slabo vreme niti glivice in insekti, poleg tega pa bo treba za končni premaz manj barve.

Dipl. inž. Franc Mihič, vodja konstrukcije v Inlesu, celo trdi, da bi za takšna okna, vrata in polkna lahko dejali kar petletno garancijo. Vakuumška impregnacija stavbnega pohištva je tudi v svetu nova stvar. Z njo bodo Inlesova okna „inovak“ in „kombivak“, ki jih izdelujejo po najvišjih jugoslovanskih in tujih standardih, še boljša. Okno „kombivak“ bo izdelano iz lameliranega lesa, ki ga bodo vakuumsko impregnirali, zasteklitve bo dvojna ali trojna, tako da bosta toplotna in zvočna izolacija

odlični. V Inlesu trdijo celo, da bo to okno boljše od vsega, kar so doslej izdelovali v jugoslovanski masovni serijski proizvodnji oken.

Že okna „inovak“ spadajo po neprepustnosti za vodo in zrak v odlično skupino C, ne zaostaja pa tudi toplotna izolacijska sposobnost okna. Neprepustnost ugotavljajo v Inlesu s posebnimi, iz ZR Nemčije uvoženimi napravami, odlično toplotno izolacijsko sposobnost njihovih oken pa je potrdil tudi test v Zavodu za raziskavo materiala v Ljubljani.

Pri nas porabimo za ogrevanje stanovanjskih objektov okoli 40 odstotkov vse energije, v industriji in kmetijstvu okoli 44, preostalo v prometu. Ukrep za varčevanje energije z učinkovito toplotno zaščito poslopj: izolacijo sten, boljšim tesnjenjem oken in vrat itd., lahko torej pomembno prispevamo k izboljšanju energetske bilance Jugoslavije, in kar je na koncu najvažnejše: k bolj polnemu lastnemu žepu. Ne tako malo lahko k temu prispevajo tudi okna iz Ribniče.

Najdražja je energija, ki je ni. In je lahko še kaj hujskega, kot dobesedno skoz okna metati denar?

M. B.

AMERIKA V DOLENJSKIH OČEH (3)

KOŠARKA KOT UMETNOST IN ZNANOST

Za košarkarskega trenerja je študijsko potovanje v Ameriko obljubljen dežel: ne samo zaradi tega, ker so Američani ob koncu prejšnjega stoletja izumili košarko, predvsem zaradi tega, ker so jo po strokovni plati izpopolnili do neslučenih višin (mimogrede: knjige o košarki, ki niti niso tako poceni — običajno med 15 in 20 dolarji — je po nekaterih knjigarnah mogoče dobiti na policah, namenjenih znanosti) in ker, naj to nekateri hočejo ali ne, v ZDA vsekar igrajo najboljšo košarko.

Ko človek pronica v ta njihov šport, ki je pravzaprav razen ameriškega nogometa, ki pa ga ne igrajo skoraj nikjer drugod po svetu, zadnja trdnjava ameriškega mita o športni nepremagljivosti, in ko se po temeljitem študiju razmer na njihovih univerzah in high schoolih (nekaj podobnega kot naše srednje šole) dokopje do spoznanja o temeljih njihove košarke, potem ostrmi nad čudežem: kajti to, kako lahko Jugoslavlani igrajo enakovredno košarko, sodi po temeljiti primerjavi v območje čudeža ali vsaj znanstvene fantastike.

Da ne bo kdo mislil, da napeljujem vodo na mlin jugoslovanske košarke, naj kar takoj postrežem s podatki, ki osupnejo že površnega spremljevalca naše in svetovne košarke. Odštejmo, da na svetovna prvenstva Američani pošiljajo slabše reprezentance, a vendar izračunajmo, kaj smo v košarki osvojili zadnjih deset let mi in kaj oni: Jugoslavija — olimpijsko zlato in srebro, dva naslova svetovnih prvakov in enkrat srebrno medaljo, Američani — olimpijsko zlato in srebro in nobenega svetovnega prvenstva.

In zdaj primerjajmo ta podatek z osupljivimi številkami: v Ameriki igra košarko več ljudi, kot ima Jugoslavija prebivalcev. Takih lig, ko je naša prva liga, bi lahko sestavili vsaj deset. Medtem ko pri nas gledamo

na košarko s povsem amaterskimi očmi, kar se tiče strokovnega dela (razen redkih izjem), je tam vodenje o košarki postalo znanost.

V državi Nebraska, kjer sem prebil skoraj ves čas, ki meri približno toliko kot Jugoslavija in ima toliko prebivalcev kot Slovenija, je zaposlenih 1500 košarkarskih trenerjev. Če bi v Sloveniji sesteli vse trenerje; ki delajo v košarki, ne bi prišli do polovice te številke; če bi sesteli le tiste, ki poklicno delajo kot trenerji, bi se ustavili pri stokrat manjšem številu kot v Nebraski.

Pogoj za delo so onkraj luže znatno boljši kot pri nas, zavest igralcev višja kot naših, pokritih košarkarskih površin je ogromno, košarka sodi med pet najbolj popularnih športov, o njej izčrpano poročajo vsi časopisi, tekme prenašajo po televiziji, starši plačujejo sorazmerno visoke cene, da se njihovi otroci lahko poletijo v posebnih košarkarskih taborih učijo te igre — in na koncu se zgodi, da z vso našo netemeljitostjo, improvizacijo in nedoslednostjo praktično že dve desetletji enakovredno tekmujejo z njimi.

Edini pametni razlog, ki sem ga v tem neverjetnem čudežu odkril v našo korist, je po mojem ta, da v Ameriki od preveč znanstvenega dela, od prevelike natančnosti in od prevelike množine igralcev v košarki izgubijo individualnost. In prav tu smo v Jugoslaviji neprekosljivi mojstri, saj znamo ob najtesnejših izidih in v zadnjih trenutkih odigrati prav teko nenavadno kot na

začetku tekme. V ameriški košarki pa je preveč kalupa, preveliko znanje je (vsaj za zdaj) zadržalo lastni izraz posameznikov. Vse skupaj se mi je zdelo podobno naši in njihovi hrani: pri nas dobiš v vsaki gostilni kakšno posebno domačo jed, skuhamo na prav poseben način. Pri njih pa ogromne svetlobne reklame opozarjajo, da je Mc Donald pripravil že toliko in toliko milijard hamburgerjev. Toda ti hamburgerji so enaki v New Yorku kot v Lincolnu, v Chicagu kot v Los Angelesu. In ko si pojedel enega, imaš v ustih okus za vse ...

Še nekaj je, kar povzdiguje ameriško košarko nad vse druge. Gledalci so šolanji kot igralci: ni jih mogoče prevarati z nekaj koši in se na ta način odkupiti za slabo igro. Obožujejo obrambo; izborni obrambni igralec je več vreden od najboljšega strelca Ljubuzan do igre v obrambi jim z navdušujočim postopkom vcepijo že v otroških letih. Nič nenavadnega ni, če na velikem semaforju nad sredino igrišča spodbudijo gledalce, naj nagradijo igro v obrambi. In tedaj cela dvorana, običajno več kot 10.000 gledalcev, v divjem ritmu skandira: „De

— fen — se“ (obramba). In ni je večje nagrade, kot če obramba prepreči koš. Takrat v oglušujočem tepetanju po tribunah ni mogoče slišati niti najbližjega soseda.

Košarkarji univerze iz Lincolnla so bili na eno izmed prostih nedelj demonstratorji na enodnevnem taboru za otroke, stare približno deset let. Otroke so razdelili v šest skupin in v vsaki skupini so v krožni vadbi dobili eno izmed temeljnih znanj košarke: o skoku, prodoru, metu na koš, vodenju žoge, pivotiranju in zaustavljanju in kajpak o igri v obrambi.

Sedel sem zraven te zadnje skupine in si ogledal, kako je 22-leten igralec znal navdušiti otroke za igro v obrambi, za element torej, ki ga v naši košarki igralci najmanj spoštujejo, da celo sovražijo. Po petih minutah sorazmerno trde vadbe so se otroci gibalji v košarkarski preži, kar je bolj naporno od drugih elementov v drugih skupinah, zraven pa so skandirali: „De — fen — se, de — fen — se“.

V tem, mislim, je osnovna razlika med njihovo in našo košarko!

JOŽE SPLIČAL

„VSE MANJ JE DOBRIH GOSTILN“

Čisto po pravici in resnici je urezal šansonjer Andrej Šifrer tisto svojo, ki poje, da „vse manj je dobrih gostiln“. Ne ve se natančno, kje se mu je utrnulo to bridko spoznanje, lahko pa si mislimo, da je moral obsteti precej slovenskega sveta. Zanesljivo je le, da ni dobil navdaha v Novem mestu, saj bi moral sicer svojo peto izpoved začeti nekoliko drugače: da „vse manj je gostiln“.

Dandanes je dolenjska metropola z gostilnami prav ubožna. Na psu. Na prste ene roke lahko preštejemo oštarije, ki še delajo. Po drugi svetovni vojni so gostilne v Novem mestu skupnele kot majski sneg. Zapirali so jih zaradi nedonosnosti, nekaj pa tudi na pritisk inšpekcij. Z njimi je moral na neslavno pot pozabe tudi način življenja meščanov.

To ni žalovanje za minulimi časi, ampak ugotavljanje dejstev. Ni še tako dolgo, ko je bilo v Novem mestu toliko gostiln, da je po njih slovelo daleč naokrog. Bile so novomeška značilnost, sloveča nič manj kot znameniti pročelni oboki na danšnjem Glavnem trgu. Pravo življenje je teklo v gostilnah. To niso bili le prostori, kjer si se ga lahko pošteno nacedil, ampak tudi in predvsem nekakšna središča družabnosti in kulturnega življenja.

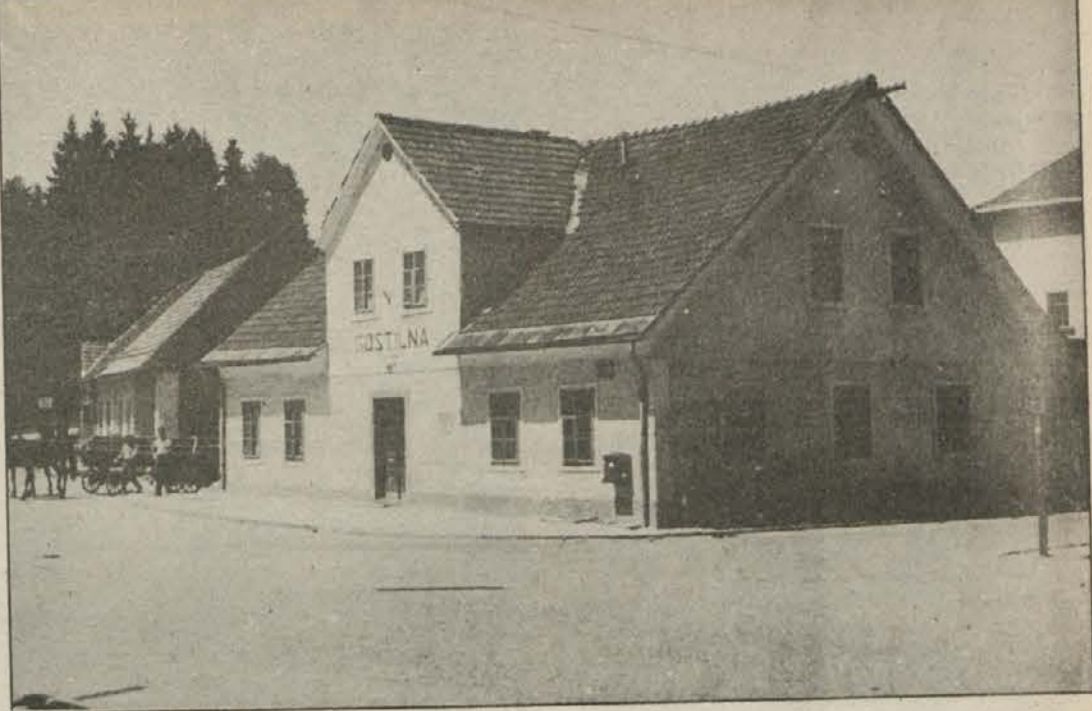
Največ gostiln je Novo mesto menda premoglo v drugi polovici 19. stoletja. Leta 1875 jih je bilo nič manj kot 34 ali na vsakih 63 prebivalcev ena. Na gosto posejane so bile zlasti v Kandiji, tako da je Janez Trdina v svoje veselje ob poliču vina nemudoma zapisal v beležko: „Kjer je hiša, je tudi krčma“. Na prelomu stoletij, okoli leta

1900, je štel mesto 2.750 duš in 22 gostiln ali na vsakih 83 prebivalcev eno. Štirideset let kasneje, leta 1940, je bilo v Novem mestu odprtih „vsega“ 22 gostiln, tedaj pa je prišla ena „komaj“ na 183 meščanov.

Gostilne so doživljale vzpone in padce, slavni in manj slavni dnevi so del njihove zgodovine in novomeške preteklosti kot take. Nikoli ne bomo natančno vedeli, kakšna je bila njihova dejanska usoda, razen za tiste, o katerih so ohranjeni kakršnikoli viri. Ohranjene dokumente in druge dokaze, je nedavno tega zbrala in uredila Slavka Ložar iz Dolenjskega muzeja. Plod tega njenega več kot dveletnega temeljitega dela in raziskovanja bo v drugi polovici februarja razgrnjen v Dolenjski galeriji. Na pregledni razstavi bo na ogled gradivo o življenju in delovanju novomeških gostiln in gostilničarjev od 1810 do 1940.

Izšel bo tudi obsežen katalog s študijo o gostilničarstvu, obogaten z več kot 70 fotografijami. To bo bržkone prvi prikaz dejavnosti, katere najslavnejši časi so del novomeške preteklosti.

Ložarjeva se zgodovine novomeškega gostilničarstva ni lotila naključno. Povod za to delo ji je pravzaprav dal že oče, znani gostilničar, ki je dočkal visoko starost – 95 let. „Večkrat mi je pravil, koliko gostiln je bilo v Novem mestu in kakšne so bile,“ se spominja. „Načečkala sem na papir te podatke in jih ohranila. Potem me je imelo, da bi jih uredila in preverila. Imela sem seznam starih ulic, hišnih števil in lastnikov teh hiš in kmalu ugotovila, da je imel oče izredno dober spomin.“ Dokopala se je do biografije

očeta Božidarja Jakca, dobila lastni življenjepisi dr. Milana Škerlja, poiskala dva seznama novomeških gostiln iz let 1810 in 1856, ki ju hrani Dolenjski muzej, preverila stanje prek vložnih števil na zemljiški knjigi, poleg tega pa prečesala vse, kar je bilo napisanega o gostilnah v Dolenjskih novicah, Bleiweisovih „Kmetijskih in rokodelskih novicah“ in obilico ostale literature.

„Poslužila sem se tudi ustnih virov pri starih Novomeščanih in gostilničarjih, ki so vedeli povedati marsikaj takega, česar v napisanih dokumentih ni bilo. Mislim, da sem zbrala vse, kar je ohranjenega in dostopnega, kajpada tudi bogato slikovno gradivo, ki lepo dopolnjuje dokumentacijo.“

Vpogled v gradivo dovoljuje zaključke, ki do zdaj niso bili možni ali pa so bili slabo pretehtani in ne dovolj utemeljeni. Ta, da je bila gostilna od nekdaj zbirališče pijače in družbe žejnih obiskovalcev, je splošen, znan in neizpodbiten.

Toda v gostilni se ni samo pilo, jedlo in prepevalo. Na Bregu so, denimo, ob poliču mestni možje dokončno odločili o gradnji Narodnega doma, v Kokličevem hotelu so uprizorili Linhartovega „Matička“, v Windischerjevi gostilni je bila znamenita slikarska razstava pod Jakopičevim pokroviteljstvom. „V gostilnah so bili koncerti, pevski in glasbeni nastopi. Gostilničarji, kot so bili Tuček, Pintar (Pri lipi), Zorc (Pri Štemburju), Windischer in Jakše so rudi dovoljevali kulturne prireditve in organizatorje tudi sami spodbujali. Zanimivo pa je, da izkupiček takih prireditev ni šel v žepo

posameznikov, marveč vselej v dobrodelne namene.“

Gostilne so bile vselej na eni lokaciji. Stavbe stoje še danes ali pa so na njihovem mestu zrastle nove. Samo dveh stavb, kjer sta bili gostilni, danes ni več: Kuntnerjeve gostilne, ki je stala pri kandijskem mostu na levem bregu Krke, in Košove gostilne, ki je bila na kraju, kjer je zdaj mestna tržnica.

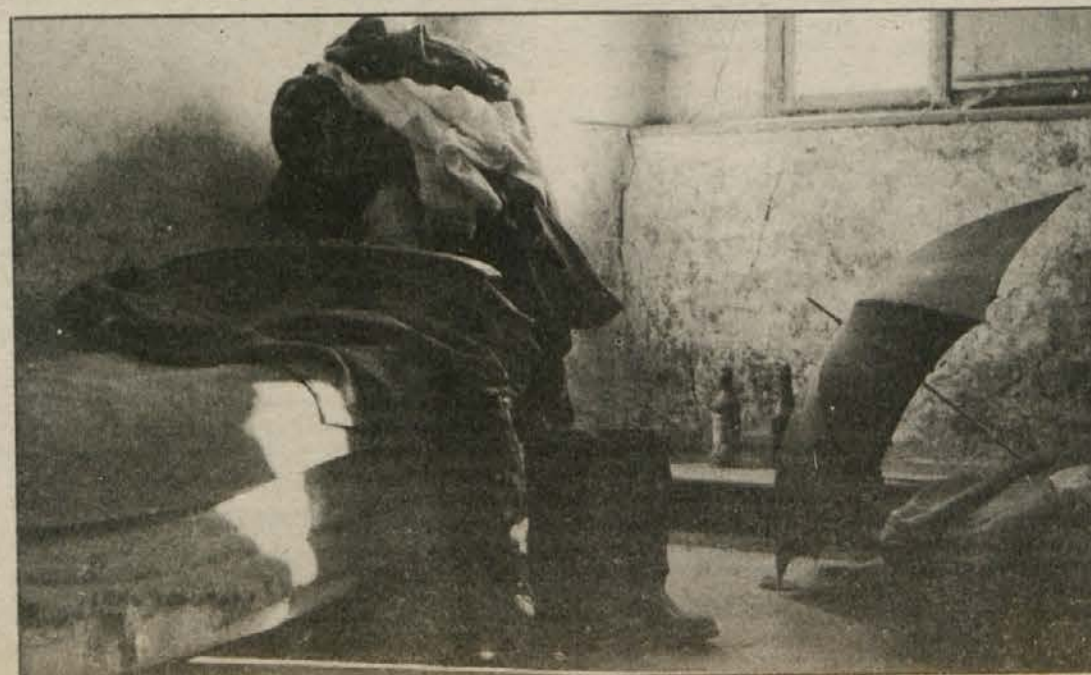
Zelo znano zabavišče, ki ga omenja tudi Vrhovec v svoji „Zgodovini Novega mesta“, je bilo na Rotovžu. Vrhovec piše, da so imeli vstop le imenitnejši ljudje, mestni veljaki.

Eden od znanih mož, ki so bili lastniki Rotovža, je bil učitelj Krištof. Slovel je po izredni podjetnosti. Najprej je v Kandiji odprl trgovino. Kot trgovec pa je kmalu propadel, zato je šel za nekaj časa učiteljevat. Brž ko se mu je ponudila priložnost, je učiteljsko haljo spet obesil na klin. Tako je storil tudi, ko je bil Rotovž „izpraznjen“. Precej je odprl gostilno in koval debele denarje. Zgodovina novomeškega gostilničarstva ga omenja še po nečem. Krištof je dal svoji gostilni na Rotovžu ime „Pri dolenjski železnici“. Najbolj zanimivo, je, da se je ime dolenjske železnice bleščalo na Glavnem trgu že tedaj, ko o pravi „železni cesti“ na Dolenjskem ni bilo še duha ne sluha.

Dobrih in znanih gostiln ter imenitnih in iznajdljivih gostilničarjev je bilo nekdaj v Novem mestu tako rekoč na pretek. Dandanes pa je tako, da le še kateri od lokalov, ki ima nad vhodom stari, dobri slovenski napis gostilna, resnično zasluži to ime. In proti temu menda ni več človeške pomoči!

I. ZORAN

NEPRETRGANA VERIGA „GRAŠČAKOV“

Dolenjske gradove, ki so nekoč služili kot bivališča in kraji zabave ter užtkov tedanjih fevdalcev, so naselili ljudje, ki so tako ali drugače na dnu socialne lestvice, pa taki, ki zaradi lastne nezmožnosti ali nerazumevanja v delovni organizaciji ni morejo dobiti stanovanja. Pa vendar ne moremo reči, da se ti problemi ne bi reševali. Vsako leto dobi po nekaj stanovalcev nova stanovanja bodisi od delovne organizacije, bodisi iz solidarnostnega fonda, vendar se v izpraznjena grajska stanovanja vedno znova naselijo novi stanovalci. Zdaj so to mladi pari, potem delavci iz drugih naših republik in tako naprej brez konca. Seveda tudi stanovanjskim skupnostim ni lahko. Gradovi terjajo večinoma drago vzdrževanje, ki pa ga z najemninami ni moč pokriti. Po drugi strani pa jih težijo še zahteve spomeniškega varstva, ki terja, da se gradovi obnavljajo z ustreznimi materiali in načinom, da le ne bi bila skažena stoletna dediščina, kar še večja stroške vzdrževanja.

Trebanjska občina ima na svojem ozemlju vrsto gradov, vendar so le trije v upravljanju trebanjske skupnosti za stanovanja. Najbolj znan je trebanjski grad, kjer je dvanajst stanovanj, grad Kot v Tršteniku premore osem stanovanj, v Škrljevem pri Sentrupetru pa je šest stanovanj. Obisk v teh gradovih, pri katerem je sodeloval tudi Alojz Rajer, referent stanovanjske skupnosti, je vse prej kot spodbuden. Povedati je treba, da vsi stanovalci gradov takoj „napadejo“ referenta z vprašanji, kdaj bodo prišla nova okna, kdaj bodo popravili strop ali zid, kdaj bodo popravili streho, da bo nehali zamakati. Največkrat so referentove besede samo obljube, čeprav popolnoma razume stiske stanovalcev. „Poglejte,“ pravi, „spomeniško varstvo terja, da vgradimo posebej narejena okna, katerih ne moremo kupiti v trgovini. In strošek takoj naraste. Potem je tu posebna opeka itd.“

Že sprehod skozi grajske hodnike in sobane, ki so nekoč bržkone služile kot saloni za sprejem, razkriva prvega stanovalca, mislim namreč njegova oblačila in gumijaste škornje, v steklenicah zmrznjeno vodo ali kakšno drugo tekočino, ki jih lahko vidiš. Skozi vsa okna na prostranem grajskem hodniku v prvem nadstropju namreč piha leden veter. Ta stanovalec menda niti ni vpisan pri stanovanjski skupnosti, tako da od njega ne dobijo niti dinarja najemnine za „komfortni apartma“. Na koncu velike sobane vodijo vrata v majhno polkroglo sobo, kjer se stiska Mikčeva družina. Mati Elizabeta, zaposlena v novomeškem IMV, oče Franc, ki je nezaposlen, in trije otroci, ki se skrivajo pod odejami, medtem ko oče sedi na trajnožareči pači. V sobi je mrzlo, čeprav je, kot je povedal Mikec, veljala kurjava celih osem tisoč dinarjev. Kdaj je v sobi toliko toplo, da se otroci Mojca, Franci in Igor,

stari od štirih do dveh let, lahko spravijo izpod odej, nam ni uspelo izvedeti.

V gradu so seveda še veliko bolj udobna in urejena bivališča, saj je precej prepuščeno lastni iznajdljivosti stanovalcev. Tako je v stanovanju Marije Jugovič, ki je bila nekoč predsednica hišnega sveta, dokler je ni eden izmed stanovalcev fizično napadel, prijetno toplo, urejeno. Obisk v njeni spalnici pa odkrije tudi tu, da se grad ruši, da ga je napadla goba ali kakšna druga stvar; niti s skupnimi močmi ne moremo ugotoviti, kaj naj bi to bilo.

Podobno je v gradu Kot v Tršteniku, kjer je Rajerja pričakala stanovalka z vprašanjem, kdaj bodo vstavili nova okna. Tu ni bilo treba hoditi po stanovanjih, saj menda živi v enem izmed njih, pravzaprav v eni sami sobi, okoli devet ljudi. Tako pa je treba reči, ker se kot stanovalec v tem grajskem stanovanjskem čebelnjaku lahko čez noč pojavi nov, dva pa ta čas odideta, tako da pravo število nikoli ni znano. Podobno je v trebanjskem gradu, kjer je največ stanovalcev in je po svoje tudi najslabše vzdrževan. Če pa bi hotela stanovanjska skupnost odpraviti največje napake na strehi, bi potrebovala sedemdeset milijonov dinarjev.

Kot je povedal tajnik trebanjske stanovanjske skupnosti Jože Klemenčič, imajo kar največje razumevanje za probleme grajskih stanovalcev. Vendar pa se razumevanje neha, ko začne delovati hladna logika ekonomike. Mnogim izmed stanovalcev so namreč že pomagali rešiti stanovanjski problem, nekateri pa se za nova stanovanja niso mogli odločiti, ker ne bi zmogli višje najemnine. Tako bo prav Marija Jugovič iz grada Škrljevo še naprej morala vztrajati v grajskem stanovanju, čeprav je že imela na voljo novo solidarnostno stanovanje na Mirni. Prav tako je velik problem, ko gre za odpravljanje napak v gradovih. Samo opravljanje najnujnejših vzdrževalnih del daleč presega vsoto, ki jih dobe z najemninami.

„Treba se bo uستي za skupno mizo z vsemi zainteresiranimi in se dogovoriti glede končne namembnosti gradov. Če bi jih hoteli zdaj, tako razpadajoče in rešetastih streh, v resnici obnoviti, bi samo za trebanjski grad potrebovali več kot dve stari milijardi. Počobno vsoto bi potrebovali za grad Škrljevo,“ pravi Jože Klemenčič. In za tako rešitev naj bi se v kratkem dogovorili tudi na skupnem sestanku med občinskimi izvršnim svetom, družbenopolitičnimi organizacijami, spomeniškim varstvom in stanovanjsko skupnostjo. Do tedaj, ko bo vsem tem uspelo najti rešitev, pa bodo morali stanovalci še počakati pod rešetastimi stregami in za razpokanimi zidovi, za katerimi lahko pride tudi do nesreče.

J. SIMČIČ

Tekma predic v društveno veselico 11. avgusta 1935 je bila zadnja prireditev v okviru DKFID Mlake. Mladina je tisti dan prihajala na Krasinec s pesnjico in vzkliki. V vas je prikorakalo blizu 15 članov DKFID Gradec, ki so že iz Gradca krenili v sprevodu s plemensko, t. j. takrat prepovedano slovensko zastavo. Tudi članstvo DKFID Mlake je prikorakalo s prepovedano zastavo na čelu.

Na tekmi predic v prostorih gostilničarja Zupančiča — tekmo in veselico so društvu nenaklonjeni Krasinčani bojkotirali z odhodom na veselico na Pravutino — so sodelovala dekleta iz Priložje, Boginje vasi, Boršta in Grma z lastnimi kolovrati. Zmagovalni venec iz povesna prediva si je prislužila Jožefa Črnič iz Boginje vasi.

Slovenska zastava je bila neposreden povod za prepoved delovanja obeh društev. Razpustitvena dekreta imata isto številko Pov. 11/2 No 1042/3, izdana sta bila isti dan, oba je podpisal ban Dravske banovine dr. Marko Natlačen. Po vsebini se le delno razlikujeta. V gradškem je poleg zastave očitani greh tudi članstvo Jakoba Butale, ki je imel v društvu tolikšen vpliv, „da so se v njem pokazale gotove komunistične tendence“, npr. pobiranje podpisov za osvoboditev političnih zapornikov. Skupni očitek je motenje verskega fantovskega sestanka pri cerkvi v Kloštru „z vzkliki političnega značaja“ dne 15. septembra 1935.

Ohranjeni nepopolni razpustitveni dekret za DKFID Mlake se glasi: „... Društvo KFID na Mlakah (v Beli krajini) ... se na osnovi paragrafa 11 zakona o društvi, shodih in posvetih iz l. 1931 razpušča, ker je prekoračilo svoje statutarno delovno področje. Razlogi: Društvo je po paragrafu 2 svojih pravil nepolitično. Udeleževalo pa se je tudi politično, kar izhaja iz naslednjega: Dne 11. avgusta 1935 je priredilo naslovno društvo veselico v Krasincu. Društveni člani so šli na veselico skupno s plemensko zastavo, ki jo je nosil društveni predsednik Klepec Martin. Ne glede na to ali je društveno vodstvo sklepalo ali razpravljalo o nošenju plemenske zastave, je dejstvo, da je društveno članstvo korporativno nastopilo pod plemensko zastavo in s tem politično manifestiralo ter kršilo obem predpis č. 29, zakona o nazivu in razdelitvi kraljevine na upravna območja, po katerem se smejo izobešati in nositi samo državne zastave... tudi sicer se je opazalo, da se članstvo aktivno udeležuje gotovega političnega pokreta, dasi je društvo nepolitično“.

DUHOVŠČINA SLAVI ZMAGO

Na prepoved obeh društev pa je dejansko vplivala intervencija duhovščine, saj je obdoličila člane DKFID Gradec, da so na taboru Marijine kongregacije fantov v Kloštru — pobuda zanj je prišla celo iz partijskih vrst — organizirali protivzklike, kar je prišlo na sodišče. Neizpodbitno pa to dokazuje naslednji citat:

„Dne 15. septembra je bilo v Kloštru zborovanje belokranjskih fantov kongregacij. Po opravitvi v cerkvi smo zborovali v gozdu blizu mlina v Dolenjih. To naše zborovanje so motili naši domači komunisti in metalni kamenje in kričali in delali opazke. Vendar so odšli, preden smo zborovanje zaključili. Zato smo potem poskrbeli, da je banska uprava razpustila kmečko društvo v Gradcu in Podzemlju.“ (Podčrtal A. Š.)

Duhovščina je slavila zmago. To so leta, ko je bila marsikatera družina spreminjena v propagandni oder, s katerega so prihovniki „pjasnjevali bistro in pogubonost komunizma“. Te neverske pridige so dosegale pričakovani učinek predvsem pri starejših vernikih, medtem ko so mlajše sile tudi k premišljevanju in gledanju na svet z lastnimi očmi in razumom.

Vodstvo ZKFID, ki je bilo najprej obveščeno le o razpustu DKFID Gradec in si je zaman prizadevalo, da bi pripravilo društvo do pritožbe zoper razpust, je to takoj skušalo doseči vsaj pri DKFID Mlake. Predsednik Kronovšek je v pismu, naslovljenem na prejšnjega predsednika Suštariča, zahteval, naj mu pošlje razpustitveni dekret, in mu svetoval, naj takoj napiše ugovor, kajti „na vsak način se moramo braniti in tudi razpustitve ne smemo gladko prenesti“. Zveza se je obvezala, da bo sestavila pritožbo.

V odgovoru je Suštarič navedel razloge za razpustitev in zapisal, da so pri sprevodu res nosili 12 let staro slovensko zastavo, ki je v časih, ko se je lahko še svobodno razobešala, vohrala vrh mlaja. To da so storili iz nepoznavanja razlike med državno in slovensko zastavo. Glede pritožbe je prevladovala stališče, da odloka banovine, „ki ga ne morem poslati, ker ga bomo potrebovali za boljše čase“, notranje ministrvo gotovo ne bo razveljavilo.

PUHLI RAZLOGI ZA RAZPUST

V novem pismu je Kronovšek menil, da je škoda, ker niso vložili pritožbe, kajti razlogi za razpust so puhli in bi jih lahko izpodbili. Tudi sicer bi bilo potrebno to storiti, da bi imeli „v rokah še en dokaz več in celo od slovenskega ministra dr. Korošca. Dokazov si hočemo nabrati, katere bomo rabili ob raznih prilikah“.

Dekret o prepovedi ni prišel nepričakovano. Predsednik DKFID Gradec Matija Novak, ki je bil občinski odbornik, je o tem obvestil Nandeta Butalo, ta pa Viktorja Kureta. Zato so blagajniško knjigo ponaredili tako, da so prikazali le manjši presežek. Knjige iz lastne knjižnice v Priložju, bogate z napredno literaturo, so razdelili med članstvo. Statistične listine in ostalo dokumentacijo je županstvo občine Gradec zaplenilo.

V nasprotju z Gradcem, kjer je v Sokolu vladalo demokratično vzdušje, se člani prepovedanega DKFID Mlake niso vrnili v sokolske vrste.

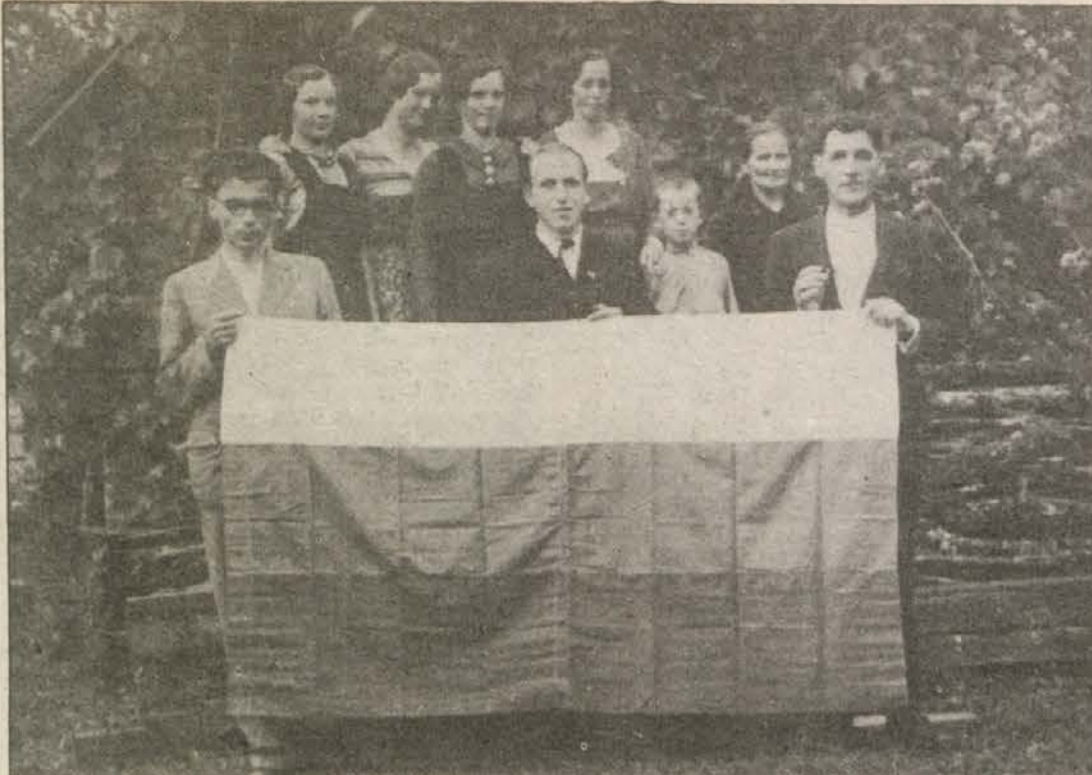
Že po prepovedi je bil v „Ljudski pravici“ objavljen dopis iz Podzemlja, ki govori o uspešnem delu društva v boju za izboljšanje položaja vseh izkoriščanih, medtem ko si njihovi nasprotniki prizadevajo, da bi s klevetami in očitki o „protidržavnih elementih“ zasejali razdor v njihove vrste.

Na veliki in dolgotrajni tiskovni tožbi pred okrožnim sodiščem v Mariboru leta 1936, ko so mnoga društva kmetijskih fantov in deklet v Sloveniji tožila uradnika tednika „Slovenski gospodar“ Januša Golca zaradi obrekovanja, se je toženi zaradi zapisane stavka „Iz nekaterih krajev so nam poročali, da so društva kmečkih fantov in deklet postala zatočišča komunističnih elementov“ branil s tem, da se je skliceval ravno na razpustitveni dekret za DKFID Gradec in Mlake.

ENOTNO ST SLOVENSKEGA IN HRVATSKEGA LJUDSTVA

Z razpustom DKFID Mlake revolucionarna dejavnost na območju KS Podzemelj ni zamrla. Iz pričevanj in ohranjenih sodnih aktov povzemamo le najpomembnejše predvojnne dogodke.

Že 10. novembra 1935 se je shoda združene opozicije v Jurovskem brodu poleg 7000 Hrvatov udeležilo nad 2000 Slovencev. Partija, ki je izkoriščala vse oblike boja zoper obstoječi družbeni red, vključno z dajanjem

Inž. Janez Marentič s sodelavci v Boginji vasi

OBTOŽENA SLOVENSKA ZASTAVA

podpore gibanju dr. Mačka in njegovim kandidatom na volitvah, kar pa ne pomeni, da se je v celoti strinjala z njegovo politiko, je tudi za ta shod mobilizirala Belokranjce. Koloni, prihajajoči iz gribeljskega in gradaškega konca, s transparenti, izpisanimi z zahtevami za osvoboditev političnih zapornikov, za svobodo tiska in govora, za svobodo združevanja, in slovenski zastavi, ki sta enemu od domačih fantičev naročila, naj to, kar je napisano na zastavi, pove vsakemu v vasi. Ne enega ne drugega jima sodišče ni uspelo dokazati, medtem ko je Kovačiča, ki je 10. maja na gasilski veselici v Otoku nagovarjal fante, naj vpijejo „živio revolucija! Živio republikal“, okrožno sodišče v Novem mestu obsodilo na šest mesecev strogega zapor, vendar mu je izvršitev kazni odložila za dobo treh let, in ker v tem času ni storil ničesar kaznivega, mu kazni ni bilo treba odsedeti.

Dne 1. maja 1936 je na piramidi na Kučarju vohrala rdeča zastava z napisom „Dol s fašizmom, dol z vojno!“ Izbobila sta jo Franc Kovačič in Avgust Doltar, oba iz Gradca, ki sta enemu od domačih fantičev naročila, naj to, kar je napisano na zastavi, pove vsakemu v vasi. Ne enega ne drugega jima sodišče ni uspelo dokazati, medtem ko je Kovačiča, ki je 10. maja na gasilski veselici v Otoku nagovarjal fante, naj vpijejo „živio revolucija! Živio republikal“, okrožno sodišče v Novem mestu obsodilo na šest mesecev strogega zapor, vendar mu je izvršitev kazni odložila za dobo treh let, in ker v tem času ni storil ničesar kaznivega, mu kazni ni bilo treba odsedeti.

Med izobešanjem zastav so Kovačič, Doltar in Nande Butala ponoči izobešili slovensko zastavo na lipo pri gasilskem domu v Gradcu. Zjutraj so ugotovili, da je obrnjena narobe, zato je Doltar opoldne, ko so šli žandarji na kosilo, ponovno splezal na lipo in zastavo obrnil. Žandarji so poizvedovali, toda nočnih plezalcev niso odkrili.

Za prvi maj 1940 sta na piramidi izobešila rdečo zastavo Nande Butala in Tone Šober iz Kloštra. Na istem Kučarju, ki je najpomembnejše arheološko najdišče v Beli krajini, so se konec septembra 1937 zbrali člani generalštaba starojugoslovanske vojske in vojaški atašeji tujih držav. Na obeh staneh Kolpe je bilo polno vojaštva, težke oborožitve, v avioni v zraku. Vse je bilo pripravljeno za zaključek velikih manevrov. Mimohod enot bi se moral odvijati na Zaluškem polju na Hrvatskem, a se je zaradi povodnj izvršil na casti pod Zakanjem.

PREPREČILI POTVORBO VOLITEV

Volitve v narodno skupščino 11. decembra 1938, zadnje v stari Jugoslaviji, so močno razgibale prebivalstvo. Tako kot leta 1935 v črnomajskem srežu je tokrat v celi Beli krajini na listi združene opozicije dr. Vladka Mačka kandidiral veletrgovec Peter Koren iz Črnomlja, njegov namestnik pa je bil Niko Jakofčič s Čerkvišč. Pristaši opozicije, predvsem iz Gradca, ki so zvedeli za namero klerikalcev, da pred pričetkom volitev zasedejo volišče, ki je bilo za občino Gradec v stari šoli v Podzemlju, so svoje idejne nasprotnike prehiteli in zasedli vhod v šolo pred njimi. Čez dan so vodili evidenco o oddanih glasovih, saj se je vedelo za vsakega volilca, koga bo volil. S tem je bilo volilni komisiji onemo gočeno, da bi se lotila kakršnihkoli potvorb, zlasti še ko so fantje predsednika volilne komisije opozorili, da bodo volišče razbili, če ne objavi izida takoj po zaključku volitev.

Popoldne je skušal obiskati volišče vladni kandidat v Beli krajini dr. Jure Korošec, a ga je že pri župnišču ustavila skupina opozicionalcov. Pavle Lužar, ki je že od jutra vzklikal za opozicijo in dražil volilce vladne stranke, je dr. Korošca sprejel s klici „živio opozicija!“ Ko je skupina obkolila njegov avtomobil, Kocetu ni kazalo drugega, kakor da je v naglici odpeljal. Lužarju je še uspelo z roko udariti v njegovem avtomobilu, nato pa je za njim kazal fige. Na zaslišanju je Lužar priznal le, da je vzklikal „živio kralj Peter II“.

Dr. Korošec je že v dneh pred volitvami trosil volilne propagandne letake, ki pa so bili z organizirano akcijo takoj pobrani. Njegovo predvolilno zborovanje v Podzemlju je bilo pod vodstvom članov partije razbito.

Po objavi zmage opozicije se je na desetine pristašev opozicije med vzklikanjem parol in petjem borbenih pesmi odpravilo v Gradec, Zvečer so se z vlakom odpeljali v Črnomelj, kjer so s pridruženimi Črnomeljski nadaljevali z demonstracijami, ne da bi se ustrašili z baklami in mestno godbo na pohod po mestu pripravljajočih se črnomajskih klerikalcev niti ne kordona žandarjev s puškami v rokah, ki so jim brezuspešno skušali preprečiti pohod v središče mesta.

Demonstranti so do poznih večernih ur vzklikali opoziciji in dr. Mačku ter proti režimu in pristašem vladne stranke. Zaradi vzklikov „Dol z vladjo! Dol s terorjem! Dol z bajonetil! Dol s fašizmom!“ ter „Dol z napihnjem Korošcem! Dol z ritnimi zamaškil!“ — pri slednjem so bili mišljeni pristaši dr. Korošca — je državno tožilstvo v Novem mestu vložilo obtožnico zoper Pavla Lužarja in Janeza Smuka iz Mlak. Maja

naslednjega leta je bil Lužar, o katerem je žandarmerija zbrala podatke, da „se družil s komunistom Butala Jakobom iz Gradca in z vsemi levičarsko razpoloženimi in nezadovoljnimi osebami v rajonu“, ki pa na razpravo ni prišel, obsojen na 7 dni zapor in 240 din denarne kazni. Postopek proti Smuku je bil ustavljen, ker je medtem odpotoval v Ameriko.

Slabo leto pozneje (1939) je bil po Beli krajini razširjen razglas delovnega ljudstva Slovenije „Kaj hočemo?“. Med petimi podpisniki tega razglaša v Beli krajini je bil tudi član prepovedanega DKFID Mlake Niko Jakofčič s Čerkvišč.

PREMESTITEV NAPREDNEGA ŠOLSKEGA UPRAVITELJA

V decembru 1939, ko je oblast zaradi naprednega delovanja „po združeni potrebi“ po 15 letih službovanja v Podzemlju premestila na Štajersko šolskega upravitelja Matka Ljubiča, je v šolskem okolju zavladalo močno nezadovoljstvo, ki ga je partija usmerjala v odpor zoper vladajoči režim. Od njega se je 14. decembra na železniški postaji v Gradcu poleg šolske mladine poslovila množica odraslih ne glede na politično prepričanje. Tudi tokrat so odmevale protirežijske parole. Z nagovorom se je hotel v imenu vseh od njega poslovnih Jakob Butala, vendar so mu to prisotni orožniki že po uvodnih besedah preprečili.

Jože Šladič s Krasinca se je z Ljubičem peljal do Črnomlja, da se je prepričal, če ga morebiti ne peljejo v tamkajšnji zapor. Večja skupina kmetov se je napotila celo na glavarstvo v Črnomelj in si, kljub temu da jih glavar ni hotel sprejeti, izsilila pot v njegovo pisarno in zahtevala, naj takoj po telefonu sporoči banu Natlačenu zahtevo prebivalstva šolskega okoliša za preklic premestitve.

Janez Šimec iz Grišičev in Niko Žunič iz Krivoglavice sta 19. decembra po vaseh šolskega okoliša nagovarjala ljudi, naj ne pošiljajo otrok v šolo vse dotle, dokler se premeščeni upravitelj ne vrne. Ker sta nagovarjala na „šolski štrajk“ v znak protesta proti premestitvi, sta bila obtožena, da sta skušala povzročiti „nerazpolženje zoper naredbe oblastev“. Okrožno sodišče v Novem mestu ju je 27. marca 1940 obsodilo: Janeza Šimca na 20 dni zapor in 300 din denarne kazni, Nika Žuniča pa na 15 dni zapor in 120 din denarne kazni. Njun priziv je apelacijsko sodišče v Ljubljani zavrnilo.

NEZADOVOLJSTVO PREKIPELO NA BOŽIČ

Val nezadovoljstva je dosegel višek po polnočnici 25. decembra 1939, čeprav je namenoma prišlo v Podzemlje več orožnikov, da preprečijo pričakovane demonstracije, kajti med prebivalstvom so se vse bolj omenjale osebe, ki so bile krive Ljubičeve premestitve. Skupina fantov iz Gradca in Vranovičev — Anton Petrič, Leon Cerjanc, Franc Jakša, Julij Malešič in Stane Cuznar — je po poprejšnjih navodilih Jakoba Butale vzklikala: „Dol s kundakil! Dol karabinkel! Dol spicel! Dol bajonetil! Živio Stalin! Živela Rusija!“, zaradi česar so bili aretirani in približno 14 dni v preiskovalnem zaporu v Metliki, obnem pa je bila proti njim vložena obtožnica. Okrožno sodišče v Novem mestu jih je na razpravi ob izključitvi javnosti dne 25. junija 1940 oprostilo vsake krivde, med drugim tudi zato, ker sodišče zaupnika, ki je obtoženo naznanil, ni moglo zaslišati, kajti orožniška postaja Gradec zaradi čuvanja službene tajnosti ni smela povedati njegovega imena.

Matko Ljubič se je leta 1941 vrnil v Belo krajino. Na ustanovni skupščini Stokovne zveze učiteljev in profesorjev sred. novembra 1944 je bil izvoljen za njenega predsednika.

Pred vojno, v letih 1939 in 1940, so prihajali na sestanke in konference belokranjskih komunistov nekateri člani osrednjega slovenskega partijskega vodstva. Na konferenci julija 1939 v gozdu pri Črnomlju, ki sta ji prisostvovala člana CK KPS Vida Tomšičeva in Franc Leskošek, je bilo ugotovljeno, da se zlasti razpuščeni društvi kmetijskih fantov in deklet na Mlakah in v Gradcu po svojem delu nista mnogo razlikovali od skojevske organizacije.

Tem partijskim delavcem je bilo potrebno zagotoviti varno bivanje. Zanesljivo zatočišče in oskrbo je nudila tudi samotna domačija Janeza in Marije Butala v „Kanadi“ v Podzemlju, kamor je Jakob Butala usmerjal partijske voditelje. Med njimi je bila največkrat Vida Tomšičeva, instruktorica CK KPS za belokranjsko in novomeško okrožje.

CVETK OVIČEVE LJUBEZENSKE STRASTI

Naslednji dogodek ni v zvezi z opisanim revolucionarnim dogajanjem, je pa po svoje zgovoren za čas, ko je

v Evropi že besnel boj na življenje in smrt. Kronist ga je zabeležil z besedami: „V začetku avgusta (1940) je večkrat prišel predsednik vlade Dragiša Cvetković v Gradec k Šuteju na obisk. Navadno se je pripeljal z aeroplanom v Otok, od tam z avtom. Bil je vedno incognito. V gradu namreč se je en čas zadrževala njegova ljubica.“ Domačinu, na čigar travniku je letalo pristalo, se je zaradi razmetanega sena oddolžil z bogato denarno nagrado. Domači orožniki so v času njegovega obiska stražili dohod v grad. To je bil tisti Cvetković, ki je 25. marca 1941 podpisal na Dunaju pakt o pristopu Jugoslavije k silam osi.

V počastitev oktobrske revolucije so bili po sklepu partijske ošlice v noči na 7. november 1940 po hišah v Gradcu in Podzemlju narisani znak srpa in kladiva ter izpisana gesla „Dol krvava vojna! Živio Rusija! Živio Stalin! Dole s popovi! Živio pravična Rusija! Dol z vojno!“, česar je bil osumljen le žandarmeriji znani komunist Nande Butala iz Gradca. Bil je takoj aretiran in zaslišan na okrajnem sodišču v Metliki. Pred odhodom vlaka proti Metliki se je kljub prisotnim žandarjem od svojega brata in komuniste Julija Štampoharja poslovil s stisnjeno pestjo.

Nande Butala je bil tretji dan izpuščen iz zapor, na razpravi pa je bil zaradi pomanjkanja dokazov oproščen. Dejansko je on pisal parole po Gradcu, pri čemer sta mu pomagala Milan Kovačič in Julij Štampohar, medtem ko sta v Podzemlju nalogo opravila Emil Dolar in Franc Jakša.

Poleg Nika Črničja sta bila konec januarja 1941 z območja KS Podzemelj odgnana v Medjurečje še brata Janez in Franc Šegina iz Priložja.

PAVLE LUŽAR NAPADE HITLERJA

Poziv je dobil tudi Pavle Lužar, tedaj stalno stanujoč v Gradcu, ki je zaradi tega v prometni pisarni železniške postaje Gradec v prisotnosti žandarmerijskega kaplarja kljub njegovemu opozorilu, naj o tem ne govori, izjavil, da so ga kot politično nezanesljivega očrnil klerikalci, ki jim bo že pokazal, ko se bo vrnil. Dodal je še, da ne bo služil vojaščine „niti za Italijana niti za Hitlerja, dočim za Jugoslavijo vedno, a za tega Hitlerja prasca—svinjo, ki je stokrat prašec, pa nikdar ne bo služil, ako pa naša država drži s Hitlerjem, pa naj gre vse skupaj k vragu“. Žandarmerijska postaja Gradec ga je zaradi tega prijaviła, češ da je kršil nevtralnost, žalil tujea poglavarja in se nedostojno obnašal. Državni tožilec v Novem mestu je primer posredoval višjemu državnemu tožilstvu v Ljubljani, to pa se je obrnilo na ministrvo pravde v Beogradu, ki se je strinjalo s predlogom, da pregon zaradi žalitve tujea poglavarja ni potreben, ker za to ni bil podan predlog diplomatskega zastopnika Nemčije. Primer ni bil zaključen še po prihodu Italijanov, kajti spisa, kakor tudi drugih aktov in stvari okrajno sodišče v Metliki od takrat, ko je nemška vojska zapustila pisarniške prostore sodišča, ni moglo najti.

Sicer pa je Pavle Lužar s posredovanjem na raznih krajih, celo osebno v Beogradu, dosegel, da mu ni bilo treba iti v Medjurečje.

Po sovražni zasedbi je bilo glavna naloga od srede leta 1940 ponovno v samostojni celici Mlake organiziranih komunistov in njihovih simpatizerjev tolmačenje nastalih razmer in izvajanje priprav za oboroženi odpor. V tem delu je bil v začetnem obdobju, dokler mu je zdravje dopuščalo, neutrujen zlasti Janez Marentič. Enega prvih terenskih odborov OF je v septembru 1941 na Čerkviščih ustanovil Niko Jakofčič, ki je že konec junija skupaj z Leopoldom Šegino iz Gribelj ustanovil partijsko ošlico v Adlešičih. V tem času je v Podzemlju organiziral odbor OF aktivist Martin Menočaj, ki je od novembra 1929 do septembra 1930, ko je odšel na enoletni študijski tečaj, poučeval na osnovni šoli v Podzemlju.

Priročajoči pregled revolucionarne dejavnosti na tem koščku slovenske zemlje nedvomno pove, da so domači komunisti z roko v roki s komunisti iz Gradca in v sodelovanju z desetimi somišljeniki že z delom v društvu kmetijskih fantov in deklet in po njegovi prepovedi z drugimi oblikami boja kljub preganjanju vztrajno in uspešno razbijali okove izkoriščevalskega družbenega reda.

PO VOJNI SPOMENIK

V spomin na začetke organiziranega delovanja domačih komunistov in društva kmetijskih fantov in deklet v Mlakah je bil maja 1977 postavljen spomenik pod vajo Boršt. Posebej so se domačini oddolžili svojemu velikemu sinu, revolucionarju, inž. agronomije Janezu Marentiču, vendar opozarja, naj njegovega življenja in dela presega namen tega prispevka. Njemu je posvečena spominna plošča na stari osnovni šoli (odkrita 1976); maja 1977 je skupščina občine Metlika po njem imenovala osnovno šolo Podzemelj, aprila letos pa je bil pred novozgrajeno šolo odkrit njegov doprni kip, delo kiparja Zdenka Kalina.

Med narodnoosvobodilnim bojem na ozemlju KS Podzemelj ni bilo, razen partizanskih letališč, kakih izjemno pomembnih vojaških ali političnih dogodkov, s čimer pa ni rečeno, da je vladalo zatišje. Italijanska posadka v Podzemlju je strahovala okoliško prebivalstvo od vsega začetka. Julija 1942 so zagorele prve hiše, več deset prebivalcev pa je bilo odgnanih v internacijo. V noči na 17. februar naslednjega leta je odšlo na desetine fantov in mož v partizane iz vasi Krasinec, Boginja vas, Boršt, Priložje, Otok, Grm, Primostek in Zemelj. Črn dan je bil za vaščane Krasinca 10. marca 1943 italijanski vojak, so, ker so imeli partizani ponoči v vasi sestaneke, požgali domove ali gospodarska poslopja 17 gospodarjem. Od kapitulacije Italije pa do konca vojne so se tod občasno zadrževale razne partizanske enote, z delovanjem letališč od druge polovice leta 1944 pri Otoku in pri Krasincu — na letališču pri Mlakah je zaradi zmoževljenega zemljišča pristalo le eno letalo — pa so bile po vaseh nastanjene ekipe, ki so skrbele za njihovo varnost in nemoteno delovanje. V Podzemlju je našel svoje prostore Materinski dom, župnika Andreja Hca, enega od treh podpredsednikov v Gradcu ustanovljenega Rdečega križa Slovenije, pa je ljubljanski škof po posredovanju vodstva Osvobodilne fronte imenoval za generalnega vikarja za Belo krajino, kar je pospešilo normalizacijo odnosov med novo ljudsko oblastjo in cerkvjo.

O krvavem davku v boju za svobodo priča osrednji spomenik (1965) poleg cerkve v Podzemlju. Od okoli 1120 prebivalcev dvanajstih vasi jih je 55 padlo v boju s sovražnikom, 14 pa jih je umrlo kot žrtve fašističnega nasilja (skupaj 69 ali 6,1%). Med borci, zapisana s zlatimi črkami tudi na spomeniku v rojstnem Zemlju (1978), sta Lojze Jaklič in Lojze Muc, borca Prve belokranjske partizanske čete, padla v za belokranjsko partizansko usodni noči v začetku novembra 1941 na Gornjih Lazah.

ANTON ŠTAMPOHAR

obzorja

prebrali smo aktivistova zgodba

Cankarjeva založba je pred kratkim izdala novo knjigo Franca Šetince z naslovom "Aktivist". Že podnaslov "Priloge k nekemu času" opozarja, da ne bomo brali kakega fikcijskega romana, marveč pripovedno delo. Zgodbo neke generacije aktivistov, ki jo želi pisatelj, kot rabi v uvodu, rešiti pozabe. Pišem o življenju, ne pišem ne

omana ne povesti," stoji prav im. In zatem: "Na papir se mi livajo besede kot pričevanje, kot dokument nekega časa." Prati nam je torej zgodba, ta pa v vseskozi zanimiva, od prve do zadnje (približno 280.) strani. Naj takoj dodamo: "Aktivist" je napisan v lepem, klemenem slovenskem jeziku.

Glavni junak pričujočega Šetincevega pripovednega dela je Jože Pogorelec. Lahko bi bil tudi Franc Šetinc sam, saj je več kot očitno, da je pisatelj opisal lastno življenjsko pot in ljudi, ki jih je srečeval. Ta pot je sestavljena iz mnogih epizod, ki kažejo Jožeta Pogorelca v najrazličnejših življenjskih situacijah in preizkušnjah. Njegova pot, ki se je začela v revnejši proletarski družini, nadaljevala v nemškem taborišču in po vrnitvi v domovino kolebala med obločitvami, verujoča v smer, ki jo je narekoval čas po osvoboditvi, pa spet čisto aktivistično zagledana v lepšo pri-

hodnost slovenskega človeka, nikakor ni edino veljavni vzorec za to, kako postati aktivist. Ne, to je samo ena od možnih izbir poti, ki jih ponuja življenje; če je Šetinc po njej "poslal" svojega Pogorelca, je to storil iz prepričanja, da to — svojo — pot najbolj pozna, zato jo bo tudi najlaže opisal.

Aktivist kot tak ni nekaj slabega, vendar pa ne vselej tudi netragednega. Slednje se pokaže, kadar mora človek v koži aktivista svoje lastno prepričanje podrediti višjim, često dirigiranim ukazom in smotrom in nastopiti proti drugim celo proti svoji volji. To, se zdi, pa je eno najpomembnejših sporočil Šetinceve knjige.

nofretete

Še pred poldrugim desetletjem so zgodovinarji lahko le ugibali o osebnosti starodavne egipčanske kraljice Nofretete, 1965 pa se je sodobna znanost dokopala do povsem neoporečnih podatkov o tej skrivnostni ženski. Navedenega leta sta dva ameriška arheologa začela v bližini Amonovega svetišča v Karnaku odkopavati popisane apnenčeve drobce; sprva še slutila nista, da je na blizu 30.000 kamnih razložena zgodovina Egipta pred več ko 3000 leti, s pomočjo računalnika pa sta se dokopala do spoznanja, da je svečeniška besedila moč brati kot knjigo, ki govori o davnih življenjskih, družbenih in političnih razmerah, v središču katerih je bila Nofretete.

To vznemirljivo odkritje je nemški jezikoslovec in umetnostni zgodovinar Philipp Vandenberg (poznano že njegovo knjigo o faraonu Ramzesu) izrazil za sestavo "arheološkega življenjepisa", kakor je podnaslovljena knjiga o Nofretete, knjigo o lepotic, ki tokrat ni prikazana kot igračka čudškega faraona Amenofisa IV., temveč kot vladarica, ki je skoraj dve desetletji sama odločala o usodi države in je bila deležna prav tega božjega čaščenja podložnikov. Pisec je razkril ozadje vladariciškega odnosa do moža, otrok, tudi njeno erotično življenje je popisano, ta zasebna plat Nofretete pojavnosti pa je vgrajena v očit dvornih in siceršnjih družbenih razmer ta-

kratnega Egipta, ki je občutil vladaricih prizadevanja po preureditvi verstva.

Vandenbergova knjiga je poljudnoznanstveno delo in omogoča podrobno seznanitev s tistim kosom egipčanske zgodovine, ki je bil dolgo zavito v temo; slikovne priloge, časovne razpredelnice in druga pomagala dajejo knjigi strog znanstveni videz, ki pa ni strašljiv, saj se delo bere kot izvrsten zgodovinski roman.

knjige primerna, a draga

Slovenci se res ne moremo pohvaliti z bogato enciklopedično literaturo, kar je v ostrem nasprotju s siceršnjo zelo razvito enciklopedistiko v Jugoslaviji. Prav zaradi tega je vsak izid enciklopedije v slovenskem jeziku pomembno založniško dejanje, ki zasluži vso pozornost. Državna založba Slovenije je pričela izdajati Medicinsko enciklopedijo. Na tržišču je že prva knjiga, ki zajema gesla od A do J.

Slovenska izdaja je pravzaprav prevod in priredba poznane medicinske enciklopedije francoske založbe Larousse. Prevod so oskrbeli naši zdravniki, ki so pozornost posvetili tudi slovenizaciji mnogih strokovnih izrazov, tako da je besedilo enciklopedije razumljivo tudi tistim, katerim medicina ni poklic. Zato je Medicinska enciklopedija široko uporaben priročnik, katerega pomen je tudi v preventivi, se pravi pravočasnem odkrivanju bolezni in zdravljenju. Seveda to ne

iz izložbe

Sploh ni kratek seznam člankov, razprav in podobnih besedil pa celo knjig, ki z narodoslovnega vidika obravnavajo raznovrstne plati slovenskega življa. Do pred kratkim, ko je pri Cankarjevi založbi (v sodelovanju z Inštitutom za slovensko narodopisje pri SAZU) izšla knjiga "Slovensko ljudsko izročilo", pa smo premgli le dvoje del, ki sta v celoto združevali poglavitna dognanja o t. i. ljudski kulturi.

Pričujoča knjiga (nastala je iz besedil, namenjenih za slovenski prispevek v tistem delu etnološke enciklopedije Slovanov, ki bo prikazal narodoslovje južnih Slovanov) je na moč strnjen, a vseeno dovolj izrpan povzetek slovenske etnologije. Ne posveča pozornosti le starosvetni kmečki kulturi, temveč kaže že kar način življenja na slovenskih tleh pri vseh skupinah ljudi in v vseh dobah do zdajšnjosti. Ko sedemnajst piscev besedil govori, denimo, o različnih oblikah gospodarstva, stavbah, hrani, noši, družbenem življenju pa šegah, verovanju ali znanju, jih posamezne kulturne prvine zanimajo tudi v njihovem razmerju do družbenega okolja, v katerem je ta ali ona prvina nastajala. Da bi bil način življenja obdelan še bolj nazorno, pa pogosto onemogoča dejstvo, da slovenska etnologija še ne premora dovolj stvarnih spoznanj.

Knjiga obsega tudi narodopisne raziskave ustnega slovtva, glasbe, plesa in likovne umetnosti (kot svojevrstnemu predmetu etnologije smo tokrat pričre proučevanju pesništva, glvsbe, likovne umetnosti in mitingov med narodnoosvobodilnim bojem), torej kulturnih dosežkov, ki so deležni raziskav v okviru drugih ved, zato se ponekod zastavlja vprašanje meje med etnologijo in drugimi vedami. Za knjigo kot celoto pa veljajo tele

besede iz predgovora urednika Anggelosa Baša: "Iz posameznih poglavij je dobera razvidno, katera vprašanja so zadosti obdelana, katera premalo in katera sploh še niso načeta, saj so tu objavljeni le povzetki danih ugotovitev, ne zaokrožene podobe o posameznih temah."

Pisani del "Slovenskega ljudskega izročila" je bogato dopolnjen s slikovnim gradivom, knjiga prinaša tudi Slavka Kremenška shematičen prikaz razvoja slovenske etnologije, katere zametke je najti že ob koncu 17. stoletja, posamezna poglavja so opremljena s seznamom najvažnejših virov, dodani sta še kazalo slik in stvarno kazalo.

D. R.

pomeni, da bi prebiranje te enciklopedije nestrokovnjaku omogočilo pravilno določanje bolezni. Za to je še vedno pristojen le zdravnik. Gotovo pa razumevanje bolezni in osnov zdravljenja nikomur ne škodi.

Medicinska enciklopedija je opremljena s številnimi ilustracijami, tabelami, črno-belimi in barvnimi fotografijami, kar vse ji daje dodatni mik. Nemikavna, če ne celo odbijajoča, pa je cena: prva knjiga bo kupca olajšala za 1.500 dinarjev. Kako ozdraviti to bolezen slovenske knjige — previsoke cene — omenjena enciklopedija ne pove.

kov in drugih podatkov o vodenju gospodinjstva, dodani so številni kuharski nasveti pa kup novic s področja prehrane, zdravja, nege ipd. V okviru založniške dejavnosti je omenjena ustanova pred kratkim ponudila še dvoje del: "Hitro kuhinjo" pa "Zelišča za zdravje".

Prvo knjigo so sestavili trije domači kuharski strokovnjaki (učiteljica gospodinjstva Pepika Levstek, dietetičarka Jožica Pirc in slaščičar Stefan Pogarčar), prinaša pa vrsto kratkih, z nazornimi risbami in barvnimi slikami dopoljenih receptov za hitro kuhanje raznovrstnih jedi, bodisi da so to namazi, kruhki, solate, omake, jedi iz različnih vrst mesa, gob, sira, krompirja, testanin, riža — in še bi lahko naštevali. Za ponazoritev pa dodajmo tele recepte za pripravo (traja 15 minut) ocvrtilih jeter. Po navedbi potrebnih sestavin beremo: "Na rezke narezana jetra samo popopravimo, nato jih povaljamo v moki, jajcu in drobtincah. Panirane rezke spečemo v vroči maščobi, nazadnje jih posolimo in postrežemo na opranih solatnih listih."

Francoskega zeliščarja Mauricea Messegueja poznamo tudi

priročniki

Centralni zavod za napredek gospodinjstva je tudi za pričujoče leto izdal "Gospodinjški koledar", priročno knjigo za zapisovanje prejemkov, izdat-

ne more kar tako ugasniti

Soteska je z razvalinami mogočnega gradu in Auspergove žage do danes ostala manjši kraj z nekaj več kot petdesetimi hišami, postavljenimi na strmem vinorodnem hribu ob znožju mogočne Plešivice. Če ne bi bilo Hudičevega stolpa in table z imenom kraja ob asfaltni cesti, bi človek Sotesko zlahka prezrl. Soteska je majhen kraj z velikimi ljudmi. Ni ga prebivalca v zgornjem toku reke Krke, od izvira tja do dolenjske metropole, ki ne bi poznal preprostih soteških kulturnikov. Domala vsak tretji prebivalec kraja, kjer prebivajo po večini delavci in kmetje, je član kulturno-prosvetnega društva Zarja, ki slavi letos svoj osmi rojstni dan. Pod kulturno dežnikom pa je kraj že nepretrgoma skoraj pol stoletja, saj bodo Soteščani letošnjo spomlad slavili 45-letnico kulturnega delovanja v kraju.

Člani danes močne gledališke skupine vedo povedati, da so imeli veliko srečo, saj so na tamkajšnji šoli vselej poučevali učitelji, ki so znali pripravljati igre in jim ni bilo žal večerov za kulturno prosvetljevanje krajanov. Ko so v Soteski zaprli šolo in je iz nje odšel še zadnji učitelj Filip Rihar, je režiserske posle prevzel njegov učencec, takrat že prekaljeni igralec Janez Vovk. Takoj je okoli sebe zbral staro igralsko ekipo, pri tem pa mu je v mnogočem pomagal

za kulturo zagreti domačin Anton Virant. Lotili so se šaljivih tekstov, saj so si bili edini, da zahtevnih in resnih del ne bi bili zmožni dobro predstaviti. Kot posebnost so namesto v knjižnem jeziku igrali v narečju. Tako sta jima bila tekst in igra bližja, pa ne le igralcem, temveč tudi gledalcem.

Kjerkoli so razobesili svoje plakate, povsod so bile dvorane nabito polne. Res je, da soteški amaterji nikoli niso razmišljali, da bi tekmovali z ljubljansko Dramo niti niso poizkušali narediti gledališko revolucijo. Kot preprosti ljudje so nastopali za preprosto občinstvo predvsem delavce in in kmete, za njihovo razvedrilo in ne nazadnje za njihovo kulturno prosvetljevanje. Nema lokrat se je zgodilo, da so med igro tudi kakšen kozarček preveč zvrnili v grlo in to ne na račun preganjanja treme. Režiser Vovk je to početje takole pojasnil: "Naši gledalci so se vselej v igro tako vživeli, da so verjeli le pravim rekvizitom in ne plastičnemu krompirju. Golaž je moral biti golaž in še kaditi se je moralo iz njega. Skoraj po vsaki igri se je našel kdo, ki nas je zaslišal, ali smo pili pravo kapljico; še poizkusiti smo mu jo morali dati."

Ko so bila pod Vovkovim vodstvom na oder postavljena že dramska dela, kot so Klobčič, Zdravnikove laži, Trije tički, Zgledna devica, Domen in Pričarani ženini, je prišla igra, ki je pomenila prelomnico v načinu igranja Soteščanov. Za igro Cvetka Golarja Dve nevesti so menili, da jo dovolj dobro zaigrajo in da gredo z njo lahko tudi pred zahtevnejšo novomeško publiko. Tako so se 1979 prijavili na občinsko revijo gledaliških skupin. Upanje v uspeh jim je vtila tudi nekdanja gledališka delavka iz Ljubljane Ana Mlakar, ki si je njihovo igranje ogledala v Dolenjskih Toplicah in bila navdušena ob uporabi narečja. Dvorana Doma Kulture v Novem mestu je bila skorajda zasedena. Marica Fifolt se dogodkov takole spominja: "Ob koncu igre so gledalci vstali in ploskali. Kar trikrat smo se morali pokazati. Dobili smo rože in knjige, uspeli smo." V gostišču na Loki, kamor so bili povabljeni na večerjo, so se veseli obrazi Soteščanov kmalu pomračili. Njihovo igro so si namreč ogledali tudi Marjan Belina iz ZKO Slovenije in predstavnik ZKO Novo mesto. Mož iz Ljubljane je ostro kritiziral način igranja, uporabo narečja, še posebno pa se je "zapičil" v

izbor igre. "Zakaj kmečka dela in Cvetko Golar, ko imamo na voljo dovolj sodobnih avtorjev," je letela kritika skupaj z nasveti. "Kako to?" so se spraševali Soteščani. "Povsod navdušenje, nabito polne dvorane, očena pa taka?" Izgledalo je tako, kot bi v šoli vse znal in dobil nezadostno.

Po tem srečanju so se Soteščani pogreznili v enoletni kulturni molk, režiser pa v razmišljanja, kako naj se delavci in kmetje lotijo Shakespeara, Hienga ali Cankarja. Na prigovarjanje se je režiser končno omehlal in soteški amaterji so spet stopili v svoj kulturni hram. Tekst nove igre "Poslednji mož" iz meščanskega življenja je režiser dramaturško obdelal, igralci so se otresli narečja, ostala pa je tradicionalna šegavost. S tako spremenjenim načinom so stopili pred gledalca in povratek je več kot uspel, nova veseloigra je Soteščanom vrnila skorajda zapravljeni ugled.

Nova in močno pomlajena soteška Zarja stopa sedaj po novi poti, za njeno bodočnost pa jamčijo krajan, njihov pokrovitelj tozdr TPI Žaga Soteska in letošnja igralska skupina, v kateri so Anton Virant, Marica Fifolt, Ana Volf, Jožica Kralj, Roman Zupančič, Franc Vovk, Franc Lavrič, Brigita Fifolt, Sonja Novak, Peter Zupančič, Marjetka Novak, Polona in Milka Metelko, in kar je nenavadno, v svojem sestavu imajo tudi traktorista Braneta, ki skrbi, da kulise pravi čas prispejo do dvorane. Taka Zarja res ne more kar tako ugasniti.

JANEZ PAVLIN

na koncu je zmagala harmonika

Ker smo Slovenci znani predvsem kot pevski narod, bi se danes verjetno marsikomu zdelo čudno, če bi govorili o slovenskih ljudskih instrumentih. Vendar ohranjeni viri dokazujejo mnoge posebnosti slovenske instrumentalne ljudske glasbe, ki je največkrat služila za spremljavo plesov in šeg, pa tudi preprosto domačo godbo so včasih prav na hitro sestavili, ko si je mladina zvečer po ličkanju koruze, po preji ali po kakšnem drugem podobnem opravilu zaželela plesa. Ta ko je v taki godbi na Dolenjskem nekoč eden igral melodijo na orglice, drugi je s piskanjem na glavnik posnemal klarinet, takt je dajal žvenket pokrovk, zvončki so bili za okrasek, namesto basa pa je nekdo tolkel po tleh z ročajem metle. Včasih je zadostoval le glavnik in pokrovke, kasneje pa so v godbi sodelovali zvoki piščalke, rogov, kupljenih petelinčkov pa harmonike, ki je naše najmlajše godčevsko glasbilo, je pa v zadnjih desetletjih skoraj izpodrinila vsa druga ljudska glasbila.

Marsikdo bi mogoče imel tudi pomisleke, da preproste otroške zvočne igrače uvrščamo med glasbila, ki jih je veliko v našem izročilu. Vendar moramo vedeti, da je glasbilo lahko vsak predmet, iz katerega hote izvabljamo zvoke, ki nam pomenijo glasbo, ne glede na njihov prvotni namen. Kdo še ni piskal na cvet trobentice? Morje zvočnih igrač govori o neverjetni domiselnosti in iznajdljivosti malih otroških glav. Tako je zelo znana tudi prda, preprosta piščalka iz lubja, rog iz lubja, pa iz koruznih stebel narejeno klepetec in goslice, najrazličnejše ropotulje, iz polovice orehove lupine, povezane z nitko in lesenim jezičkom v sredi, narejen brlek (brklja), iz celega oreha in skozenj vtaknjene paličice z navito nitko narejena drdra ali raglja itd. Zanimivo so tudi lončene piščalke, ki so jih v obliki vrčka, lončka ali ptička z odprtino zgoraj izdelovali štajerski in dolenski lončarji. Brez vode te piščalke dajejo en sam, visok glas, če pa se vanje nalije voda, piščalka ob pihanju res zažvrkoli kot ptiček. Od tod tudi ime: žvrgolc, žvrgolica. Bolj znane so lončene piščalke v obliki ptičkov in konjičkov, ki so bili posebnost ribniških lončarjev. Brez luknjic prebiralk so te piščalke dajale le en ton, z dvema luknjicama na bokih pa se je dala zaigrati že cela pesmica.

Med preprostimi domačimi glasbili, ki so bila lahko tudi kupljena, naj najprej omenim pero. Piskanje na list – hruškov, bukov ali bršljanov – je bilo znano po vsej Sloveniji, dajalo pa je zelo prodoren, klarinetu podoben glas. Piskali so tudi na travo, ki je morala biti široka, ostra in trda, glas pa je bil podoben klicu čuka, zato so lovci z njim vabili divjad. Uporabljal se je tudi čivink, list trave med dvema paličicama. Že Valvasor je poročal o rabi alpskega roga, ki je bil pred 300 leti znan tudi na Dolenjskem, danes pa je tako rekoč pozabljeno glasbilo.

Membranofoni, glasbila, narejena, da se z njimi dela hrup, na Slovenskem niso bili

posebno razširjeni. Seveda pa je poznan bas (boba), iz glinastega lonca ali vrča z napetim svinjskim mehurjem čez odprtino in s paličico v sredini mehurja narejeno glasbilo. Če se je drgnilo po paličici gor in dol, se je opna zatresla in lonec je „brundal“ z močnim glasom v dveh različnih tonih. V Beli Krajini je tako gudalo rabilo za spremljavo plesa, na Dolenjskem pa največkrat ob svatbah.

Po vsej Sloveniji so bile nekaj znane tudi orglice (trstenke). Sestavljene so bile iz različno dolgih votlih stebelc trstike, povezanih med dve deščici, tako da je bilo v sredji najdaljše, ob straneh pa najkrajša stebelca. V Halozah so poznali še žveglo, piščal iz lubja iz družine prečnih flavt s 6 luknjicami. Ponekod je potrjena tudi raba okarine (priložnostno v Crnomlju), verjetno iz Italije prinesenega glasbila, glinaste piščali jajčaste oblike z 11 luknjicami prebiralkami. Svojevrsten zvok pa se da dobiti tudi z igranjem na glavnik, prekrit s tankim papirjem.

Pol domača, pol godčevska instrumenta so bile dude in citre. Dude so že zdavnaj iz rabe in se jih le malokdo še spominja, so pa bile nekaj precej razširjene. V Beli krajini so do prve svetovne vojne spremljali z njimi kresne kolednice, o njihovi rabi v naših krajih pa priča tudi freska v cerkvi v Mirni na Dolenjskem iz 15. stoletja. Naše dude so bile take kot drugje: sestavljene iz meha, dveh ali ene dvojne piščali in iz zvočne cevi. Samo v Beli krajini so bile poznane tudi dvojnice ali diplice – v en kos lesa izvrtani dve cevi z različnim številom luknjic prebiralk, vsaka cev pa je imela pisek iz leskovega lesa, pa seveda tamburice.

Slovenci so imeli včasih zelo radi strune in tako je bil oprekelj, glasbilo s strunami, do pojava harmonike poglavito glasbilo vaških godcev. Glasbilo je trapezaste oblike, s kobilico ob desni strani in proti sredini, strune pa so napete po dolgem in pod njimi so v trupu lepo izrezljane odmevne odprtine. Na strune se je udarjalo z lesenimi kladivci, ki so bili na eni strani obloženi s klobučevino. Razmeroma zgodaj so naši godci igrali na klarinet, zelo pa so bile priljubljene tudi citre (na Dolenjskem znane še kot švrkovence), ki so bile ponekod domač izdelek, še pogosteje pa tovarniški.

Harmonika, ki je stara šele okrog 150 let, je zašla med nas ob koncu 19. stoletja in kmalu izpodrinila skoraj vsa druga glasbila. Uveljavil se je zlasti tip diatonične harmonike, znan kot frajtonarica. Harmonika je danes naše najbolj razširjeno glasbilo, ostala, ki smo jih skušali opisati v tem zapisu, pa skušajo v zadnjem času skupaj s staro ljudsko pesmijo iztrgati pozabi in jo predstaviti mlajšim rodovom le posamezni zagnanci, kot npr. zanimivi trio Mira Omerzel–Terlep, Matija Terlep in Bogdana Herman, ki smo jih imeli pred kratkim priložnost poslušati tudi v Novem mestu.

ZDENKA LINDIČ–DR AGAŠ

„VSEGA PO MALEM PA DELATI JE TREBA“

Le poredkoma smo imeli priložnost, da bi se pogovarjali s starostnikom, ki bi lahko tako podrobno odkrival svojo življenjsko pot, kot prav Krajncjev ata iz Lončarjevega dola 5 pri Sevnici. Do potankosti razgrne otroštvo, mladostna leta in obdobje „zrelosti“, če lahko tako imenujemo čas, ko je Franc Krajnc, m ožak manjše postave in vedrega duha, končno našel zase več – časa.

Malce zasopihani smo prišli pod vrh strmega hriba nad vasjo, kjer je prijetna domačija Krajncjevih. Sina Franca, ki je bil po 28 letih dela v Jugotaninu in poldrugem letu na žagi invalidsko upokojen, smo ravno zmotili, ko so njegovi spretni prsti pletli velik koš iz jesenovega šibja. Lani jih je napravil kar 13 in še 9 košar. Naredil bi jih še več, če bi imel dovolj kostenjevega in jesenovega lesa. Povprašamo po očetu in zvedo, da je zunaj pri kozolcu. Gospodinja Marjana nam je pokazala poslopje slab streljaj od hiše, kajti Krajncjevega ata smo hoteli presenetiti prav pri delu, ki je očitno oblikovalo pošten značaj tega 90-letnika. Srečamo ga oprtanega z zvrhanim košem slame. Marjana pravi: „Ata je bil vedno tako priden. Kala drva, lušči fižol, jeseni je še kosil.“ Da je Krajncjev ata še močan možakar, povedo tudi sosedje.

Zanimivo je slišati, zakaj se je preselil z Mrzle planine nad Zabukovjem, kjer se je rodil 13. julija 1980, semkaj, „v dolino“. „Poglejte, tam gori, po domače se je reklo na Trankah, sem bil doma. Še sedaj vidite sneg in tega sem se m očno naveličal. Vedno sem zrl proti dolini, kjer življenje morebiti le ne bo tako trdo.“ Franc, najmlajši otrok v 6-članski revni kmečki družini, je že pri dvanajstih ostal brez očeta, v 24. letu je umrla še

sestra. Ostala sta le še starejša brata. „Najstarejši, Anzek, je ostal na zemlji. Kmetija je merila sedem juh. (Dva juha sta približno hektar.) Redili smo junčke, prodajali vole. Lahka zemlja je obrodila res veliko krompirja; repe in boba je bilo tudi precej. Le pšenice ni bilo dovolj, zato je bilo tudi kruha zelo malo. Pogosto nam je še toča zagodla in uničila skromen pridelek.“

Krajncjevega sta poprosimo, da potegne vzporednico med včeraj in danes. „Danes trikrat bolje živimo kot pa včasih. Ja, kaj pa mislite, da sem vedel, kaj so to 'povštri' in postelja? Z bratom sva ležala v hlevu na slami. Namesto rjuhe smo imeli hodne. To je tkanina iz lana, ki so ga včasih sami predli.“

Leta 1912 se je pričela 7-letna odisejda Franca Krajncja. Tri leta je moral služiti artilerijo na Dunaju, ko pa se je pričela I. svetovna vojna, so šli avstroogrski vojaki na fronto v Srbijo. „Leta 1915“ so nas Rusi okoli 120.000 zajeli pri Krakovu. Nemce so takoj poslali v Sibirijo, nas ter Čehe in Slovake pa v ujetništvo v Taškent,“ pripoveduje.

V ujetništvu je bila voda izredno slaba. Razsajal je tifus. Vsak dan so iz barake, kjer je bilo od 300 do 400 vojakov, potegnili najmanj 25 mrtvih. Ko so Rusi hoteli pritegniti vse Slovane v svojo vojsko, je Francu Krajncu zelo prav prišlo znanje nemščine. Namesto na fronto je kot domnevni Avstrijec, za katerega se je izdajal, na prisilno delo. Od leta 1916 mu v Rusiji pravzaprav ni bilo več težko. Vajen kmečkih opravil, je oral nepregledna polja, ki so jih zasejali s pšenico. Čeprav je bilo belega kruha na pretek, ga je vse bolj dajalo domotožje. Konec 1918. leta je bilo le končano tudi prisilno delo in Franc je šel „k nogam“, kakor imenuje pešačenje. Sedem dni je hodil od vasi do vasi in povsod so ga toplo sprejeli. „Ej, tovariš, nate kruh, sladkarje.“

Od Borska se je Krajnc z železnico hitreje približeval domačim krajem. Toda takoj ko je prišel domov, so že potrkali po vratih orožniki: „Gremo na Koroško!“ Tam so stražili kanone, v brezdelju so celo igrali karte. Zalotili so jih in lahko bi se kaj slabo končalo. Franc je s kolegom pobegnil domov in nihče ju ni pogršel. „13. oktobra 1912 sem šel v vojsko, jeseni leta 1919 pa sem le prišel domov,“ se živo spominja kmečki očanec.

Ker kmetija pod Mrzlo planino ni dajala dovolj, je Franc že pred prvo svetovno vojno iskal zaslužek drugje. Delal je na Bohorju železniške pragove, slabih pet let pa v hrastniškem rudniku. „Leta 1923 smo v Sevnici pomagali Francozu Reju zidati Jugotanin. V stari Jugoslaviji je bil Jugotanin bogatejši kot zlata jama, saj sem v dveh tednih zaslužil za dobro kravo. Slovenec inženir Marusik in hrvaški direktor Kostijan sta bila izredno dobra strokovnjaka in dobri čini. Delavci v drugih tovarnah so nam bsli kar malce nevoščljivi, ker smo tako dobro zaslužili. V Jugotaninu smo imeli na uro šest dinarjev, v Winklejevi kopitarni pa dva manj!“ zadovoljno pripoveduje Krajncjev ata. V Jugotaninu je 25 let delal na izparilniku. Po osvoboditvi so ga znova poklicali v tovarno, saj ni bilo nikogar, ki bi znal spraviti v pogon izparilnike. Ko je bil leta 1951 upokojen, ga je nasledil sin Franc, ki pa je bil po 28 letih dela v Jugotaninu invalidsko upokojen.

Pa še nasvet za tiste, ki bi radi doživeli visoko starost. „Vse rad jem po malem, samo kurjega mesa ne morem videti, ker smo ga imeli v Rusiji vsak dan na krožniku. Najrajši imam jabolčnik, predvsem pa popijem veliko mleka in pojem dosti mlečnih izdelkov,“ brez pomisleka razloži skrivnost dolgega življenja Krajncjev ata in še doda, „pa delati je treba.“

PAVEL PERC